

TRÆKFUGLEBESTANDE I DE DANSKE FUGLEBESKYTTELSSESOMRÅDER, 2004 TIL 2017

Teknisk rapport fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi

nr. 148

2019

AARHUS
UNIVERSITET

DCE – NATIONALT CENTER FOR MILJØ OG ENERGI

[Tom side]

TRÆKFUGLEBESTANDE I DE DANSKE FUGLEBESKYTTELSESONMRÅDER, 2004 TIL 2017

Teknisk rapport fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi

nr. 148

2019

Preben Clausen
Ib Krag Petersen
Thomas Bregnballe
Rasmus Due Nielsen

Aarhus Universitet, Institut for Bioscience

AARHUS
UNIVERSITET

DCE – NATIONALT CENTER FOR MILJØ OG ENERGI

Datablad

- Serietitel og nummer: Teknisk rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 148
- Titel: Trækfuglebestande i de danske fuglebeskyttelsesområder, 2004 til 2017
- Forfattere: Preben Clausen, Ib Krag Petersen, Thomas Bregnballe & Rasmus Due Nielsen
Institutioner: Aarhus Universitet, Institut for Bioscience
- Udgiver: Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi ©
URL: <http://dce.au.dk>
- Udgivelsesår: September 2019
Redaktion afsluttet: Juli 2019
- Faglig kommentering: Jacob Sterup
Kvalitetssikring, DCE: Jesper R. Fredshavn
- Finansiel støtte: Miljø- og Fødevarerministeriet
- Bedes citeret: Clausen, P., Petersen, I.K., Bregnballe, T & Nielsen, R.D. 2019. Trækfuglebestande i de danske fuglebeskyttelsesområder, 2004 til 2017. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 308 s. - Teknisk rapport nr. 148
<http://dce2.au.dk/pub/TR148.pdf>
- Gengivelse tilladt med tydelig kildeangivelse
- Sammenfatning: I denne rapport beskrives resultater af overvågningen af trækfugle i de 80 af Danmarks fuglebeskyttelsesområder, hvor én eller flere trækfuglearter indgår i områdets udpegningsgrundlag fra 2012. I alt 33 andre fuglebeskyttelsesområder, der i 2012 alene blev udpeget for ynglefugle samt 12 nye fuglebeskyttelsesområder, der blev udlagt i 2018, er også medtaget i rapporten. Seks af disse behandles mere udførligt, mens de resterende 39 omtales summarisk i et appendiks. I rapporten gives en oversigt over internationale 1 %-bestandskriterier og præsenteres grundlag for og beregninger af nationale 1 %-bestandskriterier for vandfugle samt enkelte andre arter, hvor det er muligt at opgøre sådanne. For de udførligt behandlede fuglebeskyttelsesområder gives et kort over områdets udstrækning, en tabel med det aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle og en gennemgang af datagrundlaget for det enkelte område, der kan være meget forskelligt fra lokalitet til lokalitet. Resultater af tællinger fra 2004 til 2017 sammenfattes i tabeller per område og kommenteres. Her er der lagt vægt på i) arter, der overstiger (inter-)nationale 1 %-bestandskriterier, ii) ansamlinger af 20.000 vandfugle samt iii) forekomster i perioder hvor fuglearterne er særligt følsomme (fx under svingfjersfældningen og i isvintre). Uddybende kommentering sker i de tilfælde hvor arter som indgår i udpegningsgrundlaget ikke længere synes at forekomme i væsentlige antal i området, hvilket kan skyldes fx problemer med negative effekter af eutrofiering på levesteder for enkeltarter, eller arternes ændrede udbredelsesmønstre.
- Emneord: Fuglebeskyttelsesområder, trækfugle, NOVANA, overvågning
- Layout: Grafisk Værksted, AU Silkeborg
Foto forside: Almindelige ryler, islandske ryler og strandhjejler i Vadehavet. Fotograf: Tandrup Naturfilm/Jan Tandrup Petersen
- ISBN: 978-87-7156-421-1
ISSN (elektronisk): 2244-999X
- Sideantal: 308
- Internetversion: Rapporten er tilgængelig i elektronisk format (pdf) som
<http://dce2.au.dk/pub/TR148.pdf>

Indhold

Sammenfatning	9
English summary	11
1. Indledning	13
2. Data og metoder	15
2.1 Optællingsmetoder og kvalitetssikring	15
2.2 NOVANA optællinger af vandfugle	16
2.3 Vandfugletællinger foretaget udenfor NOVANA-programmet	19
2.4 Beregninger af årlige maksimumforekomster	23
2.5 Bestandsestimater og 1 %-bestandskriterier	24
2.6 Forekomster af mere end 20.000 vandfugle	35
2.7 Forekomster i særlige følsomhedsperioder	36
3. Diskussion	41
3.1 Evaluering af et områdes ornitologiske betydning	41
3.2 Effekt af naboområder	41
3.3 Datagrundlag i forhold til arternes fænologi	42
3.4 Begrænset datagrundlag i forhold til vadefugle, rovfugle og ugler	43
4. Lokalitetsgennemgang	45
4.1 Introduktion til lokalitetsgennemgangen	45
4.2 Rækkefølge og nummerering	46
Fuglebeskyttelsesområde nr. 1: Ulvedybet og Nibe Bredning	47
Fuglebeskyttelsesområde nr. 2: Ålborg Bugt, nordlige del	50
Fuglebeskyttelsesområde nr. 3: Madum Sø	54
Fuglebeskyttelsesområde nr. 7: Lille Vildmose	56
Fuglebeskyttelsesområde nr. 8: Kysten fra Aggersund til Bygholm Vejle	58
Fuglebeskyttelsesområde nr. 10: Læsø, sydlige del	61
Fuglebeskyttelsesområde nr. 11: Hirsholmene	65
Fuglebeskyttelsesområde nr. 12: Løgstør Bredning, Livø, Feggesund og Skarrehage	68
Fuglebeskyttelsesområde nr. 13: Østlige Vejler	71
Fuglebeskyttelsesområde nr. 14: Lovns Bredning	74
Fuglebeskyttelsesområde nr. 15: Ålborg Bugt, sydlige del	76

Fuglebeskyttelsesområde nr. 16: Tjele Langsø	80
Fuglebeskyttelsesområde nr. 17: Ålvand Klithede og Førby Sø	82
Fuglebeskyttelsesområde nr. 19: Lønnerup Fjord	84
Fuglebeskyttelsesområde nr. 20: Vestlige Vejler	87
Fuglebeskyttelsesområde nr. 21: Ovesø	90
Fuglebeskyttelsesområde nr. 22: Hanstholm reservatet	92
Fuglebeskyttelsesområde nr. 23: Agger Tange	95
Fuglebeskyttelsesområde nr. 24: Hjarbæk Fjord og Simsted Å.	98
Fuglebeskyttelsesområde nr. 25: Mågerodde og Karby Odde	101
Fuglebeskyttelsesområde nr. 26: Dråby Vig	103
Fuglebeskyttelsesområde nr. 27: Glomstrup Vig, Agerø, Munkholm og Katholm Odde, Lindholm og Rotholme	105
Fuglebeskyttelsesområde nr. 28: Nissum Bredning	108
Fuglebeskyttelsesområde nr. 29: Flyndersø og Skalle Sø	110
Fuglebeskyttelsesområde nr. 30: Norsminde Fjord	112
Fuglebeskyttelsesområde nr. 31: Stavns Fjord	114
Fuglebeskyttelsesområde nr. 32: Farvandet nord for Anholt	117
Fuglebeskyttelsesområde nr. 33: Salten Langsø	119
Fuglebeskyttelsesområde nr. 35: Mossø	121
Fuglebeskyttelsesområde nr. 36: Horsens Fjord og Endelave	123
Fuglebeskyttelsesområde nr. 38: Nissum Fjord	127
Fuglebeskyttelsesområde nr. 39: Harboøre Tange	130
Fuglebeskyttelsesområde nr. 40: Venø og Venø Sund	133
Fuglebeskyttelsesområde nr. 41: Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord	135
Fuglebeskyttelsesområde nr. 43: Ringkøbing Fjord	138
Fuglebeskyttelsesområde nr. 118: Skjern Å	140
Fuglebeskyttelsesområde nr. 47: Lillebælt	144
Fuglebeskyttelsesområde nr. 49: Engarealer ved Ho Bugt og langs Varde Å	148

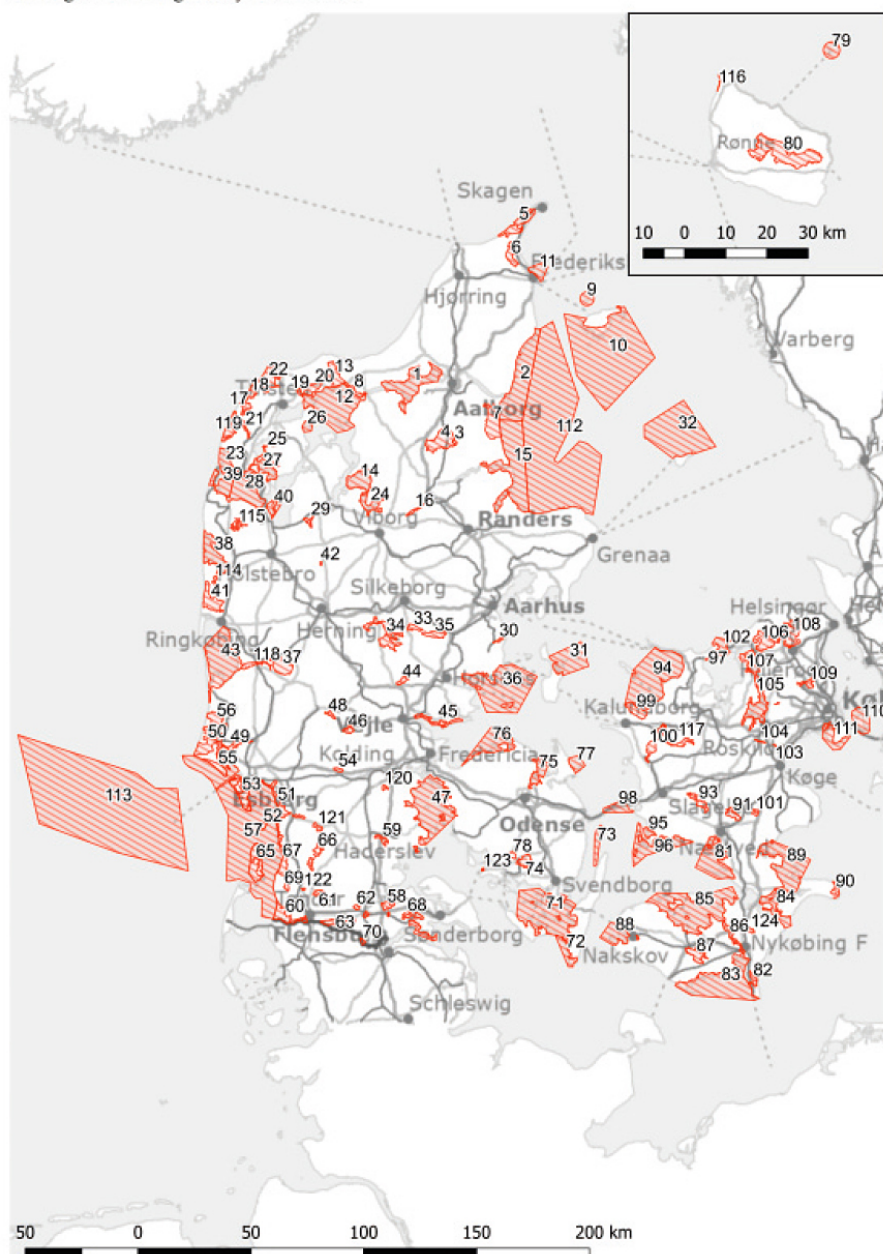
Fuglebeskyttelsesområde nr. 51: Ribe Holme og enge ved Ribe Å og Kongeåen	151
Fuglebeskyttelsesområde nr. 52: Mandø	154
Fuglebeskyttelsesområde nr. 53: Fanø	157
Fuglebeskyttelsesområde nr. 55: Skallingen og Langli	160
Fuglebeskyttelsesområde nr. 56: Filsø	163
Fuglebeskyttelsesområde nr. 57: Vadehavet	166
Fuglebeskyttelsesområde nr. 60: Vidåen, Tøndermarsken og Saltvandssøen	170
Fuglebeskyttelsesområde nr. 64: Flensborg Fjord og Nybøl Nor	174
Fuglebeskyttelsesområde nr. 65: Rømø	176
Fuglebeskyttelsesområde nr. 67: Ballum og Husum Enge og Kamper Strandenge	179
Fuglebeskyttelsesområde nr. 68: Rinkencæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov	182
Fuglebeskyttelsesområde nr. 71: Sydfynske Øhav	184
Fuglebeskyttelsesområde nr. 72: Marstal Bugt og den sydlige del af Langeland	188
Fuglebeskyttelsesområde nr. 73: Vresen og havet mellem Fyn og Langeland	191
Fuglebeskyttelsesområde nr. 74: Skove ved Brahetrolleborg	193
Fuglebeskyttelsesområde nr. 75: Odense Fjord	196
Fuglebeskyttelsesområde nr. 76: Æbelø og kysten ved Nærå	199
Fuglebeskyttelsesområde nr. 78: Arreskov Sø	202
Fuglebeskyttelsesområde nr. 79: Erholmene	204
Fuglebeskyttelsesområde nr. 80: Almindingen	206
Fuglebeskyttelsesområde nr. 81: Karrebæk, Dybsø og Avnø Fjorde	208
Fuglebeskyttelsesområde nr. 82: Bøtø Nor	211
Fuglebeskyttelsesområde nr. 83: Kyststrækningen v. Hyllekrog-Rødsand	213
Fuglebeskyttelsesområde nr. 84: Ulvsund, Grønsund og Fanefjord	216
Fuglebeskyttelsesområde nr. 85: Smålandshavet nord for Lolland	219

Fuglebeskyttelsesområde nr. 86: Guldborgsund	222
Fuglebeskyttelsesområde nr. 87: Maribosøerne	225
Fuglebeskyttelsesområde nr. 88: Nakskov Fjord og Indrefjord	227
Fuglebeskyttelsesområde nr. 89: Præstø Fjord, Ulvshale, Nyord og Jungshoved Nor	230
Fuglebeskyttelsesområde nr. 90: Klinteskoven	235
Fuglebeskyttelsesområde nr. 91: Holmegårds Mose og Porsmose	236
Fuglebeskyttelsesområde nr. 93: Tystrup-Bavelse Sø	238
Fuglebeskyttelsesområde nr. 94: Sejerø Bugt og Nekselø	240
Fuglebeskyttelsesområde nr. 95: Skælskør Nor, Skælskør Fjord og Gammelsø	244
Fuglebeskyttelsesområde nr. 96: Farvandet mellem Skælskør Fjord og Glænø	247
Fuglebeskyttelsesområde nr. 97: Hovvig	250
Fuglebeskyttelsesområde nr. 98: Sprogø og Halsskov Rev	252
Fuglebeskyttelsesområde nr. 99: Saltbæk Vig	254
Fuglebeskyttelsesområde nr. 100: Tissø, Åmose og Hallenslev Mose	257
Fuglebeskyttelsesområde nr. 101: Søer ved Bregentved og Gisselfeld	260
Fuglebeskyttelsesområde nr. 102: Havet mellem Korshage og Hundested	262
Fuglebeskyttelsesområde nr. 105: Roskilde Fjord, Kattinge Vig og Kattinge Sø	265
Fuglebeskyttelsesområde nr. 106: Arresø	268
Fuglebeskyttelsesområde nr. 109: Furesø med Vaserne og Farum Sø	270
Fuglebeskyttelsesområde nr. 110: Saltholm og omliggende hav	273
Fuglebeskyttelsesområde nr. 111: Vestamager og havet syd for	277
Fuglebeskyttelsesområde nr. 112: Ålborg Bugt, østlige del	280
Fuglebeskyttelsesområde nr. 113: Sydlige Nordsø	283
5. Tak	285

6. Litteratur	287
Appendiks 1	296
Fuglebeskyttelsesområder der ikke er behandlet i rapportens hoveddel	296
Appendiks 2	303
Tidligere udpegningskriterier	303
Appendix 3	304
Introduction to the site reviews	304
Appendix 4	306
Species lists	306

Oversigtskort over fuglebeskyttelsesområdernes placering og numre, der kan bruges sammen med indholdsfortegnelsen. Fuglebeskyttelsesområde nr. 92 (Vemmetofte Skov) på Stevns, der er omtalt i rapporten, blev ophævet ultimo 2018 og fremgår ikke af kortet. Kortet er Bilag 10 fra Miljø- og Fødevareministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018.

Oversigt over EF-fuglebeskyttelsesområder

[Tom side]

Sammenfatning

Miljøstyrelsen har i sommeren 2018 bedt DCE om at udarbejde et datagrundlag om forekomster af trækkende vandfuglearter, der kan benyttes til at vurdere hvilke trækfuglearter, der raster i de danske fuglebeskyttelsesområder i antal, der kan begrunde at de optages i områdernes udpegningsgrundlag ved en kommende revision af disse. Der medtages også data om enkelte andre trækfuglearter omfattet af fuglebeskyttelsesdirektivets Bilag 1, fx blå kærhøg og vandrefalk. Den samlede suite af behandlede arter er omtalt i kapitel 2 og anført i tabeller.

I denne rapport beskrives resultaterne af overvågningen af trækfugle i de 113 fuglebeskyttelsesområder, der var udlagt primo 2018. Der er lagt særligt vægt på de 80 af Danmarks fuglebeskyttelsesområder, hvor én eller flere trækfuglearter allerede indgår i områdets gældende udpegningsgrundlag fra 2012, men de 33 andre fuglebeskyttelsesområder, der alene er udpeget for ynglefugle, er også medtaget i rapporten. Fem af disse behandles mere udførligt, fordi der til tider forekommer større antal af vandfugle, mens de resterende 28 omtales summarisk i rapportens appendiks 1. Ultimo 2018 blev yderligere 12 fuglebeskyttelsesområder udpeget. Et af disse, fuglebeskyttelsesområde nr. 118 Skjern Å, er behandlet mere grundigt sammen med naboområdet, fuglebeskyttelsesområde nr. 43 Ringkøbing Fjord. Bøjden Nor behandles også mere detaljeret i rapportens appendiks 1, hvor de resterende 10 nye områder omtales mere summarisk.

Rapporten giver en oversigt over de internationale 1 %-bestandskriterier for vandfuglearter, som har været gældende i årene 2004-2017, samt præsenterer grundlag for og beregner nationale 1 %-bestandskriterier for vandfugle samt enkelte andre Bilag 1-arter, hvor det er muligt at opgøre sådanne.

Datagrundlaget for den efterfølgende gennemgang af fuglebeskyttelsesområdernes fugleforekomster præsenteres. Dette er domineret af NOVANA-programmets artsovervågning af fugle fra årene 2004-2017, men for en del områder er der også omfattende data indsamlet af DCE, fx fra reservatovervågningen og overvågningsaktiviteter i relation til havstrategidirektivet, som bidrager med væsentlige data fra andre år eller årstider end NOVANA-programmets overvågning udføres i. I enkelte tilfælde omtales også nyere tal fra NOVANA-programmets fugleovervågning foretaget i 2018 og 2019. Det sker i de tilfælde, hvor de nyere data vurderes at give et væsentligt bidrag i forhold til de allerede eksisterende data.

For hvert af de 85 udførligt behandlede fuglebeskyttelsesområde gives et kort over områdets udstrækning og en tabel med det aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle. Dernæst gives en gennemgang af datagrundlaget for det enkelte område, der kan være meget forskelligt fra lokalitet til lokalitet.

Resultater af tællingerne fra 2004 til 2017 sammenfattes i én eller flere tabeller per område og kommenteres. Ved gennemgangen lægges der særligt vægt på

- arter, der overstiger internationale og nationale 1 %-bestandskriterier,
- ansamlinger af 20.000 vandfugle, samt
- forekomster i perioder hvor fuglearterne er særligt følsomme (fx under svingfjersfældningen og i isvintre).

Hovedparten af data præsenteres i tabelform, hvor det for at lette brugen af tabellerne med en baggrundsfarve er anført, om et antal overstiger internationale (grøn) eller nationale (blå) 1 %-bestandskriterier.

Det skal understreges at DCE ikke forholder sig til, om de således farvemærkede antal kan begrunde et udpegningsgrundlag, da dette er en myndighedsopgave, som uddybet i Boks 1 på side 45. Farvelægningen er således en rent objektiv angivelse af om et antal er større end et 1 %-bestandskriterie, og anført for at fremhæve arter, der på enkeltlokaliteter forekommer i større antal ud fra en international eller national betragtning, end andre arter på lokaliteten.

Uddybende kommentering sker især i de tilfælde hvor arter som indgår i udpegningsgrundlaget ikke længere synes at forekomme i væsentlige antal i området, hvilket kan skyldes fx problemer med negative effekter af eutrofiering på levesteder for enkeltarter, eller arternes ændrede udbredelsesmønstre.

Skesterke ses i stadigt stigende antal i Danmark – både som yngle- og rastefugle. Foto: Henrik Haaning Nielsen.

English summary

In summer 2018, the Danish Environmental Protection Agency requested DCE - Danish Centre for Environment and Energy to prepare a commented database of the occurrence of all migratory waterbird species in the Danish Special Protection Areas (SPAs). This database was specifically to be used to determine which of all the migratory waterbird species roost within each SPA in numbers that justify their inclusion in the SPA designation as qualifying species in a forthcoming revision of these. The report also includes data on a few non-waterbird migratory species listed in Annex 1 of the European Union Birds Directive.

The report is in Danish, but two Appendixes 3 and 4 on pages 304-307 may help an international audience to understand and use the report.

The complete suite of species dealt with, and why they are included, is explained in Chapter 2 and tables therein. Appendix 4 gives an overview of Danish species names used, and their Latin and English equivalents.

This report describes the results of the migratory waterbird monitoring programme for each of the 113 SPAs as of the beginning of 2018. Particular attention has been paid to the 80 of Denmark's SPAs, where one or more migratory species are already specified in the current SPA designation from 2012, although the 33 other SPAs designated exclusively for their breeding birds are also included in this report. Five of the latter are considered here in more detail because at certain times of the year, larger numbers of waterbirds occur. The remaining 28 are summarised in Appendix 1 of the report. At the end of 2018, an additional new 12 SPAs were designated, one of which (SPA No. 118: Skjern Å) has been treated in more detail together with the adjacent area (SPA No. 43: Ringkøbing Fjord). Another new area which is of particular importance to wintering Greater Scaup (SPA No. 123: Bøjden Nor) is treated with some details, while the remaining 10 new areas are merely summarised in Appendix 1 of the report.

The report provides an overview of the international 1% criteria for flyway populations of waterbird species, which were in effect during 2004-2017. It also presents the basis for, and calculates and presents national 1% criteria for waterbirds as well as for some other Annex 1-species, where these are possible.

The review of all SPAs is presented on the basis of the existing count data available for each site. This is dominated by the results from the National Monitoring and Assessment Programme for the Aquatic and Terrestrial Environment (NOVANA) avian monitoring results from the years 2004-2017, but for some areas this is also extensively supplemented with other data collected by DCE. These additional data sources include, for example, results from the monitoring of nature reserves and monitoring activities undertaken in relation to the Marine Strategy Framework Directive, which contribute significant data from other years or seasons outside of the NOVANA programme. In some cases, data from the NOVANA avian monitoring programme gathered during 2018 and 2019 are also used, especially in instances where the more recent data are considered to make a significant contribution to data from previous years.

For each of the 85 SPAs considered in detail, the text is supplemented with a boundary map of the SPA and a table showing the current designation criteria based on the occurrence of the key migratory waterbird species present. Next, a review of the specific data available for each SPA is provided, which can vary considerably from locality to locality.

The results of censuses undertaken between 2004 and 2017 are summarized in one or more tables for each SPA and described in the accompanying text.

Special attention in the review has been paid to:

- species that exceed international and national 1% criteria;
- aggregations of more than 20,000 waterfowl;
- periods in the annual cycle when bird species are particularly sensitive (e.g. during flightless wing feather moult and ice winters).

Most of the data is presented in tabular form. In order to ease interpretation of these tables, those species with numbers exceeding the 1% levels of international importance are shaded light green and those exceeding national levels light blue.

It is important to note that DCE does not consider whether these marked species' numbers justify designation, since this task lies with the responsible statutory agency (as explained in Appendix 3, A.Box 1 on page 305). Hence, the coloured shading is purely indicative of a species where the abundance on that site has exceeded the 1% population criteria and occurs in greater numbers from an international or national point of view than other species at the site.

In situations where the data show that species formerly included in the SPA designation no longer appear to occur in significant numbers to justify this, extra text is provided to explain these changes and their circumstances. This may be due, for example, to processes occurring outside of the SPA boundaries, such as the adverse effects of eutrophication on the habitats of individual species or because of global changes in species distribution patterns.

Reproduction is permitted provided the source is explicitly acknowledged, but it is recommended that any use of site or species specific data is made in consultation with the Authors, who can explain shortages in datasets, given that all sites and/or species are not covered equally.

Suggested quotation:

Clausen, P., I.K. Petersen, T. Bregnballe & R.D. Nielsen (2019). Numbers of non-breeding birds in Special Protection Areas for birds in Denmark, 2004 to 2017. Aarhus University, DCE – Danish Centre for Environment and Energy, 308 pp. Technical Report No. 148. <http://dce2.au.dk/pub/TR148.pdf> (in Danish with English summary).

1. Indledning

Miljøstyrelsen har anmodet DCE om at oparbejde et datagrundlag fra årene 2004 til 2017, der kan benyttes til at opdatere fuglebeskyttelsesområdernes udpegningsgrundlag for trækfuglebestande. Der skal kun leveres data fra eksisterende fuglebeskyttelsesområder.

DCE skal også levere en oversigt over publicerede internationale 1 %-bestandskriterier for de relevante arter, samt udarbejde en oversigt over nationale 1 %-bestandskriterier, der eventuelt kan benyttes i forbindelse med vurdering af regelmæssigt tilbagevendende trækfugle i henhold til fuglebeskyttelsesdirektivets artikel 4.2.

Ud af Danmarks 113 fuglebeskyttelsesområder, som var udlagt før 2018, er der siden 2012 udpeget i alt 80 områder med henblik på beskyttelse af trækende fuglebestande (Miljøstyrelsen 2012). Af disse ligger 79 områder ved søer og vådområder inde i landet eller omfatter kystnære områder, hvor en kombination af enge, rørsumpe og/eller strandenge ved søer, nor og lavvandede fjorde eller kystnære vige, bugter og sunde giver rige fourageringsmuligheder for arter tilknyttet disse habitater. Flere områder indeholder også store åbne marine områder, fx de fire største fuglebeskyttelsesområder i det sydvestlige Kattegat (nr. 31, 36, 76 og 94) samt de fem største fuglebeskyttelsesområder i det nordlige Kattegat (nr. 2, 10, 15, 32 og 112), hvor område nr. 32 (Anholt) næsten udelukkende er marint. Kun fuglebeskyttelsesområde nr. 113 (Sydlige Nordsø) indeholder udelukkende marine områder.

I denne rapport gennemgås DCE's indsamlede observationer af fugle i de 80 fuglebeskyttelsesområder, der er udpeget med henblik på beskyttelse af trækende fuglebestande (Miljøstyrelsen 2012). Data er oparbejdet fra perioden 2004 til 2017. Det drejer sig primært om data indsamlet i forbindelse med NOVANA-programmets trækfugleovervågning (jf. afsnit 2.2 i rapporten), men der er også medtaget data fra andre optællingsprogrammer udført af DCE i årene 2004-2017 (afsnit 2.3).

De resterende 33 af de 113 fuglebeskyttelsesområder blev i 2012 udelukkende udpeget for ynglefugle (Miljøstyrelsen 2012). Flere af områderne er skove, heder eller moseområder, som kun i begrænset omfang er af betydning for de trækfuglearter, som overvåges i NOVANA-programmet, hvorfor der heller ikke foreligger data fra lokaliteterne. Enkelte af disse områder har DCE dog tællinger fra, især af gæs, men i ingen eller kun i enkeltstående tilfælde er der forekomster fra disse, som overstiger nationale 1-% bestandskriterier. Derfor er 28 af disse 33 fuglebeskyttelsesområder kun behandlet summarisk i Appendix 1, bag i rapporten.

Fem fuglebeskyttelsesområder, der aktuelt kun er udpeget for ynglefugle, er dog medtaget i rapportens lokalitetsgennemgang. Dette er gjort med henvisning til at en gennemgang af data og/eller litteratur viser, at der til tider er forekomster af vandfugle i antal som overstiger internationale eller nationale 1 %-bestandskriterier, og derfor evt. kan begrunde optagelse i et udpegningsgrundlag. Det drejer sig om fuglebeskyttelsesområderne nr. 3 (Madum Sø), nr. 35 (Mossø), nr. 68 (Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov), nr. 80 (Almindingen) samt nr. 109 (Furesø med Vaserne og Farum Sø).

Bearbejdningen af data til rapporten, der blev foretaget i sommeren og det tidligere efterår 2018 tager i den forbindelse udgangspunkt i den afgrænsning de 113 fuglebeskyttelsesområder havde primo 2018 jf. *Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter* (Miljø- og Fødevareministeriets Bekendtgørelse nr. 926 af 27/06/2016). Det er også denne afgrænsning, som vises på alle kortene i rapporten, fordi de blev produceret i september 2018.

De præsenterede tal tager således ikke umiddelbart højde for de arealmæssige indskrænkninger, der blev foretaget i nogle fuglebeskyttelsesområder i forbindelse med Miljø- og Fødevareministeriets justering af Natura 2000-områdernes afgrænsning jf. *Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter* (Miljø- og Fødevareministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018), men det er under de enkelte områder kommenteret om det vurderes, at væsentlige andele af fuglene opgjort i tabellerne kan være optalt i de udtagne arealer.

Ultimo 2018 blev yderligere 12 nye fuglebeskyttelsesområder udlagt af Miljø- og Fødevareministeriet ifb. med samme justering af Natura 2000-områdernes afgrænsning. Bedømt ud fra Miljøstyrelsen (2018) er formålet med disse generelt at sikre levesteder for en række ynglende Bilag 1-arter, og DCE vurderer umiddelbart at de fleste ikke er af væsentlig betydning for trækfugle.

I to af de nye områder, forekommer der dog antal af vandfugle, som overstiger internationale eller nationale 1 %-bestandskriterier, og derfor evt. kan begrunde optagelse i et udpegningsgrundlag. Det ene er fuglebeskyttelsesområde nr. 118 Skjern Å, der i rapporten er behandlet sammen med naboområdet nr. 43 Ringkøbing Fjord. Det andet er fuglebeskyttelsesområde nr. 123 Bøjden Nor, der er udførligt bearbejdet i Appendiks 1 bag i rapporten. Her findes også en summarisk behandling af de 10 øvrige nye fuglebeskyttelsesområder.

Formålet med gennemgangen har især været at udtrække informationer om de årlige maksimale forekomster indenfor hvert fuglebeskyttelsesområde og for relevante fuglearter.

Der er ikke foretaget bearbejdning af data fra områder udenfor de eksisterende fuglebeskyttelsesområders afgrænsninger. Dette betyder bl.a. at der i rapporten ikke er taget stilling til om der uden for de eksisterende fuglebeskyttelsesområder findes områder med regelmæssige forekomster af fuglearter, der overstiger fx internationale 1 %-bestandskriterier for arter eller på anden vis potentielt kvalificerer til udpegning af et beskyttelsesområde.

2. Data og metoder

2.1 Optællingsmetoder og kvalitetssikring

Optællinger af trækkende, rastende, fældende og overvintrende vandfuglebestande i Danmark foretages fortrinsvis ved en kombination af tre metoder, nemlig totaltællinger fra fly eller land og linjetransektmålinger fra fly. Disse metoder er detaljeret beskrevet i tekniske anvisninger. Resultaterne fra overvågningen er publiceret med et nationalt fokus i de næsten årlige NOVANA rapporter samt de afrapporteringer af de landsdækkende optællinger, der er publiceret selvstændigt. Holm m.fl. (2018) og Nielsen m.fl. (2019) giver de seneste opdaterede overblik over samtlige optællinger udført i NOVANA, metoder og afrapporteringer heraf. Holm m.fl. (2018) har tabeller med overvågningsprogrammet som det har set ud i 2011-2016, og som var sammenligneligt med årene 2004-2010 fsv. angår trækfugleovervågningen. Nielsen m.fl. (2019) medtager forandringer i programmet for årene 2017-2021.

2.1.1 Totaltællinger fra fly

I områder med stor artsdiversitet og med overskuelig afgrænsning blev optællingerne foretaget som totaltællinger fra fly. Ved sådanne optællinger registrerer to observatører alle i området forekommende arter og tæller antallet af individer. Det antages således at alle arter og individer indenfor det område der optælles vha. denne metode er registrerede. Metoden er beskrevet i detaljer af Petersen m.fl. (2018).

2.1.2 Linjetransektmålinger fra fly

For en række arter og for en stor del af de danske farvande gælder det, at det ikke er muligt at optælle alle tilstedeværende arter ved en overflyvning. Det gælder især for arter som især er udbredt på de åbne havområder, fx lommer, havdykænder og alkefugle. Derfor bliver store dele af de danske farvande optalt efter linjetransektmetoden. Metoden er beskrevet i detaljer af Petersen m.fl. (2018).

Med denne metode, også kendt som '*Distance Sampling*' (Buckland m.fl. 2001), indsamles data i dele af området, hvorudfra forekomsterne i de ikke dækkede dele af området estimeres. For hver art beregnes der efterfølgende totale antal. Den traditionelle Distance Sampling metode giver et totalestimat for en given art for et helt undersøgelsesområde. Estimerer for tætheder af arterne på en langt finere geografisk skala (fx 500 x 500 meter) kan udregnes ved brug af rumlige modeller (Buckland m.fl. 2007). Sådanne beregninger af tætheder er imidlertid ikke blevet gennemført for alle arter og år.

2.1.3 Optællinger fra land

I søer og nor samt i områder tæt på land med en kompleks topografi, med stor artsdiversitet og talrigdom, blev optællingerne i videst muligt omfang foretaget som totaltælling af optællere fra land. Metoden er beskrevet i detaljer af Holm m.fl. (2018).

2.1.4 Kvalitetssikring af data

De indsamlede data gennemgår en omfattende kvalitetssikring før de benyttes i den løbende nationale NOVANA afrapportering eller i anden sammenhæng, som fx denne rapport. De generelle principper for denne kvalitetssikring er beskrevet af Nygaard m.fl. (2019).

Data indsamlet udenfor NOVANA-programmet, som også er medtaget her (jf. afsnit 2.3), har gennemgået en tilsvarende kvalitetssikring af data, som der er opbygget en mangeårig tradition for at foretage på Kalø siden vandfugleovervågningen startede i 1965.

2.2 NOVANA optællinger af vandfugle

2.2.1 Landsdækkende midvintertællinger

NOVANA-programmet monitorer vandfugle i danske farvande. Overvintrende vandfugle monitoreres som udgangspunkt hvert tredje år. For den periode, som denne rapport omhandler, blev optællingerne gennemført i 2004, 2008, 2013 og 2016 (Petersen m.fl. 2006, 2010, Pihl m.fl. 2015, Holm m.fl. 2018). Afvigelsen fra den planlagte treårige kadence skyldes dels en vinter, hvor vejrforholdene krævede at en planlagt optælling i 2007 blev udskudt et år. Desuden blev en planlagt landsdækkende midvintertælling i 2010 aflyst som led i en økonomisk besparelse.

Ved midvintertællinger optælles størstedelen af de indre danske farvande, Vadehavet samt kystnære dele af Nordsøen. Dertil kommer optællinger af søer, nor og andre områder der huser store mængder af overvintrende vandfugle. Desuden foretages der tællinger i områder med store antal af bl.a. sangsvaner og gæs.

2.2.2 Landsdækkende fældefugletællinger

Optællinger af fældende vandfugle bliver i NOVANA-programmet gennemført hver sjette sommer. Ved optællingerne optælles alle arter af vandfugle, men optællingerne tilrettelægges med specifikt fokus på kortlægning af fældende vandfugle, og specielt knopsvaner og dykænder.

I den her afrapporterede periode er der foretaget fældefugletællinger i somrene 2006 og 2012. Data herfra er afrapporteret af Petersen & Nielsen (2011), Pihl m.fl. (2015) samt Nielsen m.fl. (2019).

Fældefugleoptællingerne dækkede ikke så stort et geografisk område som midvintertællingerne. Således blev der ikke gennemført linjetransekt-tællinger i den østligste del af de indre danske farvande, hvorimod totaltællinger fra fly i områder med fældende knopsvaner blev prioriteret. Ligeledes blev kun et begrænset antal søer, nor og kyststrækninger optalt vha. landbaserede optællinger. Vadehavet blev optalt, men kun en mindre del af Nordsøen ud for Vadehavet, og dér med specifikt henblik på optælling af fældende sortænder.

2.2.3 Andre optællinger foretaget i relation til NOVANA-programmet

Reducerede midvintertællinger af IWC-områder

I år hvor der ikke blev gennemført landsdækkende optællinger af overvintrende vandfugle (midvintertællinger) blev et antal lokaliteter og områder optalt med specifikt henblik på at tilvejebringe data til beregning af bestandsudviklingen for en række vandfuglearter. Disse data indgår i Wetlands Internationals årlige International Waterbird Census (IWC).

Til og med 2016 blev de samme lokaliteter så vidt muligt optalt årligt i denne sammenhæng, hvoraf 41 områder blev talt fra land og 8 områder fra fly (Pihl 2000, Holm m.fl. 2018). I følgende fuglebeskyttelsesområder blev der optalt fugle ved totaltællinger fra fly: Vadehavet, Smålandsfarvandet nord for Lolland, Det Sydfynske Øhav, Mariager Fjord, Lovns Bredning og farvandet omkring Agerø i den vestlige del af Limfjorden. Flere andre fuglebeskyttelsesområder, eller dele heraf, blev dækket vha. totaloptællinger fra land.

Det betyder at nogle fuglebeskyttelsesområder i 2004-2016 er blevet overvåget meget hyppigere end andre ved midvintertællingerne, hvilket er væsentligt at overveje, når datagrundlaget der præsenteres i rapportens tabeller skal benyttes ved en revision af udpegningsgrundlagene. I gennemgangen af de enkelte fuglebeskyttelsesområder er det derfor noteret hvis området, eller dele heraf, indgår i det reducerede optællingsprogram. Der benyttes betegnelsen IWC-område.

I 2017 blev der indledt en ny praksis for de reducerede midvintertællinger, hvor der roteres imellem fuglebeskyttelsesområder, der dækkes både fra fly og land, for på den måde at dække et større udvalg af fuglebeskyttelsesområder og arter. Det er også påpeget i kommentarerne til datagrundlaget, hvis et område i 2017 er blevet dækket i forbindelse med denne nye ordning for rotation mht. hvilke områder der dækkes i de enkelte optællingsår.

Artsspecifikke NOVANA optællinger

For en lang række arter er der i NOVANA-programmet udført artsspecifikke tællinger på andre årstider eller hyppigere end de landsdækkende tællinger. Pihl m.fl. (2013) giver en uddybning for de artsspecifikke tællinger der blev udført i 2004-2011 og Holm m.fl. (2018) for årene 2012-2016. Der henvises til disse NOVANA rapporter for yderligere detaljer.

I 2017 blev der som nævnt foretaget en omlægning af NOVANA-programmet. Denne omlægning har bl.a. betydet, at der nu udføres færre årlige landsdækkende tællinger af gæs, men i stedet omfatter de enkelte tællinger, der udføres i løbet af året, flere arter. Endvidere foretages tællingerne alternerende hvert andet år, så nogle arter og måneder tælles i ulige år og andre i lige år.

Derfor blev der i 2017 udført artsspecifikke tællinger i januar (alle gæs og gulnæbbede svaner), marts (bramgås og kortnæbbet gås), april (lysbuget knortegås og hjejle), august (udvalgte vadefuglearter og skestork på udvalgte lokaliteter), september (grågås, knopsvane, svømmeænder og blishøne, kun land-baserede tællinger) samt november (pibesvane og kortnæbbet gås, samt optælling af hvinand og toppet skallesluger i fuglebeskyttelsesområder beliggende i Limfjorden) (Nielsen m.fl. 2019).

Vadehavsovervågningen - TMAP

Vadehavet er, for en lang række arter, Danmarks i særklasse vigtigste fuglebeskyttelsesområde, som overvåges mere intensivt og i flere af årets måneder end de fleste andre områder.

I Vadehavet er oplysninger om forekomst af trækfugle tilvejebragt ved en kombination af flytællinger og landtællinger. Disse tællinger er udført under NOVANA-programmet i forbindelse med a) Det Trilaterale Overvågningsprogram for Vadehavet (TMAP), b) Wetlands Internationals midvintertælling og tælling af gæs og gulnæbbede svaner og c) den del af det danske NOVANA-program der er rettet mod at følge udviklingen i forekomsten af udvalgte grupper (fx svømmeænder) eller udvalgte arter (omtalt under afsnittet "*Artspecifikke NOVANA-optællinger*" ovenfor).

TMAP overvågningen under NOVANA-programmets trilaterale Vadehavssamarbejde betyder, at der hvert år i perioden 2004-2017 er blevet gennemført en landbaseret optælling af hele Vadehavet i januar (midvintertælling) samt i en af årets øvrige måneder. Desuden gennemføres der i relation til det trilaterale Vadehavssamarbejde en årlig optælling af gæs i marts og november. Derudover udføres næsten årlige flytællinger i januar og oktober og hvert andet år i maj og august, i det omfang vejrlig og militærøvelser muliggør flytælling.

Ydermere har der i fire udvalgte områder (springflodstælleområder) været gennemført optællinger to gange i hver måned i årene 2004-2010 (dog med udfald på Fanø i 2006 og 2007) og én gang i hver måned gennem årene 2011-2017. Springflodstælleområderne er beliggende ved Langli-Skallingen, Fanø, Indvindingen/Ribe Kammersluse og Margrethe Kog (se kort i Laursen & Frikke 2013). I varierende grad omfatter springflodstælleområderne baglande (marskområder, klæggrave, saltvandssø), strande, forlande, vader og højsander.

NOVANA data fra 2018 og 2019

I enkelte tilfælde omtales nyere tal fra NOVANA-programmets fugleovervågning foretaget i 2018 og 2019.

Det sker i de tilfælde, hvor en lokalitet enten har været overvåget relativt få gange i 2004-2017 (fx fuglebeskyttelsesområde nr. 64) eller hvor overvågningen i 2017-2019 har indført nye artspecifikke overvågninger i andre måneder end de der indgik i NOVANA-programmet frem til 2016 (fx overvågning af hvinand og toppet skallesluger i Limfjordsregionen i november).

I alle tilfælde er data fra disse år kun medtaget i fuglebeskyttelsesområder, hvor de nyere data giver et væsentligt bidrag i forhold til de allerede eksisterende data.

For hyppigt overvågede lokaliteter, hvor data fra 2018-2019 ud fra et skøn ikke vurderes at bidrage med væsentlige nye data, ender tidsserien i denne rapport generelt i 2017, og de nyere data vil blive afrapporteret i kommende NOVANA-rapporter.

2.3 Vandfugletællinger foretaget udenfor NOVANA-programmet

2.3.1 Optællinger foretaget i relation til havstrategidirektivet

Miljøstyrelsen rekvirerede i 2014 til 2017 optællinger af fugle i udvalgte dele af de danske farvande med henblik på oparbejdelse af supplerende datagrundlag til havstrategidirektivet. Optællingerne kan opdeles i to emner, nemlig:

- Optællinger af fældende havdykænder i Ålborg Bugt, Sejerøbugten og på Omø Stålgrunde
- Optællinger af lommer i den østlige del af den danske Nordsø

Alle disse optællinger blev gennemført som linjetransekt-tællinger af DCE, Aarhus Universitet.

Optællingerne af fældende havdykænder blev gennemført i juli og august (og ved ét tilfælde nogle dage ind i september), mens optællingerne af lommer i Nordsøen blev gennemført i april og starten af maj måned. I 2016 blev disse optællinger, der ikke dækkede området for fuglebeskyttelsesområde 113, sydlige Nordsø, koordineret med sen gennemførelse af de landsdækkende midvintertællinger for dette specifikke område.

2.3.2 Optællinger foretaget i relation til fuglebeskyttelsesområde 113

Forekomsten af lommer og dværgmåger i den danske del af Nordsøen er højest om foråret. Derfor rekvirerede Miljøstyrelsen optællinger af vandfugle i fuglebeskyttelsesområde 113, sydlige Nordsø i forårene 2004, 2008 og 2013. Tællingen i foråret 2016 blev gennemført som en sen afslutning af midvintertællingerne for dette specifikke område.

Alle optællinger i denne område blev gennemført som linjetransekt-tællinger af DCE, Aarhus Universitet.

2.3.3 Optællinger af fældende fugle i Sejerø Bugt

I somrene 2014 og 2015 blev der gennemført i alt seks optællinger af fældende vandfugle i Sejerø Bugt, med henblik på undersøgelser af effekten af menneskelige forstyrrelser på fordelingen af fældende havdykænder (Petersen m.fl. 2017). Disse optællinger blev gennemført vha. digitale orthofotos.

På grundlag af disse er der beregnet totale antal sortænder i fuglebeskyttelsesområdet, ligesom optællingerne tilvejebragte nye informationer om antallet af forekommende gråstrubede lappedykkere i området om sommeren.

2.3.4 Optællinger foretaget i relation til reservater

DCE gennemførte i årene 2008-2010 en omfattende overvågning af alle de reservater, som blev oprettet i forbindelse med aftalen om "de jagt- og forstyrrelsesfrie kerneområder" fra 1993. Der blev som minimum udført fire tællinger hvert år, fordelt på månederne august til og med november, men i enkelte områder også hyppigere tællinger. I kommenteringen af datagrundlaget er det påpeget hvis der er foretaget reservatovervågning, men for yderligere detaljer om denne henvises til de arts- og lokalitetsspecifikke gennemgange som henholdsvis Clausen m.fl. (2013) og Clausen m.fl. (2014) giver.

For arter hvis forekomst topper i efterårsmånederne er det er ikke uvæsentligt om der indgår reservatovervågning eller ej. Det skyldes at fire efterårstællinger omfattende alle vandfuglearter alt andet lige giver et større bedømmelsesgrundlag for et fuglebeskyttelsesområdes værdi for fuglene, end de mindre hyppige artsspecifikke tællinger der udføres under NOVANA-programmet, dvs. tællingerne af grågås (september), svømmeænder, taffeland og lysbuget knortegås (oktober) og pibesvane (hvert andet år i november), samt de lokalitetsspecifikke tællinger af nogle udvalgte vadefuglearter (hvert andet år i henholdsvis august og oktober), der har været udført i NOVANA 2004-2016 (Tabel 1).

Data fra reservatovervågningen 1994-2001 (Clausen m.fl. 2004) og 2008-2010 (Clausen m.fl. 2013, 2014), samt den lokalitetsspecifikke viden som denne genererede, indgik således også som baggrundsmateriale for revisionerne af udpegningsgrundlagene for fuglebeskyttelsesområderne i henholdsvis 2005 og 2012, og var den gang medvirkende til at flere arter blev medtaget på eller udtaget fra udpegningsgrundlagene, særligt i 2005.

Forklaring af farvekoder til Tabel 1 på de kommende sider:

Program:	Farve:	Forklaring:
NOVANA		Landsdækkende midvintertælling udført i 2004, 2008, 2013 og 2016
NOVANA		Landsdækkende fældefugletælling udført i 2006 og 2012
NOVANA		Artsspecifik overvågning, hvor 1 betyder hvert år og 2 hvert andet år. Landsdækkende.
NOVANA		Artsspecifik overvågning, hvor 2 betyder hvert andet år og 6 hvert sjette år. Med fokus på Vadehavet og udpegede fuglebeskyttelsesområder.
NOVANA	VH	Arten har kun været omfattet af årlig systematisk overvågning i Vadehavet under TMAP-programmet.
Ingen		Arten har ikke været omfattet af systematisk landsdækkende overvågning.
Reservatovervågning		Reservatovervågningen udført i 2008-2010 (på bevilling fra Miljøstyrelsen)

Table 1. Den månedsvise dækning af arter udført under henholdsvis NOVANA-programmet 2004-2016 samt ved reservatovervågningen i 2008-2010. I månederne angivet med lyseblå baggrund er bedømmelsesgrundlaget for arterne i fuglebeskyttelsesområder, hvor der indgår reservater som blev overvåget i 2008-2010 (jf. Clausen m.fl. 2014), betydeligt mere omfattende end de øvrige år som afrapporteres. For en del områder i Nord- og Vestjylland samt Sydsjælland, Lolland-Falster og Møn gælder dette også årene 2004-2007 samt 2011. Det er kommenteret i gennemgangen af de specifikke fuglebeskyttelsesområder. Kolonnen "Øvrige" angiver arter eller racer, der kun har været overvåget i Vadehavet under det trilaterale Vadehavssamarbejdes overvågningsprogram (TMAP), eller som ikke formelt har været omfattet af overvågningen. I 2017 er der som omtalt i brødteksten gennemført optællinger i andre måneder af flere arter (se Afsnit 2.2.2 under *Artsspecifikke NOVANA optællinger*).

Artsnavn	Underart	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Juni	Juli	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Øvrige
Rødstrubet lom														
Sortstrubet lom														
Islom														
Gråstrubet lappedykker														
Nordisk lappedykker														
Skarv														
Sølvhejre														
Silkehejre														
Skestork														
Knopsvane														
Pibesvane														
Sangsvane														
Sædgås	Tajgasædgås													
	Tundrasædgås													
Kortnæbbet gås				1										
Grågås														
Blisgås														
Bramgås				1										
Knortegås	Mørkbuget				1									
	Lysbuget				1									
Gravand														
Pibeand														
Knarand														
Krikand														
Gråand														
Spidsand														
Skeand														
Taffeland														
Troldand														
Bjergand														
Ederfugl														
Havlit														
Sortand														
Fløjlsand														
Hvinand														
Lille skallesluger														
Toppet skallesluger														
Stor skallesluger														

Tabel 1. Fortsat.

Artsnavn	Underart	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Juni	Juli	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Øvrige
Havørn														
Blå kærhøg														
Fiskeørn														
Dværgfalk														
Vandrefalk														
Blishøne														
Trane														
Strandskade														
Klyde														
Pomeransfugl														
Hjejle	<i>apricaria</i>													
Hjejle	<i>altifrons</i>													
Strandhjejle														
Islandsk ryle	<i>canutus</i>													
Islandsk ryle	<i>islandica</i>													
Sandløber														
Almindelig ryle	<i>alpina</i>													
Lille kobbersneppe	<i>lapponica</i>													
Lille kobbersneppe	<i>taymyrensis</i>													
Stor regnspove														
Rødben	<i>totanus</i>													
Rødben	<i>robusta</i>													
Hvidklire														
Dværgmåge														
Hættemåge														
Stormmåge														
Sildemåge	<i>intermedius</i>													
Sølvmåge	<i>argentatus</i>													
Svartbag														
Ride														
Havterne														
Fjordterne														
Dværgterne														
Splitterne														
Lomvie	<i>aalge</i>													
	<i>albionis</i>													
Alk	<i>torda</i>													
	<i>islandica</i>													
Tejst	<i>grylle</i>													
	<i>arcticus</i>													
Mosehornugle														

2.4 Beregninger af årlige maksimumforekomster

2.4.1 Beregning af antal i totaltællingsområder

Ved bearbejdningen af data til denne afrapportering er alle fugleforekomster først blevet tildelt information om, hvorvidt de er observeret indenfor eller udenfor fuglebeskyttelsesområderne.

Tilknytningen til specifikke fuglebeskyttelsesområder er for flytællingsdata foretaget i GIS programmet ArcMap ud fra flyenes loggede GPS-positioner. For landbaserede tællinger, der i de fleste tilfælde foretages i forudbestemte tælleområder, med grænser der følger fuglebeskyttelsesområdernes, tildeles observationerne fuglebeskyttelsesområde-nr. ud fra relationelle databaser. For landbaserede punktobservationer plottet på kort er der benyttet GIS til tildeling af fuglebeskyttelsesområde-nr.

Observationer foretaget indenfor specifikke fuglebeskyttelsesområder er efterfølgende blevet sammentalt per dato.

I flere af de største fuglebeskyttelsesområder tælles hele området sjældent på samme dato. I sådanne områder er der foretaget sammentælling 'per optællingskampagne' – fx midvintertælling af alle arter eller oktobertælling af svømmeænder.

Et eksempel på et sådant område er fuglebeskyttelsesområde nr. 43 (Ringkøbing Fjord). Her tælles de dybere centrale og nordvestlige dele af fjorden fra fly. Engene, rørsumpene og de lavvandede dele af fjorden i Nymindestrømmen, omkring Værnengene og Tipperne, Havrvig Grund, Skjern Enge, Klægbanken og Stauning Grund tælles fra land i løbet af få dage.

I nogle områder er der i perioder foretaget 2-3 månedlige tællinger. I de tilfælde er der først foretaget sammentælling per halvmåned eller per månedsdekade.

Ud fra de sammentalte data er der efterfølgende uddraget måneds- og årsmaksima.

2.4.2 Beregning af antal i linjetransekt-tællingsområder

For de udpræget marine arter, lommer, havdykænder og alkefugle, er der beregnet rumlige modeller for centrale og talrige arter for de landsdækkende optællinger udført ved midvinter i 2004 og 2008 samt i fældeperioden i sommeren 2006 (Petersen m.fl. 2006, Petersen & Nielsen 2011), men ikke for de efterfølgende landsdækkende midvintertællinger i 2013 og 2016 samt fældefugletællingen i 2012.

I denne rapport er der beregnet totale antal for specifikke fuglebeskyttelsesområder for disse seneste tre år ved at anvende de fundne ratioer imellem antallet af observerede individer og det estimerede antal for de år hvor en rumlig model er gennemført, og anvende den ratio til at estimere et område-specifikt antal på data fra 2012, 2013 og 2016. Det er samme tilgang som er benyttet for de nationale bestandsestimater som afrapporteres for de samme år i den nyeste NOVANA fuglerapport (Nielsen m.fl. 2019), der uddyber dette. Denne ratio er i de fleste tilfælde beregnet på grundlag af data for det specifikke fuglebeskyttelsesområde eller nærliggende områder.

Til estimering af data fra midvintertællingerne i 2013 og 2016 er der anvendt data fra rumlige modeller fra midvintertællingerne i 2004 og 2008, mens estimater for fældefugleforekomster for 2012 er foretaget på grundlag af data fra de rumlige modeller fra sommeren 2006.

Der foreligger ingen rumlig modellering af fordelingen af fløjlsand, og der er derfor estimeret et totalt antal der angives som et interval fra 4 til 10 gange antallet af observerede individer, igen i overensstemmelse med Nielsen m.fl. (2019), der uddyber dette. Denne beregning beror derfor på et forsigtigt skøn.

Se også omtalen heraf under 'havdykænder' i afsnit 2.5.3 nedenfor.

Ud fra de sammentalte data er der efterfølgende uddraget måneds- og årsmaksima.

2.4.3 Beregning af antal i sammensatte tællingsområder

Nogle områder har en kompleks kystzonetopografi, der gør at dele af området tælles ved totaltælling fra land eller fly, og andre dele som linjetransekt-tælling fra fly. Det gælder fx fuglebeskyttelsesområde nr. 15 (Randers og Mariager Fjord og Ålborg Bugt), nr. 10 (Læsø) og nr. 71 (Sydfynske Øhav), hvor de lavvandede kystnære områder er totaltaltede og de åbne havområder er talt fra linjetransekter. Her er der foretaget en separat beregning af antal fra de to optællingsmetoder, hvorefter der for arter som forekommer indenfor begge optællingstypeområder er foretaget en sammenlægning af antal. Ud fra de sammenlagte antal er der efterfølgende uddraget måneds- og årsmaksima.

2.5 Bestandsestimater og 1 %-bestandskriterier

Miljøstyrelsen har anmodet DCE om at opstille en oversigt over internationale og nationale 1 %-bestandskriterier. Nedenfor gives en gennemgang af hvordan disse værdier er fremkommet. De opgjorte 1 %-bestandskriterier fremgår af Tabel 2 og 3.

Kriterierne er i det omfang det er muligt opstillet for:

- alle trækfuglearter på fuglebeskyttelsesdirektivets Bilag 1, som indgår i et eller flere fuglebeskyttelsesområders udpegningsgrundlag i Danmark,
- for øvrige trækfuglearter, der ikke er omfattet af Bilag 1, men som indgår i et eller flere fuglebeskyttelsesområders udpegningsgrundlag i Danmark,
- for nationale ansvarsarter jf. Gulliste 1997, som er arter hvis danske bestand på daværende tidspunkt udgjorde en væsentlig andel af den samlede trækvejsbestand (Stoltze & Pihl 1998)
- for blisgås, der førhen har været optaget i udpegningsgrundlaget i et fuglebeskyttelsesområde på Nordfyn.

For denne suite af arter præsenteres årsmaksima fra årene 2004-2017 i tabellerne i lokalitetsgennemgangen.

2.5.1 Internationale bestandsestimater og 1 %-bestandskriterier

Generelt benyttes for vandfuglearterne de bestandsestimater og deraf afledte 1 %-bestandskriterier for internationalt betydende forekomster, som publiceres af Wetlands International. Her er benyttet de seneste tre publicerede estimater, henholdsvis:

Waterbird Population Estimates 4 (WPE4, Wetlands International 2006) for årene 2004-2009

Waterbird Population Estimates 5 (WPE5, Wetlands International 2012) for årene 2010-2015

Conservation Status Report 7 (til AEWA)(CSR7, Wetlands International 2018, Nagy & Langendoen 2018) for årene 2016-2017.

For sortand er der dog benyttet et flyway-bestandsestimat på 1,2 mio. fugle og et deraf afledt 1 %-bestandskriterie på 12.000 fugle, fordi den sammentælling af sortandebestanden, der ligger til grund for bestandsestimatet på 687.000-815.000 fugle i WPE7 ikke tager højde for, at der for Danmark kun var indrapporteret de optalte antal (136.000 fugle i 2008) og ikke den modellerede bestand på 600.000 fugle (jf. Petersen & Nielsen 2011). Derfor er den samlede bestand af DCE opjusteret med 464.000 fugle, som giver en bestandsstørrelse på rundt regnet 1,2 mill. fugle, som benyttes for de seneste to perioder 2010-2015 og 2016-2017.

Der foreligger ikke på samme måde internationale 1 %-bestandskriterier for rovfugle og mosehornugle.

For bestande der er så store, at 1 %-bestandskriteriet overstiger 20.000 fugle bemærkes det, at man til og med WPE4 angav et kriterie på 20.000, men i de senere opgørelser fra WPE5 og CSR7 har anført det reelle antal som 1 % udgør.

2.5.2 Håndtering af arter med flere racer eller bestande

For flere arter er der i forhold til benyttelse af såvel internationale som nationale 1 %-bestandskriterier den kompleksitet, at de forekommer med flere racer og flyway-bestande. Det vurderes at denne problemstilling især gælder syv arter, hvoraf nogle racer er relativt let genkendelige i felten (gæssene, der omtales nedenfor), men andre absolut ikke er det (vaderne og alkefuglene). For flere af disse er der yderligere den problematik, at der er meget store forskelle i flyway-bestandenes størrelse. De syv arter gennemgås nedenfor.

Sædgås: De to racer tajgasædgås *Anser fabalis fabalis* og tundrasædgås *A.f. rossicus* er genkendelige i felten på mindre afstand, men kan være svære at adskille på større afstand. Desuagtet forsøges bestanden af begge opgjort ved midvintertællingerne, hvorfor der for hvert fuglebeskyttelsesområde er oparbejdet racespecifikke opgørelser af antal, samt angivet om disse overstiger internationale og nationale 1 %-bestandskriterier.

Knortegås: De to racer mørkbuget knortegås *Branta bernicla bernicla* og lysbuget knortegås *B.b. hrota* er relativt lette at adskille. Knortegås er således behandlet på samme måde som sædgås.

Hjejle: To bestande bestående af sydligt ynglende *Pluvialis apricaria apricaria* samt nordligt ynglende *P.a. altifrons* trækker igennem landet. Sidstnævnte er langt den største bestand. Vurderet ud fra den udredning om hjejlnes træk igennem Danmark som Meltofte (1993) giver, er det formentlig den form, der dominerer flokkene både når bestandene har været opgjort om foråret i NOVANA-programmet samt om efteråret ved de landsdækkende tællinger, der omtales nedenfor. Derfor er der i vurderingen og tabellerne for de enkelte

fuglebeskyttelsesområder benyttet internationale 1%-bestandskriterier for *al-tifrons*, der er den markant største af de to bestande (Tabel 2).

Islandsk ryle: To bestande trækker igennem landet. De overvintrende flokke, der især forekommer i Vadehavet, domineres af den nearktisk ynglende *Calidris canutus islandica*, mens det ved topforekomsterne i maj og august-september er den sibiriske *C. c. canutus*, der forekommer (Melftofte 1993). Det er således også sidstnævnte, der dominerer de opgjorte nationale bestande. I vurderingen og tabellerne for de enkelte fuglebeskyttelsesområder er der for islandsk ryle benyttet internationale 1%-bestandskriterier for *islandica*, der er den største af de to bestande, men dog kun marginalt større end *canutus*-bestanden (Tabel 2).

Lille kobbersneppe: To bestande trækker igennem landet, hvor de sjældnere *Limosa lapponica lapponica* yngler sydligere (herunder fåtalligt i EU, hvilket begrundes artens optagelse på fuglebeskyttelsesdirektivets Bilag 1) end de talrige *L.l. taymyrensis*. Førstnævnte kan ses overvintrende, sidstnævnte kommer formentlig kun på gennemtræk. Selvom *lapponica* fuglene trækker en anelse tidligere gennem landet er det givetvis en blanding af formerne, der forekommer når topforekomsten opgøres i maj måned (Melftofte 1993). I vurderingen og tabellerne for de enkelte fuglebeskyttelsesområder er der for lille kobbersneppe benyttet internationale 1%-bestandskriterier for *taymyrensis*, der er den markant største af de to bestande (Tabel 2).

Rødben: Forekommer med to racer, hvor den overvintrende bestand domineres af islandske rødben *Tringa totanus robusta* og det større gennemtræk forår og efterår af almindelige rødben *T.t. totanus* (Melftofte 1993). Overvintrende rødben er meget fåtallige udenfor Vadehavet, og forekomsten i Vadehavet domineres antalmæssigt af *T.t. totanus* også i Vadehavet. I vurderingen og tabellerne for de enkelte fuglebeskyttelsesområder er der for rødben benyttet internationale 1%-bestandskriterier for *robusta*, der er den største af de to bestande, men dog kun marginalt større end *totanus*-bestanden (Tabel 2).

Alk: Forekommer med to racer, den sjældnere *Alca torda torda*, der dominerer forekomsten i Østersøen og den langt talrigere *A.t. islandica*, der dominerer i Kattegat, Skagerrak og Nordsøen (Lyngs & Kampp 1996). For alk benyttes 1 %-bestandskriteriet for *islandica*, der er den markant største af de to bestande (Tabel 2). Dog er der givet en specifik omtale af forekomsten af *torda* fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 79, Ertholmene.

Lomvie: Forekommer med to racer, den nordligt udbredte og talrige *Uria aalge aalge*, der dominerer forekomsten i det meste af de danske farvande, og den noget sjældnere og sydligt udbredte *U.a. albionis*, hvis nærmeste yngleforekomst er på Helgoland, hvorfra nogle fugle trækker til Vesterhavet for at overvintre (Lyngs & Kampp 1996). For lomvie benyttes 1 %-bestandskriteriet for *aalge*, der er den markant største af de to bestande (Tabel 2). For lomvie er der derudover givet en specifik omtale af forekomsten i fuglebeskyttelsesområde nr. 79, Ertholmene.

Tejst: Forekommer med to racer, de sjældne *Cephus grylle grylle*, der dominerer forekomsten i Østersøen og den langt talrigere *C. g. arcticus*, som de danske ynglefugle tilhører og som dominerer forekomsten i Kattegat (Asbirk 1979). For tejst benyttes 1 %-bestandskriteriet for *arcticus*, der er den markant største af de to bestande (Tabel 2). For tejst er der endvidere givet en specifik omtale af forekomsten i fuglebeskyttelsesområde nr. 11, Hirsholmene.

Tabel 2. Internationale 1 %-bestandskriterier, der benyttes i denne rapport for de tre perioder 2004-2009, 2010-2015 samt 2016-2017. For vandfuglearterne angiver en '-' at der ikke forelå et 1 %-bestandskriterie i denne periode. I kolonnen Ansvarsart anføres om arten er optaget som ansvarsart i gulliste 1997, enten som ynglefugl AY eller trækfugl AT (Stoltze & Pihl 1998). Et 'Ja' ved Bilag 1 angiver at arten er omfattet af EU fuglebeskyttelsesdirektivets Bilag 1. For arter kodet '--- DD ---' er der ingen 1 %-bestandskriterier for disse. I tabellerne i lokalitetsgennemgangen er der sondret mellem disse, hvis NOVANA-programmets overvågning også muliggør en sådan sondring (fx sædgås og knortegås). For arter hvor det ikke er muligt er det med en * angivet, hvilken underarts 1 %-bestandskriterie, der benyttes til at vurdere om forekomster overstiger internationale kriterier. Dette uddybes nærmere i afsnit 2.5.2. # angiver at man for perioden 2004-2009 benyttede 20.000 fugle som 1 %-bestandskriterium, uanset hvor stor bestanden er. Siden har man anført den reelle 1 % værdi som kriterium.

Artsnavn	Underart	Ansvarsart	Bilag 1	Internationale 1% kriterier			Note
				2004-09	2010-15	2016-21	
Rødstrubet lom		AT	Ja	3000	2600	3000	
Sortstrubet lom			Ja	-	-	3500	
Islom			Ja	-	-	50	
Gråstrubet lappedykker		AT		510	500	500	
Nordisk lappedykker			Ja	55	55	50	
Skarv		AY/AT		3900	3900	6200	
Sølvhejre			Ja			780	
Silkehejre			Ja			1100	
Skestork			Ja	110	110	160	
Knopsvane		AT		2500	2500	2000	
Pibesvane		AT	Ja	290	220	220	
Sangsvane		AT	Ja	590	590	1200	
Sædgås	Tajgasædgås	AT		800	420	520	
	Tundrasædgås			6000	5500	5500	
Kortnæbbet gås		AT		420	630	860	
Grågås		AT		5000	6100	9600	
Blisgås				10000	12000	12000	
Bramgås			Ja	4200	7700	12000	
Knortegås	Mørkbuget	AT		2000	2400	2100	
	Lysbuget	AT		70	75	100	
Gravand		AT		3000	3000	2500	
Pibeand		AT		15000	15000	14000	
Knarand				600	600	1200	
Krikand		AT		5000	5000	5000	
Gråand		AT		20000*	45000	53000	
Spidsand		AT		600	600	600	
Skeand				400	400	650	
Taffeland				3500	3000	2000	
Troldand		AT		12000	12000	8900	
Bjergand				3100	3100	3100	
Ederfugl		AT		7600	9800	9800	
Havlit				20000	16000	16000	#
Sortand		AT		16000	12000	12000	
Fløjlsand				10000	4500	4000	
Hvinand		AT		11500	11400	11400	
Lille skallesluger			Ja	400	400	300	
Toppet skallesluger		AT		1700	1700	860	
Stor skallesluger				2700	2700	2100	

Tabel 2. Fortsat.

Artsnavn	Underart	Ansvarsart	Bilag 1	Internationale 1% kriterier			Note
				2004-09	2010-15	2016-21	
Havørn			Ja	---	DD	---	
Blå kærhøg			Ja	---	DD	---	
Fiskeørn			Ja	---	DD	---	
Dværgfalk			Ja	---	DD	---	
Vandrefalk			Ja	---	DD	---	
Blishøne				17500	17500	15500	
Trane			Ja	1500	2400	3500	
Strandskade				8200	8200	8200	
Klyde		AY/AT	Ja	730	730	940	
Pomeransfugl			Ja	800	690	690	
Hjejle	<i>apricaria</i>	AT	Ja	1200	1700	1700	
Hjejle	<i>altifrons</i>	AT	Ja	7500	7100	9400	*
Strandhjejle				2500	2500	2000	
Islandsk ryle	<i>canutus</i>			3400	4000	2500	
Islandsk ryle	<i>islandica</i>			4500	4500	5300	*
Sandløber				1200	1200	2000	
Almindelig ryle	<i>alpina</i>	AT		13300	13300	13300	
Lille kobbersneppe	<i>lapponica</i>			1200	1200	1200	
Lille kobbersneppe	<i>taymyrensis</i>		Ja	6000	6000	5000	*
Stor regnspove				8500	8400	7600	
Rødben	<i>totanus</i>			2500	2400	1800	
Rødben	<i>robusta</i>			2800	2400	2400	
Hvidklire				2300	2300	3300	
Dværgmåge				1230	1100	1000	
Hættemåge				20000	42100	31000	#
Stormmåge				20000	16400	16400	#
Sildemåge	<i>intermedius</i>			3800	3800	6300	
Sølvmåge	<i>argentatus</i>			20000	20100	14400	#
Svartbag				4400	4200	3600	
Ride				20000	66000	69700	#
Havterne			Ja	-	20000	31000	
Fjordterne			Ja	11000	9800	11000	
Dværgterne			Ja	490	190	220	
Splitterne			Ja	1700	1700	1700	
Lomvie	<i>aalge</i>			-	-	69000	# *
	<i>albionis</i>			-	-	4700	
Alk	<i>torda</i>	AT		-	-	2000	*
	<i>islandica</i>	AT		-	-	13800	*
Tejst	<i>grylle</i>					460	
	<i>arcticus</i>					7600	*
Mosehornugle			Ja	---	DD	---	

2.5.3 Nationale bestandsestimater og 1 %-bestandskriterier

Generelt benyttes de landstotaler der er bearbejdet og publiceret for de relevante arter, primært under NOVANA-programmet eller i andet regi, for arter som ikke tælles i hele landet under NOVANA, hvorefter der beregnes et nationalt 1 %-bestandskriterie i lighed med den tilgang, som benyttes i Irland (Crowe 2005, Burke m.fl. 2019) og Storbritannien (Stroud m.fl. 2016, Frost m.fl. 2019).

For de arter, hvis topforekomst i Danmark ligger om vinteren, er det således de landsdækkende midvintertællinger, der lægges til grund. For arter, hvis forekomst topper på andre årstider, bruges relevante tællinger fra forår, sommer eller efterår. Hvis der ikke er anført en reference nedenfor henvises der til de relevante NOVANA rapporter, som er nævnt ovenfor under tællingsprogrammerne.

For arter hvor der er sket en markant forandring i bestandsstørrelsen fra 2004 til 2017 benyttes forskellige kriterier for de tre perioder 2004-2009, 2010-2015 og 2016-2017 – i form af middelværdier for de foreliggende landstotaler fra de enkelte perioder. Dog benyttes oftest samme værdi for de to sidste perioder, da der kun foreligger bearbejdede landstotaler for 2016. I enkelte tilfælde, hvor en art vides at være meget i fremgang, er dog benyttet landstotalen for 2016 til at beregne 1 %-bestandskriteriet (fx sangsvane, lille skallesluger). For arter, hvis bestand har været stabil eller fluktuerende fra 2004 til 2017, benyttes samme 1 %-bestandskriterie for alle tre perioder.

Nedenfor kommenteres det hvordan arter eller artsgruppers nationale 1 %-bestandskriterier er fremkommet – og de benyttede kriterier er anført i Tabel 3.

Lommer: Arterne er svære at adskille fra fly i vinterperioden, hvor de fleste tællinger udføres. Petersen & Nielsen (2011) estimerede den samlede overvintrende bestand af lommer til 20.000 fugle ved brug af rumlig modellering. Der benyttes derfor et nationalt 1 %-bestandskriterie på 200 fugle for lommer, hvor det vurderes at bestanden domineres af rødstrubet lom.

Gråstrubet lappedykker og nordisk lappedykker: Der foreligger ikke nationale bearbejdnings af rastebestandene af disse arter, som kan benyttes til at angive et nationalt 1 %-bestandskriterie.

Skarv: Den rastende bestand, der vurderes at være størst i sensommeren eller det tidlige efterår optælles ikke på denne årstid, men ynglebestanden tælles årligt. Der er benyttet en landstotal på 3x antallet af ynglepar som estimat på sensommerbestanden. Beregningsmetoden 3x ynglebestanden er ækvivalent til den der benyttes af Wetlands International i samarbejde med Birdlife International ved opgørelsen af de internationale bestandsstørrelser for flere arter af kolonirugende fuglearter. Det fremkomne tal er dog formentlig i underkanten af det reelle antal, idet de danske farvande i sensommeren og efteråret besøges af gæstende skarver fra bl.a. Sverige og Tyskland.

Skestork: Den rastende bestand, der vurderes at være størst i sensommeren eller det tidlige efterår optaltes før 2017 ikke på denne årstid, men ynglebestanden tælles årligt. Der er derfor benyttet en landstotal på 3x antallet af ynglepar som estimat for sensommerbestanden.

Sølvhejre og silkehejre: Der foreligger ikke nationale bearbejdnings af rastebestandene af disse arter, som kan benyttes til at angive et nationalt 1 %-bestandskriterie.

Svaner: For knopsvane benyttes totaler fra de landsdækkende midvintertællinger og for *sangsvane* totaler for de årlige midvintertællinger af arten. For *pibesvane* benyttes landstotaler fra de november-tællinger der udføres hvert andet år.

Gæs: For **kortnæbbet gås** og **lysbuget knortegås** benyttes de internationale 1 %-bestandskriterier også som nationale 1 %-bestandskriterier, fordi det stadig vurderes at hele flyway-bestanden af disse to gæs på et tidspunkt om foråret opholder sig i landet, omend perioden hvor det sker er meget kortvarig for kortnæbbet gås. For **blisgås**, **tajgasædgås** og **tundrasædgås** benyttes totaler for de årlige midvintertællinger af gæs. For sædgæssene er det her antaget at alle ubestemte gæs frem til og med 2015 var tajgasædgås. For 2016-2017 er ubestemte fugle fordelt mellem de to racer ud fra forholdstalsfordelinger mellem bestemte gæs (jf. Høj Jensen m.fl. 2017, 2018). For de øvrige gåsearter benyttes landstotaler fra de årlige tællinger i andre måneder, henholdsvis **grågås** (september), **bramgås** (marts) og **mørkbuget knortegås** (maj).

Gravand: For denne art benyttes totaler fra de landsdækkende midvintertællinger.

Svømmeænder: For **gråand** benyttes totaler fra de landsdækkende midvintertællinger. For de øvrige svømmeænder, **pibeand**, **krikand**, **pibeand**, **spids-and** og **skeand** benyttes landstotaler fra oktobertællingen af svømmeænder, som blev udført i årene 2004-2016. For pibe- og spidsand, som forekommer i særligt store antal i Vadehavet, benyttes dog kun år, hvor der er udført en flytælling i Vadehavet. For **knarand** er totaler først tilgængelige fra 2008 og frem.

Taffeland: For denne art benyttes landstotaler fra oktobertællingen, som er udført sammen med svømmeandetællingen, da der er flere taffelænder om efteråret end ved midvinter. Totaler er først tilgængelige fra 2008 og frem.

Troldand: For denne art benyttes totaler fra de landsdækkende midvintertællinger.

Bjergand: For denne art benyttes totaler fra de landsdækkende midvintertællinger.

Havdykænder: For **ederfugl**, **havlit** og **sortand**, som forekommer spredt ud over større åbne havområder, benyttes for perioden 2004-2009 et gennemsnit af de midvinter bestandstørrelser fra henholdsvis 2004 og 2008, hvor der er udført rumlig modellering for de åbne havområder i kombination med antal talt i kystnære totaloptællingsområder (Petersen m.fl. 2006, Petersen & Nielsen 2011). For 2010-2017 benyttes gennemsnit af estimerede antal fra midvinter 2013 og 2016 som er beregnet ud fra de i 2004 og 2008 fundne ratioer mellem observerede og modellerede antal. Detaljer herom uddybes af Nielsen m.fl. (2019).

For **fløjsand** foreligger ikke noget nationalt estimat for bestanden baseret på rumlig modellering. Til denne rapport er der i lighed med Nielsen m.fl. (2019), og i mangel af arts-specifikke modeller for fløjsand, derfor benyttet tentative estimater for ratioer imellem antallet af observerede fløjsænder og totale antal, der baseres på middelværdier fra 2004 og 2008 for henholdsvis sortand (ratio 4) og havlit (ratio 10). De benyttede værdier er afrundede til heltal for de to arter og repræsenterer henholdsvis mindste og største værdi fra modeller beregnet for havdykænderne (jf. data fra Petersen m.fl. 2006, Petersen &

Nielsen 2011). Ud fra optællingsresultaterne fra de seneste år blev det således estimeret at den danske vinterbestand af fløjlsand lå omkring 26.000-65.000 fugle i 2013 og 10.000-24.000 i 2016. Middelværdien af disse fire tal giver et nationalt 1 %-bestandskriterie på 313 individer, der er benyttet for alle årene 2004-2017 til at vurdere om forekomster overstiger et nationalt 1 %-bestandskriterie. Pga. usikkerheden om en omregningsfaktor for fløjlsand er antal for denne art i tabeller, hvor de baseres på en omregning fra optalte antal langs transekter til estimerede antal, også givet som et interval, dog kun i områder hvor det beregnede antal når en 'væsentlig værdi' – dvs. overstiger det nationale 1 %-bestandskriterie. Det højeste antal i intervallet benyttes til at vurdere om arten forekommer i antal, der overstiger internationale eller nationale 1 %-bestandskriterier. Dette er valgt ud fra et forsigtighedsprincip, med henvisning til, at arten aktuelt er globalt rødlistet som Sårbar (VU)(BirdLife International 2018) og omfattet af en international forvaltningplan under Vandfugleaftalen (AEWA)(Dagys & Hearn 2018).

Hvinand: For denne art benyttes totaler fra de landsdækkende midvintertællinger.

Lille skallesluger: For denne art benyttes totaler fra de landsdækkende midvintertællinger.

Toppet skallesluger: Petersen & Nielsen (2011) estimerede, baseret på tællinger i 2008, en samlet bestand for denne art på 55.000 fugle ved hjælp af rumlig modellering og Nielsen m.fl. (2019) estimerer bestanden i 2013 og 2016 ud fra ratioen mellem de observerede og modellerede antal i 2008.

Stor skallesluger: For denne art benyttes totaler fra de landsdækkende midvintertællinger.

Rovfugle: Arterne har ikke været systematisk overvåget i NOVANA-programmet. For **fiskeørn**, **dværgfalk** og **vandrefalk** foreligger ikke nationale bestandsestimater. **Havørn** optælles årligt ved midvinter af Dansk Ornitologisk Forenings "Projekt Ørn". De årlige afrapporterede landstotaler herfra benyttes som total for denne art (seneste rapport Skelmosse m.fl. 2017). For **blå kærhøg** foretog Jørgensen (1989) en grundig bearbejdning af data om bestanden af overvintrende blå kærhøge i Danmark i midten af 1980'erne og estimerede bestanden til 800 fugle. Bestanden har iflg. midvinter punkt-tællingerne siden da været i tilbagegang, men da der de seneste år har været et par år med indeks på niveau med midten af 1980'erne (Moshøj m.fl. 2019) har vi valgt at benytte dette nationale bestandsestimat.

Blishøne: For denne art benyttes totaler fra de landsdækkende midvintertællinger.

Trane: Arten overvåges kun som ynglefugl i NOVANA-programmet, og der findes ikke estimater over den rastende bestand. Der er benyttet en landstotal på 3x antallet af ynglepar ud fra de opgørelser over ynglebestanden, som findes fra årene 2004-2017 (jf. Nyegaard m.fl. 2014, Holm m.fl. 2015). Værdien benyttes i Østdanmark dog kun til at vurdere forekomster af større rastende antal i omegnen af yngleområder, som kan indikere samlingsområder for regionale ynglebestande, før hovedtrækket af fugle fra Norden kommer igennem landet i oktober.

Vadefugle: Denne store artsgruppe har med enkelte undtagelser ikke være genstand for systematiske landsdækkende tællinger siden slutningen af 1970'erne, hvor Meltofte (1981, 1993) opgjorde bestandene. For de fleste af arterne findes størstedelen af bestandene i Vadehavet, som er genstand for regelmæssige og nyere systematiske tællinger (Laursen & Frikke 2013). Vi har derfor skønnet de aktuelle nationale bestande ud fra Vadehavsovervågningen suppleret med udtræk fra DOFbasen, særligt fra lokaliteter som Meltofte fremhævede som værende af betydning for arterne.

Strandskade: Meltofte (1993) angiver 40.000-50.000 for Vadehavet (fænologikurven viser lige mange forår og efterår) og op til omkring 8.000 udenfor Vadehavet. Laursen & Frikke (2013) angiver, at der i årene 2001-2010 i gennemsnit optrådte 30.300 strandskader om efteråret. Arten tælles i NOVANA alene i Vadehavet i oktober hvert andet år. Ud fra en gennemgang af optællingsresultaterne i Vadehavet, vurderes det, at det årlige maksimum her kan sættes til omkring 35.000 strandskader for 2004-2017. Vi skønner, at der i Danmark (uden for Vadehavet) optræder op til 12.000 strandskader på samme tidspunkt, når der er flest. Det samlede skøn er således, at gennemsnittet for det årlige maksimum af strandskader i Danmark kan sættes til 47.000 for 2004-2017.

Klyde: Optælles i NOVANA-programmet på langt de fleste vigtige lokaliteter for arten hvert andet år i august, herunder alle områder udpeget for arten som trækfugl. Derfor benyttes totaler fra disse tællinger som bud på den nationale bestand.

Pomeransfugl: Den rastende bestand af pomeransfugl opgøres årligt i "Fugleåret" (seneste Lange 2018) efter den metode som Østergaard (2001) benyttede. For 2017 er medtaget et tal som DCE har oparbejdet til artikel 12 af rapporteringen vedr. fuglebeskyttelsesdirektivet.

Hjejle: Arten har i NOVANA-programmerne for årene 2004-2016 kun været overvåget hvert sjette år i maj, hvor de fleste fugle er koncentreret i Nord- og Vestjylland. Der forekommer på landsplan imidlertid langt flere hjejler om efteråret, og vi benytter her landstotaler fra de landsdækkende tællinger der blev udført i 2008 og 2014 (Rasmussen m.fl. 2010, Rasmussen 2017).

Strandhjejle: Meltofte (1993) angiver, at der er optalt en bestand i Vadehavet på op til 2.500-4.000 om foråret og 1.000-2.500 om efteråret, og han vurderer, at der er en bestand på op mod 1.000 i foråret og et par tusinde i efteråret udenfor Vadehavet. Laursen & Frikke (2013) angiver, at der i Vadehavet i gennemsnit rastede omkring 2.700 strandhjejler om foråret og 2.800 om efteråret. Under NOVANA tælles arten alene i Vadehavet, og tællingen rettet mod bl.a. strandhjejle udføres fra fly og gennemføres i august hvert andet år. Under totaltællingerne (bl.a. kombineret land- og flytælling) i Vadehavet i årene 2004-2017 blev der talt op til 8.000 strandhjejler, men i de fleste af årene taltes der 2.500-5.000. Ud fra en gennemgang af optællingsresultaterne fra Vadehavet samt oplysninger om forekomster på en række andre danske kystlokaliteter, skønnes det, at gennemsnittet for det årlige maksimum af strandhjejler i Danmark kan sættes til 7.500 for 2004-2017, heraf 5.000 i Vadehavet og 2.500 i øvrige områder i Danmark.

Islandsk ryle: Arten forekommer mest talrigt om foråret i Danmark. Meltofte (1993) angiver, at der er optalt en bestand i Vadehavet på op til 30.000-50.000 om foråret og 5.000-10.000 om efteråret, og han vurderer, at der er en bestand på 500 fugle om foråret og "nogle tusinde" om efteråret udenfor Vadehavet.

Laursen & Frikke (2013) angiver, at der i Vadehavet i gennemsnit rastede omkring 77.000 islandske ryler om foråret og 50.000 om efteråret i årene 2001-2010. Arten tælles under NOVANA alene i Vadehavet i maj hvert andet år. Under totaltællingerne (bl.a. kombineret land- og flytælling) i Vadehavet i årene 2004-2017 blev der talt op til 200.000 islandske ryler. I øvrige tre år taltes 125.000-150.000. Ud fra en gennemgang af optællingsresultaterne fra Vadehavet samt oplysninger om forekomster på en række andre danske kystlokaliteter, skønnes det, at gennemsnittet for det årlige maksimum af islandsk ryle i Danmark kan sættes til 125.000 for 2004-2017, heraf 120.000 i Vadehavet og 5.000 i øvrige områder i Danmark.

Sandløber: Arten er talrigere på forårstrækket end under efterårstrækket. Meltofte (1993) angiver, at der er optalt op til 4.450 i Vadehavet om foråret, men at fugle i de øvrige dele af landet hyppigst forekommer udenfor hovedtrækket om foråret. Laursen & Frikke (2013) angiver, at der i Vadehavet i gennemsnit rastede omkring 1.500 sandløbere om foråret og 1.200 om efteråret. Arten har i NOVANA hidtil været afrapporteret som midvintertal, men tællingerne, som kun dækker Vadehavet, gennemføres nu hvert andet år i maj. Under kombinerede land- og flytællinger i Vadehavet i årene 2004-2017 blev der talt op til 6.000 sandløbere. I øvrige otte år i denne periode taltes 900-2.900. Ud fra en gennemgang af optællingsresultaterne fra Vadehavet samt oplysninger om forekomster på en række andre danske kystlokaliteter, skønnes det, at gennemsnittet for det årlige maksimum af sandløber i Danmark kan sættes til 5.500 for 2004-2017, heraf 4.500 i Vadehavet og 1.000 i øvrige områder i Danmark med flest langs den jyske vestkyst.

Almindelig ryle: Optælles i NOVANA-programmet på langt de fleste vigtige lokaliteter for arten hvert andet år i oktober, herunder alle områder udpeget for arten som trækfugl. Derfor benyttes totaler fra disse tællinger som et konservativt bud på den nationale bestand.

Lille kobbersneppe: Optælles i NOVANA-programmet på langt de fleste vigtige lokaliteter for arten hvert andet år i maj, herunder alle områder udpeget for arten som trækfugl. Derfor benyttes totaler fra disse tællinger som et konservativt bud på den nationale bestand.

Stor regnspeve: Arten optælles i NOVANA-programmet kun i Vadehavet. Der foreligger dog koordinerede landsdækkende tællinger fra 2008, hvor der blev talt 33.200 fugle om foråret (Meltofte m.fl. 2009).

Rødben: Meltofte (1993) nævner, at der er optalt en bestand i Vadehavet på op til 10.300 om efteråret, og han vurderer, at der er en bestand på 5.000 fugle både forår og efterår udenfor Vadehavet. Laursen & Frikke (2013) anfører 4.100 som gennemsnit for efterårsbestanden i Vadehavet for en serie af år frem til og med 2010. Arten tælles i NOVANA-programmet alene i Vadehavet i august hvert andet år. Her udføres tællingerne fra fly, og vi ved nu, at arten let overses ved disse tællinger. Desuden har tællingerne i flere af årene formentlig været gennemført efter, at antallet af individer kulminerede i Vadehavet. Under totaltællingerne (bl.a. kombineret land- og flytælling) i Vadehavet i årene 2004-2017 blev der talt op til 7.500 rødben, men i de fleste af årene taltes blot 2.500-4.500. En foreløbig opgørelse fra flytællingen i august 2018 tyder på, at der da var mindst 10.000 rødben i Vadehavet. Ud fra en gennemgang af optællingsresultaterne i Vadehavet samt oplysninger om forekomster på en række andre danske kystlokaliteter, skønnes det, at gennemsnittet for

det årlige maksimum af rødben i Danmark kan sættes til 18.000 for 2004-2017, heraf 10.000 i Vadehavet og 8.000 i øvrige områder i Danmark.

Hvidklire: Meltofte (1993) angiver, at der i Vadehavet er optalt op til 3.400 om efteråret, og han vurderer, at der udenfor Vadehavet er en bestand på 2.000-3.000 om efteråret. Laursen & Frikke (2013) angiver 1.300 som gennemsnit for Vadehavet i sensommeren. Under NOVANA tælles arten alene i Vadehavet, og tællingen rettet mod bl.a. hvidklire udføres fra fly og gennemføres i august hvert andet år. Her udføres tællingerne fra fly, og vi ved nu, at arten let overses ved optælling fra fly. Under totaltællingerne (bl.a. kombineret land- og flytælling) i årene 2004-2017 blev der i fire af årene talt op til 3.000-5.000 hvidklirer i Vadehavet, men i flere af årene taltes blot 900-2.800, hvilket dog kan skyldes at de udførte tællinger ikke var fuldt dækkende. Ud fra en gennemgang af optællingsresultaterne fra Vadehavet samt oplysninger om forekomster på en række andre danske kystlokaliteter, skønnes det, at gennemsnittet for det årlige maksimum af hvidklire i Danmark kan sættes til 8.000 for 2004-2017, heraf 3.500 i Vadehavet og 4.500 i øvrige områder i Danmark.

Måger: Der foreligger ikke bearbejdnings af de rastende bestande af måger i Danmark, bortset fra Meltofte (2014), hvor forekomsten af overvintrende storm- og hættemåger behandles. Men disse to arter forekommer bedømt ud fra fænologikurver fra Vadehavet i langt større antal i sensommeren og om foråret (Laursen & Frikke 2013), hvorfor midvintertallene ikke er anvendelige til nationale 1 %-bestandskriterier. Arterne dækkes generelt dårligt ved de landsdækkende optællinger af vandfugle, hvor tællingerne både fra fly og land af alle de kystnære områder foretages om dagen, når mange måger er inde i landet for at fouragere. Vadehavet er det eneste område hvorfra der i perioden 2004-2017 er udført systematiske optællinger af måger.

Terner: Der foreligger ikke bearbejdnings af de rastende bestande af terner, som især i sensommeren raster i større antal langs de danske kyster når de trækker sydpå. Det er vurderingen at de antal det drejer sig om er betydeligt højere end de danske ynglebestande med afkom, hvorfor en ynglebestand x3 beregning ikke vurderes at være dækkende for et nationalt 1 %-bestandskriterie for hverken havterne, fjordterne, dværgterne eller splitterne.

Alkefugle: Der er ikke gjort forsøg på at beregne nationale 1 %-bestandskriterier for lomvie *Uria aalge* og underarten af alk *Alca torda islandica*, fordi der ikke forefindes nyere estimater for forekomster i størstedelen af den danske Nordsø. Det er disse to former der vurderes at dominere forekomsten i Nordsøen, Kattegat og Bælthavene. Der er dog anført et samlet ikke-artsspecifikt kriterium på 550 fugle, som evt. kan lægges til grund for værdisætning af områder i de indre danske farvande, hvorfra en bestand på 55.000 er modelleret (Petersen & Nielsen 2011). Derimod kan der laves et estimat for den nationale bestand af underarten *Alca torda torda*, der forekommer i Østersøen. På Ert-holmene skønnedes ynglebestanden ved sidste tilgængelige optælling at være på 1.200 par. Dertil kommer i alt ca. 150 ynglepar på selve Bornholm. Således bliver den nationale ynglebestand på 1.350 par eller 4.050 individer (såfremt antal individer estimeres ved at gange ynglebestanden med 3), og et tilhørende nationalt 1 %-bestandskriterium på 41 individer. For tejst er der ikke udarbejdet nationale 1 %-bestandskriterier. Arten er notorisk svær at opdage og identificere og dermed optælle fra fly. Man kan ikke benytte tilgangen med 3x danske ynglebestand, fordi det er ukendt hvor store antal, der flyver til danske farvande for at overvintre. Mange ringmærkede fugle fra ynglepladser i den vestsvenske skærgård (*C. g. arcticus*) er gemeldt fra Danmark, men

det er fugle fra den indre del af Østersøen (*C. g. grylle*) også, om end i mindre omfang (Bønløkke m.fl. 2006).

Mosehornugle: Arten overvåges kun som ynglefugl i NOVANA-programmet, og der findes ikke estimater over den overvintrende bestand.

2.6 Forekomster af mere end 20.000 vandfugle

Miljøstyrelsen har udover at opgøre forekomster af enkeltarter bedt DCE om også at vurdere, om der i de enkelte fuglebeskyttelsesområder regelmæssigt er ansamlinger af vandfugle (fraregnet måger), der overstiger 20.000 individer. Fravalget af måger er begrundet med den definition af '*waterbirds*' som benyttes af Ramsar-konventionen (Ramsar 2012). Dog er mågefuglene efter aftale med Miljøstyrelsen udeladt fra denne sammentælling pga. manglende systematisk indsamlede data.

For flere af landets antalsmæssigt absolut vigtigste fuglebeskyttelsesområder som fx Vadehavet, Ringkøbing Fjord, de Østlige Vejler, områderne i Nordkattøge eller Præstø Fjord-Ulvshale-Nyord udgør enkeltarter eller artsgrupper, der typisk toppe i forekomst på omtrent samme årstid, som fx svømmeænder (efterår), havdykænder (vinter) og vadefugle i Vadehavet (sensommer, tidligt efterår) alene 20.000 fugle, hvorfor det er let at opgøre at kriteriet er opfyldt.

For andre områder er der sket en sammentælling af årsmaksima for vandfuglearterne på tværs af arter og herfra vurderet om denne beregning indikerer regelmæssige forekomster af 20.000 fugle på lokaliteterne. Sammentællingen på tværs af arter i løbet af året forudsætter at de 20.000 fugle ikke nødvendigvis skal forekomme samtidigt. Den er i overensstemmelse med den metode Miljøstyrelsen har benyttet ved udarbejdelse af Ramsar Information Sheets i efteråret 2018, og den metode som myndighederne i Storbritannien benytter (pers. medd. David A. Stroud, Joint Nature Conservation Committee).

For flere af fuglebeskyttelsesområderne i Vadehavet er det let at afgøre at der forekommer 20.000 fugle, fordi de talrigeste arter som fx almindelig og islandsk ryle til tider forekommer i flokke, der oversiger 20.000. Foto: Tandrup Naturfilm/Jan Tandrup Petersen.

2.7 Forekomster i særlige følsomhedsperioder

Miljøstyrelsen har bedt DCE om også at vurdere, om der i de enkelte fuglebeskyttelsesområder regelmæssigt forekommer større antal af fældende fugle.

De fældende bestande af vandfugle er i de fleste tilfælde betydeligt mindre end de overvintrende eller rastende bestande forår og efterår, men de artsgrupper som smider alle svingfjerene på én gang, og derfor typisk er ude af stand til at flyve i 3-4 uger, er særligt følsomme under fældningen og derfor mere opmærksomhedskrævende overfor trusler, herunder menneskelige forstyrrelser (Laursen & Holm 2011). Fra Nordkattegat er det fx evident at der er markante forskelle i fordelinger af sortænder i henholdsvis fælde- og vinterperioden, som kan tilskrives menneskelige aktiviteter (Petersen & Fox 2009).

Det er således kun arter med fuldstændig svingfjersfældning, der omtales i denne rubrik (fx lappedykkere og andefugle). Arter som gradvist udskifter svingfjerene (fx vadefugle og rovfugle) er ikke medtaget, da de bevarer flyvefærdigheden og derfor ikke har samme grad af følsomhed overfor forstyrrelser under fældningen.

I Danmark udgøres de antalsmæssigt største forekomster af fældende fugle af grågæs (i juni-primus juli) (Jørgensen m.fl. 1994) samt knopsvaner og dykænder (august-primus september) (Joensen 1973, Laursen m.fl. 1997). I tekster og/eller tabeller er der derfor i relevante fuglebeskyttelsesområder foretaget specifikke opgørelser for disse arter i fældeperioden.

En anden periode hvor arterne kan være særligt følsomme er længerevarende perioder med frost, som bevirker at større lavvandede områder, men i isvintre også åbne havområder, fryser til og forhindrer fuglenes muligheder for at foragere og raste i større områder. I sådanne situationer er vågedannelser af væsentlig betydning som refugier for især overvintrende svaner og dykænder, hvorfor det i teksten påpeges om DCE har viden om, at der i det enkelte fuglebeskyttelsesområde findes områder, der er af særlig betydning i disse situationer. Da der i 2004-2017 ikke har været egentlige isvintre i henhold til DMI's definition, er der her i rapporten især refereret til viden fra de to perioder med landsdækkende tællinger i vintrene 1968-1973 (Joensen 1968, 1974) og 1987-1989 (Laursen m.fl. 1997), hvor der var flere vintre med udbredt isdække i de indre danske farvande.

Table 3. Nationale 1 %-bestandskriterier, der benyttes i denne rapport for de tre perioder 2004-2009, 2010-2015 samt 2016-2017. For arter kodet '--- antal ---' benyttes samme antal hele årrækken som nationalt 1 %-bestandskriterie. For arter kodet '--- DD ---' er der ingen 1 %-bestandskriterier. Kolonnen Enhed angiver om bestanden er opgjort ud fra en landsdækkende totaltælling (TP); opgjort ud fra rumlig modellering baseret på linjetransektmålinger i åbne havområder, i kombination med totaltællingsdata fra kystnære områder (MP); opgjort som Danmarks ynglebestand i par x3 (YPx3); opgjort ud fra en vurdering (gælder flere vadefuglebestande, jf. teksten)(VP); eller om der benyttes identiske internationale og nationale 1 %-bestandskriterier (INT), hvilket er tilfældet for kortnæbbet gås og lysbuget knortegås. For alk/lomvie anføres et fælles 1 %-bestandskriterie på 550 fugle.

Artsnavn	Underart	Nationale 1% kriterier			Enhed
		2004-09	2010-15	2016-21	
Rødstrubet lom		---	200	---	MP
Sortstrubet lom		---	DD	---	DD
Islom		---	DD	---	DD
Gråstrubet lappedykker		---	DD	---	DD
Nordisk lappedykker		---	DD	---	DD
Skarv		---	969	---	YPx3
Sølvhejre		---	DD	---	
Silkehejre		---	DD	---	
Skestork		1	5	9	YPx3
Knopsvane		---	552	---	TP
Pibesvane		---	16	---	TP
Sangsvane		369	439	607	TP
Tajgasædgås	Tajgasædgås	---	103	---	TP
Tundrasædgås	Tundrasædgås	25	30	30	TP
Kortnæbbet gås		420	630	860	INT
Grågås		1182	1329	1329	TP
Blisgås		54	82	82	TP
Bramgås		462	1481	2498	TP
Mørkbuget knortegås	Mørkbuget	135	178	178	TP
Lysbuget knortegås	Lysbuget	70	75	100	INT
Gravand		---	288	---	TP
Pibeand		---	1639	---	TP
Knarand		---	23	---	TP
Krikand		399	572	572	TP
Gråand		---	1385	---	TP
Spidsand		---	139	---	TP
Skeand		---	64	---	TP
Taffeland		---	131	---	TP
Troldand		1748	965	965	TP
Bjergand		---	196	---	TP
Ederfugl		---	5689	---	MP
Havlit		---	512	---	MP
Sortand		---	3873	---	MP
Fløjlsand		---	313	---	VP
Hvinand		---	633	---	TP
Lille skallesluger		18	36	81	TP
Toppet skallesluger		---	421	---	MP
Stor skallesluger		---	174	---	TP

Tabel 3. Fortsat.

Artsnavn	Underart	Nationale 1% kriterier			Enhed
		2004-09	2010-15	2016-21	
Havørn		1	3	3	TP
Blå kærhøg		---	8	---	TP
Fiskeørn		---	DD	---	
Dværgfalk		---	DD	---	
Vandrefalk		---	DD	---	
Blishøne		1993	921	921	TP
Trane		1	4	8	YPx3
Strandskade		---	470	---	VP
Klyde		---	56	---	TP
Pomeransfugl		3	9	9	TP
Hjejle		---	3100	---	TP
Strandhjejle		---	75	---	VP
Islandsk ryle		---	1250	---	VP
Sandløber		---	55	---	VP
Almindelig ryle		---	1714	---	TP
Lille kobbersneppe		---	307	---	TP
Stor regnspove		---	332	---	VP
Rødben		---	180	---	VP
Hvidklire		---	80	---	VP
Dværgmåge		---	DD	---	
Hættemåge		---	DD	---	
Stormmåge		---	DD	---	
Sildemåge	<i>intermedius</i>	---	DD	---	
Sølvmåge	<i>argentatus</i>	---	DD	---	
Svartbag		---	DD	---	
Ride		---	DD	---	
Havterne		---	DD	---	
Fjordterne		---	DD	---	
Dværgterne		---	DD	---	
Splitterne		---	DD	---	
Lomvie	<i>aalge</i>	---	550	---	MP alk/lomvie
Alk	<i>torda</i>	---	41	---	YPx3
	<i>islandica</i>	---	550	---	MP alk/lomvie
Tejst	<i>grylle</i>	---	DD	---	
	<i>arcticus</i>	---	DD	---	
Mosehornugle		---	DD	---	

Tabel 4. Oversigt over de underliggende nationale data, der er benyttet til at beregne de nationale 1 %-bestandskriterier i Tabel 3 for arter, hvor konkrete antal foreligger. Måned angiver optællingstidspunkt. Årlige maksimumtal er desuagtet anført for disse. * angiver år, der er udeladt fra beregningen, fx fordi der var ekstremt koldt i marts når bramgås blev optalt, eller ikke blev udført flytælling i Vadehavet i oktober, hvilket er væsentligt for flere arters landstotaler. For knarand og taffeland er bestandene først opgjort fra 2008 og frem. For skarv og skestork anføres antal af ynglepar, for øvrige arter antal individer. For alk/lomvie findes kun et samlet estimat på 55.000 fugle.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Måned
Rødstrubet lom					20000										apr
Sortstrubet lom					10					8			25		jan
Gråstrubet lappedykker					183					113			118		jan
Nordisk lappedykker					4					1			17		jan
Skarv	39706	39906	38014	35266	33735	33008	28037	25542	27256	24852	30613	31388	31682	33171	yngletid
Skestork	22	21	34	46	63	59	94	84	103	154	213	254	266	328	yngletid
Knopsvane	65705				54362					50547			46879		jan
Pibesvane		1172		574		1289		3792		1372		1343		871	nov
Sangsvane	40112	31253	41665	31675	39174	37709	31297	23179	50890	39465	55529	62924	63824	57578	jan
Tajgasædgås	10683	8728	16279	7080	6498	14047	18722	13247	10303	8930	5309	7682	10224	6008	jan
Tundrasædgås	18	2287	1943	3946	3497	3455	4063	3901	4747	3372	1438	965	3026	2765	jan
Kortnæbbet gås									40045	47108	49601	51945	57035	54294	nov
Grågås	118771	89159	101942	106314	138354	154545	171877	117146	141268	124236	114094	120042	141494	130401	sept
Blisgås	1263	621	9413	8342	6383	6279	4273	3402	12956	7173	13612	8485	6301	9559	jan
Bramgås	11876	8697	39551	65944	77278	74101	*	73463	109273	*	212227	197362	249819		marts
Mørkbuget knortegås	13244	8454	18595	10657	17163	12916	13867	20532	15120	22899	12269	21766	17888		maj
Lysbuget knortegås	6293	7886	7029	6612	5990	6159	5846	4921	6027	4971	6922	5864	7750	9193	jan,maj,okt
Gravand	32939				32360					*			21020		jan
Pibeand	130927	163515	95140	200158	183229	146704	166128	*	*	195164	*	194453	*		okt
Knarand	*	*	*	*	2164	3654	3077	1450	1821	2328	1514	2290	2836		okt
Krikand	36146	37544	32882	45571	40071	47407	64778	58792	65461	57085	45669	69925	38933		okt
Gråand	140517				135893					138289			139233		jan
Spidsand	17388	12152	11146	11207	15085	8964	12108	*	*	14941	*	14553	21565		okt
Skeand	7030	6729	5695	7301	7948	8400	8099	5263	5015	6517	3046	6593	5441		okt
Taffeland	*	*	*	*	19226	20604	16974	8121	12464	19032	9664	8366	3736		okt
Troldand	187257				162247					101667			91266		jan

Tabel 4. Fortsat.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Måned
Bjergand	22169				15363					25472			15505		jan
Ederfugl	630095				503000					648500			494000		jan
Havlit	47339				28000					56000			73500		jan
Sortand	446050				600000					225750			277500		jan
Fløjsand	930				601					45500			17000		jan
Hvinand	65630				64977					52535			70116		jan
Lille skallesluger	1447				2078					3570			8126		jan
Toppet skallesluger					54700					22000			49500		jan
Stor skallesluger	17461				13846					22222			16253		jan
Havørn			125	117	156	191	191	298	290	374	344	342	291	395	jan-feb
Blishøne	211492				187170					91126			93116		jan
Trane	40	47	48				121	108			156		276		
Strandskade															efterår
Klyde		3206		7880		7198		4621		5528		5801		5312	aug
Pomeransfugl		227	456	377	231	400	778	643	1041	730	883	1762	829	682	forår
Hjejle					300000						320000				okt
Almindelig ryle		199200		234250		170500		*		104544		148616			okt
Lille kobbersneppe	40848		34028		32930		40447		15092		29455		22036		maj
Stor regnspove					33200										
Lomvie															
Alk					} 55000										jan

3. Diskussion

3.1 Evaluering af et områdes ornitologiske betydning

I denne rapport er for hvert fuglebeskyttelsesområde angivet det årlige maksimum registreret i et område samt frekvensen af registreringer, der overstiger 1 %-niveauet for enten den internationale eller nationale bestand.

I forhold til bestande af trækkende arter kan det være vanskeligt at beregne nationale bestande og deres tilhørende 1 %-niveau. Mens nogle arter opholder sig længe i Danmark vil andre arter optræde i store antal i et meget kort tidsrum. For førstnævnte arter betyder det at få tællinger på en lokalitet givetvis er relativt repræsentative for lokalitetens reelle betydning på det internationale eller nationale niveau, særligt hvis arterne fouragerer på et stationært fødegrundlag (fx knopsvaner på bundplanter), hvorimod forekomsten af arter med forholdsvist kortvarige ophold (fx lille kobbersnepe) eller arter som fouragerer på mere mobile fødekilder (fx lille skallesluger, alkefugle) vil være sværere at opgøre.

Et givent fuglebeskyttelsesområdes betydning for en art vil i nogen grad afhænge af hvor lang tid arten opholder sig i området. Ved at beregne "fugledage" kan et områdes betydning i forhold til arternes opholdstider indarbejdes. Fugledage beregnes som antal individer af en given art multipliceret med antal opholdsdage. Det har vi dog ikke gjort her, men det er eksempelvis en forudsætning for vurderingen af levestedsmålsætninger (jf. Clausen m.fl. 2017).

3.2 Effekt af naboområder

Status for et udpegningsgrundlag vurderes som nævnt ud fra årlige maksimale antal for en given art inden for et givent område. De enkelte fuglebeskyttelsesområder er imidlertid af væsentligt forskellige størrelse og en række fuglebeskyttelsesområder grænser op til andre. Fugle respekterer ikke sådanne administrativt udlagte grænser og slet ikke hvis de er trukket igennem ensartede habitater.

I vurderingen af hvorvidt et udpegningsgrundlag er retvisende kan det være nyttigt, og mere retvisende, at betragte nærtliggende fuglebeskyttelsesområder i kombination. Som eksempel kan nævnes fuglebeskyttelsesområderne 23, 28 og 39 i Nissum Bredning; 8, 12, 13, 20, 26 i Løgstør Bredning og Vejlerne; områderne 2, 15 og 112 i Ålborg Bugt samt 84 og 89 i Ulvsund.

I Nissum Bredning findes et kerneområde for toppet skallesluger omkring grænsen imellem områderne 23 og 39, men også område 28 kan være vigtig for arten. Det samlede område kan således betragtes som én økologisk enhed for både fældende og overvintrende toppet skallesluger. Ved en skarp opdeling imellem områderne ved sammentælling af fugleforekomsterne, vil de maksimale antal af arten bliver reduceret for hvert område fordi den samlede bestand for området givetvis veksler mellem de tre områder, selvom man kan forestille sig at alle individer nogle dage forekommer i det ene, andre dage i det andet, og nogle dage i det tredje. Det kan ikke vises med den forholdsvis lave optællingskadence som NOVANA-programmet har i dette område. Andre steder i rapporten nævnes lignende forhold for fx toppet skallesluger i

Løgstør Bredning og Vejlerne (fuglebeskyttelsesområderne nr. 8, 12, 13, 20, 26) og for lille skallesluger i Ulvsund (nr. 84 og 89).

I Ålborg Bugt optræder der regelmæssigt antal af rødstrubet lom, der overstiger 1 %-niveauet for den nationale bestand. Lommernes fordeling påvirkes bl.a. af forekomsten af mindre fisk, og forekomsterne kan veksle imellem tætte koncentrationer og meget spredte forekomster. En sådan fordeling kan ændre sig over kort tid, og koncentrationen af lommerne kan derfor indenfor få dage flytte fra ét fuglebeskyttelsesområde til et andet. Man kan derfor betragte Ålborg Bugt som én økologisk enhed for arten, og en vægtning af rødstrubet lom i kombination kan derfor være mere retvisende.

I disse tilfælde bør det overvejes at betragte nabo-fuglebeskyttelsesområder med ensartede habitater som sammenhængende økologiske enheder. Det gælder særligt for arter, der lever af fisk eller andre pelagiske organismer og flytter sig efter stimer af disse (lommer, skalleslugere, alkefugle), men også havdykænder, hvis fordeling bestemmes af settling af muslinglarver, som det ene år kan forekomme i stort omfang i et fuglebeskyttelsesområde, året efter i naboområdet, hvilket fx er evident fra Ålborg Bugt. Tilsvarende for alkefugle i grænseregionen mellem Danmark og Sverige.

I Vadehavet er der stedvis også trukket administrative grænser imellem lavvandsfourageringsområder i fx fuglebeskyttelsesområde nr. 57 og højvandsrastepladser i flere af de omkringliggende fuglebeskyttelsesområder, hvor nogle benyttes dagligt (fx i nr. 60, Tøndermarsken) mens andre benyttes i situationer, når højvandet kommer særligt højt op (flere andre områder). For knortegæs og pibeænder er alternative fourageringsområder på strandengene om foråret (når ålegræsset er væk) eller om efteråret (ved ekstreme højvander) også af væsentlig betydning, hvilket fx er baggrunden for den aktuelt gældende udpegning af fuglebeskyttelsesområde nr. 53 (Fanø) for lysbuget knortegås og nr. 55 (Skallingen og Langli) for mørkbuget knortegås og pibeand.

3.3 Datagrundlag i forhold til arternes fænologi

Optællingerne i NOVANA-programmet blev tilbage i 2004 generelt planlagt således at de tilvejebringer informationer om de antalsmæssigt vigtigste fugleforekomster for de fleste fuglebeskyttelsesområder ved en målrettet og ofte landsdækkende indsats, fx ved midvinter for overvintrende arter, i maj for lille kobbersnepe eller i oktober for de fleste af svømmeænderne. Denne tilgang har været basis for overvågningen i 2004-2016, men ved en revision af overvågningsprogrammet i 2017 blev der for flere arter justeret på overvågningsstidspunkter og kadence med henblik på fremadrettet at ramme flere topforekomster af arterne (jf. afsnit 2.2.2 om *Artsspecifikke NOVANA optællinger*).

En række arter er således under NOVANA-programmet, pga. ovennævnte fokus på nationale maksima, ikke altid optalt på tidspunkter af året, hvor antallet for arten i det enkelte fuglebeskyttelsesområde er maksimalt. Når man i relation til evaluering af udpegningsgrundlaget for de enkelte danske fuglebeskyttelsesområder anvender årlige maksimale antal, kan tidspunktet for tællingerne i relation til arternes fænologi blive af stor betydning for hvilke antal man når frem til som maksimum.

Det gælder fx registrering af lommer og dværgmåger i fuglebeskyttelsesområde nr. 113, sydlige Nordsø. Fuglenes tilstedeværelse foregår primært i en trækbevægelse, og tidssætning af optællingerne er derfor vanskelig at optimere.

Tilsvarende er det kendt at de maksimale forekomster af toppet skallesuger forekommer i den tidlige vinter fremfor ved midvinter, og at dette især er udpræget i Limfjorden (Laursen m.fl. 1997).

Ved tidligere afrapporteringer til Miljøstyrelsen har der været behov for at forsøge at løse denne udfordring (Petersen m.fl. 2016). DCE har fra optællinger af fugle i relation til fx havvindmølleparker foretaget optællinger med en høj tidsmæssig frekvens, men over et begrænset område. Sådanne dataindsamlinger er fx foretaget i Ålborg Bugt, på Horns Rev, på Omø Stalgrunde samt i farvandet syd for Rødsand og Gedser (Petersen & Clausager 2000, Petersen m.fl. 2003, 2006a). Ved at udvælge den mest relevante referencelokalitet i relation til et givent fuglebeskyttelsesområde kunne der beregnes maksimale antal og udnyttelsesgrad for udvalgte fuglearter.

Samme tilgang er benyttet for herbivore vandfuglearter af Clausen m.fl. (2017) ud fra fænologikurver præsenteret af Meltofte & Clausen (2011).

En sådan tilgang er ikke anvendt i nærværende rapport, fordi der for mange fuglebeskyttelsesområder ikke findes tællinger, som er hyppige nok til at beskrive den lokalitetsspecifikke fænologi. Men rapporten påpeger de tilfælde, hvor forfatterne har kendskab til at topforekomster af enkeltarter indenfor enkelte fuglebeskyttelsesområder oftest falder udenfor de overordnede optællingsmåneder, som er valgt til at dække arterne nationalt.

3.4 Begrænset datagrundlag i forhold til vadefugle, rovfugle og ugler

De danske farvande er af international betydning for en lang række arter af rastende vandfugle, hvilket afspejles i de mange udpegningsgrundlag som er begrundet med F4 udpegninger, der netop indikerer denne internationale betydning (jf. Appendiks 2). Denne særlige betydning for vandfugle skyldes, at de danske kystnære og åbne havområder generelt er forholdsvis lavvandede og derfor giver en meget bred suite af arter, fra mudderflade tilknyttede vadefugle til arter som dykker ned til 25-50 meter (lommer, alkefugle og havlitter), særligt gunstige forhold i Danmark. Danmark har i den forbindelse en forholdsvis stor andel af søterritoriet som er relativt lavvandet, sammenlignet med de fleste lande i Europa (Joensen 1974), hvorfor man også fx i atlasbøger over vandfuglebestandene ser mange prikker på kort over fordelinger og vigtige rasteadsler for mange arter netop i Danmark (Scott & Rose 1996, Madsen m.fl. 1999, Delany m.fl. 2009). For mere terrestriske arter er Danmark meget mindre betydende – af den simple årsag at landets areal er lille sammenlignet med mange andre lande i Europa.

Både den internationale betydning for vandfugle og de mange eksisterende udpegningsgrundlag, som retter sig mod disse, er årsag til at overvågningen af trækfugle i NOVANA-programmet generelt har været rettet mod vandfugle. Der er således en mangeårig tradition for overvågning af alle lommer, lappedykkere, skarver, svaner, gæs, ænder og blishøne i landet som helhed og af vadefugle i Vadehavet og på Tipperne. For vadefuglene er overvågning udenfor disse to områder mere sporadisk og rettet mod specifikke arter på specifikke tidspunkter, og primært i områder hvor arter forekommer på et udpegningsgrundlag.

I forbindelse med revisionen af udpegningsgrundlagene i 2005 og 2012 blev flere arter af rovfugle samt mosehornugle, der er optaget i fuglebeskyttelsesdirektivets Bilag 1, optaget som trækfugle på en del udpegningsgrundlag – oftest med henvisning til data fra DOFbasen eller høringsmaterialer. Dette førte dog ikke til etablering af en NOVANA-overvågning af disse arter.

Det bevirker, at læserne af rapporten ved brug af tabellerne i lokalitetsgengangen skal være særligt opmærksomme på, at de antal som rapporteres for vadefugle (udenfor Vadehavet og Tipperne samt for fuglebeskyttelsesområder som er udpeget og overvåget for arter som fx lille kobbersnepe og almindelig ryle) samt for rovfugle og mosehornugle (i hele landet) er præget af tilfældige optællinger af disse arter. De vil være indsamlet i forbindelse med overvågning af andre arter, og derfor ikke nødvendigvis ved brug af rette metoder, på optimale årstider eller på ideelle tidspunkter af døgnet. Blå kærhøg optælles fx bedst på overnatningspladser. Derfor er tal for disse arter i rapporten ikke nødvendigvis maksimumsantal.

Rovfuglene, som fx havørn, er mindre systematisk optalte i flere af fuglebeskyttelsesområderne. Foto: Rasmus Due Nielsen.

4. Lokalitetsgennemgang

4.1 Introduktion til lokalitetsgennemgangen

I den efterfølgende del af rapporten gennemgås de 80 fuglebeskyttelsesområder, som har trækkende bestande af fugle på deres udpegningsgrundlag, samt yderligere fem områder, hvor kun ynglefugle indgår i det gældende udpegningsgrundlag, men hvor DCE har fundet anledning til at fremhæve trækfugleforekomster.

For hvert fuglebeskyttelsesområde bringes et kort over området samt en tabel med de arter som aktuelt er optaget på fuglebeskyttelsesområdets udpegningsgrundlaget og kriterierne for disse (Miljøstyrelsen 2012), hvor der for koderne F1-F7 også henvises til forklaringen i Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Derefter beskrives hvilke optællinger, der ligger til grund for tabelmaterialets årlige maksimumforekomster, og det kommenteres i hvilket omfang forekomsterne af én eller flere fuglearter overstiger internationale eller nationale 1 %-bestandskriterier.

Desuden kommenteres hvis der er arter på det nuværende udpegningsgrundlag (Miljøstyrelsen 2012) der i perioden 2004-2017 kun i få tilfælde er registreret i antal, der overstiger de to kategorier af 1 %-bestandskriterier. DCE vurderer i denne forbindelse om der kan være lokale forhold for arternes levesteder i området, for arternes fænologi i området, naturlige regionale forskydninger i bestande eller andre forhold som kan begrunde fraværet af arter, som tidligere er registreret i betydende antal, som må have begrundet optagelsen på det eksisterende udpegningsgrundlag.

Boks 1. Om betydning af internationale og nationale 1 %-bestandskriterier for udpegningsgrundlag

I tabellerne med fugleantal opgjort indenfor de enkelte fuglebeskyttelsesområder er det fremhævet med farvet baggrund om forekomsten overstiger henholdsvis internationale 1 %-bestandskriterier (lysegrøn baggrund) eller nationale 1 %-bestandskriterier (lyseblå baggrund).

Ved brug af tabellerne skal man være opmærksom på, at de benyttede 1 %-bestandskriterier kan afvige mellem perioderne (jf. Tabel 2 og 3), hvilket fx betyder for stigende bestande at antal, der oversteg internationale 1 %-bestandskriterier i 2004-2009 senere måske kun overstiger nationale 1 %-bestandskriterier i 2016-2017. Omvendt for bestande i tilbagegang.

Det skal understreges, at en fremhævelse med farvet baggrund i rapportens tabeller ikke er ensbetydende med at et fuglebeskyttelsesområde skal udpeges for en art. Fuglebeskyttelsesdirektivet lægger således mere vægt på udpegninger for Bilag 1 arter end andre arter (jf. artikel 4.1), mere vægt på regelmæssigt tilbagevendende trækfuglearter og vådområder af international betydning (artikel 4.2) end på national betydning (der ikke nævnes konkret i direktivet), og på at sikre at de udpegede områder kan udgøre et samlet hele i hele EU for arterne (artikel 4.3).

Fortolkningen af disse og andre artikler i direktivet påhviler myndighederne.

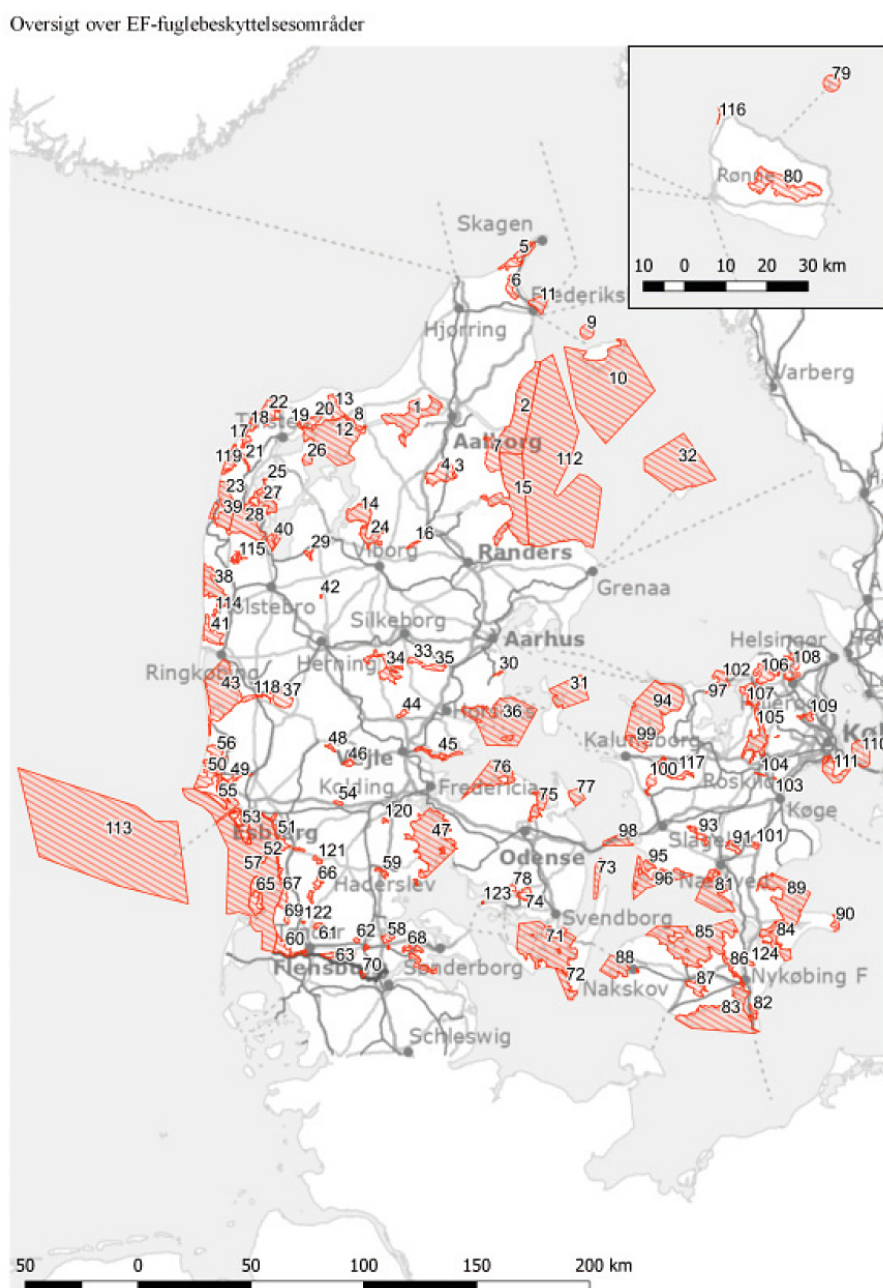
Vores farvelægning er således udelukkende gennemført for at lette brugen af rapportens tabeller, samt for at fremhæve arter der på enkeltlokaliteter forekommer i større antal ud fra en international eller national betragtning, end andre arter på lokaliteten

4.2 Rækkefølge og nummerering

Fuglebeskyttelsesområderne gennemgås i numerisk rækkefølge, selvom det stedvis synes mindre hensigtsmæssigt, fordi nabolokaliteter, der med fordel ses og bør gennemlæses i en sammenhæng, har adskilte numre, fx fuglebeskyttelsesområde nr. 23 (Agger Tange) og nr. 39 (Harboøre Tange). Der er i relevante tilfælde givet kommentarer, som linker naboområder sammen.

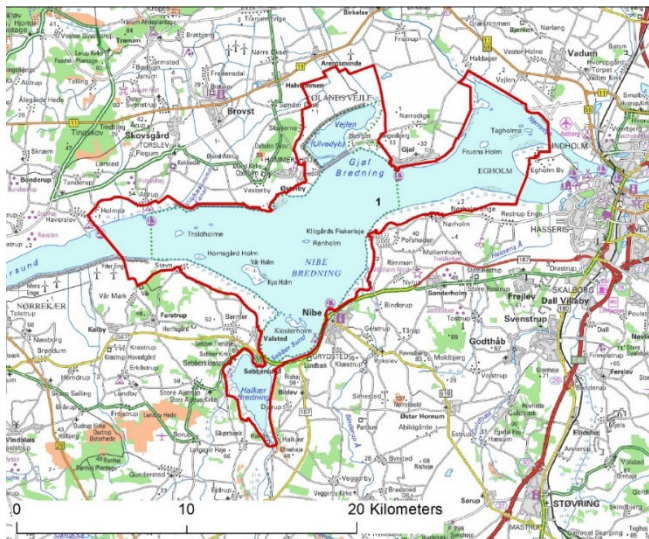
Figurer og tabeller nummereres ikke kronologisk, men med henvisning til fuglebeskyttelsesområdets nr., så fx fig. 36.1, Tabel 36.1, 36.2. osv. alle vedrører fuglebeskyttelsesområde nr. 36 (Horsens Fjord og Endelave). Områdernes placering og nr. fremgår af Figur 1.

Figur 1. Oversigtskort over fuglebeskyttelsesområdernes placering og numre, der kan bruges sammen med indholdsfortegnelsen. Fuglebeskyttelsesområde nr. 92 (Vemmetofte Skov) på Stevns, der er omtalt i Appendiks 1, blev ophævet ultimo 2018 og fremgår ikke af kortet. Kortet er fra Bilag 10 i Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 1: Ulvedybet og Nibe Bredning

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 1.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 1, Ulvedybet og Nibe Bredning.

Tabel 1.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 1, Ulvedybet og Nibe Bredning (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Pibesvane		T	F2, F4
Sangsvane		T	F2, F4
Blå kærhøg		Tn	F2
Fiskeørn		Tn	F2
Hjejle		T	F2, F4
	Knopsvane	T	F4
	Kortnæbbet gås	T	F4
	Grågås	T	F4
	Lysbuget knortegås	T	F4
	Pibeand	T	F4
	Krikand	T	F4
	Hvinand	T	F4
	Toppet skallesluger	T	F4
	Blishøne	T	F4

Optællinger

Hele fuglebeskyttelsesområdet (Fig. 1.1) er i perioden 2004-2017 optalt årligt i oktober (lysbuget knortegås og svømmeandetællinger) samt ved de landsdækkende midvintertællinger i 2004, 2008, 2013 og 2016 samt fædefugletællinger i 2006 og 2012. Derudover tælles alle vandfugle i Ulvedybet (IWC-område) samt gæs og svaner i området som helhed årligt ved midvinter, kortnæbbede gæs og bramgæs hvert andet år i marts, knortegæs hvert år i maj og pibesvaner hvert andet år i november. Ved midvinter og i oktober foretages normalt en totaltælling af alle vandfuglearter, dog blev der i 2004-2007 kun talt knortegæs og svømmeænder i oktober. Marts, maj og november tællingerne er målrettet de nævnte arter.

Området blev desuden overvåget intensivt i forbindelse med reservatovervågningen 2008-2010 (Clausen m.fl. 2014) og i 2016-2017 i forbindelse med et endnu upubliceret udredningsarbejde for Miljøstyrelsen, hvor alle vandfuglearter blev optalt.

Hovedparten af tællingerne er foretaget fra land, enkelte fra fly.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 1.2. Området har i 2004-2017 haft årlige eller næsten årlige forekomster, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for rastende bestande af sangsvane, kortnæbbet gås og lysbuget knortegås. Der er registreret årlige eller næsten årlige forekomster, der overstiger internationale

eller nationale 1 %-bestandskriterier for bramgås, pibeand og hjejle. Der er årlige eller næsten årlige forekomster, der overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for knopsvane, grågås, krikand, gråand, skeand, hvinand og blichøne.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag er der ingen tvivl om, at der ofte forekommer mere end 20.000 vandfugle, da middel af de årlige summerede antal er 42.000 fugle (Tabel 1.2).

Særlige følsomhedsperioder: Området fungerer som fældeområde for nogle hundreder knopsvaner (Andersen-Harild 1980, Madsen m.fl. 1992a, 1992b). I perioden 2004-2017 er der i år med tællinger ultimo juni til og med august optalt mellem 407 og 1.067 fugle i området.

Kommentarer til datagrundlaget

I området skete en markant tilbagegang i udbredelsen af ålegræs sidst i 1990'erne, hvilket resulterede i markant faldende antal af flere af de rastende herbivore arter, især knopsvane, pibeand og blichøne, samt omfordeling af de tilbageværende fugle i området (se uddybning i Clausen m.fl. 2014, 2017). De senere år er ålegræsset kommet igen (Ørberg m.fl. 2018) og de tydelige stigninger i antal de sidste år afspejler denne tilbagekomst (Balsby m.fl. 2017).

For sang- og pibesvane og gåsearterne gælder, at tællingerne oftest er udført om dagen, hvor hovedparten af svanerne og gæssene (bortset fra knortegås) hyppigt fouragerer på agerjorde væk fra Limfjorden og udenfor fuglebeskyttelsesområdet. De reelle antal, der forekommer og overnatter i området, er derfor ofte markant større.

Status for pibesvane kan ikke vurderes ud fra de foreliggende tal, fordi arten forekommer hyppigere i området i oktober-november og forårsmånederne (Ulvedybsgruppen 2003, Laubek 1995), hvor der er udført færre tællinger i 2004-2017. Det samme gælder de udpegede rovfuglearter som ikke har været systematisk overvåget.

Status for hvinand og toppet skallesluger er ligeledes usikker, da området ofte har været helt eller delvist frosset ved midvintertællingerne. Førhen forekom de største antal af arterne hyppigere i det sene efterår (Joensen 1974, Laursen m.fl. 1997).

Derfor er der i det aktuelle NOVANA-program indført en tælling målrettet disse to arter hvert andet år i november, men den første tælling, der blev udført i november 2017, gav dog ikke et antal af toppet skallesluger, der overstiger det nationale 1 %-bestandskriterie for 2016-2017.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) blev dele af landbrugsarealerne i Ølands Vejle nord for Ulvedybet udtaget fra beskyttelsesområdet. Da de gæs og svaner, som fouragerer i disse områder, flyver til overnatning i Ulvedybet eller bredningerne, vil de præsenterede tal også være repræsentative for den nye afgrænsning.

Tabel 1.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og udvalgte vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 1 optalt fra land eller fly 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3).

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skarv	1254		141	2	360	496	425		90	173		72	103	368
Sølvhejre													1	2
Skestork					33		41			1	6			
Knopsvane	965	17	827	9	881	814	441	2	746	488	446	1320	1691	1543
Pibesvane				9		2	6	915	5	32	85	0	3	6
Sangsvane	933	699	1541	338	393	806	349	1546	210	2221	450	535	4354	5052
Kortnæbbet gås	7	126	4250	10460	5670	8250	650	8380	4000	3000	7327	20240	14050	700
Grågås	825	102	284	612	3689	2450	2975	312	3244	602	3279	2286	3084	8044
Blisgås			47									62	25	
Bramgås			28	1310	1543	3265		300	1800	110	8086	8135	12780	2230
Mørkbuget knortegås	108	340		83		83	255					2		
Lysbuget knortegås	1438	2493	2178	2981	2712	2730	4918	2556	2820	2820	3292	4695	5195	6100
Gravand	367	51		43	850	514	187		16	83		833	766	428
Pibeand	10003	3030	2791	2603	4865	2905	6045	4858	6512	8100	10016	10382	23014	22437
Krikand	325	119	1700	70	1953	2368	1805	1842	3000	3862	4044	6484	1445	7737
Gråand	3359	1450	965	655	1110	1095	1579	899	1050	5873	1100	2325	3194	8504
Spidsand	3	6			14	15	27	5	20	76	10	67	100	204
Skeand	151	49	105	4	52	82	52	40	124	15	117	95	110	81
Taffeland	118	56			4		12		50	70	590	4	13	155
Troldand		4			44	20	30		2	2		435	2170	1050
Bjergand							1						158	140
Ederfugl	631				575	1040	181		756	351			1189	2051
Hvinand	3025	25	111	3	1266	486	933		114	2852	60	2644	1684	2459
Lille skallesluger										3			25	78
Toppet skallesluger	438	3		1	349	136	215		54	226		1	235	290
Stor skallesluger	82	4	2		1	2				146	20	142	387	681
Havørn							1			1	1		1	3
Blå kærhøg					1	2	3			1	1			3
Fiskeørn					2	3				1				2
Dværgfalk					1	1								1
Vandrefalk					4	3	3		1		1		3	3
Blishøne	3923	6			2922	2667	1345	1422	340	1400	1133	5453	5050	2815
Hjejle	867			4	4488	20390	6995		2633	1350	27958	0	13320	815
Strandhjejle					36	235	109		59	159	147		184	159
Almindelig ryle	25				1367	970	2292		233	3384			1790	2405
Lille kobbersneppe					9	104	28		12	105			1	30
Stor regnspove	332				346	422	255		130	278		45	162	187
Rødben	1				43	209	39			2			40	102
Hvidklire	58				17	33	38						2	2
I alt (afrundet)	29000	9000	15000	19000	36000	53000	32000	23000	28000	38000	68000	66000	96000	77000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 2: Ålborg Bugt, nordlige del

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 2.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 2, Ålborg Bugt, nordlige del.

Tabel 2.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 2, Ålborg Bugt, nordlige del (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendix 2 bagerst i rapporten.

Arter på bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Pibesvane		T	F2, F4
Sangsvane		T	F2, F4
Hjejle		T	F2, F4
	Lysbuget knortegås	T	F4
	Gravand	T	F4, F5
	Bjergand	T	F4
	Ederfugl	T	F5, F7
	Sortand	T	F4
	Fløjlsand	T	F4, F7
	Almindelig ryle	T	F5

Optællinger

Fuglebeskyttelsesområde nr. 2 (Fig. 2.1) blev optalt i forbindelse med NOVANA-programmets landsdækkende optællinger af vandfugle om vinteren i 2004, 2008, 2013 og 2016 samt ved landsdækkende optællinger af fældende fugle i somrene 2006 og 2012. I farvandet øst for Jyllands østkyst blev optællingerne foretaget som linjetransekt-tællinger. Desuden blev kyststrækningen i samme sammenhæng optalt som totaltælling. De hér anvendte tal er en kombination af data fra de to optællingsmetoder.

Hertil kommer at området blev optalt vha. linjetransekt-tællinger i somrene 2014-2017.

Den kystnære del af fuglebeskyttelsesområdet er i perioden 2004-2017 desuden optalt regelmæssigt fra land i oktober (knortegås og svømmeand-tællinger årligt, almindelig ryle hvert andet år) samt i forbindelse med målrettede tællinger af hjejle (hvert andet år i april-maj) og pibesvane (hvert andet år i november). Derudover tælles gæs og svaner ved midvinter. Ved midvinter og i oktober foretages en totaltælling af alle vandfuglearter, tællingerne i april-maj og november er målrettet de nævnte arter. Området blev desuden overvåget intensivt i forbindelse med reservatovervågningen 2008-2010, hvor reservaterne ved Vørså-Stensnæs, Aså-Gerå og Hals-Egense blev optalt (Clausen m.fl. 2014).

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 2.2 og 2.3. Området har i 2004-2017 haft årlige eller næsten årlige forekomster, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for rastende bestande af lysbuget knortegås og sortand (i vintre med tællinger) og enkelte sådanne forekomster af ederfugl. Der er derudover hyppige

forekomster der overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for skarv, mørkbuget knortegås, gravand, gråand, ederfugl, sortand, fløjlsand, strandskade, strandhjejle, almindelig ryle og stor regnspove.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag vurderes det, at der ofte forekommer mere end 20.000 vandfugle, da middel af de årlige summerede antal er 21.000 fugle (Tabel 2.2). Her er år uden vadefugletal ikke medtaget, da de bidrager med tusinder af fugle i år med tællinger – og sandsynligvis ville bidrage med endnu flere, hvis der var hyppigere tællinger i juli-september, hvor de fleste arters forekomst toppe i området og Danmark som helhed (Melftofte 1981, 1993). Dertil kommer de store antal af dykænder på åbent hav (Tabel 2.3).

Særlige følsomhedsperioder: Især sortand kan forekomme i store antal i fældeperioden (Tabel 2.3) og området udgør i den forbindelse et vigtigt fældeområde sammen med de øvrige fuglebeskyttelsesområder i Ålborg Bugt. Det skal bemærkes at fældeperioden er en energetisk flaskehals for havdykænder, og at området derfor er af særlig vigtighed for fældende fugle i netop den periode.

Kommentarer til datagrundlaget

De kystnære arter ses jævnt fordelt på områdets mudderflader og lavvandede områder med bundplanter (Bregnballe m.fl. 2001, Clausen m.fl. 2014).

For sang- og pibesvane bemærkes det at området benyttes som overnatningsplads for svaner, der fouragerer i Østvendssyssel og måske også Østhimmerland. I NOVANA-programmet er arterne hidtil typisk talt på fourageringsområderne i dagtimerne. Overnatningstællinger implementeres i indeværende NOVANA periode. Den aktuelle status for sang- og pibesvane kan derfor ikke vurderes ud fra de foreliggende tal.

Der er i de senere år sket en markant fremgang i antal af lysbuget knortegås, dels fordi de er udvandret fra Mariager Fjord (se fuglebeskyttelsesområde nr. 15), dels fordi der vurderet ud fra luftfotos er en gunstig udvikling i ålegræsudbredelsen, særligt i området mellem Hals og Dokkedal, og dermed et attraktivt fødegrundlag for gæssene.

Almindelig ryle udnytter området i en vekselvirkning med Læsø (fuglebeskyttelsesområde nr. 10), hvor fuglenes antal er afhængige af vind- og vandstandsforhold (Kent Olsen, Naturhistorisk Museum, pers. medd.), hvorfor en enkelt tælling i oktober ikke nødvendigvis rammer top forekomster. Hjejle er optaget i udpegningsgrundlaget med baggrund i de mere hyppige efterårstællinger, der blev foretaget ved reservatovervågningen i 1990'erne (Bregnballe m.fl. 2001, Clausen m.fl. 2004).

Der blev for området både talt ederfugl, sortand og fløjlsand fra land, fra totaltællinger og fra linjetransekt-tællinger. Data fra landobservationer og totaltællinger fra fly præsenteres i Tabel 2.2, mens estimerede antal for de tre arter, beregnet på grundlag af linjetransekt-tællinger, præsenteres i Tabel 2.3. Det er sandsynligt at tallene for disse arter fra de to forskellige platforme er de samme fugle, og tallene kan derfor ikke summeres. Det skal ligeledes erindres at linjetransekt-tællingerne er hhv. optællinger fra vinterhalvåret og optællinger fra fældeperioden om sommeren. Generelt forekommer der langt flere havdykænder i området om vinteren end om sommeren.

Tabel 2.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og udvalgte vandfugle i de kystnære dele af fuglebeskyttelsesområde nr. 2 optalt fra land eller som totaloptælling langs kysten fra fly 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). For havdykænderne er vist enkeltforekomster af store flokke talt for land eller kystnær totaltælling fra fly, men i øvrigt henvises til Tabel 2.3 for disse arter. Der er ikke beregnet totaler for 2005-2007, hvor der ikke er optalt vadefugle.

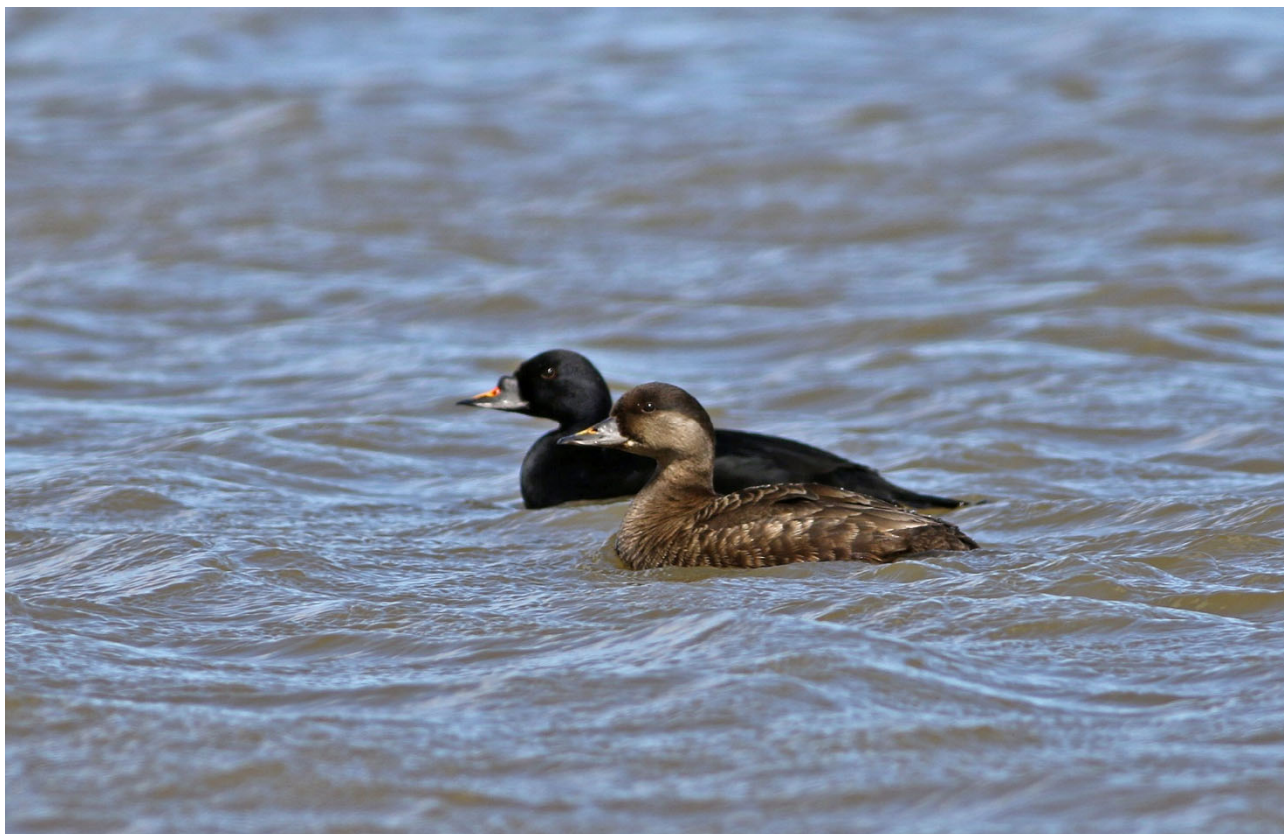
Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skarv	2239		1		1746	2630	1087		3011	180		1331	60	103
Sølvhejre														2
Knopsvane	61		2		55	29	9		8	8	21	48	79	27
Pibesvane									34			7		
Sangsvane	90	11	159	39	7	247	15	52	2255	141	206	12	100	59
Sædgås	6													8
Tajgasædgås	6		51						68					
Kortnæbbet gås			51				1	12			267	64		480
Grågås	1	6	3	8	20	1	22		250	44		26	68	223
Blisgås	2		27											
Bramgås			24	53					8				65	82
Mørkbuget knortegås		136	157	10	228	209	69		575		575	384	311	373
Lysbuget knortegås	62	112	457	555	546	389	739	396	602	76	263	2360	612	1450
Gravand	1301		166		2003	959	532		622	1254	795	1295	2348	1965
Pibeand	777	345	93	435	1095	461	856	179	24	302	195	1950	147	84
Knarand		2										3		
Krikand	170	2	17		238	1153	280	538	220	45		487		1
Gråand	4372	209	1067	195	3881	2154	1104	1548	727	4362	1017	1422	6324	4189
Spidsand	13		15		35	8	25		10	1	13	15		7
Skeand	1								2	3		11		
Troldand	9				135	6								
Bjergand	75													6
Ederfugl	2755		1042		2088	918	403	355	257	995		9224	8087	9842
Sortand	1406		2470		5812	58	45		107	1657		18080	18597	9970
Fløjlsand	40		105		123	4			78	221			160	11
Hvinand	79		30		680	360	133		45	180		48	532	1057
Toppet skallesluger	6		27		187	45	27		91	49		16	32	35
Havørn							2			4				2
Fiskeørn					1	2	1							
Dværgfalk					1		1							
Vandrefalk			1		2	2	2			2	2	1	2	
Strandskade	871		71		640	1272	565		929	942	32	2039	892	1328
Klyde	130				24		3							
Hjejle	20				6665	910	1630		1200		3010	11828		
Strandhjejle					119	129	101		4	113		175		
Islandsk ryle					126	56	89		35	8		194		30
Sandløber														56
Almindelig ryle	918				3826	2141	1714		625	2876		5663	568	210
Lille kobbersneppe	13				36	37	33		105	57		3		
Stor regnspeve	329				233	399	592	225	164	205	202	1140	293	432
Rødben					70	118	45		25	27	4	80	6	107
Hvidklire	10				141	60	29		78	1	9	3		2
I alt (afrundet)	16000				31000	15000	10000	3000	12000	14000	7000	58000	39000	32000

Tabel 2.3. Estimerede antal af havdykænderne ederfugl, sortand og fløjsand i fuglebeskyttelsesområde nr. 2 baseret på optællinger af vandfugle i området i perioden fra 2004 til 2017, beregnet ud fra en kombination af linjetranssekt-tællinger og totaloptællinger fra fly. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). Der er sondret mellem tællinger udført ved midvinter og i fældeperioden om sommeren. For fløjsand er der pga. metodeusikkerhed angivet et interval for antallene i år med væsentlige antal, dvs. mere end 1 % af den nationale bestand (se detaljer side 28).

Artsnavn	Vinter				Sommer					
	2004	2008	2013	2016	2006	2012	2014	2015	2016	2017
Ederfugl	21607	4337	3485	228	487	3455	5250	1796	7605	3424
Sortand	12922	27760	11948	7	1503	696	963	20	5429	4717
Fløjsand	32	492-1230	880-2200	16	144-360	312-780	8	48	184	400-1000

Både Joensen (1974) og Laursen m.fl. (1997), som præsenterede data indsamlet på alle fire årstider i henholdsvis 1970'erne og 1980'erne, angiver fuglebeskyttelsesområde nr. 2 som værende af væsentlig betydning for fløjsand, ederfugl og sortand.

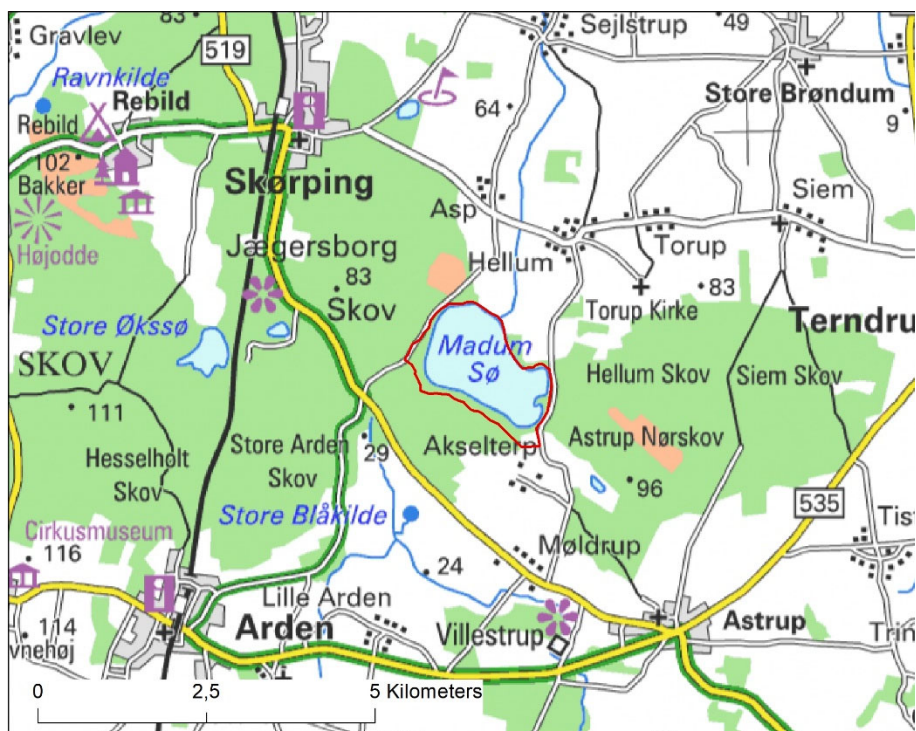
Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Sortand forekommer i større og mindre flokke i hele Aalborg Bugt, ved Læsø og Anholt. Foto: Rasmus Due Nielsen.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 3: Madum Sø

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 3.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 3, Madum Sø.

Udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde nr. nr. 3, Madum Sø, indeholder aktuelt kun ynglefugle (Miljøstyrelsen 2012).

Optællinger

Fuglebeskyttelsesområde nr. 3 (Fig. 3.1) består optælles i NOVANA-programmet årligt ved midvinter (IWC-område), hvor der foretages totaloptælling af vandfugle.

Resultater

Arter: Resultatet fremgår af Tabel 3.1. Der er en enkelt forekomst af trolldand, som overstiger det nationale 1 %-bestandskriterie for arten.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag (Tabel 3.1), områdets areal og habitatsammensætning, vurderes det, at der ikke forekommer mere end 20.000 vandfugle i området. Vikstrøm m.fl. (2015) nævner heller ikke sådanne forekomster.

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

Fuglebeskyttelsesområdet var førhen udpeget for hvinand, men denne blev udtaget fra udpegningsgrundlaget i 2005, pga. manglende forekomst af betydende antal i 1992-2003. Vikstrøm m.fl. (2015) præsenterer kun antal for

stormmåge, som synes af forekomme i store antal, med der medianværdier (og maksimum) for 2003-2008 på 17.175 (18.000) fugle og for 2009-2012 på 14.500 (18.000) fugle - antal hvor maksimum overstiger og median nærmer sig de internationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2). Søen kan således have en væsentlig betydning for arten på årstider som overses ved de få midvintertællinger i NOVANA-programmet.

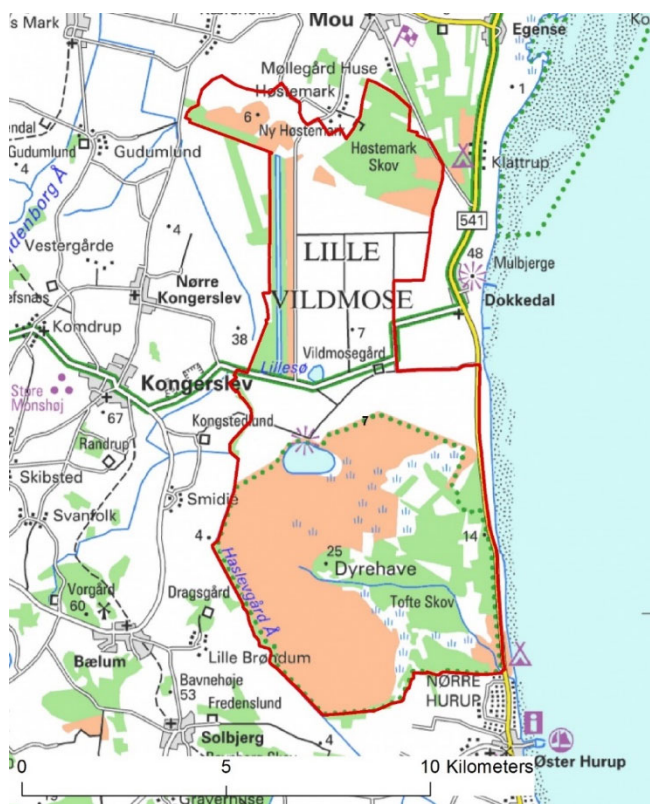
Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevareministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Tabel 3.1. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 3 optalt fra land 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 3). Totaler er kun anført for år med udført midvintertælling og forekomst af vandfugle. Området blev også optalt i 2010, 2011, 2013 og 2016 men her var søen helt tilfrosset. De lavere antal i fx 2004 og 2009 er også fra perioder med udbredt isdække i søen. Tælling er ikke udført i 2006 og 2017.

Artsnavn	2004	2005	2007	2008	2009	2012	2014	2015
Skarv			4	38	2	7	45	30
Sangsvane		1						
Krikand		80						
Gråand	55	350	370	21	56		400	186
Taffeland		1	42			8		10
Troldand		1000	900	810		159	1300	655
Bjergand								
Hvinand		75	67	65	53	59	220	64
Lille skallesluger				5				
Stor skallesluger		9	28	58	4		22	32
I alt (afrundet)	0	2000	1000	1000	0	0	2000	1000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 7: Lille Vildmose

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 7.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 7, Lille Vildmose.

Tabel 7.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 7, Lille Vildmose (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Sangsvane		T	F2
Havørn		Tn	F1, F2
	Sædgås	T	F6

Optællinger

Hele fuglebeskyttelsesområde nr. 7 (Fig. 7.1) optælles primært i forbindelse med NOVANA-programmets landsdækkende midvinter optællinger af gulnæbbede svaner og gæs. Der er dog også udført enkelte tællinger om efteråret.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 7.2. Området har i 2004-2017 haft næsten årlige forekomster af sangsvane og tajgasædgås, der overstiger internationale eller nationale 1 %-bestandskriterier for arterne. Der er desuden registreret enkeltforekomster af grågås og krikand, der overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for disse arter.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag vurderes det, at der ikke eller kun sjældent forekommer mere end 20.000 vandfugle, da den sammentalte total maksimalt udgør 8.000 fugle. Dette kan dog ændre sig i de kommende år efterhånden som naturgenopretningsprojekterne i området slår igennem. Der er i de senere år talt betydeligt højere antal af fugle, især i den naturgenoprettede Birkesø, der hurtigt har udviklet sig til en vigtig overnatningsplads for svaner og gæs. Således blev der i 2017 talt op til 2.300 sangsvaner, 6800 svømmeænder 1150 grågæs 1100 sædgæs alene i søen, og i 2018 er mere end 15.000 andefugl, 10.000 vadefugle og 364 skestørke truffet dér (Lund 2018, 2019).

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

Brandt m.fl. (2017) giver en detaljeret gennemgang af forekomsten af tajgasædgås i Nordøstjylland 2005-2017, som er baseret på et langt mere omfattende datagrundlag end det her præsenterede. Heraf fremgår det, at arten årligt er truffet i antal, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for arten.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Tabel 7.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og udvalgte vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 7 optalt fra land. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund angiver at forekomsten overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for flyway-bestanden af arten, og blå baggrund at denne overstiger nationale 1 %-bestandskriterier.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2014	2015	2016	2017
Knopsvane					6								
Pibesvane		10		3		18					51		
Sangsvane	175	1576	154	593	566	189		143	1506	428	1137		20
Tajgasædgås	450	764	131	505	1135	441		550	1652	1135	2426	364	1560
Tundrasædgås			4						5				
Kortnæbbet gås		1			3			3	5		8		18
Grågås		7	20		80	119	422	650	1455	800	1518	390	
Blisgås			32						9	9	32		200
Bramgås		10							1	6	17	11	295
Pibeand					8					1040	721		
Knarand										20	14		
Krikand					84					490	1161		
Gråand					542					900	669		
Spidsand					1								
Skeand											7		
Troldand					6					10			
Hvinand					7								
Lille skallesluger										19			
Stor skallesluger					1								
Blishøne					2								
Trane											2		
Hjejle											160		45
Almindelig ryle											1		
Rødben													
Hvidklire											11		
I alt (afrundet)		2000		1000	2000			1000	5000	5000	8000		

Fuglebeskyttelsesområde nr. 8: Kysten fra Aggersund til Bygholm Vejle

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 8.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 8, Kysten fra Aggersund til Bygholm Vejle.

Tabel 8.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 8, Kysten fra Aggersund til Bygholm Vejle (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
	Kortnæbbet gås	T	F4
	Lysbuget knortegås	T	F4

Optællinger

Fuglebeskyttelsesområde nr. 8 (Fig. 8.1) er i perioden 2004-2017 optalt regelmæssigt ved midvintertællingerne af gæs og svaner samt i oktober (svømmeandetællinger næsten årligt). Området blev desuden overvåget intensivt i forbindelse med reservatovervågningen 2008-2010 (Clausen m.fl. 2014). Derudover optælles de dele af Fjordholmene og fladvandet ud for disse, som kan ses fra Bygholmdæmningen ofte i forbindelse med de intensive optællinger af Vejlerne. Ved sidstnævnte og reservat-tællinger optales alle vandfuglearter.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 8.2. Området har i 2004-2017 haft hyppige forekomster af kortnæbbet gås og enkelte forekomster af lysbuget knortegås, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for deres flyway-bestande. Der er også noteret flere forekomster der overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for bramgås og krikand.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag med en maksimumforekomst på 15.000 fugle (Tabel 8.2), områdets areal og habitatsammensætning, vurderes det, at der ikke eller kun sjældent forekommer mere end 20.000 vandfugle.

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

Gæssene som indgår i udpegningsgrundlaget ses indimellem fouragerende eller rastende på Fjordholmene og Borreholm (Aggersborggård Reservat).

Kortnæbbet gås, som raster i store antal i Vejlerne, fouragerer oftest på agerjorde, men benytter til tider strandene som raste- og fourageringsområder. Området blev udpeget for arten med baggrund i de hyppigere tællinger, der udførtes i Vejlerne og omegnen af disse før 2003. Lysbuget knortegås blev tilføjet udpegningsgrundlaget ved revisionen i 2012, med henvisning til et større datagrundlag baseret på reservatovervågningen og DOFbasen, som viste enkelte efterårsforekomster og næsten årlige forårsforekomster, der oversteg internationale 1 %-bestandskriterier.

Forekomsten af 2.335 toppet skallesluger er fra reservatovervågningen (Clausen m.fl. 2014) – og er fugle der har ligget på randen af Aggersborggård Reservat og formentlig især i fuglebeskyttelsesområde nr. 12. Men datagrundlaget, hvor fuglene er tastet i et 1 km² kvadratnet, gør det ikke muligt at sondre præcist mellem de to områder. Se bemærkninger til den store forekomst af toppet skallesluger generelt i Løgstør Bredning under fuglebeskyttelsesområde nr. 12 (nedenfor).

Tabel 8.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 8 optalt fra land eller i enkelte tilfælde som totaltælling langs kysten fra fly 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3).

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skarv	4				73	43	11	38	2	17	50	6		2
Skestork									1					4
Knopsvane	114				44			17	2		4	23	6	2
Sangsvane	50	14	17	40	20	36	37	11		160		4	34	21
Kortnæbbet gås	769	730		1200	5900	1000	580	170	495	206	3460	414		450
Grågås	135	80	405	65	866	514	357	700	872	880	620	207	683	271
Blisgås			1											
Bramgås				800	3300	630	95	145	820	1438	851	4300	800	1030
knortegås					30									
Mørkbuget knortegås		8			3	7	10						31	
Lysbuget knortegås		92	29	22	52	261	28							
Gravand	20				170	68	92	6	2	2	15	43	12	38
Pibeand	562	86	28		450	305	946	308	320	405	157	270	365	500
Krikand	23	5	15	300	530	655	380	145	30		590	120	220	
Gråand	243	94	40	12	397	1318	264	94	60	700	93	79	530	134
Spidsand					10	113	1				2			
Ederfugl							130							
Sortand					1									
Hvinand	4				8	159	191	50		2		9	11	125
Toppet skallesluger					2335	216	65	29		56	120	81	15	
Stor skallesluger					3		5			1				
Havørn												1		
Dværgfalk					2									
Vandrefalk					3	1	1			1	1	1	1	1
Strandskade					12		5		4	6	2		2	4
Hjejle					210	700	670	240				0		
Strandhjejle					7	1	2	6		137	8			15
Islandsk ryle						1	10				15			
Almindelig ryle					220	72	358	14	4	705	308	30	75	
Lille kobbersneppe					3	3	2		3	12	7		2	
Stor regnspove	1				112	77	31	49	17	51	32	37	19	44
Rødben					13	37	24	4		17				
Hvidkiire					10	8	5	2		3		6		
I alt (afrundet)	1000	1000	1000	2000	15000	6000	4000	2000	3000	5000	6000	6000	3000	3000

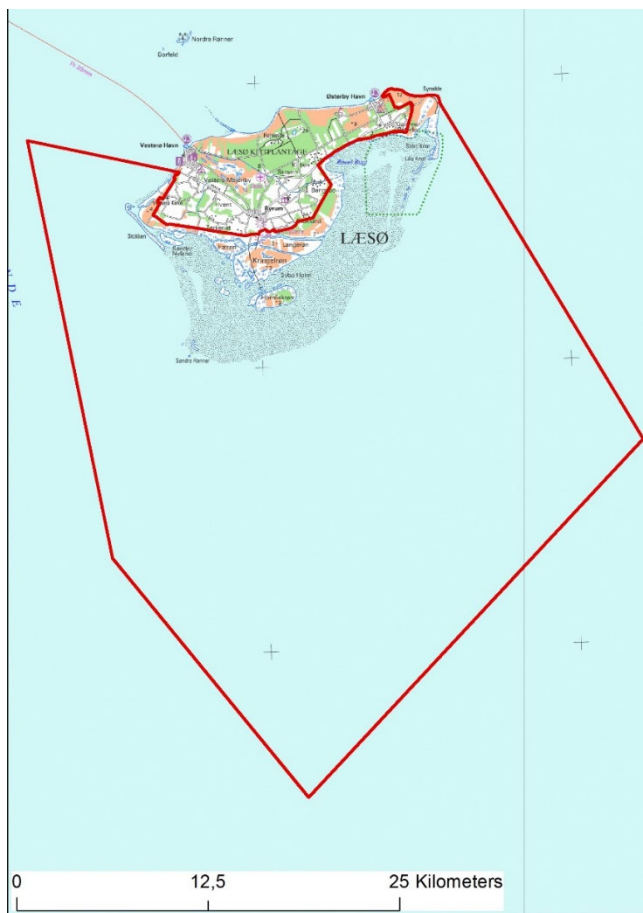
Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevareministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) blev nogle områder landbrugs- og skovarealer ved Gøttrup Holme udtaget fra beskyttelsesområdet. Da de gæs og svaner, som fouragerer i disse områder enten flyver til overnatning i Vejlerne eller Aggersborggård Reservat, vil de præsenterede tal også være repræsentative for den nye afgrænsning.

Lysbuget knortegås forekommer i mindre flokke i Løgstør Bredning og ved Aggersborg, når de flytter sig mellem de store rastepladser i den vestlige og østlige del af Limfjorden. Foto: Kevin Kuhlmann Clausen.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 10: Læsø, sydlige del

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 10.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 10, Læsø, sydlige del.

Tabel 10.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 10, Læsø, sydlige del (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Træk-gæst	Kriterier
Klyde		T	F1, F6
Lille kobbersneppe		T	F2, F4
	Mørkbuget knortegås	T	F4
	Ederfugl	T	F4
	Sortand	T	F4, F7
	Fløjlsand	T	F4, F7
	Almindelig ryle	T	F5

Optællinger

Hele fuglebeskyttelsesområde nr. 10 (Fig. 10.1) blev optalt i forbindelse med NOVANA-programmets landsdækkende optællinger af vandfugle om vinteren i 2004, 2008, 2013 og 2016 samt ved landsdækkende optællinger af fældende fugle i somrene 2006 og 2012. I de marine områder omkring Læsø, væk fra de helt lavvandede områder blev optællingerne foretaget som linjetranssekt-tællinger. Desuden blev det lavvandede område syd for Læsø i samme sammenhæng optalt som totaltælling. De hér anvendte antal er en kombination af data fra de to optællingsmetoder.

Hertil kommer at området blev optalt vha. linjetranssekt-tællinger i somrene 2014-2017, med specielt henblik på optælling af forekomster af fældende havdykænder.

Den kystnære del af fuglebeskyttelsesområdet er i perioden 2004-2017 endvidere optalt regelmæssigt (dog ikke årligt) i oktober (tællinger af knortegås, svømmeandetællinger og almindelig ryle) samt i forbindelse med målrettede tællinger af klyde (hvert andet år i august) og lille kobbersneppe (hvert andet år i maj). Ved midvinter og om efteråret foretages en totaltælling af alle vandfuglearter, om foråret er tællingerne målrettet de nævnte arter.

Området blev desuden overvåget intensivt i forbindelse med reservatovervågningen 2008-2010, hvor Bovet Bugt reservat blev optalt (Clausen m.fl. 2014).

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 10.2 og 10.3. Området har i 2004-2017 haft årlige eller næsten årlige forekomster af ederfugl og sortand, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for arterne. Der er derudover registreret flere forekomster, som overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for rødstrubet lom,

skarv, mørkbuget knortegås, gravand, krikand, hvinand, havlit, klyde, strandhjejle, almindelig ryle, stor regnspeve, rødben og hvidklire.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag er der ingen tvivl om at der hyppigt – og sandsynligvis årligt, forekommer mere end 20.000 vandfugle. I forbindelse med reservatovervågningen i 2008-2010 blev der alene på fladvandet syd for Læsø optalt 13.000-18.000 vandfugle (Tabel 10.2). Dertil kommer havdykænderne, hvis antal alene langt overstiger 20.000 fugle, i alle de år hvor de er talt (Tabel 10.3).

Særlige følsomhedsperioder: Området syd for Læsø er et af Danmarks i særklasse vigtigste fældeområder for havdykænder i Danmark, hvilket understreges af at flere arter forekommer i antal der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier om sommeren (Tabel 10.3), og at de højeste koncentrationer af sortand i hele Nordkattégat findes i området (Petersen & Fox 2009). Området udgør i den forbindelse et vigtigt fældeområde sammen med de øvrige fuglebeskyttelsesområder i Ålborg Bugt. Det skal bemærkes at fældeperioden er en energetisk flaskehals for havdykænder, og at området derfor er af særlig vigtighed for fældende fugle i netop den periode.

Kommentarer til datagrundlaget

Fuglebeskyttelsesområde nr. 10 består af en meget lavvandet lagune umiddelbart syd for Læsø samt et meget større lavvandet, marint område længere mod syd, afgrænset mod både øst og vest af dybe render. Området bliver på den baggrund et vigtigt område for en række marine arter, ikke mindst som fældeområde for sortand og andre havdykænder (Tabel 10.2 og 10.3).

De kystnære arter ses jævnt fordelt på mudderfladerne syd for Læsø og ved de lavvandede områder med ålegræs i Bovet Bugt og Alsdyb (Kent Olsen, Naturhistorisk Museum, pers. medd.).

Almindelig ryle udnytter området i en vekselvirkning med fladvandede områder på vestkysten af Ålborg Bugt (i fuglebeskyttelsesområde nr. 2), hvor fuglenes antal er afhængige af vind- og vandstandsforhold (Kent Olsen, Naturhistorisk Museum, pers. medd.), hvorfor en enkelt tælling i oktober ikke nødvendigvis rammer top forekomster. Det samme kan være tilfældet for lille kobbersneppe ved tællingerne om foråret. Denne art raster desuden ofte på de nordlige kyster af Læsø (dvs. uden for fuglebeskyttelsesområdet, Kent Olsen, Naturhistorisk Museum, pers. medd.). Dertil kommer at de yderste dele af fladvandet er så langt fra kysten, at de kan være svære at tælle fra land. De årlige højere forekomster af almindelige ryler ved de hyppigere tællinger i 2008-2010 afspejler således, at der har været flere muligheder for at dokumentere forekomsten. Det samme gælder områdets betydning for andre arter af vadefugle, hvis topforekomster ligger tidligt på efteråret, fx klirerne.

Generelt forekommer der langt flere havdykænder i området om vinteren end om sommeren, men både sortand og ederfugl forekommer også i store antal i fældeperioden. Her skal det bemærkes at netop fældeperioden er en energetisk flaskehals for havdykænder, og at området derfor er af særlig vigtighed for fældende fugle i netop den periode.

For fløjsand bemærkes det, at området nogle år har antal som overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten. Se bemærkninger om nationale bestandsestimater for denne art i indledningen.

Både Joensen (1974) og Laursen m.fl. (1997), som præsenterede data indsamlet på alle fire årstider i henholdsvis 1970'erne og 1980'erne, angiver fuglebeskyttelsesområde nr. 10 som værende af væsentlig betydning for fløjlsand, ederfugl og sortand.

Området rummede desuden store antal lommer. Lommerne er ofte vanskelige at identificere til art fra fly, og registreres derfor ofte som "ubestemt lom". I dette område af de indre danske farvande er rødstrubet lom helt dominerende i antal (> 90 %), og det vurderes derfor at arten forekommer i fuglebeskyttelsesområdet i antal af national betydning.

Tabel 10.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og udvalgte vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 10 optalt fra land eller fly 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). For arter på de åbne havområder henvises til Tabel 10.3.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	2016	2017
Gråstrubet lappedykker	2								1				1
Skarv	898		216		976	528	607	305	1550	595	315	178	2351
Knopsvane	8				19	32	12	56	2		8		
Pibesvane					1					4			
Sangsvane	6	7			61		63		261				
Grågås		20		44	8		7	25	262		1		261
Bramgås											39		
Mørkbuget knortegås	625	255	868	448	606	514	754	548	400	663	370	295	
Lysbuget knortegås								5		1			
Gravand	60		1		1694	810	538	954	1061	407	501	35	61
Pibeand					497	552	428	860	1121	231	776		
Krikand					694	80	443		120				
Gråand	421		4		1573	556	540	813	792	200	331	741	83
Spidsand					19	1	9	7					
Hvinand	16				711	877	538	156	760	508	416	205	
Toppet skallesluger	19		300		597	415	425	372	123	367	81	43	3
Havørn								1					1
Blå kærhøg					1		1				3		
Fiskeørn					7								
Dværgfalk					3	1							
Vandrefalk					4	1	1	1	3		1		
Trane							3						
Strandskade	20		10		173	54	4		47			10	122
Klyde	4				50	60	95						75
Højle	21		7		419	172	133	1290		30	488		
Strandhøjle					499	575	52	224	12	60	44		11
Islandsk ryle					162	241	248	18			1		10
Sandløber			11										
Almindelig ryle	50		20		4944	5715	12165	14755	745	935	3311		1558
Lille kobbersneppe	63		11		238	257		475	213		65		667
Stor regnspove	2				1103	738	838	911	103	100	878	7	100
Rødben	15				59	587	200		44				4
Hvidklire	8		9		269	94	91		260				114
I alt (afrundet)					15000	13000	18000	22000	8000	4000	7000	2000	5000

Tabel 10.3. Estimerede antal af udvalgte arter tilknyttet de åbne havområder fra fuglebeskyttelsesområde nr. 10 foretaget på grundlag af linjetranssekttællinger, udført i området i perioden fra 2004 til 2017. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). Der er sondret mellem tællinger udført ved midvinter og i fældeperioden om sommeren. For fløjsand er der pga. metodeusikkerhed angivet et interval for antallene i år med væsentlige antal, dvs. mere end 1 % af den nationale bestand (se detaljer side 28).

Artsnavn	Vinter				Sommer					
	2004	2008	2013	2016	2006	2012	2014	2015	2016	2017
Lommer	653	366	118	235						
Ederfugl	61761	19790	20320	15622	6086	15884	8774	10112	628	4119
Havlit	820	109	494	422						
Sortand	148332	78727	6330	22262	18919	4256	61891	135	777	13097
Fløjsand	316-790	96	792-1980	189	248	248-620	8	0	48	192

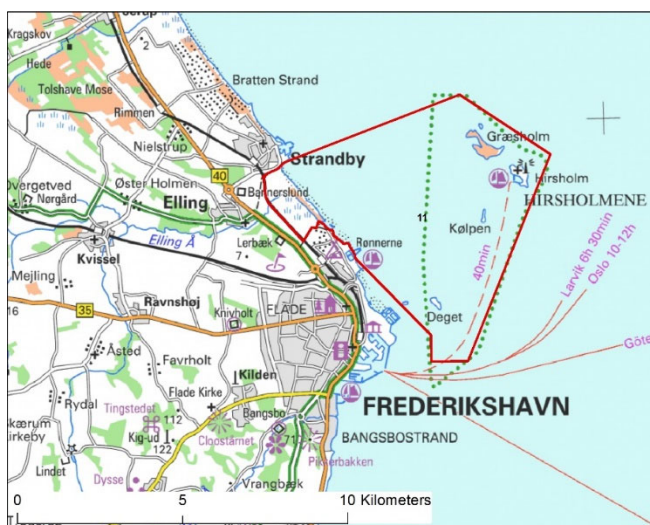
Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevareministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

For vadefuglene der forekommer syd for Læsø er det afgørende for antallet, der registreres, om mudderfladerne er tørlagte.
Foto: Danmarks Digitale Ortofoto, forår 2018.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 11: Hirsholmene

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 11.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 11, Hirsholmene.

Tabel 11.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 11, Hirsholmene (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
	Tejst	T	F6, F7

Optællinger

Fuglebeskyttelsesområde nr. 11 blev optalt i forbindelse med NOVANA-programmets landsdækkende optællinger af vandfugle om vinteren i 2004, 2008 og 2016 samt ved landsdækkende optællinger af fældende fugle i somrene 2006 og 2012. Data fra andre år er enkeltforekomster af gæs, indrapporteret til DOFbasen fra enten Hirsholmene eller engene ved Elling Å's udløb i de perioder hvor NOVANA-programmet opgør de nationale bestande for disse.

I farvandet øst for Jyllands østkyst blev optællingerne foretaget som linjetranskttællinger. Desuden blev kyststrækningen og øerne i samme sammenhæng optalt som totaltælling. De hér præsenterede tal er en kombination af data fra de to optællingsmetoder.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 11.2 og 11.3. Fuglebeskyttelsesområde nr. 11 har kun én art, tejst, på udpegningsgrundlaget som trækfugl. Der blev ikke observeret tejst i NOVANA-programmets overvågning af trækfugle i perioden. Ingen af de øvrige observerede arter forekom i antal, der overstiger 1 %-bestandskriteriet for internationale eller nationale betydningsfulde forekomster.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag med en maksimumforekomst på 4.000 fugle (Tabel 11.2 og 11.3), områdets areal og habitatsammensætning, vurderes det, at der ikke eller kun sjældent forekommer mere end 20.000 vandfugle. Vikstrøm m.fl. (2015) nævner heller ikke sådanne forekomster.

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

Af Tabel 11.2 og 11.3 fremgår det at antallet for ederfugl fra totaltællinger overstiger antallet af de samme arter fra de modellerede data. Data fra de to platforme kan i dette område ikke summeres, da observationerne stammer fra nogenlunde det samme område. Det relativt lave estimat for vinterforekomsten i 2004 og 2008 fra de modellerede data, sammenlignet med tilsvarende data fra totaltællingerne, skyldes at de udlagte linjetransekter har en adskillelse på 5 km, og rammer hhv. nord og syd for øerne. Således kommer koncentrationen af ederfugle ved øerne ikke med i modellen.

Tejst har sin største ynglebestand her i landet på Hirsholmene, som i 2016 blev optalt til 1.250 par og i 2017 til 970-1.040 par, og begge år udgjorde omkring 2/3 af den samlede landsbestand (Lange 2017, 2018), bestande som med en standard ynglepar x faktor 3 beregning svarer til henholdsvis 3.750 og 2.910-3.120 individer. Det er denne forekomst som har begrundet artens optagelse på udpegningsgrundlaget.

Den danske ynglebestand er af racen *Cephus grylle arcticus*, som har et internationalt 1 % bestandskriterie på 7.600 fugle (Wetlands International 2018), hvorfor forekomsten ved Hirsholmene ikke overstiger internationale bestandskriterier. DCE skal ikke vurdere om udpegningen af området skal opretholdes ud fra fx nogle nationale kriterier, men i så fald bør det være som ynglefugl, fordi ynglefuglene givetvis spredes over et langt større areal end fuglebeskyttelsesområdet udenfor yngleperioden.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevareministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Tabel 11.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i de kystnære dele af fuglebeskyttelsesområde nr. 11 optalt fra land eller som totaloptælling langs kysten fra fly 2004-2016. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. For havdykænder er vist observationer baseret på totaltællinger fra fly langs kyst og øer samt observationer talt for land, men i øvrigt henvises til Tabel 11.3. for disse arter.

Artsnavn	2004	2006	2007	2008	2012	2016
Skarv	105	1095		342	861	154
Knopsvane				2		
Sangsvane	1					
Grågås			16	91		
Blisgås		35				
Knortegås (ubestemt)				58		
Mørkbuget knortegås					16	
Lysbuget knortegås						
Gravand				6		
Pibeand				28		
Gråand	971			70	52	
Ederfugl	2388	70		874	232	102
Sortand	403	1		86		8
Fløjlsand					2	
Toppet skallesluger	36			12		1
Strandskade	2			7		10
Almindelig ryle	120					
Rødben				3		
Hvidklire						1
I alt (afrundet)	4000	1000		2000	1000	

Tabel 11.3. Estimerede antal af ederfugl, sortand og toppet skallesluger på de åbne havområder i fuglebeskyttelsesområde nr. 11 baseret på optællinger af vandfugle i området i perioden fra 2004 til 2008, beregnet ud fra rumlige modeller af linjetranssektdata.

	2004 Vinter	2006 Sommer	2008 Vinter
Ederfugl	590	100	192
Sortand	709	0	667
Toppet skallesluger			147

Hirsholmene er Danmarks vigtigste yngleområde for tejest. Foto: Jacob Sterup.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 12: Løgstør Bredning, Livø, Feggesund og Skarrehage

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 12.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 12, Løgstør Bredning, Livø, Feggesund og Skarrehage.

Tabel 12.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 12, Løgstør Bredning, Livø, Feggesund og Skarrehage (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
	Kortnæbbet gås	T	F4
	Lysbuget knortegås	T	F4
	Hvinand	T	F4, F6
	Toppet skallesluger	T	F4

Optællinger

Fuglebeskyttelsesområde nr. 12 (Fig. 12.1) blev optalt i forbindelse med NOVANA-programmets landsdækkende optællinger af vandfugle om vinteren i 2004, 2008, 2013 og 2016 samt ved landsdækkende optællinger af fældende fugle i somrene 2006 og 2012. Fuglebeskyttelsesområdet er i perioden 2004-2017 desuden optalt regelmæssigt i oktober (svømmeandetællinger næsten årligt). I november 2017 blev området optalt i forbindelse med den tælling af hvinand og toppet skallesluger, som blev indført i dette år (Nielsen m.fl. 2019).

Området blev desuden overvåget intensivt i forbindelse med reservatovervågningen 2008-2010 (Clausen m.fl. 2014). Derudover optælles reservatet i Løgstør Bredning, som kan overskues fra Bygholm-dæmningen, ofte optalt i forbindelse med de intensive optællinger af Vejlerne. Ved alle reservattællingerne optælles alle vandfuglearter.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 12.2. Området har i 2004-2017 haft flere forekomster, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for rastende bestande af kortnæbbet gås og lysbuget knortegås. Der ses derudover hyppige forekomster der overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for hvinand og toppet skallesluger.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag med en maksimumforekomst på 12.000 fugle (Tabel 12.2), områdets areal og habitatsammensætning, vurderes det, at der ikke eller kun sjældent forekommer mere end 20.000 vandfugle. Vikstrøm m.fl. (2015) nævner heller ikke sådanne forekomster.

Særlige følsomhedsperioder: Området var førhen et vigtigt fældeområde for havdykænder (Joensen 1973), men benyttes i dag kun af begrænsede antal af disse. Området er et af de få tilbageværende fældeområder for toppet skallesluger i Danmark (Nielsen m.fl. 2019).

Kommentarer til datagrundlaget

De kystnære arter ses typisk på strandene ved Hovsør Røn, Arup Holm, Feggeklit, Feggerøn og omkring Holmkær, eller på mudderfladerne syd for Bygholm-dæmningen, når de blotlægges ved lavvande. Dykændernes ses fordelt over hele området.

Kortnæbbet gås, som raster i store antal i Vejlerne, fouragerer oftest på agerjorde, men benytter til tider strandene i fuglebeskyttelsesområdet som raste- og fourageringsområder. Området blev udpeget for arten med baggrund i de hyppigere tællinger, der udførtes i Vejlerne og omegnen af disse før 2003.

Lysbuget knortegås blev tilføjet udpegningsgrundlaget ved revisionen i 2012, med henvisning til et større datagrundlag baseret på DOFbasen, som viste næsten årlige forårsforekomster, der oversteg internationale 1 %-bestandskriterier.

Status for hvinand og toppet skallesluger i området er usikker, da området ofte har været delvist frosset ved midvintertællingerne. Førhen forekom de største antal af arterne hyppigere i det sene efterår (Joensen 1974, Laursen m.fl. 1997). Derfor er der i det aktuelle NOVANA-program indført en tælling målrettet disse to arter hvert andet år i november. Ved optællingen i november 2017 var der antal som oversteg nationale 1 %-bestandskriterier for begge arter, men samtidigt en forekomst af toppet skallesluger umiddelbart vest for Løgstør Bredning i Dråby Vig, som oversteg det internationale 1 %-bestandskriterium for arten (se fuglebeskyttelsesområde nr. 26, nedenfor). I 2008 var der en forekomst af 2.335 toppet skallesluger i den østlige del af Løgstør Bredning ved Aggersborg, som oversteg det internationale 1 %-bestandskriterium for arten (se fuglebeskyttelsesområde nr. 8, ovenfor). Forekomsten er fra reservatovervågningen (Clausen m.fl. 2014) – og er fugle der har ligget på randen af Aggersborggård Reservat og formentlig især i fuglebeskyttelsesområde nr. 12. Men datagrundlaget, hvor fuglene er tættet i et 1 km² kvadratnet, gør det ikke muligt at sondre præcist mellem de to områder.

Disse forekomster indikerer, at der stadig er betydeligt antal af toppet skallesluger i området, som udnytter de tre fuglebeskyttelsesområder samt de mellem-liggende dele af Løgstør Bredning som et samlet fouragerings- og rasteområde.

For hvinand skal det bemærkes, at udbredelsen af ålegræs er stærkt reduceret i Løgstør Bredning, hvor et større ålegræsbed, der førhen fandtes syd for Bygholm-dæmningen i dag stort set er forsvundet (Dolmer m.fl. 2013). Der er evidens i litteraturen for at arten reduceres i antal, hvis ålegræsset forsvinder (Seymour m.fl. 2002). Undersøgelser af artens fødevalg i Limfjorden har tidligere påvist, at den både fouragerer på frø fra ålegræs og på smådyr, som ofte findes i ålegræssamfundet (Madsen 1957).

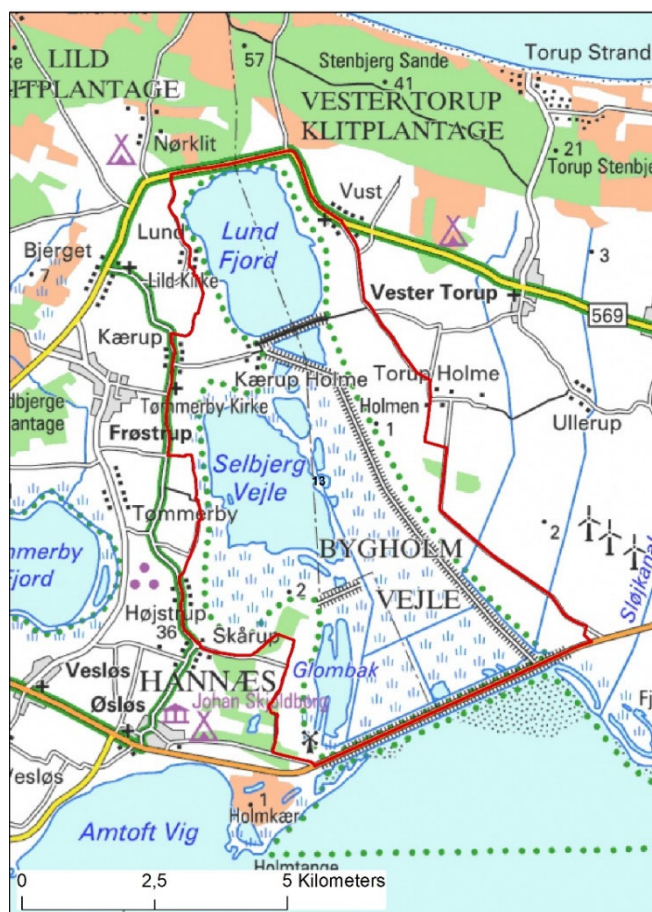
Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Tabel 12.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 12 optalt ved totaltælling fra fly eller fra land 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3).

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skarv	46		536		154	58	91	52	394	53	23	48	101	60
Silkehejre					1	1								
Skestork										1	43		14	8
Knopsvane	93		2		386	130	95	33	111	128	69	57	122	175
Sangsvane	4		6	13	422	55	91	46	173	188		18	100	506
Kortnæbbet gås				8	480	620	1885	417	370	90	213	540	210	13
Grågås			245	169	1965	560	1830	45	225	181	228	470	430	220
Blisgås						2		2		26		36		
Bramgås					230	4510	212	156	165	690	240	1975	2727	1170
Mørkbuget knortegås				1		6				1	4		3	
Lysbuget knortegås				34	29	60	148		4	12	4	136	38	6
Gravand	7		1		201	117	63	102	127	48	93	112	312	160
Pibeand	370	105			170	569	257	180	615	735	1332	310	241	2230
Knarand					4	1	2	2			3			
Krikand	26				38	10	107	10	15	55	30	6	20	60
Gråand	2352	62	14		313	615	717	833	55	607	824	202	1205	2894
Spidsand					18	10	3	16	10	20	16	6		
Skeand							6				41			
Taffeland	2						1			1				1
Bjergand	6					1	1	1	2				11	
Hvinand	558				998	1455	885	185	256	2019	466	799	5438	2393
Lille skallesluger	18				1	4	7		20	4	1		6	2
Toppet skallesluger	319		757		258	372	1272	717	300	220	644	640	222	712
Stor skallesluger	18				24	12	16	44	7	33	6	9	100	24
Havørn								1			1			1
Blå kærhøg						1						1		
Dværgfalk						1			1				1	1
Vandrefalk					2	1	2	1	1	1		1	1	2
Blishøne	11				320		36						250	2
Strandskade					38	28	36	46	54	15	38	21	20	31
Klyde					28	10	7	45	30	16	109	114	32	102
Hjejle			480		1550	2050	770	2670	203	1715	755	2200	461	1520
Strandhjejle					6	11	7	2	8	19	3	6	17	3
Islandsk ryle					5	1	8	1		21	35	4	7	3
Almindelig ryle	50		700		37	410	115	54	90	70	150	71	128	37
Lille kobbersneppe						29	1	1	8	13	4	1	1	
Stor regnspove			12		34	32	44	21	28	49	33	41	45	41
Rødben			4		26	17	95	87	8	15	188	11	8	65
Hvidklire			4		47	22	52	42	8	22	21	9	15	24
I alt (afrundet)	4000				8000	12000	9000	6000	3000	7000	6000	8000	12000	12000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 13: Østlige Vejler

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 13.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 13, Østlige Vejler

Tabel 13.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 13, Østlige Vejler (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagserst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Skkestork		Tn	F2
Pibesvane		T	F2, F4
Sangsvane		T	F2, F4
Blå kærhøg		Tn	F2
Fiskeørn		Tn	F2
Vandrefalk		Tn	F2
Trane		Tn	F1, F2
Klyde		T	F1, F2, F4
Pomeransfugl		Tn	F2
Hjejle		T	F2, F5
	Sædgås	T	F4
	Kortnæbbet gås	T	F4
	Grågås	T	F4
	Pibeand	T	F4
	Krikand	T	F4

Optællinger

Hele fuglebeskyttelsesområdet (Fig. 13.1) er i 2008-2017 optalt 10-12 gange årligt (hver måned januar-maj og august-december, i 2017 også i juni-juli). Tællingerne udføres dels under NOVANA, dels på en bevilling fra Aage V. Jensen Naturfond. I 2004-2007 gennemførtes midvintertællinger, tællinger af grågås i september og svømmeandetællinger i oktober.

Alle tællinger foretages fra land og omfatter totaltælling af alle vandfuglearter samt flere andre arter, herunder Bilag 1-arterne. Nielsen & Clausen (2019) giver en mere udførlig bearbejdning af overvågning og resultater vedrørende vandfugles forekomst i området.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 13.2. Området har i 2004-2017 haft årlige eller næsten årlige forekomster, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for rastende bestande af kortnæbbet gås, krikand og hjejle. Der er desuden registreret årlige eller næsten årlige forekomster, der overstiger nationale 1 %-bestandskriterier og for nogle arter med enkelte internationale 1 %-forekomster for skestork, flere arter af gæs, gravand, svømmeænder, dykænder, havørn, trane, blå kærhøg og klyde.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag med årlige totaler på 25.000-78.000 (middel 49.000) vandfugle, er der ingen tvivl om, at der årligt forekommer mere end 20.000 vandfugle (Tabel 13.2).

Særlige følsomhedsperioder: Vejlerne er et af Danmarks få vigtige fældeområder for grågås.

Kommentarer til datagrundlaget

For sangsvane og gåsearterne gælder, at tællingerne oftest er udført om dagen, hvor svanerne og gæssene ofte fouragerer på agerjorde væk fra Vejlerne og udenfor fuglebeskyttelsesområdet. De reelle antal, der forekommer og overnatter i området, kan derfor være større.

Pibesvane er med sikkerhed gået tilbage i det samlede Vejler-område (fuglebeskyttelsesområderne 13, 19 og 20) og i Nord- og Vestjylland som helhed, hvor de førhen sås fouragerende i søerne og fjordene i større antal. I de Østlige Vejler er både knopsvane og blichøne også gået tilbage i antal, hvilket indikerer der er problemer med fødegrundlaget i søerne, da en samtidig nedgang i alle tre arters antal ikke afspejler den generelle bestandsudvikling for arterne i Danmark som helhed (Holm m.fl. 2018). Dette emne er genstand for et forskningsprojekt, der udføres i de Østlige Vejler i 2017-2019.

For sædgås skal det bemærkes, at den lille bestand, der overvintrer i Nordvestjylland og Storbritannien under Vandfugleaftalens forvaltningsplan for tajgasædgås forvaltes som en selvstændig enhed (Western Management Unit), der aktuelt vurderes kun at udgøre omkring 1.000 fugle (Høj Jensen m.fl. 2018), og derfor har betydelig international bevågenhed. Vejlerne benyttes ofte som overnatningsområde for gæssene, der fouragerer i omegnen af Vejlerne og længere mod vest i Thy, men tællingerne udføres oftest midt på dagen, hvorfor den reelle forekomst af gæssene kan være større.

Pomeransfugl blev optaget på udpegningsgrundlaget i 2005 med henvisning til hyppige forekomster af småflokke ved Thorup Fjordholme (Østergaard 2001). Arten er ikke overvåget i NOVANA-programmet i 2004-2017.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Tabel 13.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og udvalgte vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 13 optalt fra land. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). *For tajgasædgås henledes opmærksomheden på omtalen af den lille vestlige bestand af tajgasædgås i brødteksten. Ved beregningen af totaler er 2004-2007 udeladt pga. mere ekstensiv overvågning disse år.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Gråstrubet lappedykker					58	6	9	61	13	46	36	28	17	16
Nordisk lappedykker							13				10		14	2
Skarv					35	50	36	17	64	22	115	50	50	70
Silkehejre					1	2		2						2
Sølvhejre					3	3	2	1	2	7	7	10	16	22
Skestork					53	33	5	43	98	30	38	180	102	138
Knopsvane					292	286	131	141	128	120	127	160	110	155
Pibesvane							12	38	7	13	8	48	11	2
Sangsvane	191	15	46	131	268	502	597	524	37	81	188	275	303	271
Tajgasædgås*	13				105	11	64	30	130	130	204	101	188	61
Tundrasædgås							1	1	2	4	2	2	2	
Kortnæbbet gås	430	1490	7504	10900	8540	2849	4554	11839	12674	8860	21160	16622	9400	11413
Grågås	4298	1720	3024	1906	3263	7903	3297	3348	4402	4715	6836	3961	6637	8056
Blisgås					62	49		195	184	654	349	476	515	1357
Bramgås		76	75	1052	828	520	624	1417	3789	3864	11150	8105	8961	5230
Gravand					467	180	191	115	96	292	482	283	145	201
Pibeand	1993	2697	1545	2102	12345	3708	3021	3128	3196	2476	3650	6693	1919	5221
Knarand	158	183		257	362	574	484	347	301	198	492	268	476	264
Krikand	3990	5388	1340	2569	6861	4994	5680	7600	4715	5717	9280	9618	3871	9627
Gråand	1182	1280	540	760	1599	2093	829	1896	3263	3487	4699	4380	1926	3942
Spidsand	16	42	5	100	370	196	225	395	108	276	303	242	171	479
Skeand	306	241	5	268	241	175	322	678	280	189	253	780	319	610
Taffeland	290	74		22	131	138	378	562	201	523	674	430	340	272
Troldand					324	197	303	416	367	524	552	407	227	233
Bjergand					1		5	1	17	3	4	2	1	9
Hvinand					733	833	597	773	741	1158	967	529	689	210
Lille skallesluger					18	32	4	24	11	12	13	19	35	30
Toppet skallesluger					370	2	8		3	1	2	21	11	
Stor skallesluger					196	185	18	37	42	29	129	27	124	50
Havørn					3	4	3	1	2	4	7	5	3	4
Blå kærhøg					10	14	16	4	9	6	13	18	6	7
Fiskeørn					1	2	1	1	4	2				3
Dværgfalk					1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Vandrefalk					3	3	3	3	4	3	6	3	7	3
Blishøne					1026	812	420	235	254	267	145	170	147	96
Trane					104	142	128	63	102	181	203	133	221	150
Strandskade					20	24	31	16	16	14	10	16	12	12
Klyde					920	505	539	369	163	89	55	81	290	165
Hjejle					2607	15500	1640	951	10280	10550	14700	10260	1320	21200
Strandhjejle					1	4	6	1	10	2	6	10	3	42
Islandsk ryle						7	23	1	1	35	9	35	56	22
Almindelig ryle					440	525	230	71	95	430	484	511	530	540
Lille kobbersneppe						4	2	41	108	15		4	16	39
Stor regnspeve					86	56	79	132	67	106	33	42	21	75
Rødben					24	43	95	95	102	28	115	124	131	157
Hvidklire					41	23	23	39	63	46	23	54	40	34
Mosehornugle						1								
I alt (afrundet 1000-tal)					43000	43000	25000	36000	46000	45000	78000	65000	39000	70000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 14: Lovns Bredning

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 14.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 14, Lovns Bredning.

Tabel 14.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 14, Lovns Bredning (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Sangsvane		T	F2, F4
	Hvinand	T	F6

Optællinger

Hele fuglebeskyttelsesområdet er under NOVANA 2004-2016 optalt årligt ved midvinter (IWC-område), hvor der er udført totaltælling fra fly. Alle arter af vandfugle optælles. I 2017 blev området ikke optalt ved midvinter, fordi der i det nye NOVANA-program er aftalt, at der skal ske en rotation mellem hvilke områder der overvåges ved midvinter, men der blev foretaget en tælling i november (omtalt nedenfor). Enkelte tal fra de landsdækkende gasetællinger indgår også i materialet.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 14.2. Området har i 2004-2017 haft hyppige forekomster af sangsvane, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier, og af gravand og hvinand, der overstiger nationale 1 %-bestandskriterier. For flere andre arter er der enkeltforekomster, der overstiger nationale 1 %-bestandskriterier.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag med en maksimumforekomst på 9.000 fugle (Tabel 14.2), områdets areal og habitatsammensætning, vurderes det, at der ikke eller kun sjældent forekommer mere end 20.000 vandfugle. Vikstrøm m.fl. (2015) nævner heller ikke sådanne forekomster.

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

For sangsvane gælder, at flytællingerne altid er udført mit på dagen, hvor hovedparten af svanerne hyppigt fouragerer på agerjorde væk fra Limfjorden og udenfor fuglebeskyttelsesområdet. De reelle antal, der forekommer og overnatter i området, kan derfor være betydeligt større. Antallet af rastende sangsvaner skal endvidere ses i sammenhæng med Hjarbæk Fjord (fuglebeskyttelsesområde nr. 24), hvor fuglene også kan vælge at overnatte.

Status for hvinand er usikker, da området ofte har været helt eller delvist frosset ved midvintertællingerne. Førhen forekom de største antal af arten hyppigere i det sene efterår (Joensen 1974, Laursen m.fl. 1997). Derfor er der i det

aktuelle NOVANA 2017-2021 program indført en tælling målrettet hvinand hvert andet år i november. Den første tælling, der blev udført i november 2017, gav dog ikke antal der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for arten i fra området. Lovns Bredning er desuden alternativ rasteplass for fugle fra Hjarbæk Fjord, når denne fryser, herunder også hvinænderne derfra.

For hvinand skal det bemærkes, at udbredelsen af ålegræs er stærkt reduceret i Lovns Bredning (Canal-Vergés m.fl. 2016), hvilket kan have betydning for forekomsten af arten (se uddybning under fuglebeskyttelsesområde nr. 12, ovenfor).

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Tabel 14.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og udvalgte vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 14 optalt fra fly 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3).

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skarv	2	44	157	1	611	3			8			2	20	2
Knopsvane	358	249	475	157	167	232		7	265	101	134	147	344	37
Pibesvane														9
Sangsvane	137	164	1155	460	357	86	1365	114	200	1057	100	168	1810	1
Tundrasædgås	1													
Kortnæbbet gås	2													
Grågås	32		3			14		26		35	26	12	2	
Lysbuget knortegås			34											
Gravand	99	494	172	804	511	915	110		220	154	199	406	149	22
Pibeand	8	117	17	128		851				10	105	22	65	20
Krikand		25	48	7		5		35					5	26
Gråand	1639	1293	968	1051	150	1005	800	1081	733	1394	264	1132	1260	599
Spidsand	2	4											20	
Troldand	10						45	10						550
Bjergand											40			
Hvinand	815	1946	1552	244	975	1355	302	175	960	646	432	987	3384	1103
Lille skallesluger														4
Toppet skallesluger	126	57	10	9	32	35		6	134	92	5	87	312	276
Stor skallesluger	188	130	28	11	34	3	24	51	20	201	27	141	1200	
Blishøne	2785	1258	1350	1043	290	1970	6700	20				4	250	
Strandskade						16								
Hjejle			400											
Almindelig ryle	30		70											
Stor regnspove	22	6	79	27		9			1	7	12	5	115	
Rødben			2								1	1		
Hvidklire			24											
I alt (afrundet)	6000	6000	7000	4000	3000	6000	9000	2000	3000	4000	1000	3000	9000	2000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 15: Ålborg Bugt, sydlige del

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 15.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 15, Randers og Mariager Fjorde og Ålborg Bugt, sydlige del.

Tablet 15.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 15, Randers og Mariager Fjorde og Ålborg Bugt, sydlige del (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag			
1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Pibesvane		T	F2, F4
Sangsvane		T	F2, F4
Havørn		Tn	F2
Hjejle		T	F2, F5
	Knopsvane	T	F4
	Lysbuget knortegås	T	F4
	Gravand	T	F4
	Bjergand	T	F4
	Ederfugl	T	F4
	Sortand	T	F4
	Fløjsand	T	F4, F7
	Hvinand	T	F4
	Stor skallesluger	T	F4

Optællinger

Hele fuglebeskyttelsesområde nr. 15 (Fig. 15.1) blev optalt i forbindelse med de landsdækkende optællinger af vandfugle om vinteren i 2004, 2008, 2013 og 2016 samt ved landsdækkende optællinger af fældende fugle i somrene 2006 og 2012. I farvandet nord og øst for Jyllands østkyst blev optællingerne foretaget som linjetranssektmålinger. Desuden blev kyststrækningen i samme sammenhæng optalt som totaltælling. De hér anvendte tal er en kombination af data fra de to optællingsmetoder.

Hertil kommer at området blev optalt vha. linjetranssektmålinger i somrene 2014-2017.

Den kystnære del af fuglebeskyttelsesområdet er i perioden 2004-2017 optalt regelmæssigt i oktober (knortegås og svømmeandetællinger årligt) samt i forbindelse med målrettede tællinger af hjejle (hvert sjette år i april-maj). Derudover tælles gæs og svaner ved midvinter. Den del af Mariager Fjord som ligger mellem Hadsund og Als Odde er talt årligt ved midvinter (IWC-område). Ved midvinter og om efteråret foretages en totaltælling af alle vandfuglearter, om foråret er tælling målrettet de nævnte arter.

Området blev desuden overvåget intensivt i forbindelse med reservatovervågningen 2008-2010, hvor reservaterne i Mariager Fjord og ved Sødring blev optalt (Clausen m.fl. 2014).

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 15.2 og 15.3. Området har i 2004-2017 årlige eller næsten årlige forekomster af sangsvane, lysbuget knortegås, bjergand, ederfugl og sortand, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for arterne. Der er derudover hyppige forekomster, der overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for skarv, gravand, pibeand, krikand, gråand, spidsand, hvinand, havørn, blishøne, strandskade, almindelig ryle og stor regnspove.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag er der ingen tvivl om, at der ofte forekommer mere end 20.000 vandfugle, da middel af de årlige summerede antal alene fra det kystnære område er 22.000 fugle (Tabel 15.2). Dertil kommer havdykænderne på de mere åbne marine dele af området, hvis antal alene om vinteren udgør mellem 22.000 og 56.000 vandfugle (Tabel 15.3).

Særlige følsomhedsperioder: Sortand og ederfugl kan forekomme i store antal i fældeperioden, og området er ud fra en national betragtning vigtigt for fløjlsand i fældeperioden (Tabel 2.3), da denne art forekommer mere kystnært end sortænderne i fældeperioden (Nielsen m.fl. 2019). Området udgør i den forbindelse et vigtigt fældeområde sammen med de øvrige fuglebeskyttelsesområder i Ålborg Bugt. Det skal bemærkes at fældeperioden er en energetisk flaskehals for havdykænder, og at området derfor er af særlig vigtighed for fældende fugle i netop den periode.

Kommentarer til datagrundlaget

De kystnære arter ses jævnt fordelt på mudderfladerne og lavvandede områder med bundplanter i Mariager Fjord og langs Kattegatkysten. Der er her set en markant tilbagegang i udbredelsen af bundplanter i Mariager Fjord, der både er resulteret i faldende antal af rastende herbivore arter (se uddybning i Fæled 2011, Clausen m.fl. 2014) samt habitatskift hos knortegæssene (Clausen m.fl. 2012).

Pibesvane blev optaget på udpegningsgrundlaget i 2005 med henvisning til forekomster i sen vinteren, hvor der i det hidtidige NOVANA-program ikke har været foretaget optælling. Den aktuelle status for arten kan derfor ikke vurderes ud fra de foreliggende tal.

Havdykænderne forekommer på de dybere dele af fuglebeskyttelsesområdet. Generelt forekommer der langt flere af disse arter i området om vinteren end om sommeren. Både Joensen (1974) og Laursen m.fl. (1997), som præsenterede data indsamlet på alle fire årstider i henholdsvis 1970'erne og 1980'erne, angiver fuglebeskyttelsesområde nr. 15 som værende af væsentlig betydning for fløjlsand, ederfugl og sortand.

For bjergand bemærkes det, at arten normalt ses i ganske få tætte flokke der dagraster umiddelbart øst for udmundingen af Randers Fjord. Disse kan ved linjetransektmålinger let overses, hvis de ligger midt mellem transekterne. Tallene fra 2004 og 2016 må på denne baggrund betragtes som de mest retvisende for artens forekomst i området.

Set i forhold til begyndelsen af 1970'erne (Joensen 1973) er der sket en reduktion i antallet af fældende fløjlsand, ederfugl og toppet skallesluger. Nyere analyser viser at sortand, der er talrig i området om vinteren, forekommer i lavere antal om sommeren end man skulle forvente ud fra dets dybdeforhold, sandsynligvis på grund af en forholdsvis intensiv rekreativ sejladsaktivitet i området (Petersen & Fox 2009).

Tabel 15.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i de kystnære dele af fuglebeskyttelsesområde nr. 15 optalt fra land eller fly 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). For arter på de åbne havområder henvises til Tabel 15.2.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skarv	69	595	1977	8	2589	1956	1991		2664	295	57	40	143	43
Knopsvane	318	248	490	166	623	308	244	25	142	191	206	226	246	212
Pibesvane		2												0
Sangsvane	1941	881	2365	2048	4664	4028	1262	618	1982	1069	895	1104	3286	2196
Sædgås	1										6			
Tajgasædgås	17	2	45											
Tundrasædgås	1			5										10
Grågås	66	11	823	495	912	829	499	223	1878	366	174	1430	705	561
Blisgås	2		79	3								18	190	4
Bramgås				84			2	3		1	4	1	55	19
Mørkbuget knortegås		1	3	1				2	11			1		7
Lysbuget knortegås	3184	2535	2234	2356	2412	1208	995	1080	1207	1244	838	910	1223	2377
Gravand	1625	869	247	1300	2234	1031	742	40	707	1206	946	1007	3852	1598
Pibeand	428	1824	2019	2446	3079	1534	766	682	1129	1533	810	1885	2320	2408
Knarand						8			2		10			2
Krikand	10	756	59	415	290	235	494	16	44	12	35	154	1060	845
Gråand	8068	4435	1923	2701	6039	3445	4012	1699	1731	10189	2048	3656	12701	8954
Spidsand	4	69	97	219	68	180	17	21	10	88	14	159	106	49
Skeand		21	9	25		1			2			2	6	10
Troldand	630		30		1		22			485				
Hvinand	1931	665	1060	1053	1529	833	1529	1560	1067	1005	523	1886	2045	1342
Lille skallesluger														5
Toppet skallesluger	71	46	8	197	183	160	318	398	258	221	27	6	70	12
Stor skallesluger	57	36	79		34	23	4	10	5	20	35		54	2
Havørn				2	1					5	1	1	3	5
Blå kærhøg												1	1	
Vandrefalk					1	1	2		2		1	2	2	
Blishøne	2645	1783	2200	1148	806	365	115	16		280				175
Strandskade	60	624	74		916	909	795	470	448	670	160	471	545	504
Klyde			40									12		
Hjejle		12810	1411		2580	207	5088	1000	1650	300	399	2900	5601	581
Strandhjejle		68	3		123	85	122	50	23	64	26		8	
Islandsk ryle					74	225	107	200	12					120
Almindelig ryle	30	9468	1020	15	2940	4449	6714	1010	922	3216	1718	460	30	88
Lille kobbersneppe		103	21		69	79	147		230	90	4		80	
Stor regnspove	132	722	45	1273	1015	1108	1055	720	938	904	478	661	1665	412
Rødben	2	139	30		130	83	98		25	2		475		
Hvidklire		15	116		40	46	46	10	68	4		210	2	
I alt (afrundet)	21000	39000	19000	19000	33000	23000	27000	10000	17000	23000	9000	18000	36000	22000

Tabel 15.3. Estimerede antal af udvalgte arter tilknyttet de åbne havområder fra fuglebeskyttelsesområde nr. 15 foretaget på grundlag af en kombination af total og linjetranssekt-tællinger, udført i området i perioden fra 2004 til 2017. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). Der er sondret mellem tællinger udført ved midvinter og i fældeperioden om sommeren. For fløjlsand er der pga. metodeusikkerhed angivet et interval for antallene i år med væsentlige antal, dvs. mere end 1 % af den nationale bestand (se detaljer side 28).

Artsnavn	Vinter				Sommer					
	2004	2008	2013	2016	2006	2012	2014	2015	2016	2017
Bjergand	7200		1000	7800						
Ederfugl	9157	3558		13461	1078	3282	2276	1054	431	862
Sortand	7228	52283	15612	7662	2159	1582	2076	54	11	610
Fløjlsand		240	2828- 7070	452- 1130	236-590	244-610	288	120	8	

Hjejle blev optaget på udpegningsgrundlaget i 2005 med henvisning til resultater fra reservatovervågningen 1991-2001, der fremviste regelmæssige forekomster af større antal om efteråret (Clausen m.fl. 2004). I NOVANA-overvågningen har systematiske optællinger af hjejler ikke været udført på denne årstid, og denne art og flere andre arter af vadefugle ville sandsynligvis bidrage med flere tusinder individer, hvis der var hyppigere tællinger i juli-oktober, hvor de fleste arters forekomst topper i området og Danmark som helhed (Meltofte 1981, 1993).

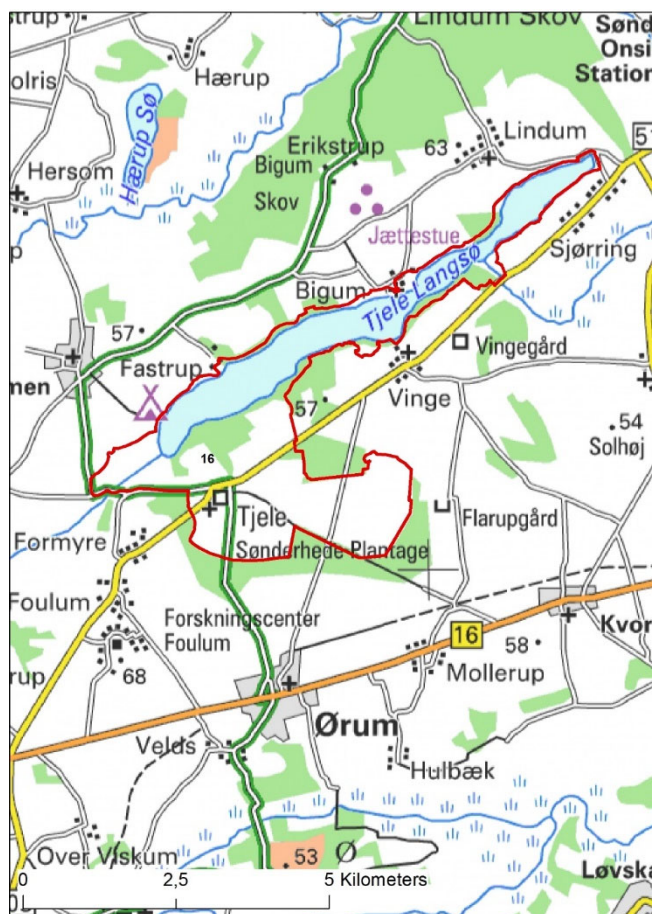
Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) blev et skovområde ved Havnø og nogle landbrugsarealer syd for Ajstrup Bugt udtaget fra beskyttelsesområdet. Da de gæs og svaner, som indimellem fouragerer i sidstnævnte område, flyver til overnatning i Mariager Fjord, vil de præsenterede tal også være repræsentative for den nye afgrænsning.

Fløjlsand forekommer i mindre flokke i hele Aalborg Bugt, fx ofte ud for Overgaard-diget. Foto: Rasmus Due Nielsen.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 16: Tjele Langsø

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 16.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 16, Tjele Langsø.

Tabel 16.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 16, Tjele Langsø (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
	Sædgås	T	F4, F6

Optællinger

Hele fuglebeskyttelsesområde nr. 16 (Fig. 16.1) optælles primært i forbindelse med NOVANA-programmets landsdækkende midvinter optællinger af gulnæbbede svaner og gæs samt september tællinger af grågås.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 16.2. Området har i 2004-2017 haft en enkelte forekomst af tajgasædgås, der overstiger internationale eller nationale 1 %-bestandskriterier for arten. Der er desuden registreret enkeltforekomster af stor skallesluger, der overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for denne art.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag med en maksimumforekomst på 2.500 fugle (Tabel 16.2), områdets areal og habitatsammensætning, vurderes det, at der ikke eller kun sjældent forekommer mere end 20.000 vandfugle. Vikstrøm m.fl. (2015) nævner heller ikke sådanne forekomster.

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

Brandt m.fl. (2017) giver en detaljeret gennemgang af forekomsten af tajgasædgås i Nordøstjylland 2005-2017, som er baseret på et langt mere omfattende datagrundlag end det her præsenterede. Heraf fremgår det, at tajgasædgæssene i Tjele-området dels skal ses i sammenhæng med fouragering-områder i Nørreådalen, dels forekomsten ved Lille Vildmose.

De sædgæs, der førhen fouragerede på markerne ved Tjele (Madsen 1986), benytter i dag i stigende omfang området ved Lille Vildmose. Området ved Tjele-Nørreådalen benyttes i størst antal af gæssene i kolde vintre, hvorimod større antal ses ved Lille Vildmose i milde år. Tjele Langsø benyttes mest som overnatningsområde for gæs, der fouragerer i Nørreådalen og ved Vinge syd

for søen. I det samlede Nørreådal-Tjele område er der desuagtet set årlige antal, der overstiger internationale eller nationale 1 %-bestandskriterier i de undersøgte år.

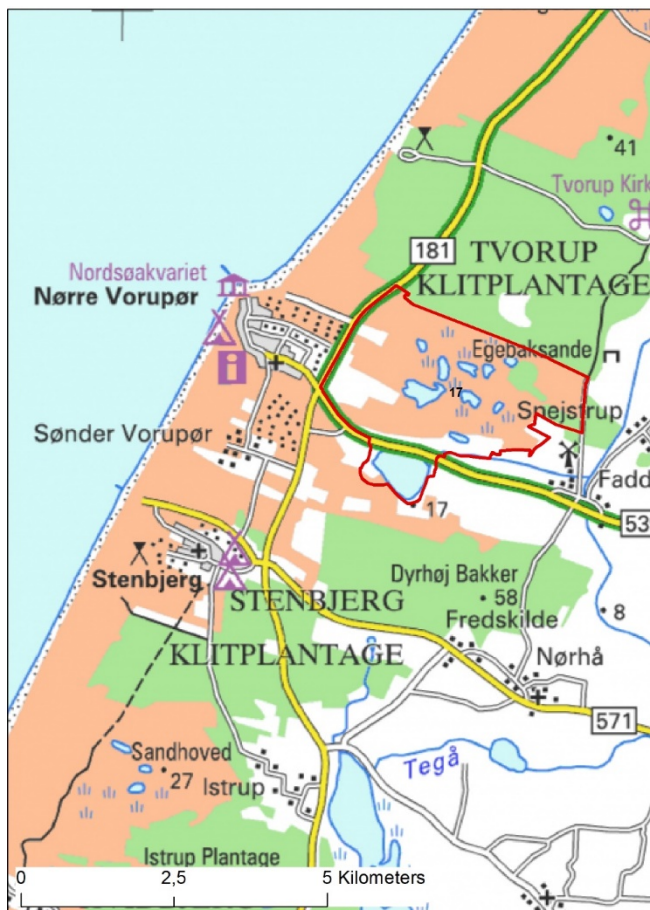
Tabel 16.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og udvalgte vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 16 optalt fra land. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3).

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2010	2013	2016
Skarv	24				85		200	
Knopsvane	11				8			1
Sangsvane		49	88		1		7	300
Tajgasædgås			355					1800
Grågås				80		204		118
Blisgås			35					
Krikand					3			
Gråand	65				100		270	265
Taffeland	9							
Troldand	18				1			22
Hvinand	20				3		4	2
Lille skallesluger					1			3
Stor skallesluger	245				6		465	25
Blå kærhøg					1			
Blishøne	18							1

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) blev et større landbrugsareal ved Tjele by udtaget fra beskyttelsesområdet. Da de gæs og svaner, som indimellem fouragerer i sidstnævnte område, ofte flyver til overnatning i Tjele Langsø, vil de præsenterede tal også være repræsentative for den nye afgrænsning.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 17: Ålvand Klithede og Førby Sø

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 17.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 17: Ålvand Klithede og Førby Sø.

Tabel 17.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 17: Ålvand Klithede og Førby Sø (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Sædgås		T	F6
Grågås		T	F4

Optællinger

Hele fuglebeskyttelsesområdet (Fig. 17.1) er i 2004-2017 optalt regelmæssigt i forbindelse med midvintertællingerne af gulnæbbede gæs og svaner samt ved septembertællingerne af grågås.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 17.2. Området har i 2004-2017 haft enkelte forekomster af kortnæbbede gæs og grågås, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier samt enkelte forekomster af tajgasædgås og grågås, der overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arterne.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag med en maksimumforekomst på 7.400 fugle (Tabel 17.2), områdets areal og habitatsammensætning, vurderes det, at der ikke eller kun sjældent forekommer mere end 20.000 vandfugle. Vikstrøm m.fl. (2015) nævner heller ikke sådanne forekomster.

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

Begge gåsearter blev optaget på fuglebeskyttelsesområdets udpegningsgrundlag i 2005 med henvisning til et større datagrundlag, som blev oparbejdet den gang. Området benyttes til tider som overnatningsplads for større flokke af tajgasædgås og kortnæbbede gæs end tabellen indikerer (Vikstrøm m.fl. 2015, Jørgen Peter Kjeldsen, pers. medd.), dels fordi de forekommer i andre måneder end NOVANA-programmets tællinger, dels fordi der i NOVANA ikke er gennemført systematiske overnatningstællinger ved Førby Sø, der kan belyse forekomsten. Det skyldes at der ved gåsetællingerne typisk afsøges et markant større område i Thy på lange observationsdage, hvor gæs og svaner optælles på fourageringsområderne.

For sædgås skal det bemærkes, at den lille bestand, der overvinter i Nordvestjylland og Storbritannien under Vandfugleaftalens forvaltningsplan for tajgasædgås forvaltes som en selvstændig enhed (Western Management Unit), der aktuelt vurderes kun at udgøre omkring 1000 fugle (Høj Jensen m.fl. 2018), og derfor har betydelig international bevågenhed. Førby Sø benyttes ofte som overnatningsområde for gæssene, der fouragerer i flere forskellige områder i Thy. Se Madsen (1986) for en uddybning.

For grågås er der muligvis tale om, at gæssene har ændret udbredelsesmønster. Ved de seneste januar og september tællinger har større antal af grågæs således været i nærheden af andre søer i Thy.

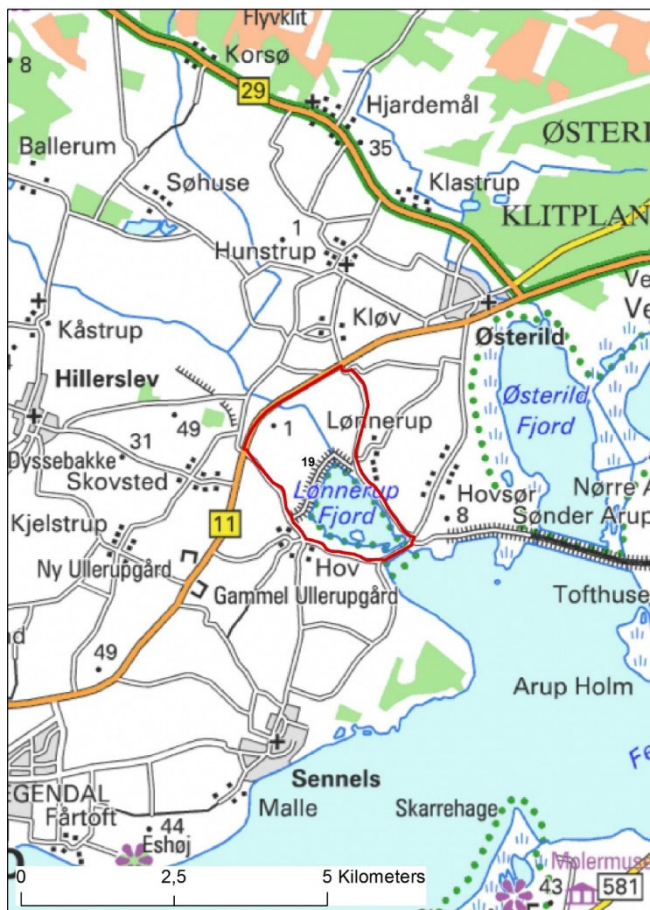
Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevareministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af området afgrænsning.

Tabel 17.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og udvalgte vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 17 optalt fra land. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). *For tajgasædgås henledes opmærksomheden på omtalen af den lille vestlige bestand af tajgasædgås i brødteksten.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Knopsvane	18							2						
Sangsvane		35	250	45										
Tajgasædgås*		275												
Kortnæbbet gås				85		450								
Grågås	7210	3085	230	2775	600		81	18	2	0			2	
Gråand	26		42					110						
Taffeland	11													
Troldand	11													
Hvinand	12													
Stor skallesluger	21													
Blå kærhøg			1											
Blishøne	35													
Trane							2							

Fuglebeskyttelsesområde nr. 19: Lønnerup Fjord

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 19.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 19, Lønnerup Fjord.

Tabel 19.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 19, Lønnerup Fjord (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Pibesvane		T	F2, F4
Sangsvane		T	F2, F4
Pomeransfugl		Tn	F2
	Kortnæbbet gås	T	F4

Optællinger

Hele fuglebeskyttelsesområdet (Fig. 19.1) er i 2008-2017 optalt 10 gange årligt (hver måned januar-maj og august-december). Tællingerne udføres dels under NOVANA, dels på en bevilling fra Aage V. Jensen Naturfond. I 2004-2007 gennemførtes midvintertællinger, tællinger af grågås i september og svømmeandetællinger i oktober.

Alle tællinger foretages fra land og omfatter totaltælling af alle vandfuglearter samt flere andre arter, herunder Bilag 1-arterne. Nielsen & Clausen (2019) giver en mere udførlig bearbejdning af overvågning og resultater vedr. rastende vandfugles forekomst i området.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 19.2. Området har i 2004-2017 haft næsten årlige forekomster der overstiger de internationale 1 %-bestandskriterier for kortnæbbet gås. Der er desuden registreret hyppige forekomster af knopsvane og tre eller flere forekomster af krikand, gråand og skeand, som overstiger nationale 1 %-bestandskriterier.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag med en maksimumforekomst på 10.000 fugle (Tabel 19.2), områdets areal og habitatsammensætning, vurderes det, at der ikke eller kun sjældent forekommer mere end 20.000 vandfugle. Vikstrøm m.fl. (2015) nævner heller ikke sådanne forekomster.

Særlige følsomhedsperioder: Området benyttes som fældeområde for knopsvane, og er aktuelt det vigtigste område for arten i det samlede Vejlerområde (fuglebeskyttelsesområderne 13, 19 og 20) (Nielsen & Clausen 2019).

Tabel 19.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og udvalgte vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 19 optalt fra land. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). Ved beregningen af totaler er 2004-2007 udeladt pga. mere ekstensiv overvågning disse år.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Gråstrubet lappedykker										1		1		
Nordisk lappedykker								1						
Skarv					18	15	10	6	8	2	10	1	14	9
Skestork														2
Knopsvane					750	445	520	509	734	753	719	896	874	940
Pibesvane				8	3		12	1	9	1				4
Sangsvane	58	4	583		219	259	625	205	156	141	265	208	209	233
Tajgasædgås		13												
Tundrasædgås		2		1						1	1	2	2	1
Kortnæbbet gås	6385	20	2545	3240	940	16	11	280	4094	1465	1490	2010	1471	
Grågås	2	534	2		120	110	1330	50	160	90	55	537	340	114
Blisgås					2		2			3	3	29	7	8
Bramgås		158		8	160	15				900	600	250	2805	990
Gravand					14	12	39	17	13	61	16	16	92	24
Pibeand	32	18		20	30	6	29	30	16	45	45	2	210	140
Knarand						2	8	6	7	5	10	6	7	14
Krikand	135	120		440	175	270	116	265	1090	100	160	470	260	
Gråand	115	160		60	355	640	1112	1290	2180	1555	250	383	710	2335
Spidsand	48	26		40	150	20	72	24	7	160	113	22	20	60
Skeand		3				17	6		32	250	171	65	107	12
Taffeland	9				16	4	3	2	130	140	39	195	24	20
Troldand					790	705	330	660	551	255	593	170	320	414
Bjergand					4	34		1				2	47	1
Sortand														2
Hvinand					445	555	1280	1005	400	240	95	226	73	133
Lille skallesluger					3	12	25	17	4	32		1	28	26
Toppet skallesluger					3									2
Stor skallesluger					7	18	11		4	1				3
Blå kærhøg						1			1	3	2	1		1
Fiskeørn								1						
Dværgfalk														1
Vandrefalk							1					1	1	1
Blishøne					720	1180	470	630	410	352	290	100	100	70
Strandskade					2	2	2		2			1	2	
Klyde						12	15	10	2	8		2		
Hjejle					858	35	3240	190	1050	190	435			320
Strandhjejle					14								5	
Almindelig ryle					5		160	1	3			2		
Stor regnspove					20	37	7	85	56	93	4	117		74
Rødben					12	1	7	4	1	2	2	6	6	3
Hvidklire					5	1	23	5	29	2	6		2	4
I alt (afrundet)					8000	5000	10000	5000	7000	10000	5000	5000	8000	8000

Kommentarer til datagrundlaget

For sangsvane og gåsearterne gælder, at tællingerne oftest er udført om dagen, hvor svanerne og gæssene ofte fouragerer på agerjorde væk fra fjorden og udenfor fuglebeskyttelsesområdet. De reelle antal, der forekommer og overnatter i området, kan derfor være større.

Pibesvane er med sikkerhed gået tilbage i det samlede Vejlerområde og i Nord- og Vestjylland som helhed, hvor de førhen sås fouragerende i søerne og fjordene i større antal. Den regelmæssige forekomst af større antal af knopsvane tyder på, at der er vegetation og dermed et fødegrundlag i Lønnerup Fjord, hvorfor tilbagegangen sandsynligvis må forklares ved den generelle tilbagegang i den samlede bestand.

Pomeransfugl blev optaget på udpegningsgrundlaget i 2005 med henvisning til hyppige forekomster af småflokke ved Revlsbuske (Østergaard 2001). Arten er ikke overvåget i NOVANA-programmet i 2004-2017.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Fældende knopsvaner i Lønnerup Fjord. Foto: Jørgen Peter Kjeldsen.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 20: Vestlige Vejler

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 20.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 20, Vestlige Vejler.

Tabel 20.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 20, Vestlige Vejler (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Skestork		Tn	F2
Pibesvane		T	F2, F4
Sangsvane		T	F2, F4
Blå kærhøg		Tn	F2
Vandrefalk		Tn	F2
Hjejle		T	F2, F4
	Sædgås	T	F6
	Kortnæbbet gås	T	F4
	Grågås	T	F4
	Toppet skallesluger	T	F4

Optællinger

Hele fuglebeskyttelsesområdet (Fig. 20.1) er i 2008-2017 optalt 10 gange årligt (hver måned januar-maj og august-december). Tællingerne udføres dels under NOVANA, dels på en bevilling fra Aage V. Jensen Naturfond. I 2004-2007 gennemførtes midvintertællinger, tælling af grågås i september og svømmeandetællinger i oktober.

Alle tællinger foretages fra land og omfatter totaltælling af alle vandfuglearter samt flere andre arter, herunder Bilag 1-arterne. Nielsen & Clausen (2019) giver en mere udførlig bearbejdning af overvågning og resultater vedr. rastende vandfugles forekomst i området.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 20.2. Området har i 2004-2017 haft årlige forekomster af kortnæbbede gæs, hyppige forekomster af hjejle, og et par forekomster af skestork, krikand og grågås, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier. Der er desuden registreret årlige eller næsten årlige forekomster, der overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for skarv, skestork, grågås, tajgæsæg, flere arter af svømmeænder, taffeland og stor skallesluger.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag med årlige totaler på 29.000-47.000 (middel 34.000) vandfugle, er der ingen tvivl om, at der årligt forekommer mere end 20.000 vandfugle (Tabel 20.2).

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

For sang- og pibesvane og gåsearterne gælder, at tællingerne oftest er udført om dagen, hvor hovedparten af svanerne og gæssene (bortset fra knortegås) oftest fouragerer på agerjorde væk fra Limfjorden og udenfor fuglebeskyttelsesområdet. De reelle antal, der forekommer og overnatter i området, er derfor ofte markant større.

Pibesvane er med sikkerhed gået tilbage i det samlede Vejlerområde og i Nord- og Vestjylland som helhed, hvor de førhen sås fouragerende i søerne og fjordene i større antal. Den regelmæssige forekomst af større antal af knopsvane tyder på, at der er vegetation og dermed et fødegrundlag i de Vestlige Vejler, hvorfor tilbagegangen sandsynligvis må forklares ved den generelle tilbagegang i den samlede bestand.

For sædgås skal det bemærkes, at den lille bestand, der overvinter i Nordvestjylland og Storbritannien under Vandfugleaftalens forvaltningsplan for tajgasædgås forvaltes som en selvstændig enhed (Western Management Unit), der aktuelt vurderes kun at udgøre omkring 1000 fugle (Høj Jensen m.fl. 2018), og derfor har betydelig international bevågenhed. Vejlerne benyttes ofte som overnatningsområde for gæssene, der fouragerer i omegnen af Vejlerne og længere mod vest i Thy, men tællingerne udføres oftest midt på dagen, hvorfor den reelle forekomst af gæssene kan være større.

Status for toppet skallesluger er ligeledes usikker, da området primært udnyttes som overnatningsområde for de større flokke som forekommer i fuglebeskyttelsesområderne 8, 12 og 26 (se omtalen af disse) samt i Thisted Bredning (udenfor fuglebeskyttelsesområderne). Der er kun foretaget enkelte systematiske overnatningstællinger af arten i området.

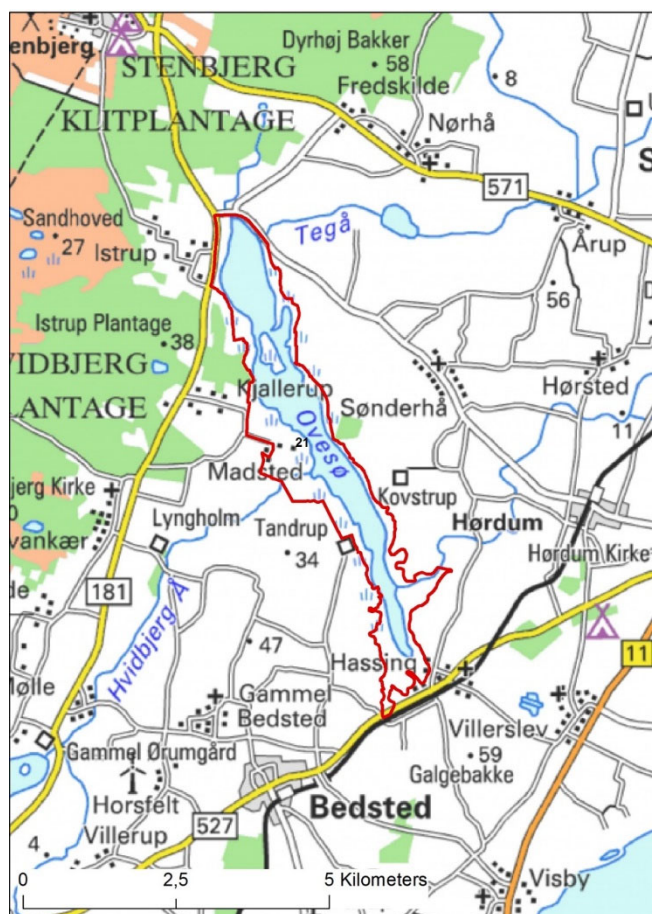
Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevareministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Tabel 20.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og udvalgte vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 20 optalt fra land. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). *For tajgasædgås henledes opmærksomheden på omtalen af den lille vestlige bestand af tajgasædgås i brødteksten. Ved beregningen af totaler er 2004-2007 udeladt pga. mere ekstensiv overvågning disse år.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Gråstrubet lappedykker					4	1	2	2	3	7	6	8	4	2
Nordisk lappedykker					5	2	2	1	1		1			
Skarv					1155	1409	1272	1027	995	913	1361	720	1142	1116
Silkehejre														2
Sølvhejre						3				1		3	5	6
Skestork					39	120	89	59	84	116	99	47	39	70
Knopsvane					708	810	346	168	186	197	375	196	362	1176
Pibesvane				214		8	14	40	37	26	2	16	22	14
Sangsvane	188	135	206	122	294	616	91	437	239	179	213	162	208	190
Tajgasædgås*	38		8	2	49	135		72	160		152		197	
Tundrasædgås			2			1		2	1		1	1		1
Kortnæbbet gås	1912	660	5390	5110	4495	5910	2295	5229	2590	2876	7236	3807	5305	2700
Grågå	286	395	2572	3305	3595	8260	3695	1989	4643	6619	5974	3405	9165	3943
Blisgå			511		15		1	75		52	90	174	174	105
Bramgå	500	7	760	2337	2910	1675	2831	4325	7336	4850	7767	5850	9825	7900
Gravand					131	107	54	195	55	43	147	253	161	35
Pibeand	1865	471	6521	1751	2670	1770	1842	1392	1780	1830	2356	2891	1635	2410
Knarand			107		2	6	10	10	4	8	4	30	5	4
Krikand	245	248	4233	2295	4732	3232	1410	2995	5405	3110	6480	5729	3590	2253
Gråand	216	293	1143	745	1914	1430	1265	782	1754	1204	1852	2376	1795	767
Spidsand		60	41	10	194	119	19	20	14	95	210	336	319	278
Skeand	15	13	152	31	46	201	145	369	387	87	430	286	102	145
Taffeland	68	82		100	519	300	155	45	80	605	478	640	752	445
Troldand					103	98	34	25	34	235	68	266	179	102
Bjergand					1		1	70			60	15	84	2
Hvinand					281	151	180	364	448	505	460	304	214	106
Lille skallesluger					41	21	5	27	17	16	20	36	19	7
Toppet skallesluger					560	6	350	60	250	35	28	215	160	38
Stor skallesluger					316	268	1	302	23	627	190	133	266	43
Havørn					2	2	2	1		6	7	5	4	4
Blå kærhøg					4	4	3	3	3	5	2	4	4	2
Fiskeørn								1		2	2	1	1	1
Dværgfalk					1	1		1			1	1	2	
Vandrefalk					2	1	4	2	2	2	2	3	2	3
Blishøne					1252	2496	761	46	370	34	102	61	195	33
Trane					5			2			6	3	3	2
Strandskade					27	11	12	7	7	3	8	10	6	10
Klyde					39	60	5	17	43	20	13	14	8	11
Hjejle					5955	6890	11485	10510	2360	5970	10957	7500	2060	4835
Strandhjejle						2	1	1	1	12	5		4	12
Islandsk ryle					2		1	1	2	7	3	1	4	1
Almindelig ryle					580	140	260	155	1	310	146	230	490	57
Lille kobbersneppe								5	16	5		15		8
Stor regnspove					12	8	8	3	10	8	2	6	3	12
Rødben					24	31	46	31	14	17	20	18	17	13
Hvidklire					17	10	38	23	22	11	14	3	4	11
Mosehornugle												1		
I alt (afrundet)					33000	36000	29000	31000	29000	31000	47000	36000	39000	29000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 21: Ovesø

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 21.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 21, Ovesø.

Tabel 21.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 21, Ovesø (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Sangsvane		T	F2, F4
	Sædgås	T	F6

Optællinger

Hele fuglebeskyttelsesområdet (Fig. 21.1) er i 2008-2017 optalt næsten årligt i forbindelse med midvintertællingerne (IWC-område) og hyppigt i forbindelse med optællingerne af grågås i september. Alle tællinger foretages fra land og omfatter totaltælling af alle vandfuglearter og flere andre arter, herunder Bilag 1-arterne ved midvinter. I september tælles kun grågås.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 21.2. Området har i 2004-2017 haft enkelte forekomster af sangsvane og kortnæbbede gæs, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier. Der er desuden registreret flere forekomster af tajgasædgås, der overstiger nationale 1 %-bestandskriterier.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag med en maksimumforekomst på 4.000 fugle (Tabel 21.2), områdets areal og habitatsammensætning, vurderes det, at der ikke eller kun sjældent forekommer mere end 20.000 vandfugle. Vikstrøm m.fl. (2015) nævner heller ikke sådanne forekomster.

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

For sædgås skal det bemærkes, at den lille bestand, der overvinter i Nordvestjylland og Storbritannien under Vandfugleaftalens forvaltningsplan for tajgasædgås forvaltes som en selvstændig enhed (Western Management Unit), der aktuelt vurderes kun at udgøre omkring 1000 fugle (Høj Jensen m.fl. 2018), og derfor har betydelig international bevågenhed. Ovesø benyttes ofte som overnatningsområde for gæssene, der fouragerer i flere forskellige områder i Thy. Der er dog ikke gennemført systematiske overnatningstællinger ved søen, der kan belyse forekomsten. Det samme gælder for sangsvane.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevareministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af området afgrænsning.

Tabel 21.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og udvalgte vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 21 optalt fra land. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). *For tajgasædgås henledes opmærksomheden på omtalen af den lille vestlige bestand af tajgasædgås i brødteksten.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skarv		1		11	9			3			7		
Knopsvane	12	19	8	19	17			16	4	6	16	30	
Pibesvane							5						
Sangsvane	412	243	262	212	258		78	179	685	124	117	510	
Tajgasædgås*	68	136	355	29	116			67	5			45	
Kortnæbbet gås		360			4	1120	1200	3175			70		
Grågås	930	183	62	106	976		425	210	395	3	187	1110	0
Blisgås									9		155		
Bramgås								24			25		
Gravand		1						2					
Pibeand	427	245		163				48	1	412	200	180	
Krikand		22	6	71			7	25				60	
Gråand	580	215	355	317	60		332	72	360	600	560	570	
Spidsand											2		
Taffeland				34									2
Troldand	34	4	2	32					3	1	40	4	
Hvinand		33	45	5						2	30		
Lille skallesluger	1		4	3									
Stor skallesluger	44	33	11	9	11		16	26		30	66		
Havørn								1	2	1			
Blå kærhøg				1				1			1		
Blishøne	338	218	27	181	11				3				

Fuglebeskyttelsesområde nr. 22: Hanstholm reservatet

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 22.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 22, Hanstholm reservatet. Ultimo 2018 blev bl.a. Vandet Sø inkluderet i det beskyttede område.

Tabel 22.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 22, Hanstholm reservatet (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
	Sædgås	T	F4

Optællinger

Nors Sø som ligger i den sydøstlige del af fuglebeskyttelsesområdet (Fig. 22.1) er i 2004-2017 optalt næsten årligt i forbindelse med midvintertællingerne (IWC-område) og hyppigt i forbindelse med optællingerne af grågås i september. Alle tællinger foretages fra land og omfatter totaltælling af alle vandfuglearter og flere andre arter, herunder Bilag 1-arterne ved midvinter. I september tælles kun grågås.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 22.2. Området har i 2004-2017 haft flere forekomster af tajgasædgås og grågås samt to af lille skallesluger, der overstiger nationale 1 %-bestandskriterier.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag med en maksimumforekomst på 5.000 fugle (Tabel 22.2), områdets areal og habitatsammensætning, vurderes det, at der ikke eller kun sjældent forekommer mere end 20.000 vandfugle. Vikstrøm m.fl. (2015) nævner heller ikke sådanne forekomster.

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

For sædgås skal det bemærkes, at den lille bestand, der overvinter i Nordvestjylland og Storbritannien under Vandfugleaftalens forvaltningsplan for tajgasædgås forvaltes som en selvstændig enhed (Western Management Unit), der aktuelt vurderes kun at udgøre omkring 1.000 fugle (Høj Jensen m.fl. 2018), og derfor har betydelig international bevågenhed. Nors Sø benyttes ofte som overnatningsområde for gæssene, der fouragerer i flere forskellige områder i Thy. Der er dog ikke gennemført systematiske overnatningstællinger ved søen, der kan belyse forekomsten. Det samme gælder for andre arter af gæs og gulnæbbede svaner.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) blev fuglebeskyttelsesområdet udvidet mod syd til bl.a. at omfatte Vandet Sø.

Vandet Sø, som ligger umiddelbart sydvest for Nors Sø (Fig. 22.1), er i 2004-2017 optalt næsten årligt og på samme dag som Nors Sø i forbindelse med midvintertællingerne (IWC-område). Tabel 22.3 giver en opdatering af tallene fra Tabel 22.2, når data fra Vandet Sø medtages.

Inkludering af data fra Vandet Sø tilføjer arterne taffeland og blishøne med forekomster, der overstiger nationale 1 %-bestandsbestandskriterier for arterne

Tabel 22.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og udvalgte vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 22 optalt fra land indenfor det område, som indgik i fuglebeskyttelsesområdet frem til primo 2018. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). De lave antal fra 2010 og 2011 skyldes, at området var fulstændigt tilfrosset ved midvintertællingen. Det var det også i 2013, hvor der blot blev optalt 13 vandfugle. Dette år er udeladt af pladshensyn. Området blev ikke talt i ved midvinter 2014 og 2017, hvorfor der er medtaget nyere supplerende tal fra 2018 og 2019 midvintertællingerne. *For tajgasædgås henledes opmærksomheden på omtalen af den lille vestlige bestand af tajgasædgås i brødteksten.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2015	2016	2017	2018	2019
Nordisk lappedykker					1					2			1	
Skarv	2	3		2	8	9			8	3				12
Knopsvane	20	8	9	3	14	8			8	2			8	
Pibesvane	4					47		3	4					
Sangsvane	196	6	48	68	86	66		98	59	52	70		8	9
Tajgasædgås		31		4	240	115	200							
Kortnæbbet gås		17		15										
Grågås	2020		251	775	345	4700	2000	375	520	420	300	220	220	220
Blisgås			2											
Bramgås			1		5					320				
Pibeand										54				
Krikand					84	18				12				
Gråand	155	185	72	625	205	225			950	430	320		300	130
Spidsand										1				
Taffeland		44	2	32	115	45			75	17	50			54
Troldand	440	285	32	282	430	435			525	256	120		80	135
Bjergand						3				1				
Hvinand	63	284	66	21	135	59			42	33	3		36	55
Lille skallesluger	15	41	35	28	57	17			46	128	14		2	45
Toppet skallesluger		21												
Stor skallesluger	24		61	12	47	22			18	43	12		140	18
Havørn										3				
Blå kærhøg					1									
Blishøne	900	1180	170	900	875	420			825	200	330			14
I alt (afrundet)	4000	2000	1000	3000	3000	6000	2000	0	3000	2000	1000	0	1000	1000

Tabel 22.3. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og udvalgte vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 22 optalt fra land, når data fra Vandet Sø medtages i tabellen. For forklaring i øvrigt henvises til Tabel 22.2.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2015	2016	2017	2018	2019
Nordisk lappedykker					1					2			1	
Skarv	5	3	19	5	10	11			20	67	6			19
Knopsvane	33	19	30	8	26	26			19	17	18		8	42
Pibesvane	4	2				47		3	4					
Sangsvane	196	14	52	120	86	66		98	59	56	290		8	73
Tajgasædgås		31	18	4	240	115	200							
Kortnæbbet gås		17		15										
Grågås	2020		251	775	345	4700	2000	375	520	420	300	220	220	220
Blisgås			2											
Bramgås			1		5					320				
Pibeand										54	35			22
Krikand			5		84	18				12				
Gråand	360	395	607	1060	615	470			1270	430	620		300	390
Spidsand										1				
Taffeland	17	56	53	372	115	100			75	32	50			54
Troldand	440	285	32	282	430	435			525	256	120		80	135
Bjergand						3				1				
Hvinand	108	427	142	86	191	97			42	33	43		36	113
Lille skallesluger	15	43	44	28	57	17			46	128	14		2	45
Toppet skallesluger		21												
Stor skallesluger	24	104	92	29	53	22			153	43	12		140	103
Havørn										3				
Blå kærhøg					1									
Blishøne	1450	2580	1440	1740	1795	1170			1650	220	580			194
I alt (afrundet)	5000	4000	3000	5000	4000	7000	2000	0	4000	2000	2000	0	1000	1000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 23: Agger Tange

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 23.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 23, Agger Tange.

Tabel 23.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 23, Agger Tange (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Træk-	
		gæst	Kriterier
Pibesvane		T	F2, F4
Klyde		T	F1, F4
Hjejle		T	F1, F5
Lille kobbersneppe		T	F2, F4
	Lysbuget knortegås	T	F4
	Pibeand	T	F4
	Krikand	T	F4
	Spidsand	T	F4

Optællinger

Agger Tange og Krik Vig (Fig. 23.1) er i perioden 2004-2017 optalt årligt ved midvinter (IWC-område), ved fældefugletællingerne i 2006 og 2012, i september-oktober (grågås og svømmeandetællinger) samt i forbindelse med målrettede tællinger af knortegæs (hvert år i april-maj), hjejle og lille kobbersneppe (hvert andet år i april-maj) og pibesvane (hvert andet år i november). Området blev derudover overvåget intensivt i forbindelse med reservatovervågningen (Clausen m.fl. 2014). Ved midvinter og om efteråret foretages en totaltælling af alle vandfuglearter, om foråret er tælling målrettet de nævnte arter. Desuden er der gennemført tællinger ud fra digitale orthofotos af fældefugle i området (Petersen m.fl. 2016).

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 23.2. Området har i 2004-2017 haft årlige eller hyppige forekomster der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for rastende bestande af spidsand og hjejle samt enkeltforekomster for lysbuget knortegås. Der er desuden registreret årlige eller næsten årlige forekomster, der overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for skestork, knopsvane, pibesvane, gravand, pibeand, krikand, taffeland, hvinand, almindelig ryle og stor regnspove.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag er der ingen tvivl om, at der ofte forekommer mere end 20.000 vandfugle, da middel af de årlige summerede antal er 23.000 fugle (Tabel 23.2), et antal som givetvis ville være noget højere hvis der var hyppigere tællinger i juli-august, hvor de fleste vandfuglearters forekomst topper i området og Danmark som helhed (Meltofte 1981, 1993).

Tabel 23.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og udvalgte vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 23 optalt fra land. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3).

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skarv	12	471	236	145	119	264	152	349	361	76	336	216	284	115
Sølvhejre								3						
Skestork		1		7	17	16	14	19	2		4		3	
Knopsvane	26	645	693	891	329	528	653	740	706	498	579	957	868	965
Pibesvane		20		78	7	32	32	553		22		142	31	17
Sangsvane	23	285	80	259	111	77	566	330	399	662	86	12	568	161
Kortnæbbet gås		1	3		8	12	35		1	45	46		2	
Grågås	645	3350	3798	4773	3180	785	7045	902	2110	332	1667	2416	1042	2760
Blisgås					4			1	3					
Bramgås				6	13	40			58	2	318			50
Mørkbuget knortegås	107	254	397	226		335	216	131	330		12	50	508	340
Lysbuget knortegås	51	42	183	4	79	28	5	8	11		18	22		19
Gravand	177	502	527	152	740	525	707	106	49	1284	647	173	1147	150
Pibeand	323	2487	5031	2085	907	1820	3263	2529	1209	338	5785	3764	8975	5938
Knarand		25	4	1	13	14	8	9	3		7	18	13	2
Krikand	452	2862	1760	539	1290	2387	3712	1026	729	266	1345	870	6309	205
Gråand	593	1227	1158	887	1257	1284	702	1082	1271	516	487	812	1754	302
Spidsand	195	1544	1857	2204	1246	1963	2259	228	250	968	1753	1806	2906	2739
Skeand	3	5	4	24	37	37	25	5	1		33	38	16	2
Taffeland	182	525	565	503	152	112	155	880	405	325	203	395	271	416
Troldand	7	85	130	449	71	80	135	160	80	93	55	310	283	106
Bjergand	2	1	2	4	7	1	7	7	1		1		55	
Ederfugl	75		20	117	89	11	14	58	26	14	274	1	40	84
Hvinand	885	1335	52	1044	1440	844	790	2126	380	659	130	269	1160	450
Lille skallesluger		1			4		4	7		1		1	13	
Toppet skallesluger	80	85	78	232	308	70	64	321	39	41	30	52	132	92
Stor skallesluger	2	6			11	17	14	7	19	13	4	30	22	
Havørn						1	1	2		1		2	2	1
Blå kærhøg				1			1	1		1				1
Fiskeørn												1		
Dværgfalk			1	1				1	1					2
Vandrefalk	1	1	2	1	1	2	2	2	1	2	1	1	3	2
Blishøne		3843	4150	3295	2120	2680	1740	2300	2850	990	1467	2310	3090	1400
Strandskade	6	93	88	229	275	260	237	156	70	221	138	155	375	28
Klyde		10		7	45	21	15	27			4	18	8	
Hjejle		1670	1330	1460	2965	5500	1200	12000	3575	1940	12492	4570	8250	8500
Strandhjejle		16	6	14	14	20	17	56	3	16	27	5	71	5
Islandsk ryle		44	54	58	214	179	51	61			29	9	81	7
Sandløber		12	1		60	5	3	1					7	
Almindelig ryle	2	1842	1460	683	1755	1860	818	1010	186	1874	2113	489	2525	1029
Lille kobbersneppe	17	256	84	53	69	341	189	145	30	245	367	40	470	16
Stor regnspove	12	467	338	443	516	538	475	356	265	331	655	271	393	37
Rødben	32	169	121	69	117	492	74	79	12		7	26	22	19
Hvidklire		14	12	19	14	40	5	27	7			4	8	1
I alt (afrundet)	4000	24000	24000	21000	19000	23000	25000	28000	15000	12000	31000	20000	42000	26000

Særlige følsomhedsperioder: Nissum Bredning har ved de seneste fældefugletællinger været et af Danmarks vigtigste fældeområder for toppet skallesluger (Nielsen m.fl. 2019), se uddybning nedenfor. Der ligger en større fældeflok af knopsvaner i lagunen på Agger Tange (Holm 2002). Se derudover omtale af hele Nissum Brednings betydning som isvinter refugium for bl.a. hvinand under fuglebeskyttelsesområde nr. 28.

Kommentarer til datagrundlaget

Langt de fleste fugle ses normalt inden for reservatet på Agger Tange, hvor der er en udbredt bundvegetation i lagunen (Holm & Clausen 2006, Clausen m.fl. 2017).

For pibesvane gælder at trækperiodens længde om efteråret er variabel og fuglene sommetider kun gør kortvarigt ophold på lokaliteten. Derfor er en enkelt november-tælling ikke nødvendigvis repræsentativ.

For lysbuget knortegås er forekomsten de fleste år størst i februar-marts, når større antal returnerer fra overvintringspladsen i Lindisfarne. Gæssene benytter området givetvis området som alternativt fourageringsområde til Harboøre Tange, hvor der er større og regelmæssige forekomster (Clausen m.fl. 1996, Denny m.fl. 2004).

For lille kobbersnepe viser erfaringen, at antal varierer meget fra år til år, og at der er flest fugle når mudderfladerne i Krik Vig tørblæses. Derfor er enkelt-tællinger, der foretages hvert andet år i maj, ikke nødvendigvis repræsentative for artens reelle forekomst i området.

Nissum Bredning er i dag et af landets vigtigste fældeområder for toppet skallesluger. Ud fra analyse af digitale orthofotos blev den samlede fældebestand i juli-august 2016 estimeret til mellem 1.456 og 2.570 (Petersen m.fl. 2016), og ved fældefugletællingen i sommeren 2018 blev der talt 1.236 fugle i det samlede område, antal der overstiger det aktuelle internationale 1 %-bestandskriterie for arten. De fældende fugle ligger typisk i de lidt dybere syd- og østlige dele af fuglebeskyttelsesområde nr. 23, eller i de dele af fuglebeskyttelsesområde nr. 28 og 39, der støder op til dette, hvilket betyder at de tre områder bedst betragtes som et samlet fældeområde for toppet skallesluger.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevareministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 24: Hjarbæk Fjord og Simested Å.

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 24.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 24, Hjarbæk Fjord og Simested Å.

Tabel 24.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 24, Hjarbæk Fjord og Simested Å (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Sangsvane		T	F2, F4
Fiskeørn		Tn	F2
	Taffeland	T	F4
	Troldand	T	F4
	Hvinand	T	F4
	Blishøne	T	F4

Optællinger

Hele fuglebeskyttelsesområdet (Fig. 24.1) er i 2008-2017 optalt årligt ved midvinter (IWC-område) og hyppigt i forbindelse med andre artspecifikke tællinger (fx grågås i september, svømmeænder i oktober). Alle tællinger foretages fra land og omfatter totaltælling af alle vandfuglearter samt flere andre arter, herunder Bilag 1-arterne ved midvinter, samt de relevante arter ved de artsspecifikke tællinger.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 24.2. Området har i 2004-2017 haft enkeltforekomster af sangsvane, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier. Der er desuden registreret næsten årlige forekomster af hvinand samt enkeltforekomster af sangsvane, knopsvane, krikand, gråand, troldand, stor skallesluger og blishøne, der overstiger nationale 1 %-bestandskriterier.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag med en maksimumforekomst på 16.000 fugle (Tabel 24.2), områdets areal og habitatsammensætning, vurderes det, at der ikke eller kun sjældent forekommer mere end 20.000 vandfugle. Vikstrøm m.fl. (2015) nævner heller ikke sådanne forekomster.

Særlige følsomhedsperioder: Hjarbæk Fjord er Danmarks i særklasse vigtigste fældeområde for hvinand (Jespén & Joensen 1973, Nielsen m.fl. 2019).

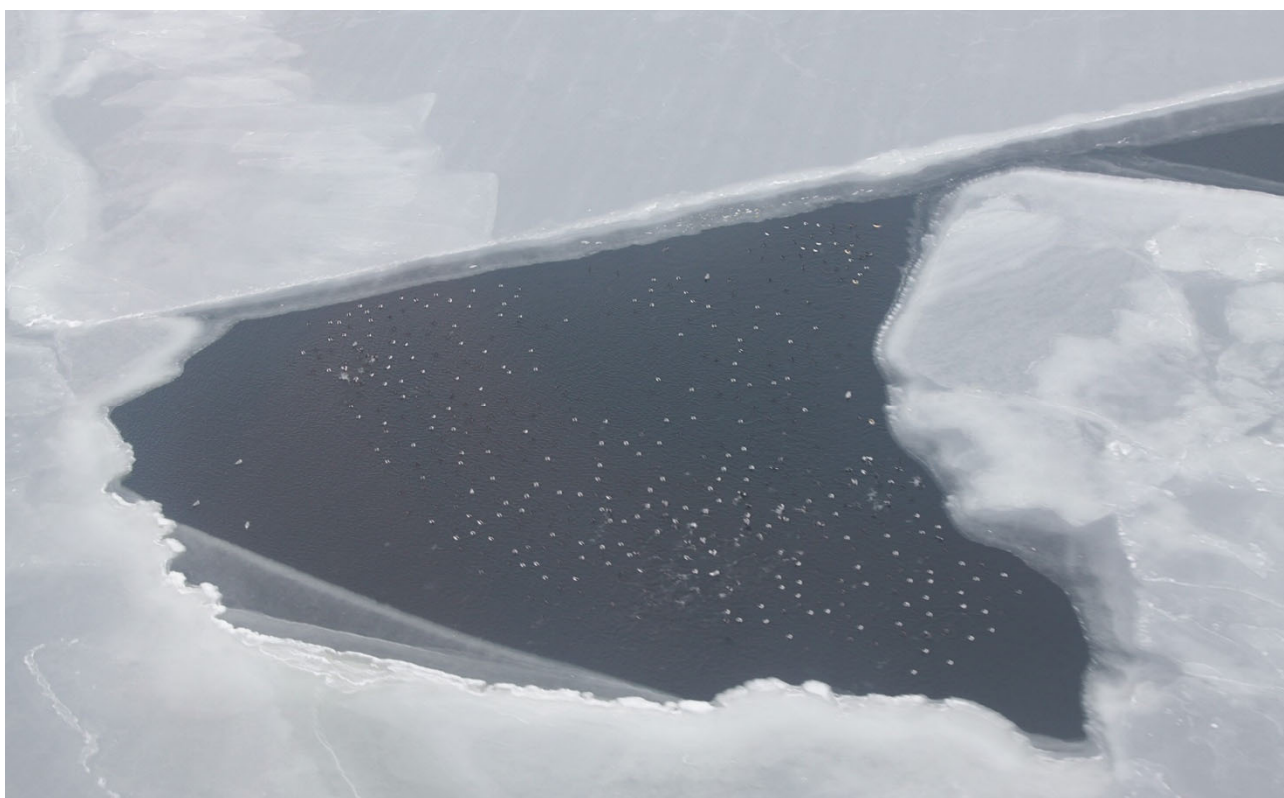
Kommentarer til datagrundlaget

For sangsvane og gåsearterne gælder, at tællingerne oftest er udført om dagen, hvor hovedparten af svanerne og gæssene oftest fouragerer på agerjorde væk fra Hjarbæk Fjord og dermed udenfor fuglebeskyttelsesområdet. De reelle antal, der forekommer og overnatter i området kan derfor være større. Antallet af rastende sangsvaner skal endvidere ses i sammenhæng med Lovns Bredning (fuglebeskyttelsesområde nr. 14), hvor fuglene også kan vælge at overnatte.

Status for hvinand er usikker, da området ofte har været helt eller delvist frosset ved midvintertællingerne (fx årsag til de generelt lave antal i 2010, 2011 og 2016), og da de største antal af arten hyppigere er set i det sene efterår (Joensen 1974, Laursen m.fl. 1997). Derfor er der i det aktuelle NOVANA-program indført en tælling målrettet disse to arter hvert andet år i november, men den første tælling, der blev udført i november 2017 gav dog ikke antal, der overstiger nationale 1 %-bestandskriterier. De to store forekomster af mere end 10.000 fugle anført i Tabel 24.2 er fra henholdsvis oktober 2015 og november 2017.

For de herbivore arter (taffelend og blishøne) gælder at antallene, der forekommer i fjorden, er markant lavere end de var i 1970'erne og 1980'erne, fordi bundvegetationens udbredelse er reduceret i fjorden pga. eutrofiering (Clausen & Holm 2011, Clausen m.fl. 2014).

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Hjarbæk Fjord er Danmarks vigtigste fældeområde for hvinand, en art der forekommer i større antal året rundt i fjorden – også når det er rigtig koldt. Foto: Rasmus Due Nielsen.

Tabel 24.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og udvalgte vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 24 optalt fra land. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3).

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skarv				5	331				22	4	127	13	1	39
Knopsvane	76		50	66	878	741	49	2	16	103	276	373	115	545
Pibesvane			2	2		11						2		12
Sangsvane	628	198	514	362	332	444	218	596	323	51	148	224	1006	551
Tundrasædgås	1													
Kortnæbbet gås		2		26	5						0			
Grågås	165	556	386	279	1010	437		1130	636	430	588	505	505	970
Blisgås			181								34	27		429
Bramgås			50						65	4	0			40
Gravand			1	80	13				6		26	8		115
Pibeand		120	86	751	486	65	3	1045	1281	259	292	737	134	390
Krikand		100	82	934	226	550		150	627	331	754	394	500	370
Gråand		710	576	492	930	348	318	1751	1225	1124	745	606	1085	1516
Spidsand			1	21								2		
Skeand				1									1	6
Taffeland			6				8					28	4	1
Troldand			431	3	153			32	331	51	749	1160	59	105
Bjergand			3								30	7		4
Hvinand			1104	2307	1923		4	171	1846	1497	2053	10950	65	10200
Lille skallesluger			4	2	2		1		10	14	4	4	7	6
Toppet skallesluger					194				42		3		4	
Stor skallesluger	15		154	15	218	47	11	152	66	1361	23	76	48	120
Blå kærhøg					1									
Vandrefalk												1		1
Blishøne	40		195	706	9174		708		2	1		603	15	30
Hjejle														123
Almindelig ryle														2
Stor regnspove												10		
Rødben				51	43		1					3		5
Hvidklire														10
I alt (afrundet)	1000	4000	4000	6000	16000	3000	1000	5000	6000	5000	6000	16000	4000	16000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 25: Mågerodde og Karby Odde

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 25.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 25, Mågerodde og Karby Odde.

Tabel 25.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 25, Mågerodde og Karby Odde (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Hjejle		T	F2, F4
	Lysbuget knortegås	T	F4

Optællinger

Fuglebeskyttelsesområde nr. 25 (Fig. 25.1) er i perioden 2004-2017 blevet optalt i forbindelse med de arts-specifikke optællinger af lysbuget knortegås (årligt i april-maj) og hjejle (hvert sjette år i maj) samt nogle år også ved midvintertællingerne af gæs og svaner. Sidstnævnte har dog ikke haft stor prioritet, da de to arter, der indgår i udpegningsgrundlaget, primært benytter lokaliteten som raste- og fourageringsområde i forårsmånederne. Ovennævnte tællinger foretages alle fra land, men Limfjordsdelen af området blev endvidere optalt i forbindelse med de landsdækkende midvintertællinger i 2004, 2008, 2013 og 2016.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 25.2. Området har i 2004-2017 haft næsten årlige forekomster af lysbuget knortegås og enkeltforekomster af kortnæbbet gås, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier. Der er ikke registreret forekomster af hjejle, der overstiger internationale eller nationale 1 %-bestandskriterier.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag med en maksimumforekomst på 2.000 fugle (Tabel 25.2), områdets areal og habitatsammensætning, vurderes det, at der ikke eller kun sjældent forekommer mere end 20.000 vandfugle. Vikstrøm m.fl. (2015) nævner heller ikke sådanne forekomster.

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

Lysbuget knortegås benytter utvivlsomt området årligt i antal, der overstiger det internationale 1 %-bestandskriterie for bestanden. Fravær af årlige observationer i tabellen skyldes således den relativt ekstensive overvågning, der er

foretaget af området de senere år. Det vides fra studier af individuelt mærkede gæs (både satellitmetri i 2011 og farveringmærkning 2006 og 2011) at den gruppe af gæs, der benytter området, også udnytter fourageringsområder på vestsiden af Dragstrup Vig og dermed udenfor fuglebeskyttelsesområdet, eller foretager fourageringstogter ned til Agerø-området (fuglebeskyttelsesområde nr. 27). I 1990'erne, hvor der blev arbejdet intensivt med aflæsning af farveringmærkede fugle sås årligt forekomster af 250-700 og enkeltforekomster af op til 2.000 individer (P. Clausen, DCE, unpubl. data).

For hjejle er der utvivlsomt større forekomster hvert forår end tabellen antyder, idet tusindtallige flokke ofte er set i forbindelse med aflæsning af farveringmærkede knortegæs (P. Clausen, DCE, pers.obs.), dog uden at fuglene er blevet optalt. Vikstrøm m.fl. (2015) anfører betydeligt højere antal end de der fremgår af Tabel 25.2, og bekræfter betydningen af området for hjejle, med medianværdier (og maksimum) for 2003-2008 på 4.000 (6.000) fugle og for 2009-2012 på 2.100 (2.200) fugle - antal som for første periode overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten. Det er i forbindelse med revisionen af NOVANA-programmet i 2017 blevet påpeget, at overvågningen af hjejle der blev udført i maj (sammen med knortegåsetællingerne) blev foretaget for sent på foråret, jf. de fænologikurver for arten som er beskrevet fra Vadehavet og Tipperne (Laursen & Frikke 2013, Meltofte & Clausen 2016). Derfor blev der fra 2017 blev indført en NOVANA tælling af arten hvert andet år i april. Den ene tælling der blev udført i april 2017 er på nuværende tidspunkt for spinkelt et grundlag til at vurdere artens aktuelle forekomst ud fra.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Tabel 25.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og udvalgte vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 25 optalt fra land. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3).

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2017
Knopsvane					21					8	11		6
Sangsvane		10		14								21	6
Kortnæbbet gås					510	150			700			8	0
Grågås	16	159	52	34	131		28		935		230	35	29
Bramgås					20	2		109	11				
Mørkbuget knortegås	1												
Lysbuget knortegås	383	327	6	201	665	105		925	63		35	130	
Gravand					21								
Pibeand												30	
Krikand			14									8	10
Gråand			10		31					25	11	28	275
Hvinand					36					35			
Blå kærhøg											1		
Strandskade					25								
Hjejle												400	730
Almindelig ryle					20								
Stor regnspove					3								

Fuglebeskyttelsesområde nr. 26: Dråby Vig

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 26.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 26, Dråby Vig.

Tabel 26.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 26, Dråby Vig (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Hjejele		T	F2, F4

Optællinger

Hele fuglebeskyttelsesområde nr. 26 (Fig. 26.1) blev optalt fra fly (totaltælling af alle vandfugle) i forbindelse med NOVANA-programmets landsdækkende optællinger af vandfugle om vinteren i 2004, 2008, 2013 og 2016 samt ved landsdækkende optællinger af fældende fugle i somrene 2006 og 2012. Området er også blevet optalt fra land i forbindelse med de arts-specifikke optællinger af knortegås (årligt i april-maj) og hjejele (hvert sjette år i maj) samt nogle år også ved midvintertællingerne af gæs og svaner. Sidstnævnte har dog ikke haft stor prioritet, da hjejele, der indgår i udpegningsgrundlaget, primært benytter lokaliteten som raste- og fourageringsområde i efterårs- og forårsmånederne. Området blev desuden overvåget intensivt i forbindelse med reservatovervågningen 2008-2010 (Clausen m.fl. 2014).

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 26.2. I området er der registreret en enkelt forekomst af 2.050 toppet skallesluger i november 2017 som oversteg det internationale 1 % bestandskriterie for arten. Der er registreret flere forekomster af mørkbugget knortegås og hjejele, der overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for disse to arter.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag med en maksimumforekomst på 7.000 fugle (Tabel 25.2), områdets areal og habitatsammensætning, vurderes det, at der ikke eller kun sjældent forekommer mere end 20.000 vandfugle. Vikstrøm m.fl. (2015) nævner heller ikke sådanne forekomster.

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

Se uddybende bemærkning om den store forekomst af toppet skallesluger under fuglebeskyttelsesområde nr. 12.

Det er i forbindelse med revisionen af NOVANA-programmet i 2017 blevet påpeget, at overvågningen af hjejle, der blev udført i maj (sammen med knortegåsetællingerne) blev foretaget for sent på foråret, jf. de fænologikurver for arten som er beskrevet fra Vadehavet og Tipperne (Laursen & Frikke 2013, Meltofte & Clausen 2016). Derfor blev der fra 2017 blev indført en NOVANA-tælling af arten hvert andet år i april. De to tællinger, der er udført i april 2017 og 2019 (med 2.500 hjejler som højeste antal) er på nuværende tidspunkt for spinkelt et grundlag til at vurdere artens aktuelle forårsforekomst ud fra. Vikstrøm m.fl. (2015) anfører også betydeligt højere antal end de der fremgår af Tabel 26.2, og bekræfter betydningen af området for hjejle, med medianværdier (og maksimum) for 2003-2008 på 6.000 (11.000) fugle og for 2009-2012 på 2.803 (3.800) fugle – hvor maksimum forekomsten i første periode overstiger internationale 1 %-bestandskriterier, og medianen i første og maksimum i anden periode overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten. De større tal, der er noteret i 2008-2010 er fra efteråret (reservatovervågning).

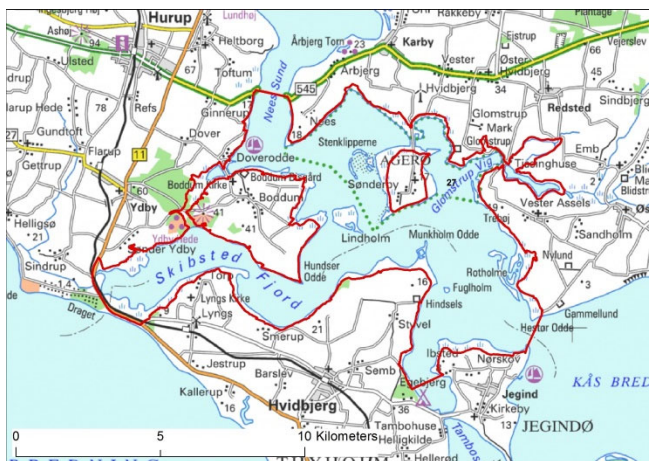
Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Tabel 26.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og udvalgte vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 26 optalt ved totaltællinger fra land eller fly. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). Totaler er kun beregnet for 2008-2010, årene med intensiv reservatovervågning.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skarv			175		246	198	87	101					
Knopsvane	3				32		6		2	27		4	
Sangsvane	44		14			4	1		3	30		58	
Kortnæbbet gås							1		220				
Grågås	485		630	16	445	643	849			53	245	1	60
knortegås					85								
Mørkbuget knortegås	244	630				1	180				565		
Lysbuget knortegås			12	13						21			
Gravand					142	17	11		6	8			6
Pibeand					380	329	213					10	455
Krikand					170	289	65						20
Gråand	133				359	145	66		110	40		172	255
Hvinand	85				629	141	88		163	18		80	268
Toppet skallesluger	113		40		46	78	50	50	4	2			2051
Dværgfalk							1						
Vandrefalk							1						
Strandskade					11	15							4
Hjejle			0		920	3105	5600				620		2
Strandhjejle						16	11						
Almindelig ryle					130	200	86						30
Lille kobbersneppe						16	6						
Stor regnspove	1				115	76	17					3	
Rødben			4		10	13	22						
Hvidklire					1	2	5						
I alt (afrundet)					4000	5000	7000						

Fuglebeskyttelsesområde nr. 27: Glomstrup Vig, Agerø, Munkholm og Katholm Odde, Lindholm og Rotholme

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 27.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 27, Glomstrup Vig, Agerø, Munkholm og Katholm Odde, Lindholm og Rotholme.

Tabel 27.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 27, Glomstrup Vig, Agerø, Munkholm og Katholm Odde, Lindholm og Rotholme (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendix 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Hjejle		T	F2, F4
	Lysbuget knortegås	T	F4
	Hvinand	T	F4, F6
	Toppet skallesluger	T	F4

Optællinger

Hele fuglebeskyttelsesområdet (Fig. 27.1) er under NOVANA 2004-2016 optalt årligt ved midvinter (IWC-område), hvor der er udført totaltælling fra fly. Alle arter af vandfugle optælles. I 2017 blev området ikke optalt ved midvinter, fordi der i det nye NOVANA-program er aftalt, at der skal ske en rotation mellem hvilke områder der overvåges ved midvinter, men der blev foretaget en tælling i november (omtalt nedenfor). Området er endvidere optalt ved de landsdækkende optællinger af fældende fugle i somrene 2006 og 2012.

Området er også blevet optalt fra land i forbindelse med de arts-specifikke optællinger af knortegås (årligt i april-maj) og hjejle (hvert sjette år i maj) samt de fleste år også ved midvintertællingerne af gæs og svaner.

Området blev desuden overvåget intensivt i forbindelse med reservatovervågningen 2008-2010 (Clausen m.fl. 2014).

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 27.2. I området er der registreret årlige forekomster af lysbuget knortegås og en enkelt forekomst af kortnæbbet gås, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for arterne. Der er næsten årlige forekomster af hvinand, der overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for denne. Der til kommer en eller flere forekomster, der overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for skarv, grågås, gravand, pibeand, krikand, gråand, toppet skallesluger, hjejle og rødben.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag (middel på 11.000 fugle) (Tabel 27.2) vurderes det, at der kun sjældent forekommer mere end 20.000 vandfugle, men bedre tællinger af hjejler kunne bringe tallet i nærheden af 20.000.

Tabel 27.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og udvalgte vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 27 optalt ved totaltællinger fra land eller fly. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3).

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skarv	2	45	476	3	674	1305	704		534		1	11		80
Silkehejre					1	1								
Skestork						1								
Knopsvane	143	272	199	145	127	205	41	24	110	62	191	196	116	108
Pibesvane						6								
Sangsvane	22	50	83	22	46	57	300	158	59	16	70	152	108	90
Sædgås										1				
Kortnæbbet gås				80	131	350			205		150	442	1597	351
Grågås	694	909	1347	565	929	1948	2884	1813	1875	57	1003	1068	2287	2180
Blisgås			36			1								10
Bramgås					6						600	870	537	546
Mørkbuget knortegås		1		1							5	1	2	
Lysbuget knortegås	3301	3885	3575	3759	2228	1846	2052	2328	1721	608	2394	1533	1493	1195
Gravand	70	219	24	265	162	322	23	2	61	53	124	206	91	
Pibeand	1381	1711	3100	1094	2855	1779	1376	60	343	103	1338	1049	1756	1937
Knarand						1						6		
Krikand	185	56	37	29	1570	1098	735		15	20	418	295	188	350
Gråand	1076	1264	1166	730	1013	1330	460	524	456	431	1016	1655	585	589
Spidsand	8				16	53	5					10	3	
Skeand		12		1	6	65	25					27	24	8
Taffeland	2		1		8	1								
Troldand		15			75	62	74		28		42	30	102	305
Ederfugl						4								
Hvinand	1842	2048	1365	1324	991	1278	518	2093	811	954	1869	1784	1883	903
Lille skallesluger					6	2					2		11	
Toppet skallesluger	178	321	24	37	422	268	781	15	80	166	18	158	544	431
Stor skallesluger	71	64	53	12	25	87	10	40	37	112	24	98	70	
Blå kærhøg						1						1		
Vandrefalk					2	2	1				2			
Blishøne	88	23	50	15	48	150	1					62	3	17
Strandskade	1		4	31	75	34	15		15		39	14		
Hjejle			2471	1	2285	1948	3231		200		150	4825		2825
Strandhjejle			1	1	20	14	10							3
Islandsk ryle	3				7	4								15
Sandløber														2
Almindelig ryle		1	221	66	533	180	588		130			1	17	883
Lille kobbersneppe					5	51	4							
Stor regnspove	16	21	71	33	157	152	29		135		15	57	70	91
Rødben	7	14	3		184	72	21				3	1	31	20
Hvidklire			39		12	24	23		2					
I alt (afrundet)	9000	11000	14000	8000	15000	15000	14000	7000	7000	3000	9000	15000	12000	13000

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

Det er i forbindelse med revisionen af NOVANA-programmet i 2017 blevet påpeget, at overvågningen af hjejle, der blev udført i maj (sammen med knortegåsetællingerne) blev foretaget for sent på foråret, jf. de fænologikurver for arten som er beskrevet fra Vadehavet og Tipperne (Laursen & Frikke 2013, Meltofte & Clausen 2016). Derfor blev der fra 2017 blev indført en NOVANA tælling af arten hvert andet år i april. Den ene tælling der blev udført i april 2017 er på nuværende tidspunkt for spinkelt et grundlag til at vurdere artens forårsforekomst ud fra. De større tal, der er noteret i 2008-2010 er fra efteråret (reservatovervågningen), tallene fra 2006 og 2015 er optalt om foråret i maj.

Det vurderes at arten forekommer i betydeligt større antal hvert forår end tabellen antyder, idet tusindtallige flokke ofte er set på flere af området strandenge ved fx Rotholmene, på Agerø, Lindholm, Munkholm og Katholm Odder i forbindelse med aflæsning af farveringmærkede knortegæs (P. Clausen, DCE, pers.obs.), dog uden at fuglene er blevet optalt. Vikstrøm m.fl. (2015) anfører også betydeligt højere antal end de der fremgår af Tabel 27.2, og bekræfter betydningen af området for hjejle, med medianværdier (og maksimum) for 2003-2008 på 12.436 (23.714) fugle og for 2009-2012 på 8.182 (8.703) fugle - antal som alle overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for arten.

Både hvinand og toppet skallesluger blev optaget i det oprindelige udpegningsgrundlag for området, med henvisning til større forekomster i området om efteråret (Joensen 1974). Status for arterne er på denne baggrund usikker, da området i det hidtidige NOVANA-program kun er overvåget ved midvinter. Førhen forekom de største antal af arterne i Limfjorden hyppigere i det sene efterår (Joensen 1974, Laursen m.fl. 1997). Derfor er der i det aktuelle NOVANA-program indført en tælling målrettet hvinand og toppet skallesluger hvert andet år i november, men den første tælling, der blev udført i november 2017, gav dog ikke antal der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for arterne.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 28: Nissum Bredning

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 28.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 28, Nissum Bredning.

Tabel 28.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 28, Nissum Bredning (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
	Hvinand	T	F4, F7
	Toppet skallesluger	T	F4, F7

Optællinger

Hele fuglebeskyttelsesområde nr. 28 (Fig. 28.1) blev optalt fra fly (totaltælling af alle vandfugle) i forbindelse med NOVANA-programmets landsdækkende optællinger af vandfugle om vinteren i 2004, 2008, 2013 og 2016 samt ved landsdækkende optællinger af fældende fugle i somrene 2006 og 2012. Desuden er der gennemført tællinger ud fra digitale orthofotos af fældefugle i området (Petersen m.fl. 2016).

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 28.2. I området er der registreret en enkelt forekomst af hvinand, som oversteg det nationale 1 % bestandskriterie for arten.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag med en maksimumforekomst på 8.000 fugle (Tabel 28.2), områdets areal og habitatsammensætning, vurderes det, at der ikke eller kun sjældent forekommer mere end 20.000 vandfugle. Vikstrøm m.fl. (2015) nævner heller ikke sådanne forekomster.

Særlige følsomhedsperioder: Nissum Bredning har ved de seneste fældefugletællinger været et af Danmarks vigtigste fældeområder for toppet skallesluger (Nielsen m.fl. 2019), se uddybning nedenfor. Se endvidere uddybning om isvinter refugie nedenfor.

Kommentarer til datagrundlaget

Både hvinand og toppet skallesluger blev optaget i det oprindelige udpegningsgrundlag for fuglebeskyttelsesområde nr. 28 med baggrund i antal af henholdsvis 3.000 hvinand og 2.000 toppet skallesluger (Fredningsstyrelsen 1983). Grundlagene for de konkrete nævnte antal er uklart, men er som for alle andre dykænder baseret på Joensens (1974) landsdækkende optællinger, der var det eneste materiale der forelå på daværende tidspunkt for disse arter. Begge arter er i det aktuelle udpegningsgrundlag for Nissum Bredning forsynet med koden F4, F7, hvilket er begrundet med områdets særlige betydning for rastende dykænder i isvintre (jf. Appendiks 2).

I svinteren 1969/70 blev der således talt godt 18.000 hvinænder i bredningen, hvoraf de 11.700 lå i fuglebeskyttelsesområde nr. 28 (13 % af landets samlede bestand) og resten i fuglebeskyttelsesområde nr. 23 (Agger Tange og Krik Vig) og 39 (Harboøre Tange og vestlige del af Nissum Bredning). Der kan ikke på samme måde, hverken ud fra de publicerede data i Joensen (1974) og Laursen m.fl. (1997) eller bagvedliggende rådata, argumenteres for at særligt store antal af toppet skallesluger forekommer i Nissum Bredning i de kolde vintre, men der var store antal af stor skallesluger i 1969/70 vinteren.

Nissum Bredning er i dag et af landets vigtigste fældeområder for toppet skallesluger. Ud fra analyse af digitale orthofotos blev den samlede fældebestand i juli-august 2016 estimeret til mellem 1.456 og 2.570 fugle (Petersen m.fl. 2016), og ved fældefugletællingen i sommeren 2018 blev der talt 1.236 fugle i det samlede område, antal der overstiger det aktuelle internationale 1 %-bestandskriterie for arten. De fældende fugle ligger typisk i den vestlige del af fuglebeskyttelsesområde nr. 28, eller i de lidt dybere dele af fuglebeskyttelsesområder nr. 23 og 39, der støder op til dette, hvilket betyder at de tre områder bedst betragtes som et samlet fældeområde for toppet skallesluger.

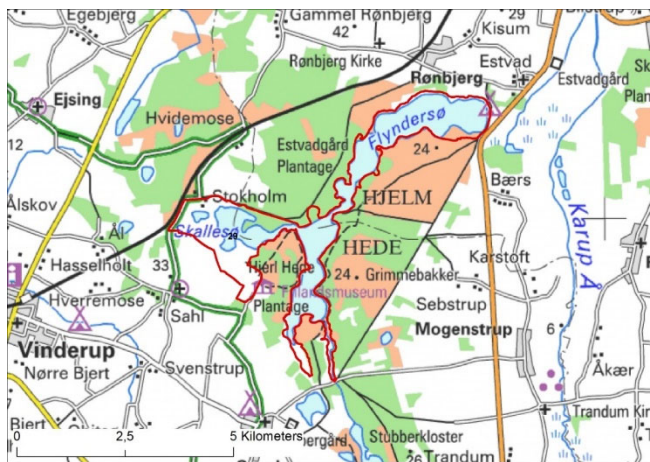
Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Tabel 28.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og udvalgte vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 28 optalt ved totaltællinger fra land eller fly. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 3).

Artsnavn	2004	2006	2008	2012	2013	2016	2017
Skarv	6	19	151	19		10	5
Knopsvane	4		15		2	6	4
Sangsvane						9	
Grågås					387		600
Bramgås							250
Krikand						15	
Gråand			45		55	60	
Ederfugl	21	9	2315	42	702	5638	3496
Havlit						2	
Sortand			52		42	56	285
Fløjlsand							18
Hvinand	326		368		782	1622	2
Toppet skallesluger	9		137		216	151	8
Stor skallesluger			3		46	36	2
Strandskade			5		337		
Almindelig ryle					20		
Rødben		1			6		

Fuglebeskyttelsesområde nr. 29: Flyndersø og Skalle Sø

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 29.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 29, Flyndersø og Skalle Sø.

Tabel 29.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 29, Flyndersø og Skalle Sø (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Stor skallesluger	T		F4

Optællinger

Hele fuglebeskyttelsesområdet (Fig. 29.1) er under NOVANA 2004-2016 optalt årligt ved midvinter (IWC-område), hvor der er udført totaltælling fra land. Alle arter af vandfugle optælles.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 29.2. Området har i 2004-2017 haft hyppige forekomster af stor skallesluger, der overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag med en maksimumforekomst på 1.400 fugle (Tabel 29.2), områdets areal og habitatsammensætning, vurderes det, at der ikke eller kun sjældent forekommer mere end 20.000 vandfugle. Vikstrøm m.fl. (2015) nævner heller ikke sådanne forekomster.

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

De store variationer i antallet af stor skallesluger skyldes til dels isforholdene, hvor søerne fx i 2010, 2011 og 2016 var næsten helt frosset til. Der bør derfor lægges mere vægt på antal registreret i mildere vintre.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevareministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Tabel 29.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og udvalgte vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 29 optalt fra land 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 3).

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Gråstrubet Lappedykker											1			
Skarv		3		7	17			1	14	1	36	34		32
Knopsvane		4			13			2	2	16	26	29		10
Sangsvane		6	5	11	27		2		53	16	9	205	92	36
Grågås				20	2				15	21		185		
Pibeand		8	1	211	45	18	1					5		
Krikand		23	6	2					1					
Gråand	529	496	233	322	288	173	259	2	615	263	442	181	268	209
Troldand					7									
Bjergand											1			2
Hvinand		7	3	4	5	8		3	3		1	11		
Lille skallesluger						10					7	5		
Stor skallesluger	5	93	117	49	949	182		20	113	513	535	578		82
Blishøne				1			2			1			2	

Fuglebeskyttelsesområde nr. 30: Norsminde Fjord

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 30.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 30, Norsminde Fjord.

Tabel 30.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 30, Norsminde Fjord (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Sangsvane		T	F6

Optællinger

Hele fuglebeskyttelsesområdet (Fig. 30.1) er under NOVANA 2004-2016 optalt årligt ved midvinter (IWC-område). Området blev derudover overvåget intensivt i forbindelse med reservatovervågningen i 2008-2010 (Clausen m.fl. 2014).

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 30.2. Området har i 2004-2017 haft en enkelte forekomst af sangsvane, der overstiger henholdsvis internationale og nationale 1 %-bestandskriterier for arten. Der er også enkeltforekomster af grågås og blis-høne, der overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arterne.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag med en maksimumforekomst på 8.000 fugle (Tabel 30.1), områdets areal og habitatsammensætning, vurderes det, at der ikke eller kun sjældent forekommer mere end 20.000 vandfugle. Vikstrøm m.fl. (2015) nævner heller ikke sådanne forekomster

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

For sangsvane gælder, at tællingerne oftest er udført midt på dagen, hvor hovedparten af svanerne hyppigt fouragerer på agerjorde væk fra Norsminde Fjord, fx på den tørlagte Kysing Fjord sydøst for Norsminde Fjord. Derfor kan antallet af natrastende sangsvaner i fjorden være større end her anført. Ud fra NOVANA-tællingernes årlige opgørelser af sangsvanebestanden i Danmark er der dog oftere forekomster af større antal i omegnen af fuglebeskyttelsesområde nr. 36 (Horsens Fjord og Endelave), hvor svanerne hyppigt ses fouragerende på agerjorde ved Gyllingnæs og Åkær, hvilket kan tyde på at tidligere års større forekomster af sangsvane ved Norsminde er flyttet syd på.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Tabel 30.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og udvalgte vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 30 optalt fra land 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrappede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3).

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skarv	18	6		19	160	32	102		8	7		60		55
Silkehejre							1							
Knopsvane	246	178		110	148	182	150	2	46	101		90		6
Pibesvane	1													
Sangsvane	313	175	570	280	1060	5	50	76	98	13	155	28	78	84
Sædgås									2					
Tajgasædgås			35						2					
Kortnæbbet Gås					2									
Grågås	220	39		656	180	1355	425	216	416	191	677	455	404	36
Blisgås									10					
Bramgås											21			
Lysbuget Knortegås							72							
Gravand		1		8	255						1			
Pibeand	640	1080	500	1070	1195	670	305	265	213	61	320	240	9	373
Krikand	123	120	11	55	43		12	38						
Gråand	660	635	200	165	540	610	745	1320	840	417	439	200	352	452
Spidsand	2		2	4		1		3	2		2			
Taffeland	4	10			70	50	10							
Troldand	482	120		465	570	240	70	72		50	375	222	39	
Bjergand							10							
Hvinand	170			35	100	430	5	22	149	22	65	108	22	28
Lille Skallesluger	3				44					13	4		3	
Toppet Skallesluger	10	2		1	32	25	67	2	6					
Stor Skallesluger	21	10				22	5	3	9	9	1		2	
Havørn													1	1
Blå Kærhøg		1								2				
Vandrefalk										1				
Blishøne	130	440		530	2480	1530	785			40				
Strandskade								2						1
Hjejle		41					400							
Stor Regnspove								4	1			1		1
Rødben						4	10	1						3
I alt (afrundet)	3000	3000	1000	3000	7000	5000	3000	2000	2000	1000	2000	1000	1000	1000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 31: Stavns Fjord

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 31.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr.31, Stavns Fjord.

Tabel 31.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 31, Stavns Fjord (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Sangsvane		T	F2, F4
	Skarv	T	F4
	Ederfugl	T	F4
	Sortand	T	F4
	Fløjlsand	T	F4, F7

Optællinger

Hele fuglebeskyttelsesområde nr. 31 (Fig. 31.1) blev optalt i forbindelse med NOVANA-programmets landsdækkende optællinger af vandfugle om vinteren i 2004, 2008 og 2016 samt ved landsdækkende optællinger af fældende fugle i somrene 2006 og 2012. De åbne havområder blev ikke optalt i vinteren 2013. I farvandet øst for Stavns Fjord og Samsø blev optællingerne foretaget som linjetransekt-tællinger, mens optællingerne i Stavns Fjord blev gennemført som totaltælling, oftest fra land, enkelte gange fra fly.

Stavns Fjord er i perioden 2004-2017 desuden optalt årligt ved midvinter (IWC-område). Området er også optalt næsten årligt i forbindelse med målrettede tællinger af svømmeænder i oktober og knortegås i april-maj. Derudover tælles gæs og svaner ved midvinter. Ved midvinter og i oktober foretages en totaltælling af alle vandfuglearter, tællingerne i april-maj og oktober er målrettet de nævnte arter. Området blev desuden overvåget intensivt i forbindelse med reservatovervågningen 2008-2010, hvor Stavns Fjord blev optalt fra land (Clausen m.fl. 2014).

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 31.2 og 31.3. Der er i perioden 2004-2017 ikke registreret bestande, hvis antal udenfor yngleperioden overstiger internationale 1 %-bestandskriterier i perioden, men arterne mørkbuget knortegås, ederfugl, hvin-and og stor regnspove er flere gange truffet i antal, der overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for disse.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag vurderes det, at der kun sjældent forekommer mere end 20.000 vandfugle. I selve Stavns Fjord er der en middelforekomst af 4.000 fugle (Tabel 31.2) og for havdykænderne tyder data ikke på, at der længere årligt forekommer 16.000 fugle i de åbne havområder (Tabel 31.3). Vikstrøm m.fl. (2015) nævner heller ikke sådanne nyere forekomster.

Tabel 31.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i de kystnære dele af fuglebeskyttelsesområde nr. 31 optalt fra land 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. 3). For arter på de åbne havområder henvises til Tabel 31.3.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Gråstrubet lappedykker				3	9	1	2	3		1			3	
Skarv	35	88	136	150	285	220	186	6	994	4	12		274	
Knopsvane	32	16	22	5	71	63	44	10	7	13	4	4		25
Pibesvane									5					0
Sangsvane	349	366	353		254	33	392	54	190	159	14	23	228	
Sædgås					1									
Tajgasædgås					1									
Kortnæbbet gås				1	2									0
Grågås	420	560	1050	1150	1400	1144	2200	780	1250	988	1250	2560	2600	1470
Blisgås					2									
Bramgås							2				14			
Mørkbuget knortegås	190	311	350	310	346	277	523	170	320		234	390	217	219
Lysbuget knortegås			1	6	2	2		15	1					
Gravand	69	196	62	172	108	214	32		102	87	95	138	69	115
Pibeand	218	556	531	824	950	192	640	458	19	5	518	921	691	990
Knarand					1									2
Krikand	42	36	5	4	71	44	92	18			4	2		1140
Gråand	786	412	301	461	575	153	329	142	377	170	750	290	398	849
Spidsand	11	14	15		8	6	19				4	10		1
Skeand					4	4	9	1						
Taffeland							5							
Troldand			6		2		17				4		10	
Bjergand		16												8
Ederfugl	1285	190	844	100	1442	2674	326	320	1790	129	254	33	2396	253
Havlit	2				1	1	1			4				6
Sortand	80		3		73	7		90	1	7				56
Fløjlsand				39	36	15		160		24				45
Hvinand	761	800	460	283	681	300	260	550	94	127	84	130	222	150
Lille skallesluger	4	16	16		26	21	18	7						1
Toppet skallesluger		21	10	92	35	31	32	15	5	37	62	8	49	9
Stor skallesluger	12	9	6		9	6	14			3	1	1	14	4
Blå kærhøg								1						
Vandrefalk								1		1				
Blishøne	26	12	18	28	26	21	21	2						
Strandskade	53	52	18	137	162	235	58	33	27	77				
Hjejle		216			800	480	480					107		105
Strandhjejle					4	6			2					
Islandsk ryle				1		31								
Almindelig ryle				120	350	580		1	55					
Lille kobbersneppe				2	10	2			8		62		81	
Stor regnspove	47	163	108	195	610	196	340	11	444	25				
Rødben	42	18	9	43	35	44	21	5	7	4				
Hvidklire									4					
I alt (afrundet)	4000	4000	4000	4000	8000	7000	6000	3000	6000	2000	3000	5000	7000	5000

Tabel 31.3. Estimerede antal af udvalgte arter tilknyttet de åbne havområder fra fuglebeskyttelsesområde nr. 31 foretaget på grundlag af linjetransekttællinger, udført i området i perioden fra 2004 til 2016. Blå baggrund angiver at forekomsten overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 3). For fløjsand er der pga. metodeusikkerhed angivet et interval for antallene i år med væsentlige antal, dvs. mere end 1 % af den nationale bestand (se detaljer side 28).

Artsnavn	Vinter			Sommer	
	2004	2008	2016	2006	2012
Ederfugl	5120	5731	10550	6509	7058
Sortand		1152	609	1	
Fløjsand		36	180-450		

Særlige følsomhedsperioder: Området er et relativt vigtigt fældeområde for ederfugl.

Kommentarer til datagrundlaget

Skarv blev optaget i udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet i 2006 fordi ynglebestanden i området på dette tidspunkt oversteg det internationale 1 %-bestandskriterium for arten (Clausen & Bregnballe 2006), hvorfor arten på daværende tidspunkt ifølge Miljøministeriets fortolkning opfyldte kriterie F4 om ”at arten er regelmæssigt tilbagevendende og forekommer i internationalt betydende antal, dvs. at den i området forekommer med 1% eller mere af den samlede bestand indenfor trækvejen af fuglearten”, og derfor blev optaget på områdets udpegningsgrundlag. Ynglebestanden i perioden 2004-2009 var gennemsnitligt 3.165 par og i perioden 2010-2015 2.424 par, hvorfor ynglebestanden alene overstiger det internationale 1 %-bestandskriterie på 3.900 fugle, der var i disse to perioder. I 2016-2018 er der talt mellem 1.995 og 2.422 par (Bregnballe & Sterup 2018) som i kombination med det stigende internationale 1 %-bestandskriterium (6.200 fugle), gør at dette kriterium ikke længere er opfyldt hvis man alene opgør yngleparrenes antal. Men hvis man tager højde for den andel af ikke-ynglende fugle som findes i tilknytning til ynglekolonien (hvor antallet af ynglepar skal ganges en faktor mellem 3 og 3,6, jf. Clausen & Bregnballe 2006) er der fortsat en årlig ynglebestand, som overstiger internationale 1 %-bestandskriterier.

Sangsvane tællingerne oftest er udført mit på dagen, hvor hovedparten af svarnerne fouragerer på agerjorde vest of syd for Stavns Fjord, og dermed udenfor fuglebeskyttelsesområdet. Derfor vil antallet af natrastende sangsvaner i fjorden være større end her anført. Den lokale rastebestand vurderes ud fra tal anført af Therkildsen m.fl. (2013) at overstige nationale 1 %-bestandskriterier.

For ederfugl, sortand og fløjsand er antallene registreret i de senere år lave sammenlignet med hvad der er beskrevet for arterne fra de landsdækkende tællinger fra 1970'erne, 1980'erne og 1990'erne (Joensen 1974, Laursen m.fl. 1997, Pihl m.fl. 1992). I de to første perioder, hvor der blev talt på alle fire årstider, forekom de største antal om efteråret i 1970'erne, og i den kolde 1987-vinter og om foråret i 1980'erne. Da der ikke udføres tællinger forår og efterår i NOVANA-programmet kan det ikke udelukkes, at større antal stadig kan forekomme på disse årstider.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 32: Farvandet nord for Anholt

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 32.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 32, farvandet nord for Anholt.

Tabel 32.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 32, farvandet nord for Anholt (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
	Ederfugl	T	F4
	Sortand	T	F4, F7
	Fløjlsand	T	F4, F7

Optællinger

Hele fuglebeskyttelsesområde nr. 32 (Fig. 32.1) blev optalt i forbindelse med NOVANA-programmets landsdækkende optællinger af vandfugle om vinteren i 2004, 2008, 2013 og 2016 samt ved landsdækkende optællinger af fældende fugle i somrene 2006 og 2012. I hele området blev optællingerne foretaget som linjetranssektmålinger.

Hertil kommer at området blev optalt vha. linjetranssektmålinger i somrene 2014-2017, med specielt henblik på optælling af forekomster af fældende havdykænder.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 32.2. Der blev i fuglebeskyttelsesområde nr. 32 registreret forekomster af sortand og fløjlsand, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for arterne, samt forekomster af rødstrubet lom og ederfugl, som overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arterne.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag (Tabel 32.2) vurderes det, at der ofte forekommer mere end 20.000 vandfugle i området. Alene antallet af sortand overstiger ved nogle tællinger denne værdi, både vinter og sommer.

Særlige følsomhedsperioder: Især sortand, men også ederfugl, forekommer i store antal i fældeperioden. Her skal det bemærkes at netop fældeperioden er en energetisk flaskehals for havdykænder, og at området derfor er af særlig vigtighed for fældende fugle i netop den periode.

Kommentarer til datagrundlaget

Generelt forekommer der langt flere havdykænder i området om vinteren end om sommeren, men de optalte antal kan variere betydeligt fra år til år. Laurson m.fl. (1997), som præsenterede data indsamlet på alle fire årstider i 1980'erne, angiver fuglebeskyttelsesområde nr. 32 som værende af international betydning for fløjlsand, ederfugl og sortand.

Området rummede desuden store antal lommer. Lommerne er ofte vanskelige at identificere til art fra fly, og registreres derfor ofte som "ubestemt lom". I dette område af de indre danske farvande er rødstrubet lom helt dominerende i antal (> 90 %), og det vurderes derfor, at arten forekom i fuglebeskyttelsesområdet i antal der oversteg det nationale 1 %-bestandskriterie for arten i vinteren 2016. Lommerne forekommer i Nordkattégat i størst antal i sen vinteren og det tidlige forår (Petersen m.fl. 2003), hvorfor de anførte antal må opfattes som minimumsestimater for den rastende bestand.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Tabel 32.2. Estimerede antal af udvalgte arter tilknyttet de åbne havområder fra fuglebeskyttelsesområde nr. 32 foretaget på grundlag af linjetransekttællinger, udført i området i perioden fra 2004 til 2017. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). For fløjsand er der pga. metodeusikkerhed angivet et interval for antallene i år med væsentlige antal, dvs. mere end 1 % af den nationale bestand (se detaljer side 28).

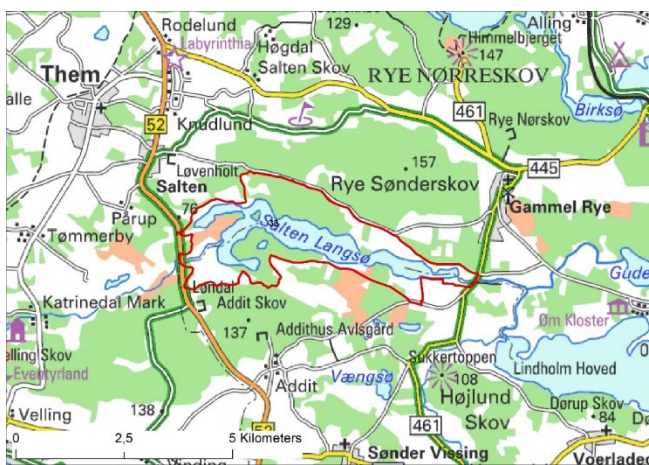
Artsnavn	Vinter				Sommer					
	2004	2008	2013	2016	2006	2012	2014	2015	2016	2017
Lommer	13	143	143	403						
Ederfugl	5721	3163	3500	2321	158	1580	632	79		1738
Sortand	9144	37049	10658	1369	52	1413	22949	832	69	130
Fløjsand	160	120	3196- 7990	744- 1860		16	16			
I alt (afrundet)	15000	40000	21000	6000		3000	23000			1000

Lommer, især rødstrubet lom, forekommer i småflokke og som enkeltindivider i hele Aalborg Bugt, ved Læsø og Anholt. Foto: Rasmus Due Nielsen.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 33: Salten Langsø

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 33.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 33, Salten Langsø.

Tabel 33.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 33, Salten Langsø (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Havørn		Tn	F2
	Stor skallesluger	T	F4

Optællinger

Fuglebeskyttelsesområde nr. 33 (Fig. 33.1) blev optalt fra land (totaltælling af alle vandfugle) i forbindelse med NOVANA-programmets landsdækkende optællinger af vandfugle om vinteren i 2004, 2008, 2013 og 2016. En tilsvarende landbaseret tælling blev udført i 2007 (året hvor den landsdækkende tælling blev udsat et år på grund af generelt dårligt flytælingsvejr). Derudover er der indrapporteret enkelte tal i de øvrige år i forbindelse med optællinger af hhv. grågås i september og sangsvane ved midvinter, begge dele af NOVANA-programmet.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 33.2. Havørn forekom i 2008 og stor skallesluger i 2013 i antal, der oversteg de nationale 1 %-bestandskriterier for arterne.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag (Tabel 33.2), områdets areal og habitatsammensætning, vurderes det, at der ikke forekommer mere end 20.000 vandfugle i området. Vikstrøm m.fl. (2015) nævner heller ikke sådanne forekomster.

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

Datagrundlaget for området er meget spinkelt, med reelt fem tællinger på den årstid hvor man kunne forvente de største antal af de to arter i udpegningsgrundlaget. Bedømt ud fra Vikstrøm m.fl. (2015) er der sandsynligvis hyppigere forekomster af både havørn og stor skallesluger, som overstiger nationale 1 %-bestandskriterier.

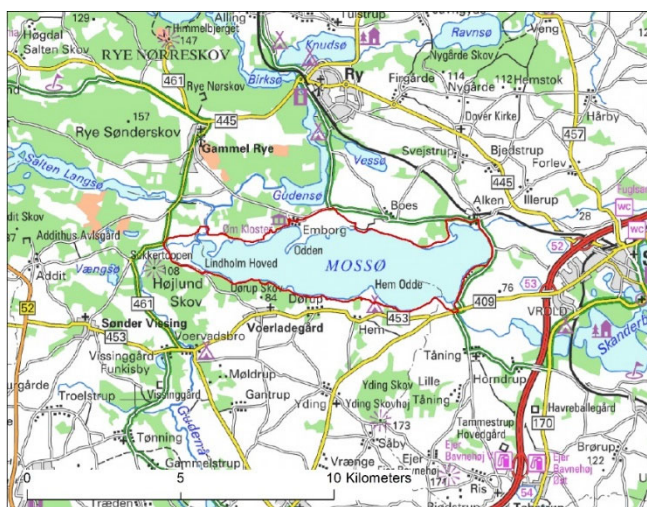
Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) blev et skov- og hedeområde i Ildal Skov med ynglende Bilag 1-arter tilføjet beskyttelsesområdet. Da de her omtalte forekomster af fugle alle er tilknyttet søen, vil de præsenterede tal også være repræsentative for den nye afgrænsning.

Tabel 33.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 33 optalt fra land 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 3).

Artsnavn	2004	2005	2007	2008	2009	2010	2012	2013	2015	2016	2017
Skarv				15				110		203	
Knopsvane				2				6		2	5
Sangsvane	6	19	3				54	55		57	117
Grågås					1080	1095	1140	19	260	450	33
Krikand										9	
Gråand	4		5	40				145		80	176
Troldand	2		8	20						23	
Hvinand	9		6	10							2
Lille skallesluger	5		8					17		3	
Stor skallesluger	48		60	110				570		92	
Havørn			1	2						1	
Blishøne				4				15			

Fuglebeskyttelsesområde nr. 35: Mossø

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 35.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 35, Mossø.

Udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde nr. 35, Mossø, indeholder aktuelt kun ynglefugle (Miljøstyrelsen 2012). Området var førhen udpeget som overvintringsområde for stor skallesluger (Miljø- og Energiministeriet 1996)

Optællinger

Fuglebeskyttelsesområde nr. 35 (Fig. 33.1) blev optalt fra land (totaltælling af alle vandfugle) i forbindelse med NOVANA-programmets landsdækkende optællinger af vandfugle om vinteren i 2004, 2008, 2013 og 2016. En tilsvarende landbaseret tælling blev udført i 2007 (året hvor den landsdækkende tælling blev udsat et år på grund af generelt dårligt flyttællingsvejr). Derudover er der indrapporteret enkelte tal i de øvrige år i forbindelse med NOVANA-programmets optællinger af hhv. grågås i september samt sangsvane og gæs ved midvinter.

Resultater

Arter: Resultatet fremgår af Tabel 35.2. Der er enkelte forekomster af trolldand, stor skallesluger og blishøne, som overstiger de nationale 1 %-bestandskriterier for arterne.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag (Tabel 35.2), områdets areal og habitatsammensætning, vurderes det, at der ikke forekommer mere end 20.000 vandfugle i området. Vikstrøm m.fl. (2015) nævner heller ikke sådanne forekomster.

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

Datagrundlaget for området er meget spinkelt, med reelt fem tællinger på den årstid hvor man kunne forvente de største antal af flere af de overvintrende arter i området. Bedømt ud fra Vikstrøm m.fl. (2015) er der sandsynligvis hyppige forekomster af havørn, som overstiger nationale 1 %-bestandskriterier.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Tabel 35.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 35 optalt fra land 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 3). Totaler er kun anført for år med udført midvintertælling.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skarv	225			5	33					320				
Knopsvane	8				12					14		14	8	20
Sangsvane	7		4	2		1	7		34	10	10	164	13	90
Kortnæbbet gås														2
Grågås	23	10	12	72	209	167	280	32	1150	340	850	143	35	1245
Blisgås			11											
Pibeand	2									2			70	
Krikand					25								75	
Gråand	711			750	105					385			535	170
Taffeland													15	
Troldand	69			55	277					890			1105	
Hvinand					40					44			80	
Lille skallesluger	9												7	
Stor skallesluger	444			6	46					82			49	
Blishøne	90			15	105					4300			1120	2450
I alt (afrundet)	2000			1000	1000					6000			3000	

Ved Mossø er der i de seneste år set stigende antal af blishøne. Foto: Jacob Sterup.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 36: Horsens Fjord og Endelave

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 36.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 36, Horsens Fjord og Endelave.

Tabel 36.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 36, Horsens Fjord og Endelave (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Hjejle		T	F2, F4
Lille kobbersneppe		T	F2, F4
	Skarv	T	F4
	Bjergand	T	F4
	Ederfugl	T	F4
	Fløjsand	T	F4, F7
	Hvinand	T	F4, F5, F7

Optællinger

Hele fuglebeskyttelsesområde nr. 36 (Fig. 36.1) blev optalt i forbindelse med NOVANA-programmets landsdækkende optællinger af vandfugle om vinteren i 2004, 2008, 2013 og 2016 samt ved landsdækkende optællinger af fældende fugle i somrene 2006 og 2012. I farvandet øst for Horsens Fjord (øst for Hjarnø og Alrø) blev optællingerne foretaget som linjetranssekt-tællinger, mens optællingerne i selve Horsens Fjord blev gennemført som totaltællinger fra fly samt ved optællinger fra land.

De kystnære dele af fuglebeskyttelsesområdet er i perioden 2004-2017 desuden optalt regelmæssigt fra land i oktober (knortegås og svømmeandetællinger årligt, almindelig ryle hvert andet år) samt i forbindelse med målrettede tællinger af hjejle (hvert sjette år i maj) og knortegås (årligt i april-maj). Derudover tælles gæs og svaner ved midvinter. Ved midvinter og i oktober foretages en totaltælling af alle vandfuglearter, tællingerne i april-maj og oktober er målrettet de nævnte arter. Området blev desuden overvåget intensivt i forbindelse med reservatovervågningen 2008-2010, hvor reservaterne ved Vorsø, Lerdrup Bugt og Endelave blev optalt, som hovedregel fra land, men enkelte tællinger ved Endelave fra fly (Clausen m.fl. 2014).

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 36.2 og 36.3. Området har i 2004-2017 hyppige forekomster af lysbuget knortegås og ederfugl, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for arterne. Der er derudover flere forekomster af grågås, mørkbuget knortegås, gråand, fløjsand, bjergand, hvinand, hjejle, stor regnspeve, lille kobbersneppe og hvidklire, der overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for disse arter.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag er der ingen tvivl om, at der ofte forekommer mere end 20.000 vandfugle. De kystnære forekomster rummer gennemsnitligt 10.000 fugle, men enkelt år overstiger antallene

20.000 (Tabel 36.2). Dertil kommer forekomster af mere end 20.000 fugle hvert af de fire år, hvor der foreligger tal fra midvinter (Tabel 36.3).

Særlige følsomhedsperioder: Særligt området omkring Svanegrund er et vigtigt fældeområde for havdykænder, hvor ederfugl forekommer i særligt høje antal. Fra reservatovervågningen vides det, at der i området nord for og mellem Vorsø og Alrø i sensommeren forekommer større antal (> 100) af sorthalset lappedykker, som formentlig fælder i dette område (Clausen m.fl. 2010). Med en national ynglebestand på 135 par (jf. 2019-versionen af Artikel 12 databasen vedr. fuglebeskyttelsesdirektivet) er dette en forekomst som med sikkerhed udgør en flercifret %-andel af landets ynglebestand (med afkom).

Kommentarer til datagrundlaget

Fuglebeskyttelsesområde nr. 36, Horsens Fjord og Endelave, blev optalt vha. en kombination af optællingsmetoder. Anvendelse af linjetransekttællinger til estimering af marine arter skønnes at give fyldestgørende resultater for de fleste arter.

Skarv har været optaget i udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet, først som ynglefugl (tidligere Bilag 1 art), men siden 2006 fordi den samlede ynglebestand på Vorsø, Hov Røn og Svanegrund på dette tidspunkt oversteg det daværende internationale 1 %-bestandskriterium for arten (Clausen & Bregnballe 2006), hvorfor arten på daværende tidspunkt opfyldte kriterie F4 om *"at arten er regelmæssigt tilbagevendende og forekommer i internationalt betydende antal, dvs. at den i området forekommer med 1% eller mere af den samlede bestand indenfor trækvejen af fuglearten"*. Den faldende ynglebestand i området, som de senere år har udgjort ca. 1.300-1.800 par (jf. Bregnballe & Sterup 2018) i kombination med det stigende internationale 1 %-bestandskriterium (6.200 fugle), gør at dette kriterium ikke længere er opfyldt, men området huser fortsat en årlig ynglebestand, der overstiger nationale 1 %-bestandskriterier.

Lysbuget knortegås forekommer i årligt i området i antal, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier, hvor især området øst for Gyllingnæs benyttes (P. Clausen, DCE, unpubl. data). Det fremgår ikke af tabellen, dels fordi gæssene som hovedregel først ankommer til området efter oktober-tællingen gennemføres, dels fordi de til tider fouragerer på land ved midvinter, herunder også på Alrø. De mørkbugede knortegås forekommer normalt ved Endelave, sjældnere ved Horsens Fjord. Forekomsten dokumenteres også af Vikstrøm m.fl. (2015).

Antallet af rastende bjergand i området synes faldende, i lighed med den internationale bestand. I dag forekommer arten typisk i de indre dele af Horsens Fjord, i randen af fuglebeskyttelsesområdet vest for Borre Odde og syd for Vorsø, hvor fuglene dog registreres hyppigere end tabellen angiver (Jens Gregersen pers. medd.). De større flokke, som førhen forekom i omegnen af Endelave (Laursen m.fl. 1997), er ikke set i mange år.

Ederfugl forekommer talrigt i området. De i Tabel 36.3 angivne antal stammer udelukkende fra de modellerede antal i den østlige del af området, hvortil der kan lægges nogle tusinder fugle fra selve Horsens Fjord. Disse antal viser at området i alle de vintre, hvor det samlede område blev overvåget, havde forekomster der oversteg internationale 1 %-bestandskriterier. Det store antal anført i Tabel 36.2 fra 2008 er baseret på reservattællinger fra oktober, og udgør summen af tal fra de tre ovenfor nævnte reservater samt ved Møllegrund (talt fra Endelave-færgen).

Tabel 36.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i de kystnære dele af fuglebeskyttelsesområde nr. 36 optalt fra land 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). For arter på de åbne havområder henvises til Tabel 36.3.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Gråstrubet lappedykker	1		2		17					2				
Skarv	526	9	1048	1	492	1014	544	109	851	601	66	10	168	192
Knopsvane	73	2	13	2	39	39	117	60	18	27	78	66	52	100
Sangsvane	411	171	22		304	306	447	181	199	412		2	139	
Kortnæbbet gås									48				0	
Grågås	1205	320	2115	53	2100	1234	2115	1770	1694	172	481	120	503	2501
Blisgås														16
Bramgås					60	2	26	60	5		8		0	1877
Mørkbuget knortegås	199	98	219	246	137	426	301	193	458			889	96	40
Lysbuget knortegås					78		82	2	8	1	362		0	125
Gravand	38	44	10	25	82	46	85		20	84	74	88	115	64
Pibeand	273	526	918	905	1221	775	770	638		326	1163	160	737	496
Knarand					4		2			1				2
Krikand		23	48	88	563	113	450	42	45	2	27		300	27
Gråand	2290	1485	1020	612	2148	1535	874	488	775	1340	447	214	1071	729
Spidsand		4			3	2	4	6						
Skeand			7	1										
Bjergand	90				700	250								1
Ederfugl	3588	9	1826	30	11055	677	5571	170	731	8328	60	156	5121	2042
Hvinand	879	210	250	570	1001	540	232	20		845	150	27	511	394
Lille skallesluger													1	
Toppet skallesluger	82	10	10	4	370	133	30	53	25	68	28	13	504	118
Stor skallesluger	11	6	9	21	3	26	12	4					6	28
Havørn									1	5	1		4	2
Blå kærhøg						1	1							
Fiskeørn					1	1						1		
Vandrefalk						1	1							
Blishøne	100	36	30	130	10		50							
Strandskade	149	40	161	30	330	78	95	62	84	119	144	71	163	52
Klyde													4	2
Hjejle			50		5425	5200	4880	450	440		3560	1090	600	160
Strandhjejle					1	17	17	22	2		8		1	8
Islandsk ryle	9	15		12	75	42				2			0	12
Almindelig ryle	325	170	280	450	1780	1000	206	357		70	1052	47	1290	300
Lille kobbersneppe					25	14	2714	10	2600	1	720		1328	88
Stor regnspove	88	57	111	60	638	346	209	283	132	463	260	107	315	392
Rødben	29	6			136	100	30	1		2	3	14	14	33
Hvidklire			152		5	13	2		3		15	2	21	89
I alt (afrundet)	10000	3000	8000	3000	29000	14000	20000	5000	8000	13000	9000	3000	13000	10000

Sortand og fløjlsand blev begge registreret i fuglebeskyttelsesområdet i lave antal sammenholdt med tidligere opgørelser (Joensen 1974, Laursen m.fl. 1987). I lighed med fuglebeskyttelsesområde nr. 31 (se ovenfor) er disse arter førhen også i set større antal på andre årstider end vinter og sensommer.

Hjejle forekommer i størst antal i området om efteråret, hvor NOVANA-programmet ikke før 2018 har haft en systematisk overvågning af arten. De større antal anført i tabellen er således indsamlet i forbindelse med reservat- og svømmeandetællingerne på denne årstid.

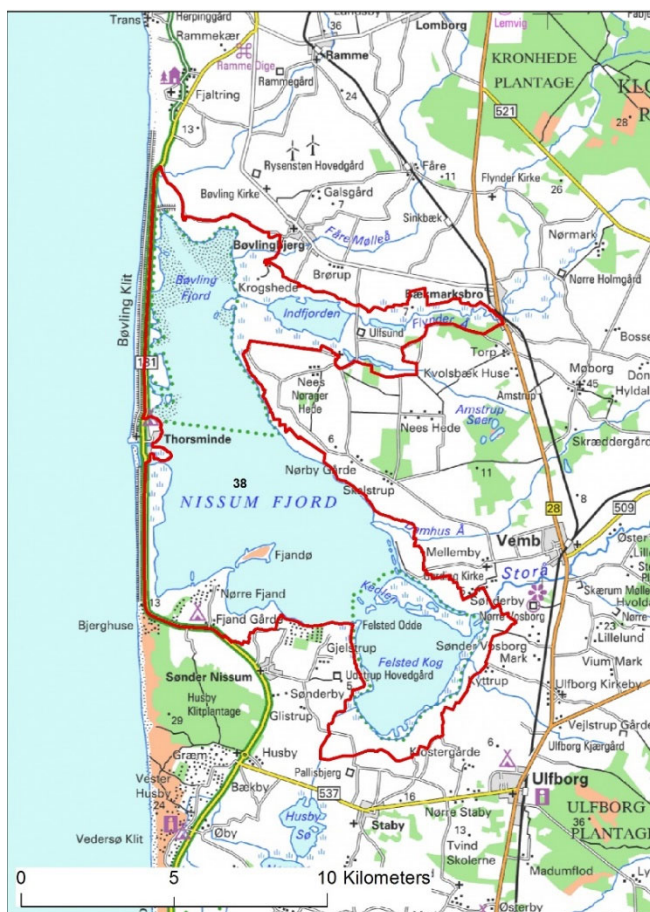
Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevareministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) blev landbrugsarealer på Endelave og Hjarnø udtaget fra beskyttelsesområdet. Da de svaner, gæs, hjejler og viber, som indimellem fouragerer i disse områder, normalt flyver til overnatning i de fladvandede områder ved øerne, vil de præsenterede tal også være repræsentative for den nye afgrænsning.

Tablet 36.3. Estimerede antal af udvalgte arter tilknyttet de åbne havområder fra fuglebeskyttelsesområde nr. 36 foretaget på grundlag af linjetransekt-tællinger, udført i området i perioden fra 2004 til 2016. For hvinand er det antaget, at det samlede antal kan estimeres ud fra observerede antal langs transekterne ved brug af samme omregningsfaktor som benyttes for toppet skallesluger. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). For fløjlsand er der pga. metodeusikkerhed angivet et interval for antallene i år med væsentlige antal, dvs. mere end 1 % af den nationale bestand (se detaljer side 28).

Artsnavn	Vinter				Sommer	
	2004	2008	2013	2016	2006	2012
Ederfugl	18735	18171	47361	20874	10119	2470
Sortand	735	3206	184	2960	59	
Fløjlsand	248-620	413-1033	282-704	32		
Hvinand	2480	4130	2815	160	0	0
Toppet Skallesluger	85	250	110	150	5	0
I alt (afrundet)	23000	27000	51000	24000	10000	2000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 38: Nissum Fjord

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 38.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 38, Nissum Fjord.

Tabel 38.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 38, Nissum Fjord (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Træk-gæst	Kriterier
Pibesvane		T	F2, F4
Sangsvane		T	F2, F4
Bramgås		T	F2, F5
Klyde		T	F1, F4
Pomeransfugl		Tn	F2
Lille kobbersnepe		T	F2, F4
	Knopsvane	T	F4
	Kortnæbbet gås	T	F4
	Lysbuget knortegås	T	F4
	Pibeand	T	F4
	Krikand	T	F4
	Spidsand	T	F4
	Toppet skallesluger	T	F4
	Stor skallesluger	T	F4

Optællinger

Nissum Fjord (Fig. 38.1) er under NOVANA-programmet 2004-2017 optalt ved midvinter i forbindelse med de landsdækkende tællinger i 2004, 2008, 2013 og 2016 samt ved fældefugletællingerne i 2006 og 2012. Området tælles også i september-oktober (grågås og svømmeandetællinger) samt i forbindelse med målrettede tællinger af bramgås og kortnæbbet gås (hvert år i marts), knortegæs (i april-maj) og klyde (i august).

Området blev derudover overvåget hyppigere i 2004-2010, både i forbindelse med Tippetnes Feltstations monitoringsprogrammer i 2004-2007 og reservatovervågningen i 2008-2010 (Clausen m.fl. 2014). Ved midvinter og om efteråret foretages en totaltælling af alle vandfuglearter, om foråret er tælling målrettet de nævnte arter.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 38.2. Området har i 2004-2017 haft hyppige forekomster af kortnæbbet gås og lysbuget knortegås samt en enkelt forekomst af klyde, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for disse arter. Der er desuden registreret flere forekomster, der overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for pibesvane, sangsvane, grågås, bramgås, krikand, gråand,

spidsand, taffeland, hvinand, stor skallesluger, hjejle, almindelig ryle, lille kobbersnepe og hvidklire.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag, med et middeltal på 20.000 fugle og flere år der overstiger 20.000, er der ingen tvivl om, at der ofte forekommer mere end 20.000 vandfugle (Tabel 38.2).

Særlige følsomhedsperioder: Fjorden var sidt i 1970'erne et vigtigt fældeområde for knopsvane, men DCE har ikke kendskab til at området aktuelt benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

Nissum Fjord har i en lang årrække haft en ringe vandkvalitet, som bevirkede at bundvegetationen stort set forsvandt fra området i løbet af 1980'erne. Dette forårsagede, at de store antal af en lang række fuglearter, som førhen forekom i området i 1970'erne og begyndelsen af 1980'erne blev markant reducerede. Status for fjorden før dette skete er beskrevet i detaljer af Joensen (1974), Jepsen (1972, 1979) og Christensen (1987) - og sammenfattet med nyere data af Clausen & Holm (2011) samt Clausen m.fl. (2017).

Dette forhold betyder at en lang række arter tilknyttet bundvegetationen, som forekom i antal der oversteg daværende internationale 1 %-bestandskriterier, ikke længere forekommer i internationalt betydende antal, fx pibesvane, pi-beand og spidsand. Knopsvane, der er den mest bundvegetationstilknyttede af svanerne forekommer end ikke i antal, der overstiger nationale 1 %-bestandskriterier. For lysbuget knortegås betyder udviklingen, at antallene er reduceret fra årlige forekomster af mere end 1.500 fugle i 1970'erne og første halvdel af 1980'erne, til få hundreder i dag (Denny m.fl. 2004, Tabel 38.2).

Tilbage i 1970'erne og 1980'erne blev der også talt større antal af store skalleslugere især om vinteren og toppede skalleslugere især om efteråret, som oversteg daværende internationale 1 %-bestandskriterier for arterne (Clausen & Holm 2011). Det kan ikke udelukkes, at fraværet af større antal af disse arter i de senere år også kan skyldes den manglende bundvegetation, da dette habitat fungerer som opvækstområde for småfisk, og dermed indirekte kan påvirke fødegrundlaget for skalleslugerne. Bemærk dog, at det er et begrænset antal tællinger, der er foretaget i området i perioden fra november-marts, hvor disse arter normalt forekommer i størst antal. For stor skallesluger gælder derudover det forhold, at arten har rykket sit overvintringsområde mod nordøst som respons på klimaforandringerne (Lehikoinen m.fl. 2013).

Pomeransfugl blev optaget på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet i 2012 på baggrund af et høringsmateriale. Arten er ikke overvåget i NOVANA-programmet i 2004-2017.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) blev mindre landbrugs- og skovarealer ved Bøvlingbjerg og Nørre Fjand udtaget fra beskyttelsesområdet. Da de gæs og svaner, som indimellem fouragerer på de berørte landbrugsarealer normalt flyver til overnatning i reservaterne i Bøvling Fjord eller Felsted Kog, vil de præsenterede tal også være repræsentative for den nye afgrænsning.

Tabel 38.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og udvalgte vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 38 optalt fra land. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3)

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skarv	2	730	546	853	926	1784	1460	1212	305	106	638	1339	375	387
Sølvhejre													3	2
Skestork	1					2	6							
Knopsvane	337	239	277	202	405	342	261	174	75	120	115	286	156	337
Pibesvane	15	6	16	7	17	52	2	3	16	15		5		
Sangsvane	561	258	112	259	266	43	584	214	14	5			55	168
Tundrasædgås		6	2	3		20		2						
Kortnæbbet gås	3076	6170	2190	4360	2493	1780	1610	5870	2920	3900	738	820	2100	2829
Grågås	1930	4604	3601	3736	4355	2032	2749	2846	2060	360	972	3009	1644	1954
Blisgås	7	1	165	2	1			11		4		2		
Bramgås	578	2511	1935	1715	3810	1300	270	3353	2315	450	1220	1550	6025	1330
Mørkbuget knortegås		7	8	18	4	2		1				2	2	
Lysbuget knortegås	264	636	593	376	282	379	383	46	16	110	180	55	68	224
Gravand	49	163	298	283	299	212	165	35		11	5	13	4	
Pibeand	2307	1734	1173	550	532	527	480	1388	535	87	154	426	279	546
Knarand	2	20			5	3	14	13	1			3		4
Krikand	2820	3061	4245	1763	2570	1992	2650	2912	1870	3057	3225	3471	3412	2884
Gråand	1864	787	1162	1172	2724	1138	1010	932	1087	910	648	723	1458	1650
Spidsand	119	170	248	251	128	79	8	39	6	136	2	12	20	18
Skeand	22	9	9			1	7	2	59	8	2	10		5
Taffeland	250		25	7	197	75								7
Troldand	248	1	1390	158	250	200	1	4	7			240	65	1233
Hvinand	2001	1030	1964	1272	1984	351	65	174	4	144	24	298	161	777
Lille skallesluger	25		2	2	2	3							1	5
Toppet skallesluger	11	29	6	78	61			8				34	199	3
Stor skallesluger	942	2	1	109	287					619			80	219
Havørn	2						1	1		1			2	1
Blå kærhøg	4	3	5	3	4	3	1	2		2		1	1	2
Fiskeørn	1	1	1		3		1	1						4
Dværgfalk	1	1	1			1		1				1	1	
Vandrefalk	1	1	2	2	1	2	2	2	3	3	4	1	2	1
Blishøne	331	11	375	87	1250	285	34		8			11	2	64
Trane					2			2						
Klyde	4	47	229	42	60	966	101	329				14	21	
Hjejle	2126	949	4618	3172	3502	1655	3370	812	550			3251	2601	1543
Strandhjejle	95	11	5	8	15	32	4	40	3			8	121	2
Islandsk ryle	6	9	24	68	1	44	7	4				1	4	
Sandløber	47		10	120	2	7		10						
Almindelig ryle	4303	6921	1268	3345	391	3345	1376	1097	12		82	45	2902	306
Lille kobbersneppe	130	271	173	282	20	709	82	212	7	56	670	253	1762	36
Stor regnspove	116	138	241	163	245	195	66	188	17	70	5	191	89	30
Rødben	10	41	41	234	21	29	26	7				25	2	5
Hvidklire	21	17	28	60	36	159	89	60				85	1	4
I alt (afrundet)	25000	31000	27000	25000	27000	20000	17000	22000	12000	10000	9000	16000	24000	17000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 39: Harboøre Tange

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 39.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 39, Harboøre Tange.

Tabel 39.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 39, Harboøre Tange (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Bramgås		T	F2, F4
Klyde		T	F1, F4
	Kortnæbbet gås	T	F4
	Lysbuget knortegås	T	F4

Optællinger

Harboøre Tange (Fig. 39.1) er i perioden 2004-2017 optalt årligt ved midvinter (IWC-område) og i september-oktober (grågås og svømmeandetællinger) samt i forbindelse med målrettede tællinger af bramgås og kortnæbbet gås (hvert år i marts), knortegæs (i april-maj) og klyde (i august).

Området blev derudover overvåget hyppigere i 2004-2010, både i forbindelse med Tippetnes Feltstations monitoringsprogrammer i 2004-2007 og reservatovervågningen i 2008-2010 (Clausen m.fl. 2014). Ved midvinter og om efteråret foretages en totaltælling af alle vandfuglearter, om foråret er tælling målrettet de nævnte arter.

Desuden er der gennemført tællinger ud fra digitale orthofotos af fældefugle i området (Petersen m.fl. 2016).

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 39.2. Området har i 2004-2017 haft hyppige forekomster der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for rastende bestande af kortnæbbet gås og lysbuget knortegås og en enkelt forekomst af hjejle, der overstiger det internationale 1 %-bestandskriterie for arten. Der er desuden registreret flere forekomster, der overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for skarv, knopsvane, pibesvane, gravand, pibeand, krikand, taffeland og blichøne.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag vurderes det, at der regelmæssigt kan forekomme mere end 20.000 vandfugle i området. Middeltallet er 15.000 fugle og der er flere år som overstiger eller er tæt på 20.000 fugle (Tabel 39.2). Det ses i tabellen at de højeste tal af dykænder typisk er fra årene, hvor de dybere østlige dele af beskyttelsesområdet er talt fra fly (2004, 2008, 2013 og 2016). En mere regelmæssig overvågning af denne artsgruppe om vinteren og af vadefugle generelt i juli-september og hjejle i oktober ville givetvis bringe årstotaler for flere af disse arter, og dermed også den samlede total, betydeligt højere op.

Særlige følsomhedsperioder: Nissum Bredning har ved de seneste fældefugletællinger været et af Danmarks vigtigste fældeområder for toppet skallesluger (Nielsen m.fl. 2019), se uddybning nedenfor. Se derudover omtale af hele Nissum Brednings betydning som isvinter refugium for bl.a. hvinand under fuglebeskyttelsesområde nr. 28.

Kommentarer til datagrundlaget

Langt de fleste fugle ses normalt inden for reservatet på Harboøre Tange, hvor der er en udbredt bundvegetation i den sydlige af de to laguner (Holm & Clausen 2006, Clausen m.fl. 2014, 2017).

For kortnæbbede gås og bramgås, som primært er overvåget i januar og marts, gælder at større antal til tider benytter senere på foråret eller om efteråret.

For lysbuget knortegås er forekomsten de fleste år størst i februar-marts, når større antal returnerer fra overvintringspladsen i Lindisfarne (Clausen m.fl. 1996, Denny m.fl. 2004).

Nissum Bredning er i dag et af landets vigtigste fældeområder for toppet skallesluger. Ud fra analyse af digitale orthofotos blev den samlede fældebestand i juli-august 2016 estimeret til mellem 1.456 og 2.570 fugle (Petersen m.fl. 2016), og ved fældefugletællingen i sommeren 2018 blev der talt 1.236 fugle i det samlede område. Det er antal, som overstiger det aktuelle internationale 1 %-bestandskriterie for arten. De fældende fugle ligger typisk i den vestlige del af fuglebeskyttelsesområde nr. 28, eller i de lidt dybere dele af fuglebeskyttelsesområder nr. 23 og 39, der støder op til dette, hvilket betyder at de tre områder bedst betragtes som et samlet fældeområde for toppet skallesluger. I sommeren 2018 blev 891 af fuglene dog talt i fuglebeskyttelsesområde nr. 39.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevareministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) blev et større landbrugsareal ved Harboøre og de inderste dele af Plet Enge udtaget fra beskyttelsesområdet. Da de gæs og svaner, som indimellem fougagerer i disse områder, oftest flyver til overnatning i reservatet som omfatter Harboøre Fjord på Harboøre Tange og de yderste dele af Plet Enge, vil de præsenterede tal også være repræsentative for den nye afgrænsning.

Tabel 39.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og udvalgte vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 39 optalt fra land. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3).

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Gråstr. lappedykker										1			1	
Nordisk lappedykker		1		1	1	1								
Skarv	51	615	1122	491	648	659	835	656	2853	243	173	185	1236	565
Sølvhejre												1	1	
Skestork					7	1		3				4	20	10
Knopsvane	1254	999	1087	892	1290	763	510	577	820	1189	495	364	659	412
Pibesvane	18			3	33			28	4	2		118	170	13
Sangsvane	244	18	42	24	119	80	48	136	77	39	46	49	30	551
Tundrasædgås		1	2	1	1						1			
Kortnæbbet gås	835	2298	2	1714	2300	2915	2100	2600	3300	1300	700	605	90	225
Grågås	29	144	87	205	275	135	470	281	120	507	740	393	2058	1313
Bramgås	130	150		4	270	800	165	950	12	60	310	6085	215	3145
Blisgås								5		1			45	2
Mørkbuget knortegås	41	50	99	132	3	152		12	3		32	60	380	1
Lysbuget knortegås	457	410	122	361	473	630	380	1018	1216	785	428	295	713	475
Gravand	142	593	433	375	592	266	192	192	204	115	160	167	59	159
Pibeand	725	1869	1590	1925	2635	1065	2329	2106	4214	3554	11390	1445	7587	2076
Krikand	99	155	332	155	455	499	87	1272	450	430	770	3645	327	725
Gråand	215	678	537	499	737	470	313	628	685	255	610	720	407	1090
Spidsand	13	83	29	36	55	53		44	22	8	141	46	44	25
Skeand			1		10			8		4	41	77	48	29
Taffeland		1	1		7	1	2	3	44	1	134	175	342	205
Troldand	737	135	111	17	483	93	115	185	250	185	655	302	323	123
Bjergand	94	60	120	77	87	3	2	70	8	9	180	115	3	40
Ederfugl	49	115	879	164	82	18	136	51	925	1836	250	150	5010	56
Hvinand	237	301	167	338	721	250	358	579	342	361	330	451	287	245
Lille skallesluger						1		6		1		1	1	
Toppet skallesluger	32	186	1360	103	106	76	317	355	98	35	181	56	82	95
Stor skallesluger					1					1				
Havørn					1			2						
Blå kærhøg		2	1	1	2			2						1
Dværgfalk			2		1		1				1			
Vandrefalk					1	1	1	2	1	2	2	1	2	1
Blishøne	1580	1595	1037	1375	3050	873	450	600	900	620	795	1215	1150	880
Strandskade	25	47	70	32	92	51	59	72	82	28	69	25	69	30
Klyde					2	10	1					1		
Hjejle		7680	590	1200	1710	4440	1927	1103	270	1		1690	17	35
Strandhjejle		9	5	13	42	8	11	11	48		2	1	62	
Islandsk ryle	3	50	21	84	81	82	42	20		9		8	30	7
Sandløber		1	8	3	22		1			6				
Almindelig ryle	4	174	1190	1106	985	363	256	196	48	260	81	278	459	513
Lille kobbersneppe	1	47	125	59	57	100	52	39	146	12	18	19	88	14
Stor regnspeve	10	89	146	149	188	144	236	166	193	89	109	106	113	78
Rødben	37	82	178	214	227	102	45	36	3	1	8	35	25	24
Hvidklire		4	27	11	14	10	10	19	1	1	1	7	5	4
I alt (afrundet)	7000	19000	12000	12000	18000	15000	11000	14000	17000	12000	19000	19000	22000	13000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 40: Venø og Venø Sund

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 40.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 40, Venø og Venø Sund.

Tabel 40.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 40, Venø og Venø Sund (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendix 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Lysbuget knortegås		T	F4
Hvinand		T	F4, F6
Toppet skallesluger		T	F4

Optællinger

Hele fuglebeskyttelsesområde nr. 40 (Fig. 40.1) blev optalt fra fly (totaltælling af alle vandfugle) i forbindelse med NOVANA-programmets landsdækkende optællinger af vandfugle om vinteren i 2004, 2008, 2013 og 2016 samt ved landsdækkende optællinger af fældende fugle i somrene 2006 og 2012. Området er derudover optalt næsten årligt i forbindelse med midvintertællinger af gæs og maj-tællinger af knortegæs.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 40.2. Området har i 2004-2017 haft næsten årlige forekomster af lysbuget knortegås, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for arten. Der er desuden registreret enkeltforekomster af hvinand, der overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag (Tabel 40.2), områdets areal og habitatsammensætning, vurderes det, at der ikke forekommer mere end 20.000 vandfugle i området. Vikstrøm m.fl. (2015) nævner heller ikke sådanne forekomster.

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

Status for hvinand og toppet skallesluger er usikker, da området ofte har været delvist frosset ved midvintertællingerne, og da de største antal af arterne hyppigere er set i området i det sene efterår (Joensen 1974, Laursen m.fl. 1997). Derfor er der i det aktuelle NOVANA-program indført en tælling målrettet disse to arter hvert andet år i november, men den første tælling, der blev udført i november 2017, gav dog ikke antal af national betydning for nogen af arterne fra området.

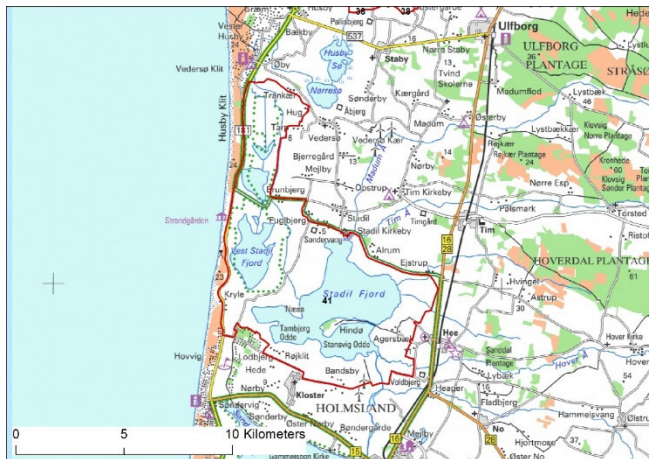
Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevareministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af området afgrænsning.

Tabel 40.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og udvalgte vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 40 optalt fra land eller fly. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrappede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3).

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skarv	25		55		46				50	2			18	
Skestork														5
Knopsvane	2				5								15	2
Sangsvane				6										
Grågås														20
Bramgås														20
Mørkbuget knortegås														6
Lysbuget knortegås	240	120	375	240	220	67	140	430	450	435	65	760	290	580
Gravand					2									
Pibeand	200				52									
Krikand					11									
Gråand	520		30		203					34			74	
Ederfugl					152					62				15
Hvinand	828				275					566			557	96
Toppet skallesluger	209		40		343					63			56	70
Stor skallesluger	3				5					49			12	
Strandskade	20				42									
Hjejle					10									
Islandsk ryle	1													
Almindelig ryle	69													
Rødben	4													

Fuglebeskyttelsesområde nr. 41: Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 41.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 41, Stadil og Vest Stadil Fjord.

Tabel 41.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 41, Stadil og Vest Stadil Fjord (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Pibesvane		T	F2, F4
Sangsvane		T	F2, F4
Bramgås		T	F2, F5
Pomeransfugl		Tn	F2
Hjejle		T	F1
	Kortnæbbet gås	T	F4
	Grågås	T	F4
	Krikand	T	F4
	Spidsand	T	F4
	Skeand	T	F4

Optællinger

Stadil-fjordene er under NOVANA-programmet 2004-2017 optalt ved midvinter i forbindelse med de landsdækkende tællinger i 2004, 2008, 2013 og 2016 samt ved fældefugletællingerne i 2006 og 2012. Området tælles også i september-oktober (grågås og svømmeandetællinger) samt i forbindelse med målrettede tællinger af gulnæbbede gæs og svaner (hvert år i januar), bramgås og kortnæbbet gås (i marts) og pibesvane (i november).

Området blev derudover overvåget hyppigere i 2004-2010, både i forbindelse med Tippetnes Feltstations monitoringsprogrammer i 2004-2007 og reservatovervågningen i 2008-2010 (Clausen m.fl. 2014). Ved midvinter og om efteråret foretages en totaltælling af alle vandfuglearter, om foråret er tælling målrettet de nævnte arter.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 41.2. Området har i 2004-2017 haft flere forekomster af sangsvane, kortnæbbet gås, bramgås og krikand, samt en enkelt forekomst af spidsand, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for disse arter. Der er desuden registreret flere forekomster, der overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for de samme arter samt knopsvane, pibesvane, grågås, pibeand, knarand, skeand, blishøne og hjejle.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag, med et middeltal på 23.000 fugle og flere år der overstiger 20.000 (Tabel 41.2), er der ingen tvivl om, at der ofte forekommer mere end 20.000 vandfugle

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

Vest Stadil Fjord blev naturgenoprettet sidst i 1990'erne og i disse år blev der foretaget en meget intensiv overvågning af området (Madsen m.fl. 2003), som gradvist er ekstensiveret siden da. Der er således sket en ekstensivering af overvågningen i den sidste del af overvågningsperioden, hvor der typisk er udført tre-fire årlige tællinger. Se Clausen & Holm (2011) for en uddybning af, hvad intensiv versus ekstensiv overvågning betyder for observerede årsmaksima.

Dette forhold kan for nogle arter bevirke, at den mangel på årlige forekomster af antal der overstiger (inter-)nationale 1 %-bestandskriterier i højre del af Tabel 41.2 ikke er reel, men blot afspejler færre tællinger.

Området var en særdeles vigtig rasteplass for pibesvane i 1970'erne (Poorter 1991) og også i begyndelsen af 1990'erne (Laubek 1995). Det var to perioder, hvor der også var større forekomster af arten i Ringkøbing Fjord (begge perioder) og Nissum Fjord (første periode) – og hvor fuglene fouragerede på en udbredt bundvegetation i disse fjorde, før de skiftede til landbrugsarealerne i omegnen. Det kan ikke udelukkes, at senere års fravær af fødegrundlaget i de to nabofjorde har bevirket, at pibesvanerne også er ophørt med at forekomme i større antal ved Stadil-fjordene.

For kortnæbbede gås og bramgås, som primært er overvåget i januar og marts, gælder at større antal til tider benytter beskyttelsesområdet senere på foråret eller om efteråret.

Pomeransfugl blev optaget på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet i 2005 på baggrund af den bearbejdning af artens forekomst i Danmark, som Østergaard (2001) giver. Arten er ikke overvåget i NOVANA-programmet i 2004-2017.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevareministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) blev nogle landbrugsarealer nord for Vest Stadil Fjord og syd, øst og nord for Stadil Fjord udtaget fra beskyttelsesområdet. Da de svaner, gæs og hjejler, som indimellem fouragerer i disse områder, ofte flyver til overnatning ved Stadil-fjordene, vil de præsenterede tal også være repræsentative for den nye afgrænsning.

Tabel 41.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og udvalgte vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 41 optalt fra land. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3).

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Gråstrubet lappedykker			1	2				1						
Nordisk lappedykker		4		1										
Skarv	204	32	40	25	63	126	66	56	17	16	63	126	11	28
Silkehejre					1	1								
Sølvhejre			1			1	1				1	2	1	
Skestork			5	6	3						1	5		4
Knopsvane	578	564	365	412	274	471	238	140	207	65	293	240	260	169
Pibesvane	127	6	13	5	158	84	80	6				111	45	
Sangsvane	440	128	203	39	636	339	240	565	20	525			149	830
Tajgasædgås							11							
Tundrasædgås	2		1		3			1						
Kortnæbbet gås	5299	7430	5940	8990	3060	1849	520	3330	2756	170	379	465	136	55
Grågås	5026	2625	3200	3311	4895	1454	4710	1990	2099	28	566	1412	1673	1677
Blisgås	12	1	435		120	23	7	3						
Bramgås	1825	3255	4750	7250	6375	7080	2840	6065	13670		2606	2925	770	800
Mørkbuget knortegås	1		1		1									6
Gravand	3				30		10	3						2
Pibeand	1074	1020	1685	1190	2028	4107	4502	379	1555	155	208	1698	394	800
Knarand	111	156	117	236	324	129	116	71	7	9	57	32	27	
Krikand	4725	2782	1596	3580	4095	2394	2602	4086	8368	2505	1868	5893	2208	2645
Gråand	627	432	759	377	851	689	644	566	465	984	491	289	1317	116
Spidsand	384	47	9	130	63	81	666	29	42			31	13	81
Skeand	67	57	34	61	74	58	89	97	44	100	6	44	5	
Taffeland	104	204	95	72	82	6	34	40	47		6	19	24	8
Troldand	1687	1462	412	630	282	41	284	477	2	90	231	40	284	89
Bjergand	1	3			1			8		1				
Hvinand	257	79	16	43	137	94	40	89	40	86	62	39	61	
Lille skallesluger	4				5		1	7		8				2
Stor skallesluger	382	8		34	234		1	10		106		1	50	
Havørn	1				1	2	2	3		2				1
Blå kærhøg	6	3	1	4	5	6	2	4	1				2	1
Fiskeørn	1	3		1	5	1	2	2				2		
Dværgfalk	1	1	2	1	1	3	1							
Vandrefalk	1	3	1	1	2	2	1	1	2			4	1	
Blishøne	3252	3571	3302	2662	2607	3097	550	1072	138	1	253	735	203	170
Trane						13		5			4			12
Hjejle	5960	5305	5840	2927	4980	15480	5125	774	3370		400	3100	1051	5605
Strandhjejle	8	6		2	2	1		9			4			
Islandsk ryle	14	5	1	8		4	49	2						2
Almindelig ryle	180	59	42	40	137	55	300	457			8	140		251
Lille kobbersneppe	5	8			1	2	2	211						14
Stor regnspove	192	74	139		6	1	16	13						
Rødben	26	1		3	8	1	5	3			1			1
Hvidklire	4	3	30	15	9	13	3	1						
I alt (afrundet)	33000	29000	29000	32000	32000	38000	24000	21000	33000	5000	8000	17000	9000	13000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 43: Ringkøbing Fjord

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 43.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 43, Ringkøbing Fjord.

Tabel 43.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 43, Ringkøbing Fjord (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Pibesvane		T	F2, F4
Sangsvane		T	F2, F4
Bramgås		T	F2, F4
Havørn		Tn	F2
Blå kærhøg		Tn	F2
Fiskeørn		Tn	F2
Vandrefalk		Tn	F2
Klyde		T	F1, F4
Pomeransfugl		Tn	F2
Hjejle		T	F1
Lille kobbersnepe		T	F2, F4
	Knopsvane	T	F4
	Kortnæbbet gås	T	F4
	Grågås	T	F4
	Mørkbuget knortegås	T	F4
	Gravand	T	F4
	Pibeand	T	F4
	Krikand	T	F4
	Spidsand	T	F4
	Skeand	T	F4
	Hvinand	T	F4
	Stor skallesluger	T	F4
	Blishøne	T	F4
	Almindelig ryle	T	F5

Optællinger

Hele Ringkøbing Fjord, herunder de dele som ligger indenfor fuglebeskyttelsesområde nr. 43 (Fig. 43.1), er under NOVANA-programmet 2004-2017 optalt ved midvinter i forbindelse med de landsdækkende tællinger i 2004, 2008, 2013 og 2016 samt ved fældefugletællingerne i 2006 og 2012. Størstedelen af området tælles fra land, med de dybere dele mod nordvest og sydøst er blevet talt fra fly.

Store dele af fuglebeskyttelsesområdet overvåges dog meget mere intensivt og er et af Danmarks mest velundersøgte fuglebeskyttelsesområder. I perioden 2004-2017 er der på Tipperne foretaget 1-3 månedlige tællinger i januar og marts-november. På Havrvig Grund, Stauning Grund (med Klægbanken) samt Skjern Enge med området omkring Høje Sande er der i 2004-2011 typisk udført mellem 1-3 månedlige tællinger i august-november i forbindelse med reservatovervågningen i Ringkøbing Fjord og reservatforsøg ved Skjern Engene. Værnengene og Værnsande blev talt månedligt i 2004-2011. Fra 2012-2017 er Havrvig Grund, Stauning Grund, Klægbanken, Skjern Enge, Høje

Sande, Værnengene og Værnsande typisk optalt i september-oktober i forbindelse med optællingerne af grågås og svømmeænder. Ved tællingerne er der som hovedregel foretaget en totaltælling af alle vandfuglearter og rovfugle. I marts er der udført tællinger af bramgås og kortnæbbet gås og i maj af knortegås. Derudover er der flere år foretaget en optælling af den fældende knopsvanebestand.

Overvågningsmetoder og resultater for Tipperne er beskrevet i detaljer af Meltofte & Clausen (2011, 2016), for reservaterne i de øvrige dele af fjorden af Clausen m.fl. (2014) og for Skjern Enge af Bregnballe m.fl. (2014).

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 43.2. Området har i 2004-2017 haft hyppige forekomster af skarv, pibesvane, sangsvane, knopsvane, kortnæbbet gås, bramgås, pi-beand, krikand, spidsand, skeand, klyde og hjejle, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for disse arter. Der er desuden registreret hyppige forekomster, der overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for skestork, grågås, blisgås, mørkbuget knortegås, gravand, knarand, gråand, hvinand, toppet skallesluger, stor skallesluger, havørn, blå kærhøg, trane, blishøne, strandhjejle, sandløber, almindelig ryle, lille kobbersnepe, stor regnspove, rødben og hvidklire. Enkelte rastefuglearter hvis antal generelt er én eller to cifrede tal er udeladt (lappedykkere, silkehejre, lystbuget knortegås, havdykænder, - det samme gælder strandskade (hvis forekomst domineres af ynglefuglene på Tipperne).

20.000 vandfugle: Med årlige forekomster af mellem 71.000 og 112.000 fugle (Tabel 43.2) er der ingen tvivl om, at der forekommer mere end 20.000 vandfugle.

Særlige følsomhedsperioder: Ringkøbing Fjord er en vigtig fældeplads for knopsvane, og var det tilbage i 1970'erne også for svømmeænder (Meltofte & Clausen 2011). Da fjorden hurtigt fryser til i kolde vintre er den ubetydende som isvinter refugium for vandfugle.

Kommentarer til datagrundlaget

Ringkøbing Fjord har i en lang årrække haft en ringe vandkvalitet, som bevirkede at bundvegetationen i perioder har været forsvundet i 1980'erne og 1990'erne. Dette forårsagede, at de store antal af en lang række fuglearter, som førhen forekom i fjorden i 1970'erne og begyndelsen af 1980'erne blev markant reducerede. Meltofte & Clausen (2011) giver en gennemgang af svømmefuglenes respons på disse forhold og Petersen m.fl. (2008) uddyber de marinbiologiske forhold i fjorden.

De seneste 10-15 år er der dog set en gradvis fremgang i fjordens vandmiljø og udbredelsen af bundplanter (Meltofte & Clausen 2011, Clausen m.fl. 2017). Det har bevirket af antallet af rastende svaner og svømmeænder har været stigende de senere år i perioden fra 2004 til 2017, som afrapporteres her. Det skal dog bemærkes at antallene af knopsvane og især blishøne dog stadig ikke på niveau med 1970'ernes bestande. I årene 1974-1979 var der således årlige topforekomster på mellem 3.700-7.600 knopsvaner og 18.000-36.000 blishøns i år hvor hele fjorden blev talt (Clausen & Holm 2011, Meltofte & Clausen 2011).

Tilbage i 1970'erne og 1980'erne blev der også talt større antal af store skalleslugere og hvinand om vinteren (Meltofte & Clausen 2011), som oversteg daværende internationale 1 %-bestandskriterier for arterne (Fredningsstyrelsen

1983). Det kan ikke udelukkes, at fraværet af større antal af disse arter i de senere år også kan skyldes den manglende bundvegetation, da dette habitat fungerer som opvækstområde for småfisk, og dermed indirekte kan påvirke fødegrundlaget for skalleslugerne. Som tidligere nævnt er der også eksempler på, at hvinands antal reduceres hvis bundvegetationen forsvinder (Seymour m.fl. 2002).

Bemærk dog, at det er et begrænset antal tællinger, der er foretaget i området i perioden fra november-marts, hvor disse arter normalt forekommer i størst antal – og at de største antal af stor skallesluger er registeret i 3 af 4 vintre med landsdækkende optælling og dermed dækning af hele fjorden. For stor skallesluger gælder derudover det forhold, at arten har rykket sit overvintringsområde mod nordøst som respons på klimaforandringerne (Lehikoinen m.fl. 2013).

Pomeransfugl blev optaget på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet i 2012 på baggrund af et høringsmateriale. Arten er ikke overvåget i NOVANA-programmet i 2004-2017.

Blå kærhøg, havørn og vandrefalk blev optaget i udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet i 2005 og fiskeørn i 2012 på baggrund af det omfattende optællingsdatasæt fra fjorden. Arterne blev ikke overvåget i NOVANA-programmet i 2004-2017, men er blevet talt systematisk i dette fuglebeskyttelsesområde, hvorfor tallene i tabellen er rimeligt repræsentative for forekomsten. Dog skal det bemærkes, at antallet af tællinger de seneste 5 år har været betydeligt færre end førhen, og specielt i november, hvorfor den antydede tilbagegang i antal af fx blå kærhøg de seneste år ikke nødvendigvis er reel.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) blev et sommerhusområde ved Halby samt nogle landbrugsarealer øst for Ringkøbing Fjord udtaget fra beskyttelsesområdet. Endvidere blev den del af Skjern Enge, som til primo 2018 indgik i beskyttelsesområde nr. 43, overført til et nyt fuglebeskyttelsesområde nr. 118, Skjern Å.

For den nye afgrænsning af fuglebeskyttelsesområde nr. 43, Ringkøbing Fjord, der er identisk med Ramsar område nr. 2, er det overordnet set de samme arter, der forekommer i antal som overstiger internationale og nationale 1 %-bestandskriterier. Hyppigheden af antal, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier, er dog færre for skeand, og hyppigheden af antal over nationale 1 %-bestandskriterier færre for knarand og blishøne. Taffeland forekommer ikke i antal over de nationale 1 %-bestandskriterier (Tabel 43.3).

Fuglebeskyttelsesområde nr. 118: Skjern Å

Arter: Fremgår af Tabel 118.1. Området har i 2004-2017 haft flere forekomster af sangsvane, kortnæbbet gås, krikand og skeand, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier. Der er desuden registreret flere forekomster, der overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for førnævnte fire arter samt pibesvane, grågås, bramgås, pibeand, knarand, gråand, spidsand, skeand, havørn og blishøne, og enkelte sådanne forekomster af blisgås og blå kærhøg.

20.000 vandfugle: Der er registreret mellem 11.000 og 27.000 vandfugle (middel 18.000)(Tabel 118.1), hvoraf fem år med 20.000 eller flere vandfugle.

Særlige følsomhedsperioder: Samme bemærkning som Ringkøbing Fjord.

Tabel 43.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og udvalgte vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 43 optalt fra land og fly, med beskyttelsesområdets afgræsning i primo 2018. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). I sammentællingen nederst er et T lig tusinder.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skarv	1478	2692	3940	3332	5868	3063	2140	2372	1365	2415	3936	1901	4181	3312
Sølvhejre	1	1					1	3		1		2	4	12
Skestork	6	11	17	34	72	40	60	47	81	21	20	58	85	26
Knopsvane	1436	1361	1611	1231	1577	2421	1832	1908	1143	913	2379	2684	2025	3448
Pibesvane	101	336	334	137	372	249	115	98	231	81	118	108	176	583
Sangsvane	229	778	615	379	1514	710	370	804	1514	1283	2196	86	1461	2959
Kortnæbbet gås	5100	3310	8380	7180	6686	12477	12507	10170	8183	22185	17090	8881	5214	22600
Grågås	4356	2556	2975	2203	3436	3909	3623	4241	3123	1042	3672	1378	3185	3543
Blisgås	46	8	370	80	184	743	533	972	192	119	207	135	18	143
Bramgås	7739	11200	9800	12903	12200	15971	16900	13293	19060	17000	16660	11000	11126	33600
Mørkb. knortegås	932	780	711	873	1530	572	945	1166	1058	510	520	776	623	547
Gravand	723	628	544	769	874	943	1218	1398	885	471	554	386	379	315
Pibeand	8431	11532	21105	5687	7954	8404	13884	13656	11927	25034	23679	33444	21831	11711
Knarand	99	172	109	126	227	119	138	111	71	63	94	69	177	51
Krikand	6059	6657	5745	4898	5951	6973	12293	10634	16449	7750	6964	9469	6471	3742
Gråand	4225	3667	2356	3143	2529	2238	2756	1566	1625	2085	1962	1763	3818	1910
Spidsand	1474	719	1224	1280	806	891	1983	2917	1661	1829	4168	2387	7105	4546
Skeand	274	474	503	246	634	488	573	819	592	1146	649	1036	1518	359
Taffeland	73	109	104	209	200	111	78	86	42	35	23	19	15	10
Troldand	204	264	371	571	489	673	741	548	282	41	445	489	609	349
Bjergand	4	2	1	2	3	6	6	14		239	322	1	5	35
Hvinand	794	1048	1945	898	1448	784	1485	1010	1071	485	570	340	4444	1787
Lille skallesluger	9	3	2	6	10	8	3	13	13	3	21	14	48	73
Toppet skallesluger	677	730	742	1211	1038	1164	550	295	90	349	48	381	106	143
Stor skallesluger	230	89	114	33	175	22	45	82	143	167	78	26	739	82
Havørn	3	1	3	1	4	6	9	3	3	3	2	2	13	5
Blå kærhøg	27	15	36	12	13	16	13	9	3	5	5	6	5	7
Fiskeørn		3	1	3	3	1	1			2	1	2	1	1
Dværgfalk	2	4	4	2	2	2	3	4	1	4	4	2	2	1
Vandrefalk	3	3	6	3	5	4	5	6	3	7	6	7	4	10
Blishøne	2533	4099	7140	2034	2558	5486	1143	1308	673	1130	1498	1517	830	1480
Trane		2		2			2	10	16	8	6	30	25	24
Klyde	980	839	687	697	2130	1622	1345	249	430	74	387	164	422	744
Hjejle	9323	8657	5400	9355	7100	11470	13991	12058	13480	11050	8450	11450	9160	6796
Strandhjejle	379	394	243	154	185	297	188	237	122	116	184	76	348	141
Islandsk ryle	540	499	682	323	157	299	755	335	359	157	204	235	119	377
Sandløber	13	134	143	89	49	181	13	25	10	23	140	13	120	61
Almindelig ryle	6300	7147	5609	7533	8015	7822	5537	6945	2799	5833	6217	2492	5592	4743
Lille kobbersneppe	745	785	1676	1102	950	1070	596	511	605	550	564	230	708	373
Stor regnspove	656	774	690	745	541	612	599	438	503	414	436	346	376	515
Rødben	939	675	791	410	389	747	4049	887	265	235	400	194	378	263
Hvidklire	865	1104	1058	647	626	1535	1795	1043	857	495	686	678	1097	436
Mosehornugle	3	1	1		8	2		1	2	1	1			
I alt (afrundet)	68000	74000	88000	71000	79000	94000	105 T	92000	91000	105 T	106 T	94000	95000	112 T

Tabel 43.3. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og udvalgte vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 43 optalt fra land og fly, med områdets nye afgræsning ultimo 2018 (= Ramsar område 2). Forklaring i øvrigt som Tabel 43.2, som der henvises til.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skarv	1470	2682	3925	3332	5858	3053	2140	2364	1365	2415	3936	1901	4177	3304
Sølvhejre	1	1					1	3		1		1		2
Skkestork	6	11	11	34	72	40	60	47	81	21	20	58	85	26
Knopsvane	1318	1265	1496	1140	1577	2093	1601	1630	1143	913	2379	2536	1945	3119
Pibesvane	101	336	217	137	372	249	115	98	163	81	10	108	176	548
Sangsvane	221	488	189	243	1514	382	195	745	1514	1283	267	86	887	2458
Kortnæbbet gås	5100	2500	4305	7180	6685	12475	12507	10170	8180	22185	17055	8878	5214	22600
Grågås	4356	2014	1636	1753	3420	1981	1804	2450	3123	1042	2081	1244	3185	3543
Blisgås	46	8	370	80	184	743	533	972	192	119	207	135	15	31
Bramgås	7739	11200	9800	12903	12200	15971	16900	12350	19060	17000	16660	11000	10550	33600
Mørkb. knortegås	467	315	711	510	905	557	945	1166	752	510	160	776	623	547
Gravand	723	628	544	769	874	943	1218	1398	885	471	554	386	379	315
Pibeand	5212	10556	16497	5687	4803	6358	10986	9935	10171	22252	19727	31457	20701	10086
Knarand	3	8	11	30	29	11	8	37	25	5	15	29	14	29
Krikand	4928	3817	5000	4533	3480	6380	9940	8967	9505	4922	5325	7811	6349	2557
Gråand	2808	2362	1716	1571	2529	1610	1644	1201	1625	1614	1327	1583	1974	1547
Spidsand	1474	680	1224	1280	725	891	1896	2907	1661	1625	3943	2362	6989	4528
Skeand	49	49	184	133	252	171	182	457	492	610	411	312	1233	281
Taffeland	7	2	5	1	19	1	2	10	19	1	4	2	1	
Troldand	96	32	7	11	282	3	18	117	282	41	44	20	76	4
Bjergand	4			2	3	3		14		239	322	1	5	35
Hvinand	794	1033	1945	891	1448	784	1436	1010	1071	485	569	340	4444	1787
Lille skallesluger	9	1		2	10	8	1	13	13	3	21	14	1	53
Toppet skallesluger	677	730	741	1211	1038	1163	550	295	90	349	48	381	106	143
Stor skallesluger	230	89	114	30	175	22	45	82	143	167	78	26	721	75
Havørn	3	1	3	1	3	4	6	3	3	3	2	1	5	4
Blå kærhøg	27	12	33	10	13	16	8	8	3	5	5	5	3	7
Fiskeørn			1	2	2	1	1			2	1	1		1
Dværgfalk	2	4	2	2	2	2	3	4	1	4	4	2	2	1
Vandrefalk	3	3	4	3	4	4	4	5	3	5	5	4	4	9
Blishøne	1151	2452	2660	600	1652	4340	1031	900	308	1130	620	867	830	1480
Trane		2		2			2	10		8	6	30	25	24
Klyde	980	839	687	697	2130	1622	1345	249	430	74	387	164	422	744
Hjejle	9283	8502	5400	9355	7100	11070	13340	9810	13000	11050	8450	11450	9160	6790
Strandhjejle	379	394	243	154	185	297	188	191	122	116	184	76	348	141
Islandsk ryle	540	499	682	323	157	299	755	335	359	157	204	235	119	377
Sandløber	12	134	143	89	49	181	13	25	10	23	140	13	120	61
Almindelig ryle	6300	7147	5589	7533	8015	7822	5523	6938	2799	5833	6213	2492	5592	4491
Lille kobbersneppe	745	785	1676	1102	950	1070	596	511	605	550	564	230	708	349
Stor regnspove	656	774	690	745	540	612	599	438	503	414	436	346	376	515
Rødben	939	675	791	410	389	747	4049	887	265	235	400	194	378	263
Hvidklire	865	1104	1058	647	626	1535	1795	1043	857	495	686	678	1097	436
Mosehornugle	3	1	1		8	2		1	2	1	1			
I alt (afrundet)	60000	64000	70000	65000	70000	86000	94000	80000	81000	98000	93000	88000	89000	107 K

Tabel 118.1. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og udvalgte vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 118, Skjern Å, op-talt fra land, med områdets afgræsning ultimo 2018. Forklaring i øvrigt som Tabel 43.2, som der henvises til.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skarv	31	42	30	296	735	804	314	59	18		1	19	166	431
Sølvhejre								2				2	7	10
Skestork		4	17		19									
Knopsvane	269	244	311	263	360	408	276	291	286		198	189	197	252
Pibesvane	4	16	4	18	2	14		59		1			102	2
Sangsvane	75	165	24	491	535	292	46	46		1	1	2	3048	1414
Kortnæbbet gås	300	500	130		40	2970	155	1529	3	1651	35	3	5	
Grågås	759	1034	1115	1273	1675	2492	2558	3544	1413		931	1894	2404	1253
Blisgås		8			25		65	4	2	114		70	3	115
Bramgås	110	1060	2240	2028	745	2320	2500	943	2		1250	112	1090	3100
Mørkb. knortegås					1									
Gravand	5	1	3	4	3	3	1	1					5	4
Pibeand	4900	4473	6282	3691	3954	3853	4396	4392	3420	4217	4043	2222	2282	1926
Knarand	98	173	110	120	223	178	138	116	74	63	86	66	246	57
Krikand	2513	3307	5019	2828	3532	4919	10550	4252	13865	3619	2963	3338	1272	1765
Gråand	1597	1939	1388	2133	1491	981	1266	787	1216	587	1079	654	1089	765
Spidsand	309	364	400	214	151	365	90	79	129	210	225	29	69	152
Skeand	325	506	440	248	382	475	501	401	336	539	517	736	287	141
Taffeland	101	109	104	209	197	134	78	86	41	35	22	19	15	10
Troldand	274	265	392	680	492	966	850	594	260		433	489	543	411
Hvinand	74	42	49	42	86	112	95	52	11		6	4	78	52
Lille skallesluger		3	2	6	2	3	3						9	20
Toppet skallesluger			1			1								
Stor skallesluger		21	15	22	11	2	9						18	7
Havørn	2	1		1	2	3	4	2	1	1	2	2		1
Blå kærhøg	7	8	5	4	5	4	5	4	1		1	2	3	2
Fiskeørn		5	1	2	3	1	1			1		2	1	2
Dværgfalk	1	1	2	1			1	1					1	
Vandrefalk	1	1	2	2	3	2	2	1		2	1	3		2
Blishøne	2509	3432	5958	2131	1365	1175	706	1007	668		910	650	422	208
Trane									16					
Hjejle	48	640	689	805	681	400	820	4450	5520		100	15		6
Almindelig ryle	45	140	111	6	44	6	14	77	71		4	2		292
Lille kobbersneppe			4		7			17	44					26
Stor regnspove	11	13	15	74	87	20	26	41	10				4	13
Rødben	5		7	3			46		3				0	1
Hvidklire	25	1	16	5	6	23	30						0	1
I alt (afrundet)	14000	19000	25000	18000	17000	23000	26000	23000	27000	11000	13000	11000	13000	12000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 47: Lillebælt

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 47.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 47. Lillebælt

Tabel 47.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 47, Lillebælt (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Sangsvane		T	F2, F4
	Bjergand	T	F4
	Ederfugl	T	F4
	Hvinand	T	F4, F7
	Toppet skallesluger	T	F4

Optællinger

Fuglebeskyttelsesområde nr. 47 (Fig. 47.1) blev optalt i forbindelse med NOVANA-programmets landsdækkende optællinger af vandfugle om vinteren i 2004, 2008, 2013 og 2016 samt ved landsdækkende optællinger af fældende fugle i somrene 2006 og 2012. I de åbne områder i Lillebælt blev optællingerne foretaget som linjetransekt-tællinger, mens optællingerne i en række nor blev gennemført fra land. I 2017 blev der efter revisionen af NOVANA-programmet, som foreskriver en rotation mellem overvågede områder i år uden landsdækkende tællinger, foretaget en linjetransekt-tælling.

Hejlsminde Nor og Bankel Nor overvåges årligt fra land ved midvinter (IWC-områder).

En del af området blev desuden overvåget intensivt i forbindelse med reservatovervågningen 2008-2010 (Clausen m.fl. 2014). Det optalte område omfattede omegnen af Årø og Bågø, nordpå til sydsiden af Wedellsborg halvøen samt farvandet vest og syd for Torø, hvor sidstnævnte ligger uden for fuglebeskyttelsesområdet. Kun observationer fra fuglebeskyttelsesområdet er medtaget i denne sammenstilling.

Resultater

Arter: Optællingsresultaterne er opsummeret i Tabel 47.2 og 47.3. Der er flere forekomster af sangsvane, bjergand og ederfugl samt en enkeltforekomst af sortand, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for arterne. For disse arter samt knopsvane, grågås, taffeland, troland, hvinand, toppet skallesluger, lille skallesluger og blishøne er der også flere forekomster, som overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for disse arter.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag er der ingen tvivl om, at der ofte og formentligt årligt forekommer mere end 20.000 vandfugle. Alle år hvor der er udført flytælling ved midvinter er der således set mere end 20.000 fugle (Tabel 47.1 og 47.2 kombineret), og også et af årene med reservat-tællinger i den sydlige del af beskyttelsesområdet (2008).

Særlige følsomhedsperioder: Lillebælt benyttes især som fældeområde af ederfugl og er pga. strømforholdene et vigtigt isvinter refugium for vandfugle, hvor særligt stor og toppet skallesluger synes at forekomme i markant højere antal i kolde vintre (Joensen 1974, Laursen m.fl. 1997).

Kommentarer til datagrundlaget

For alle arterne oplyst i tabellerne skal der lægges mest vægt på de år, hvor der er foretaget en optælling af det samlede område ved midvinter, hvor alle de arter som er truffet i antal, der overstiger i internationale eller nationale 1 %-bestandskriterier, forekommer i de højeste antal. Fra de andre år er kun delmængder af den samlede bestand optalt.

Sangsvane forekom i antal af både national og international betydning i perioden 2004-2009, mens arten i perioderne derefter forekom i antal, der var lavere. Det er uvist hvorfor.

Bjergand forekom i alle tre perioder 2004-2009, 2010-2015 og 2015-2016 forekom i antal, der enten oversteg internationale eller nationale 1 %-bestandskriterier, men forekomsten af bjergand i fuglebeskyttelsesområdet er meget fluktuerende. De store antal i vintrene 2008 og 2013 forekom i tætte flokke i den nordvestlige del af Bredningen (Figur 47.2). Dette er i modsætning til 2004 og 2016, hvor de største flokke i regionen forekom i Helnæs Bugt og/eller Bøjden Nor (Petersen m.fl. 2006, Holm m.fl. 2018), og dermed udenfor fuglebeskyttelsesområdet. At der ved reservatoptællingerne af den sydlige del af området i efterårene 2008-2010 ikke blev registreret bjergand (Clausen m.fl. 2014) skyldes at arten langt overvejende forekommer i danske farvande om vinteren.

Der er langt flere ederfugle i Lillebælt i vinterhalvåret end i sommerhalvåret, og forekomsten af havdykænderne ederfugl, sortand og fløjlsand kan fluktuerer markant. Det skyldes til dels at den sydlige afgrænsning af fuglebeskyttelsesområdet kun delvist omfatter de store koncentrationer af disse arter, som findes i Lillebælt. Vest og syd for Torø (udenfor beskyttelsesområdet) forekommer lavvandede områder med høje koncentrationer af disse arter, som andre dage vil ligge indenfor beskyttelsesområdet ved Årø og Bågø.

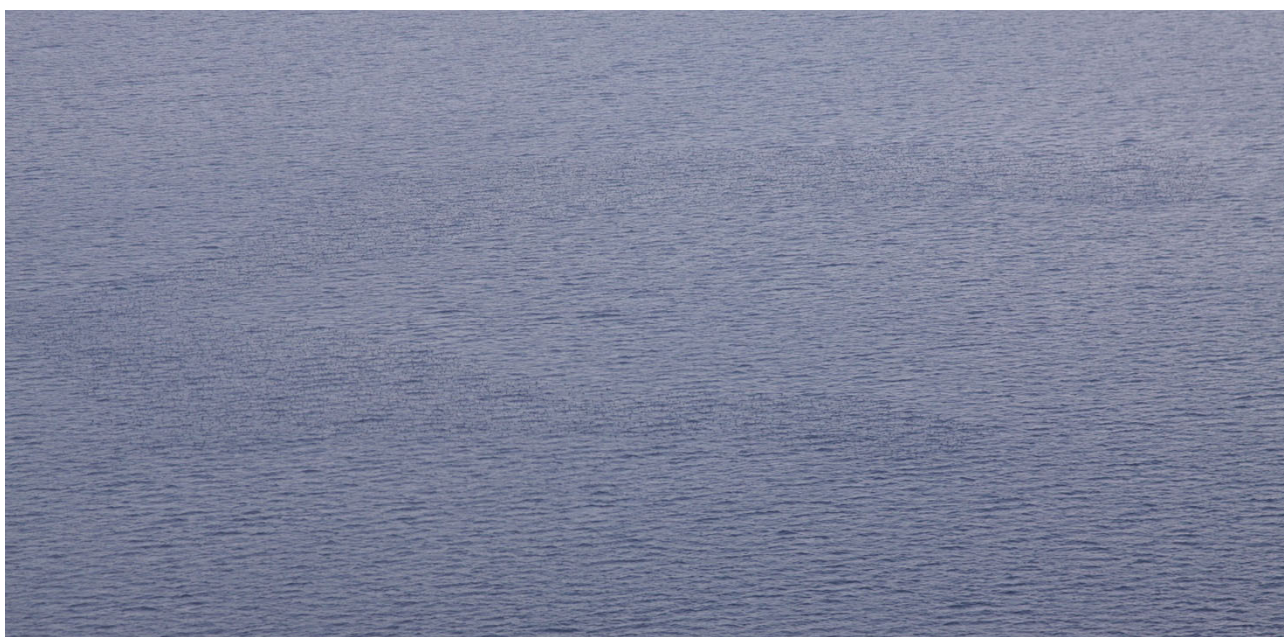
Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevareministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) blev et skov- og moseområde på Sønder Stenderup-halvøen med ynglende Bilag 1-arter tilføjet og nogle landbrugsarealer på Bågø og Vestfyn udtaget fra beskyttelsesområdet. Da de gæs og svaner, som indimellem fouragerer i sidstnævnte områder flyver til overnatning i norene eller Lillebælt, indenfor beskyttelsesområdet, vil de præsenterede tal også være repræsentative for den nye afgrænsning.

Tabel 47.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i de kystnære dele af fuglebeskyttelsesområde nr. 47 optalt fra fly eller land 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund angiver at forekomsten overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for flyway-bestanden af arten, og blå baggrund at denne overstiger nationale 1 %-bestandskriterier. For flere arter af dykænder henvises også til Tabel 47.3.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Gråstrubet lappedykker	5		4		2	7	2						1	
Skarv	242	12	587	23	844	559	509		767	385	32	29	149	50
Sølvhejre							1							
Knopsvane	245	40	564	31	394	177	246		624	124	503	283	320	43
Sangsvane	867	378	543	333	1691	508	747	391	351	641	67	45	236	60
Tajgasædgås	108			18		49		5						3
Tundrasædgås			16	1										
Kortnæbbet gås				1					3					
Grågås	2906	1506	3463	1894	2068	2227	2311	1624	2950	782	1236	702	681	930
Blisgås	1		12	9		2			17				40	
Bramgås					32	5	27		36		15		3155	250
knortegås						1	23						8	
Mørkbuget knortegås							5	8	1					
Lysbuget knortegås							48							
Gravand	98	4	6	26	122	54	97		6	4	35	25	96	6
Pibeand	407	247	48	131	410	780	889	22	88	167	30	44	297	260
Knarand	1			4	41	4						3		
Krikand	153	95	150	89	162	122	180	94	71		62	68	49	50
Gråand	1362	581	530	407	893	566	2880	521	332	1727	123	292	677	859
Spidsand		2	6	5	3	5				2	1		17	
Skeand				6		25	19		4					
Taffeland	380	7	25	164	454	75	40	4	20	16	74	25	92	
Troldand	1748	8	2300	223	2660	280	136	181	283	1053	334	544	681	22
Bjergand	965		3500	41	6421		120		2700	14731	3008	21	70	1185
Ederfugl	8713	20	1599		11415	3699	15869		3051	18754	1100		14049	6722
Havlit	13				16	4	2			1				
Sortand	28				232	15	719		24	3533			396	41
Fløjlsand	5				10	3	4			23				
Hvinand	1045	303	222	150	890	370	1016	312	270	766	177	159	803	71
Lille skallesluger	4	7	125	3	15		38		15	42	62	101	157	
Toppet skallesluger	167	9	46	4	230	51	426		10	172	19	4	464	163
Stor skallesluger	6		4	21	18	87	149	1	6	11	15	12	17	15
Havørn	2			1		1	2	1	1		1	1	3	2
Blå kærhøg					1	1								
Blishøne	1819	128	742	40	2435	790	605	9	1005	267	390	1065	333	32
Strandskade	50	1	2		25	6	62				4	5	12	
Klyde											1			
Hjejle	1		44		2020	621	1260		2450				4000	300
Strandhjejle					2									
Almindelig ryle	44	80	7		69	56	195		30			4		
Lille kobbersneppe					15	8					10			
Stor regnspove	3	1	71		210	245	98		20			3	5	15
Rødben	5	3	25	13	13		1	1			3	7		
Hvidklire			2		16	15	26				1			
I alt (afrundet)	23000	5000	17000	6000	36000	13000	31000	5000	17000	45000	9000	5000	29000	13000

Tabel 47.3. Estimerede antal af udvalgte dykænder fra fuglebeskyttelsesområde nr. 47 foretaget på grundlag af linjetransektællinger, udført i området i perioden fra 2004 til 2017. For hvinand er det antaget, at det samlede antal kan estimeres ud fra observerede antal langs transekterne ved brug af samme omregningsfaktor som benyttes for toppet skallesluger. Grøn baggrund angiver at forekomsten overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for flyway-bestanden af arten, og blå baggrund at denne overstiger nationale 1 %-bestandskriterier.

Artsnavn	Vinter					Sommer	
	2004	2008	2013	2016	2017	2006	2012
Ederfugl	21066	36197	45497	9629	16805	3554	6781
Sortand	165	1370	20863	2268	123		
Hvinand	1962	796	2806	726	284		
Toppet skallesluger	212	812	568	383	652		
I alt (afrundet)	23000	39000	70000	13000	18000	3000	6000

Bjergand dagraster som hovedregel på lidt mere åbne havområder, hvor de kan være svære at opdage fra fly mellem transekterne. Foto: Rasmus Due Nielsen.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 49: Engarealer ved Ho Bugt og langs Varde Å

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 49.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 49, Engarealer ved Ho Bugt og langs Varde Å

Tabel 49.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 49, Engarealer ved Ho Bugt og langs Varde Å (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Klyde		T	F2, F4

Optællinger

De områder af fuglebeskyttelsesområde nr. 49 (Fig. 49.1), som er af størst betydning for trækfugle, blev optalt i forbindelse med de trilaterale total-tællinger i Vadehavet (dvs. en årlig midvintertælling samt én tælling i en af årets øvrige måneder), ved optælling af klyde under NOVANA samt ved flere af de trilaterale hhv. landsdækkende optællinger af gæs og svaner. Da der er tale om engområder, har optællingerne som udgangspunkt kun været udført fra land og ikke fra fly, men enkelte registreringer af fugle inde på engene er gjort i forbindelse med flytællingerne i Vadehavet.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 49.2. De gennemførte optællinger af vandfugle viste, at ingen af de arter af vandfugle, som potentielt kunne indgå i et udpegningsgrundlag, forekom i antal der oversteg de internationale 1 %-bestandskriterier for international betydning i perioden 2004-2017. Stor regnspøve optrådte regelmæssigt i antal der oversteg det nationale 1 % bestandskriterie. Mørkbuget knortegås, gravand, strandskade og hvidklire blev i enkelte år registreret i antal, der oversteg det nationale 1 %-bestandskriterier. I de senere år er der sket en markant fremgang i antallet af bramgæs.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag (Tabel 49.2), områdets areal og habitatsammensætning, vurderes det, at der ikke forekommer mere end 20.000 vandfugle i området.

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

Der gøres opmærksom på, at de klyder og andre arter som oftest registreres på vadebladen eller langs kanten af strandene bliver henført til fuglebeskyttelsesområde 57, selvom flere af disse arter ind imellem opholder sig inde på strandene, dvs. inde i fuglebeskyttelsesområde 49. I perioder med høje vandstande benyttes engene som rasteområde. Optællingerne har som udgangspunkt ikke været gennemført under sådanne situationer med delvist oversvømmede enge og/eller under stærk blæst.

Hjejler kan optræde talrigt i området, men det er langt fra sikkert, at de har optrådt i store antal på den dag, hvor en optælling blev gennemført.

Optællingerne i dette område er ikke rettet mod at registrere de arter såsom skalleslugere, der optræder i Varde Å.

Rovfugle har kun i mindre omfang være registreret i forbindelse med optællingerne i dette område, og for rovfugle har optællingerne ikke været dækkende.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevareministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra finjusteringer) af områdets afgrænsning, især ved et bebygget område ved Kjelst.

Stor regnspove forekommer til tider i større antal i Varde-marsken. Foto: Tandrup Naturfilm/Jan Tandrup Petersen.

Tabel 49.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 49 optalt fra land eller fly 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). Der er ikke udarbejdet nationale 1 %-bestandskriterier for måger og terner. Mågefuglene indgår ikke i totalerne.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skarv	140	8	1	7		21	4		1					2
Skestork											8	1	10	1
Kortnæbbet gås	292					1	6	55			1		0	50
Grågås	44		405	460	58	530	108	380	155	177	350	480	93	50
Blisgås						33			16		5			
Bramgås	5		1			23	100	3	23	9	355	636	160	5200
Mørkbuget knortegås		245	230	425	182	425	73	10	8	80	28	84	65	42
Lysbuget knortegås					8		40				1			
Gravand	193	430	82	216	780	205	195	175	141	570	42	145	50	120
Pibeand	10		3	40		5				6		1	10	
Krikand	2	27		1		55				9		75		250
Gråand	27	15	40	15	1	45	1		19	10	4		14	7
Spidsand		4		28						23				
Skeand						3								
Hvinand	4	27							2					
Toppet skallesluger		8	6											
Stor skallesluger		2				5								5
Havørn												1	1	
Blå kærhøg		1	1	1				1				2	1	
Fiskeørn		1												
Vandrefalk		1	1	2	1	1	1	1	1			1		
Blishøne		1												5
Strandskade	6	500	42	120	14	1150	9	7	200	6	50	2	4	580
Klyde	1	45	2	9	44					15	2			0
Hjejle	1730	530	1400	1200	905	1670	16	2450	580	200	425	400	1600	350
Strandhjejle	4	41	44	46	6					2	1			
Islandsk ryle	350	1	25	480			8					1		
Almindelig ryle	30	14	480	600	250	60		75	50	10		35	15	80
Lille kobbersneppe		435	170	228	90	6	10			170	12			180
Stor regnspove	140	340	420	695	926	1000	400	245	644	820	500	1230	725	39
Rødben	9	43	135	90	270	13	2	1		8	1	30	13	2
Hvidklire	28	31	135	85	83	30	3	6	18	40	80	2	2	
Dværgmåge	55													
Hættemåge	775	550	1550	600	540	655	1200	760	85	820	710	370	620	890
Stormmåge	370	150	200	200	70	150	400	180	2	200	60	3	90	50
Sildemåge				4							1			1
Sølvmåge	65	175	900	230	63	180	140	35	300	110	80	320	57	40
Svartbag	1	4	2	1	4	2			2	1	3	15		3
Splitterne	1								11					3
Fjordterne	3													
Havterne			8		25									
Dværgterne		1	3											
I alt (afrundet)	3000	3000	4000	5000	4000	5000	1000	3000	2000	2000	2000	3000	3000	7000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 51: Ribe Holme og enge ved Ribe Å og Kongeåen

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 51.1. Den geografiske afgrænsning (primarily 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 51, Ribe Holme og enge ved Ribe Å og Kongeåen.

Tabel 51.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 51, Ribe Holme og enge ved Ribe Å og Kongeåen (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Bramgås		T	F2, F4
Hjejle		T	F2, F4
	Kortnæbbet gås	T	F4

Optællinger

Med undtagelse af Ribe Østerå blev de fleste af områderne i fuglebeskyttelsesområde nr. 51 (Fig. 51.1) optalt i forbindelse med de trilaterale total-tællinger i Vadehavet (dvs. en årlig midvintertælling samt én tælling i en af årets øvrige måneder) og ved flere af de trilaterale hhv. landsdækkende optællinger af gæs og svaner. Da der er tale om engområder inden for digerne, har optællingerne kun været udført fra land.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 51.2. Området har i 2004-2017 haft næsten årlige forekomster af kortnæbbet gås og bramgås, fire forekomster af spidsand og enkeltforekomst af sangsvane og hjejle, som oversteg de internationale 1 %-bestandskriterier for rastende bestande af disse arter. For følgende arter har der i omkring halvdelen af årene været registreret forekomster, der oversteg de nationale 1 %-bestandskriterier: skestork, blisgås, gravand, pipeand, krikand, hjejle, rødben og hvidklire.

For pipesvane, klyde, strandhjejle, almindelig ryle og stor regnspove har der i knap halvdelen af årene været registreret forekomster, der oversteg de nationale 1 %-bestandskriterier. Bramgås optrådte i større antal sidst i perioden end først i perioden.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag, med en middelforekomst af 27.000 (minimum 15.000, maksimum 47.000) og elleve forekomster af mere end 20.000 vandfugle (Tabel 51.2), er der ingen tvivl om, at der ofte forekommer mere end 20.000 vandfugle.

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

Optællingerne i Vadehavets marskområder har ikke omfattet pomeransfugl. Men arten optræder regelmæssigt, bl.a. i dette fuglebeskyttelsesområde, fx 168 individer i Nr. Farup Enge i 2012.

I perioder med høje vandstande uden for digerne og kraftig vestenvind benyttes engene i vid udstrækning som rasteområde, men der gennemføres ikke optællinger i sådanne situationer.

Rovfugle er kun i mindre omfang blevet registreret i forbindelse med optællingerne i dette område.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018), blev et landbrugsareal ved Koagre, vest for Vilslev, udtaget fra beskyttelsesområdet. Det er formentlig kun en mindre andel af de optalte gæs og svaner, som indimellem fouragerer i sidstnævnte område, hvorfor det vurderes, at de præsenterede tal også vil være repræsentative for den nye afgrænsning.

Tabel 51.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 51 optalt fra land eller fly 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). Der er ikke udarbejdet nationale 1 %-bestandskriterier for måger og terner. Mågefuglene indgår ikke i totalerne.

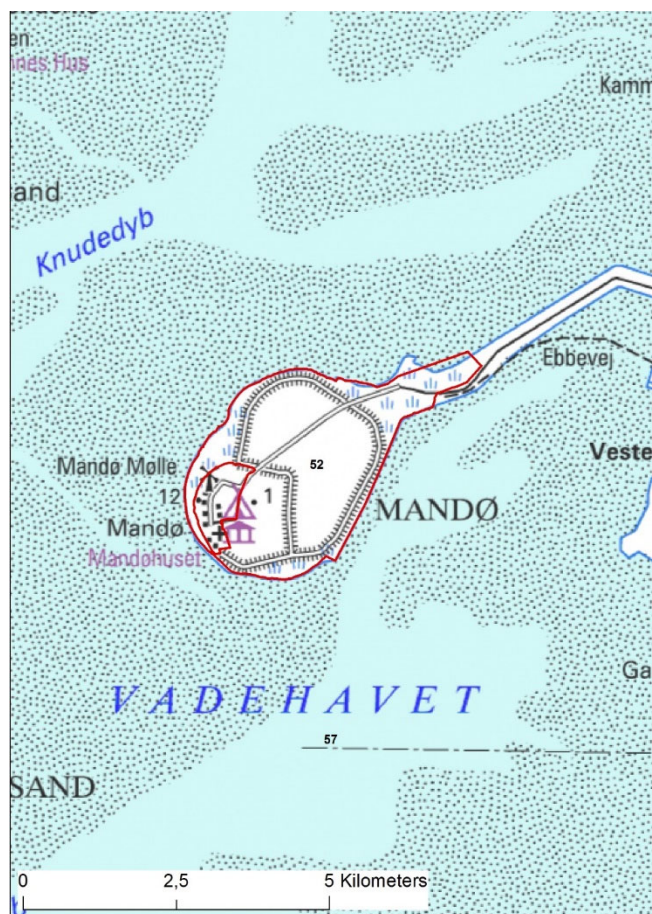
Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Rødstrubet lom								1						
Skarv	5	193	2	3	5	6	6	4	27	60	46	59	8	19
Sølvhejre									1		3	3	2	2
Skestork				3	2	11	11	12	19	28	47			3
Pibesvane	205	10	2	6	45		4	22	4	58	14	3		0
Sangsvane	114	196	645	304	217	15	53	14	41	134	239	97	76	181
Kortnæbbet gås	684	327	1555	398	613	46	4477	700	395	365	593	81	94	2200
Grågås	968	720	1045	523	519	1439	1897	951	922	521	406	233	246	1777
Blisgås	130	188	891	845	604	1011	1536	1178	854	2453	287	1408	1327	938
Bramgås	10760	681	1640	6190	9083	12662	6380	8327	41017	14400	22398	9734	20537	14616
Mørkbuget knortegås	28			38			205	2	21	64	27	1	24	47
Lysbuget knortegås							2						31	
Gravand	119	363	28	1247	62	56	1220	37	78	495	100	1500	32	1661
Pibeand	2642	2540	3120	2960	1257	786	1870	2088	979	450	1069	1189	1795	485
Knarand	10	8	2	2	3	4	4	2	11	6	8	16	42	7
Krikand	140	417	481	3505	295	424	384	302	825	290	902	613	219	290
Gråand	197	340	498	586	634	668	205	307	647	633	842	291	371	730
Spidsand	2571	85	772	3029	253	359	605	15	64	8	180	7	14	135
Skeand	29	17	22	24	17	23	9	19	24	33	11	22	13	60
Taffeland	42	32	6	54	9	7	6	13	8	10	4			
Troldand	44	97	38	26	15	26	34	54	19	28	39	10	17	11
Bjergand	4			2			2					1		
Hvinand	5	9	7	44	5	3	16	7	18	25	12	11	6	77
Lille skallesluger	8		1	3	5	5	11	2	8			3	8	3
Toppet skallesluger			1	1								4		
Stor skallesluger	8	11	11	8	54	19	56	10	29	16	23	10	6	16

Tabel 51.2. Fortsat.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Havørn				2	1	1			1	2	2	2	1	2
Blå kærhøg	4	5	5	8	3	3	3	1	9	1	5	2	4	5
Fiskeørn				1	1						1	1		
Vandrefalk	1		1	2	3	1	2	1	1	1	1	1	1	1
Blishøne	85	135	78	51	82	41	142	7	28	15	8	4	10	17
Trane							2					10	2	1
Strandskade	15	150	48	1808	13	11	40	9	110	23	26	13	7	83
Klyde	11	352	23	7	3	46	3	35	80	77	71	13	44	76
Hjejle	13905	3020	5550	6500	2435	5878	2500	270	495	849	2483	3626	1871	6202
Strandhjejle	147	220	213	107	63	24	14		27	4	11	30		28
Islandsk ryle	6	1070	7	191	1	8		1	25	50		1	2	
Almindelig ryle	1850	3662	3130	6245	5900	800	288	87	40	27	435	121	68	550
Lille kobbersneppe	238	124	1	45	3	3	10	36	6	17	20	84	1	3
Stor regnspove	742	672	137	1816	225	63	506	306	270	54	62	142	114	834
Rødben	311	1042	780	82	34	797	775	21	12	65	300	28	241	340
Hvidklire	185	248	94	16	51	87	223	58	24	100	21	80	34	42
Dværgrmåge		11	3	16					2		35			
Hættemåge	1150	1371	4020	927	1200	300	710	168	900	717	1441	920	140	685
Stormmåge	2640	3646	5625	9463	3068	709	1252	456	5115	274	3320	4304	2886	3707
Sildemåge	1	1		1	4	4	1		5	1	6		2	4
Sølvmåge	84	315	100	515	136	387	275	178	55	216	134	150	185	633
Svartbag	2	26	5	125	4	111	4	1	6	7	2	6	3	10
Splitterne										3	1			
Fjordterne	3	43	3	4	3	2	7	2	2	3	22	4	34	3
Havterne		1		1	1	2	1	2	1	1	3			
Dværgrterne	2	1		4		3	1	1	3		3	8	7	
Sortterne	1	1	1		3	1	1			17	8			
I alt (afrundet)	36000	17000	21000	37000	23000	25000	24000	15000	47000	21000	31000	19000	27000	31000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 52: Mandø

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 52.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 52, Mandø.

Tabel 52.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 52, Mandø (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Bramgås		T	F2, F4
Vandrefalk		Tn	F2
	Mørkbuget knortegås	T	F5

Optællinger

Mandø koge og Mandø forlande (Fig. 52.1) blev optalt i forbindelse med de trilaterale total-tællinger i Vadehavet (dvs. en årlig midvintertælling samt én tælling i en af årets øvrige måneder) samt ved flere af de trilaterale hhv. landsdækkende optællinger af gæs og svaner. Da der er tale om engområder, har optællingerne som udgangspunkt kun været udført fra land og ikke fra fly, men enkelte registreringer af fugle inde på strandene og i kogene er gjort i forbindelse med flytællingerne i Vadehavet. De landbaserede optællinger er først udført fra 2007 og frem.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 52.2. Området har i 4-7 af årene i perioden 2004-2017 haft forekomst af bramgås og mørkbuget knortegås samt en enkeltforekomst af hjejle, som oversteg de internationale 1 %-bestandskriterier for rastende bestande.

Andre år har disse arter oftest optrådt i antal, som oversteg de nationale 1 %-bestandskriterier for disse. Der har i enkelte af årene i perioden 2004-2017 også været forekomst af gravand, havørn, blå kærhøg, strandskade, stor regnspejle og hvidklire, der overstiger de nationale 1 %-bestandskriterier. Op til 4 vandrefalke har været registreret på Mandø på én gang.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag, med en middelforekomst af 19.000 (minimum 8.000, maksimum 33.000) og fem forekomster af mere end 20.000 vandfugle (Tabel 52.2), er der ingen tvivl om, at der ofte forekommer mere end 20.000 vandfugle.

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

I perioder med høje vandstande og kraftig vestenvind benyttes strandene og kogene bag digerene i vid udstrækning som rasteområde, men der gennemføres ikke optællinger i sådanne situationer.

Rovfugle er kun i mindre omfang blevet registreret i forbindelse med optællingerne i dette område.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevareministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

På Mandø er tusindtallige flokke af bramgæs et almindeligt syn om foråret. Foto: Rasmus Due Nielsen.

Tabel 52.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 52 optalt fra land eller fly 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). Der er ikke udarbejdet nationale 1 %-bestandskriterier for måger og terner. Totaler er ikke beregnet for 2004-2006, hvor der mangler optællinger fra land. Mågefuglene indgår ikke i totalerne.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Gråstrubet lappedykker						7								
Skarv		1			2			12		6	5	8		
Sølvhejre														2
Skestork														1
Sangsvane									11				7	
Kortnæbbet gås							10	22			1			
Grågås		45	2	115	9	77	109	72	77	119	175	10	137	186
Blisgås			11				23	5	10	22	44			
Bramgås	13	200		13975	3900	20004	18764	6510	12000	5500	24550	10953	7816	12000
Mørkbuget knortegås	448	1301		4369	2436	3860	963	1758	1800	850	3000	2300	804	518
Gravand	6	660		81	16	35	166	18	71	2	425	635		7
Pibeand	79			143	12	130	252	48	650	755	220	28	46	112
Knarand	3	7										15		11
Krikand	1			13	130	48	8	10	4	10	97		32	475
Gråand	9	24		56	20	17	28	26	75	42	31	24	9	26
Spidsand					10									3
Skeand						12				22	8			14
Taffeland				4		8								
Troldand		7		15		36	3	1	5	5		11		
Ederfugl						2	36	10	12	15	8	2		2
Hvinand				2	2		1		1	6	2	1		
Toppet skallesluger						6								
Havørn										1			3	1
Blå kærhøg	3	5	8	5	4	1		9	3	1	5			1
Vandrefalk	1	2		1	1		2	2	1					4
Blishøne	2	37			5	28		55	1			29		
Strandskade		136				818	1100	122	410	3	375	735		
Klyde		1										58		
Hjejle	460	56		1385	940	8000	3	10	1150	135	2487	5100		2210
Strandhjejle	2					32		40	10	20		25		44
Almindelig ryle	1	10		609		52	52	10		5045	1500	250		1250
Lille kobbersneppe	133					110	10	280		75		290		
Stor regnspove	63	1753		129	45	2	385	12	5	5	310	1710		818
Rødben				1		13	135	2			4	15		7
Hvidklire	6					5		71		15	5			182
Hættemåge	2	8		4		153	75	474	1	40		50	40	143
Stormmåge	111	52	3	3	60		2		2	27	7	383	50	55
Sildemåge		51				78	1			5		3		
Sølvmåge		204		7	133	261	417	412	50	68	206	510	110	160
Svartbag				1	2	8	8	15	8	2	15	36		
Fjordterne		2												
Havterne		3						53						
Dværgterne		2												
I alt (afrundet)				21000	8000	33000	22000	9000	16000	13000	33000	22000	9000	18000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 53: Fanø

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 53.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 53, Fanø.

Tabel 53.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 53, Fanø (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Vandrefalk		Tn	F2
	Lysbuget knortegås	T	F4
	Sandløber	T	F4

Optællinger

De områder af fuglebeskyttelsesområde nr. 53 (Fig. 53.1), som er af størst betydning for trækkende vandfugle, blev optalt i forbindelse med de fleste af de trilaterale total-tællinger i Vadehavet (dvs. en årlig midvintertælling samt én tælling i en af årets øvrige måneder) og ved nogle af de trilaterale hhv. landsdækkende optællinger af gæs og svaner.

Frem til udgangen af 2016 har hvert af tælleområderne, som har dækket noget af selve Fanø (og dermed fuglebeskyttelsesområde nr. 53) har også dækket noget af selve vaden/havet dvs. fuglebeskyttelsesområde nr. 57. Fuglene der går ude på vaden eller på stranden under fødesøgningen har i vid udstrækning eller i en vis udstrækning rastet på selve Fanø ved høgvande.

I bearbejdningen af data er der forsøgt taget højde for dette ved at inddrage forekomsterne i tælleområderne der delvist dækkede selve Grønningen samt strandene langs Fanøs vestkyst og sydkyst. Derimod er tal fra tælleområderne øst for Hønen, Sønderho og op langs østkysten af Fanø ikke inddraget i sammenstillingen. Disse forekomster blev udeladt, idet strandene langs østkysten kun i mindre omfang (og under særlige forhold) benyttes som højvandsrastesteds.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 53.2. Området har i 4-8 af årene i perioden 2004-2017 haft forekomster, der oversteg de internationale 1 %-bestandskriterier for rastende bestande af sandløber (disse har optrådt som fødesøgende og rastende på strandene, dvs. på selve Fanø inde i fuglebeskyttelsesområde nr. 53) samt for rastende bestande af islandsk ryle, almindelig ryle og lille kobbersneppe (disse tre arter har dog kun under særlige højvandsituationer rastet på selve Fanø, idet de normalt højvandsraster på højsandene sydvest, syd og øst for Sønderho). Splitterne, der raster på Fanøs strande, har i tre af årene haft forekomster, der oversteg de internationale 1 %-bestandskriterier. For følgende arter har der årligt eller næste årligt været registreret forekomster, der oversteg de nationale 1 %-bestandskriterier: strandskade, strandhøjle, islandsk ryle, sandløber,

almindelig ryle, lille kobbersneppe og stor regnspove. Arterne mørkbuget knortegås og gravand har i lidt under halvdelen af årene været registreret i forekomster, der oversteg de nationale 1 %-bestandskriterier.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag, med en middelforekomst af 25.000 (minimum 16.000, maksimum 47.000) og otte forekomster af mere end 20.000 vandfugle (Tabel 53.2), er der ingen tvivl om, at der ofte forekommer mere end 20.000 vandfugle.

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

Fuglebeskyttelsesområde nr. 53 omfatter bl.a. øens strandene og sandstrande. Da tælleområderne delvist har omfattet disse habitater, er resultaterne fra tællingerne fra nogle af tælleområderne blevet henført til fuglebeskyttelsesområde nr. 53. For flere af arterne afhænger deres optræden på strandene og/eller strandene bl.a. af vandstandsforholdene under det pågældende højvande. Forekomster langs Fanøs østkyst blev udeladt, selvom landområder her ind imellem benyttes af vandfugle under højvande.

Området er udpeget for lysbuget knortegås med henvisning til at strandene på Grønningen og rundt ved Søjord benyttes som alternative fourageringsområder af gæssene i særligt højvandede perioder. Dette blev dokumenteret ved intensive optællinger i efterårsmånederne, hvor de lysbugede forefindes i Vadehavet (Clausen & Fischer 1994), men er ikke registreret ved de tællinger, som oftest er udført under normale vandstandsforhold og med mindre hyppig frekvens (højest én månedlig tælling) i 2004-2017.

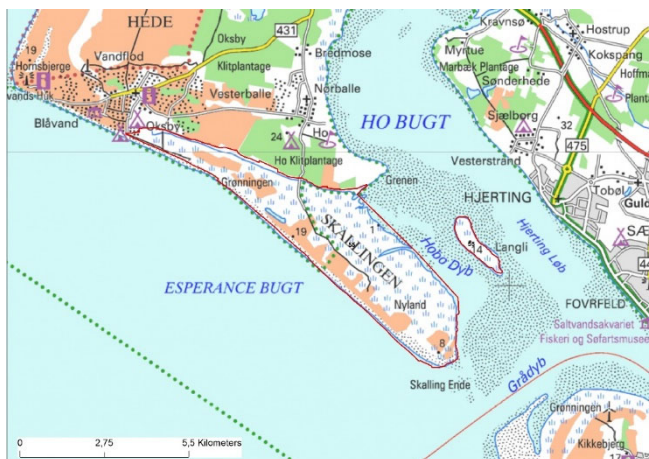
Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Tabel 53.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 53 optalt fra land eller fly 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). Der er ikke udarbejdet nationale 1 %-bestandskriterier for måger og terner. Mågefuglene indgår ikke i totalerne.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skarv	197	117	210	99	5	94	37	38	81	95	25	24	153	2903
Grågås	20	46		32		11	14	8	3	17	2		2	31
Bramgås	390	2800		63										200
Mørkbuget knortegås	422	186	160	50	650	58	110	247	43	105	218	78		
Gravand	423	490	355	447	210	42	120	170	610	263	200	7	4	108
Pibeand	180	22		245		4	10		200	120	115			338
Krikand	534	61		65		13		49	67	50	40		40	
Gråand	20	22	2	55		15	2	4	95	50	19		2	
Spidsand	5	600							8	10				
Havørn				2								1	12	2
Blå kærhøg	4	3				2	1	1	1		1	1	1	
Vandrefalk	2	2		2	1	1	1	1	1	2	1	1	3	1
Strandskade	5700	8050	5647	7725	5643	4133	7395	6182	6117	3230	5447	2383	3803	4013
Klyde	39	20				38	4	1		15	4		2	2
Højle	780	1050	125	700		250	10	485	1000	205	60	27	12	181
Strandhøjle	651	385	180	375	10	500	135	123	510	1110	53	12	36	152
Islandsk ryle	5045	5500	350	510	2600	3300	2140	12500	14065	2222	4100	178	2000	3660
Sandløber	3790	4095	1210	1500	686	1417	1503	1012	2360	1162	1146	2846	1865	970
Almindelig ryle	20450	20800	9200	14700	8382	13300	2970	8105	4390	5821	3948	10275	8700	7965
Lille kobbersneppe	2200	1775	130	1762	816	880	1028	2231	620	1150	245	255	3174	113
Stor regnspeve	510	1100	310	1025	78	550	472	770	800	680	675	550	265	525
Rødben	200	120	5	22	10	78	266	17	15	68	48	5	30	50
Hvidklire	130	65			7	52	44	150	18	61	4	285	4	39
Hættemåge	4935	8505	2310	660	120	2051	4813	4378	4915	3252	3014	2803	4796	8086
Stormmåge	700	300	435	330		280	213	580	748	387	485	285	700	180
Sølvmåge	3770	10100	2515	32720	1861	3908	4135	11226	14340	3134	19858	23135	12813	9401
Svartbag	492	890	203	2790	36	214	146	447	402	106	809	455	253	411
Splitterne	2480	2870	30	40	3	95	9	43	156	187	115	31	200	2351
Fjordterne	1705	1773		100		37	22	6	15	1		22	12	452
Havterne	1225	410		200		225	75	140	217	723	72	78	60	60
Dværgterne	57	81		30		12	7	14	9	12	8	11	28	23
I alt (afrundet)	42000	47000	18000	29000	19000	25000	16000	32000	31000	16000	16000	17000	20000	21000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 55: Skallingen og Langli

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 55.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 55, Skallingen og Langli.

Tabel 55.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 55, Skallingen og Langli (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendix 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Mørkbuget knortegås	T		F5
Pibeand	T		F5

Optællinger

Selve Skallingen og selve Langli (Fig. 55.1) blev i de fleste af årene 2004-2010 optalt to gange om måneden under springflodstillingerne. I de efterfølgende år har der været gennemført én optælling om måneden (bortset fra februar 2016). Da der er tale om strandengsområder, har optællingerne været udført fra land og ikke fra fly, men enkelte registreringer af fugle inde på strandene er gjort i forbindelse med flytællingerne i Vadehavet.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 55.2. Området har i 2004-2017 haft næsten årlige forekomster der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for rastende bestande af spidsand. I knap halvdelen af årene oversteg antallet af rastende splitterne de internationale 1 %-bestandskriterier for arten. I et enkelt år oversteg antallet af mørkbuget knortegås og klyde de internationale 1 %-bestandskriterier. Herudover har der været årlige eller næsten årlige forekomster, der oversteg nationale 1 %-bestandskriterier for skestork, mørkbuget knortegås, gravand, krikand, strandskade, strandhjejle, stor regnspove og hvidklire. I omkring eller knap halvdelen af årene har havørn, almindelig ryle, lille kobbersnepe og rødben optrådt i antal, som oversteg de nationale 1 %-bestandskriterier.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag, med en middelforekomst af 17.000 (minimum 9.000, maksimum 25.000) og to forekomster af mere end 20.000 vandfugle (Tabel 55.2), vides det at der kan forekomme mere end 20.000 vandfugle.

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

Strandene benyttes under visse forhold som rasteplass under højvande. Tallene kan ikke forventes at give et retvisende billede af forekomsterne af sandløber og terner, idet tællingerne ikke har omfattet stranden langs vestkysten af Skallingen.

Svømmeænderne udnytter i vid udstrækning strandengen på Skallingen om natten (i efteråret) (Larsen 1996) samt i perioder med blæst og høje vandstande, men de gennemførte optællinger afspejler ikke fuglenes brug af området om natten og under perioder med blæst og høje vandstande.

Tællingerne i fuglebeskyttelsesområde nr. 55 har ikke været rettet mod at tilvejebringe dækkende optællinger af rastende terner. Det vides fra andre tællinger, at fx splitterner, fjordterner og dværgterne kan optræde i større antal end det fremgår af Tabel 55.2. For splitterne skal det dog bemærkes, at de meget høje antal først i perioden blev registreret i en årrække, hvor der også var en stor ynglebestand på Langli (årligt 2004-2011 700-3.000 par), der i dag er forsvundet (Gregersen 2006, Pihl m.fl. 2013, Nielsen m.fl. 2019).

Området er udpeget for mørkbuget knortegås med henvisning til at strandengene på Langli er et af de vigtigste fourageringsområder for knortegæssene om foråret (Madsen 1989), og i øvrigt benyttes som alternative fourageringsområder af gæssene i særligt højvandede perioder om efteråret.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Tabel 55.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 55 optalt fra land eller fly 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). Der er ikke udarbejdet nationale 1 %-bestandskriterier for måger og terner. Mågefuglene indgår ikke i totalerne.

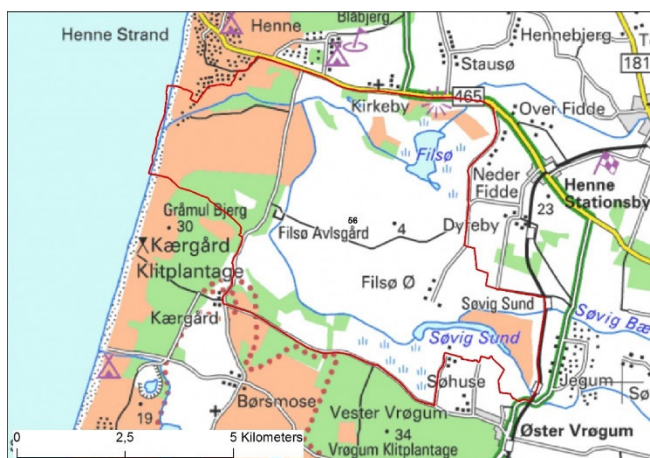
Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skarv	362	475	102	728	96	281	58	303	255	433	71	263	214	78
Sølvhejre													1	3
Skestork	1	2		11	9	28	55	76	61	83	45	83	144	98
Sangsvane									11					
Kortnæbbet gås	270			19		55	2							13
Grågås	4	273	323	230	230	520	265	32	230	203	561	150	35	321
Blisgås			83							80		3	70	
Bramgås			2	2		460	7	9	250	290	960	580	1290	1350
Mørkbuget knortegås	785	1507	580	2105	1955	1365	1303	650	902	946	1215	1220	1550	1480
Lysbuget knortegås							33							
Gravand	1847	850	527	175	1150	445	669	38	515	148	475	181	426	72
Pibeand	634	175	80	1041	460	527	780	237	2048	475	1201	390	94	877
Knarand	2	2				1	2					1	2	3
Krikand	567	700	1072	1633	1567	914	1325	1080	2090	900	2800	160	155	803
Gråand	298	574	768	798	745	780	469	418	520	882	549	555	962	358
Spidsand	145	270	2820	964	814	770	116	854	1636	211	921	2010	642	1991
Skeand	6	5	5	2		10	10	4	7	8	10	11	3	3

Tabel 55.2. Fortsat.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Taffeland	2													
Ederfugl	1990	290	295	825	635	625	136	61	1665	180	93	290	217	160
Sortand	3		3			1	1	2	20				2	
Hvinand	16		1	1	8	2	7	10	7	6	1	4	1	
Lille skallesluger		2												
Toppet skallesluger	5		1			24			4		2		1	
Stor skallesluger			7				2							
Havørn			2			1	3	1	1	2	1	3	7	3
Blå kærhøg	3	1	2	2	1	1	3	3	3	3	2	2	2	1
Vandrefalk	3	2	2	3	3	2	5	2	3	2	3	2	2	2
Blishøne	4		1			5								
Strandskade	5030	2740	2200	3019	2740	3012	4073	3160	3150	4660	4460	1787	2340	2490
Klyde	840	16	1	86	34	60	16	9	3		3	14	18	61
Hjejle	790	1690	211	580	3050	2600	1450	470	1570	1500	1080	450	700	1720
Strandhjejle	104	1827	181	127	87	281	148	139	70	184	12	27	209	20
Islandsk ryle	350	3400	55	323	562	361	92	70	6	125	31	2	245	2
Sandløber	35	45	14	1	2	1			1	2				5
Almindelig ryle	5000	3600	12745	2305	3405	2020	610	280	590	460	514	1680	775	666
Lille kobbersneppe	320	656	1500	272	165	363	1090	245	368	417	162	295	325	381
Stor regnspove	805	1298	1280	1398	1255	1321	1370	812	1664	1035	1089	1715	585	995
Rødben	251	183	109	171	150	364	297	75	75	44	56	17	185	44
Hvidklire	343	327	255	220	242	381	335	318	265	131	213	239	397	209
Sorthovedet måge	1	3	2	1	1	3	6	5	2	5	3	2		
Dværgmåge				1		1							2	
Hættemåge	3730	2827	4180	3829	3255	5614	7575	3511	3450	1271	1023	620	840	1550
Stormmåge	2485	8165	2000	2765	2220	1975	1570	1560	1310	1485	1115	928	1195	913
Sildemåge	740	1000	1405	1411	790	1050	1455	1270	1244	1512	1395	1533	1820	1515
Sølvmåge	3105	7029	7275	7439	5859	10525	9540	10525	9735	11793	8115	8208	7682	11391
Svartbag	11	12	30	16	13	25	21	10	40	77	25	20	11	14
Splitterne	1770	1635	5053	4300	1750	1850	2100	650	55	50	3	10	4	21
Fjordterne	2	28	7	15	5	6	2	10	4	24		54	1	7
Havterne	200	186	150	152	200	57	250	105	20	8	8	63	6	15
Dværgerterne	2	6	3	15	3	6	3	1		2	7		1	1
I alt (afrundet)	21000	21000	25000	17000	19000	18000	15000	9000	18000	13000	17000	12000	12000	14000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 56: Filsø

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 56.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 56, Filsø. Det benyttede baggrundskort viser ikke den naturgenoprettede meget større sø.

Tabel 56.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 56, Filsø (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Pibesvane		T	F2, F4
Sangsvane		T	F2, F4
Pomeransfugl		Tn	F2
	Kortnæbbet gås	T	F4
	Grågås	T	F4

Optællinger

Filsø (Fig. 56.1) er i perioden 2004-2017 optalt årligt ved midvinter (IWC-område) og i september-oktober (grågås og svømmeandetællinger) samt i forbindelse med målrettede tællinger af bramgås og kortnæbbet gås (hvert år i marts) og pibesvane (hvert andet år i november). Ved midvinter og ved svømmeandetællingen om efteråret foretages en totaltælling af alle vandfuglearter, men i marts, september og november er tællingerne målrettet de nævnte arter.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 56.2. Området har i 2004-2017 haft flere forekomster af sangsvane, kortnæbbet gås og spidsand og enkeltforekomster af pibesvane og krikand, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for disse arter. Der er desuden registreret flere forekomster, der overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for de samme arter samt grågås, blisgås, bramgås, pipeand, knarand, skeand, taffeland, hvinand og havørn.

20.000 vandfugle: Ved vurderingen af om der forekommer mere end 20.000 vandfugle skal der, på grund af naturgenopretningen, udelukkende lægges vægt på årene fra 2012 og frem, da de repræsenterer den fremtidige naturtilstand i området. I disse år er der gennemsnitligt talt 16.000 fugle (minimum 7.000, maksimum 37.000 fugle) (Tabel 56.2). Larsen (2017, 2018) præsenterer resultater af 'Filsøgruppens' mere hyppige – og mere artsomfattende – overvågning af søen i 2016 og 2017. Uddrages maksima af de samme arter samt vibe herfra nås 17.000 fugle i 2016 og 20.000 fugle i 2017. Kombinerede maksima fra DCE's overvågning (Tabel 56.2) og Filsøgruppens tal fås henholdsvis 24.000 og 20.000 fugle de to år. Derfor vurderes det, at lokaliteten ofte, hvis ikke årligt kan have forekomster af mere end 20.000 vandfugle.

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

Som følge af opkøb fra Aage V. Jensens Naturfond blev Filsø naturgenoprettet i 2012, hvor de store landbrugsarealer omkring Filsø Avlsgård blev oversvømmet og Jyllands næststørste sø skabt. Derfor er der i Tabel 56.2 en overvægt af store tal i højre side af tabellen.

Naturgenopretningen har betydet at området for de gulnæbbede svaner og gæssenes vedkommende har ændret karakter. Førhen overnattede fuglene i Fidsø (den sø der på figur 56.1 betegnes Filsø), hvorfra de fløj til fourageringsområder på de store åbne stubmarker rundt om Filsø Avlsgård. I dag bruger svanerne og gæssene primært den gendannede sø som overnatningsområde, og flyver til fouragering på landbrugsarealer øst for søen. For de kortnæbbede gæs har tabet af fødesøgningsarealerne betydet at området i dag er langt mindre vigtigt end før genetableringen af søen, og mange af de gæs som tidligere rastede i området er flyttet til andre rastepålder i Jylland (Clausen & Madsen 2016). Det skal i den forbindelse bemærkes, at topforekomsten af kortnæbbede gæs ved Filsø typisk ses i oktober og dermed falder udenfor NOVANA-programmets overvågning af arten, da svømmeandetællingerne har været fokuseret på at tælle fugle i søerne (Fidsø før naturgenopretningen og hele områdets søer efter). Iflg. Clausen & Madsen (2016) var der således årlige forekomster af mere end 15.000 og op til 40.000 gæs i årene 2008-2011, hvorefter antallet faldt markant, men dog stadig forekommer i antal, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier.

Pomeransfugl blev optaget på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet i 2005 på baggrund af den bearbejdning af artens forekomst i Danmark, som Østergaard (2001) giver. Arten er ikke overvåget i NOVANA-programmet i 2004-2017. Pomeransfuglene forekom i det landbrugsområde, der i dag er lagt under vand – og der er næppe basis for at arten i dag kan forekomme i samme antal som førhen. Den er heller ikke observeret af 'Filsøgruppen' i 2016 og 2017 (Larsen 2017, 2018).

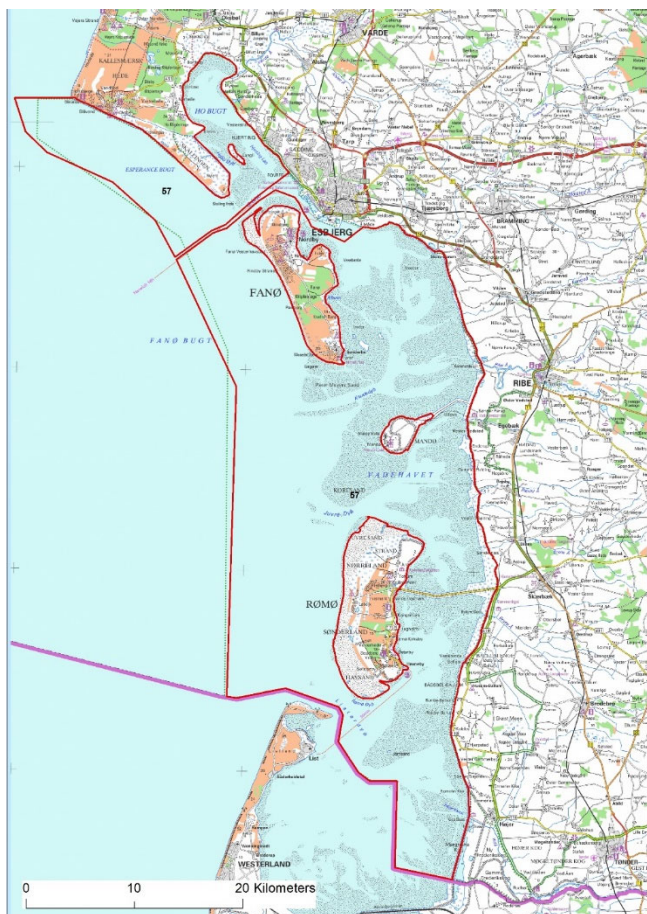
Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018), blev et mindre landbrugsareal mellem Filsø Ø og Dyreby udtaget fra beskyttelsesområdet. Det vurderes at de gæs og svaner, som indimellem måtte fouragere i sidstnævnte område, flyver til overnatning i den naturgenoprettede Filsø, hvorfor de præsenterede tal også vil være repræsentative for den nye afgrænsning.

Tabel 56.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og udvalgte vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 56 optalt fra land. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3).

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017					
Nordisk lappedykker												1							
Skarv											135	155	172	129					
Sølvhejre														6					
Knopsvane	6	6		6	4	3				2	40	93	23	87					
Pibesvane	87	141	44	26	123	105		31	115	9	46	29	363						
Sangsvane	152	16	191	19	83	176	19	16	372	635	871	70	801	59					
Sædgås	1																		
Tajgasædgås													3						
Tundrasædgås						2													
Kortnæbbet gås	83	8800			18	50	25	800	4500	22	867	8	5640	143					
Grågås		1700	183	1375	1731	862	2695	1743	227	1235	645	1550	343						
Blisgås				52						23	88	110	140						
Bramgås			22			1	180	250		1250	3105	1185	3741						
Mørkbuget knortegås													48						
Gravand												4							
Pibeand	8	18		63	2	19		6	7700	2436	3382	428	686	277					
Knarand									6	5	79	82	50	36					
Krikand	31	18		295	11	47		45	18000	3181	1905	4368	1375	840					
Gråand	454	191		136	60	505	24	270	860	697	580	941	1902	603					
Spidsand		3		10		16			2990	978	37	83	34	21					
Skeand									28	91	181	114	110	26					
Taffeland					15				21	576	430	314	40	151					
Troldand		8		4	17	10		4			847	119	26	10					
Sortand				1							1								
Hvinand		1		2	1			2		806	1272	631	222	187					
Lille skallesluger	1	5		5	2	6		1			17	2	1	13					
Stor skallesluger	26	36		9	9	5		18	23	27	38	16	8	36					
Havørn									1		2	3	6						
Blå kærhøg			2								1	1	4	1					
Fiskeørn													2						
Dværgfalk			1							1									
Vandrefalk										2	1	1	2	1					
Blishøne	15									2	267	80	3	4					
Trane												4							
Hjejle		80	3000									62	22	38					
Strandhjejle			1										3						
Islandsk ryle													4						
Almindelig ryle													127	16					
Lille kobbersneppe														6					
Rødben													3						
Hvidklire													2						
I alt (afrundet)														37000	10000	14000	11000	15000	7000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 57: Vadehavet

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 57.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 57, Vadehavet.

Tabel 57.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 57, Vadehavet (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Træk-gæst	Kriterier
Bramgås		T	F2, F4
Havørn		Tn	F2
Blå kærhøg		Tn	F2
Vandrefalk		Tn	F2
Klyde		T	F1, F2, F4
Hvidbrystet præstekrave		Tn	F1, F2
Hjejle		T	F2, F4
Lille kobbersneppe		T	F2, F4
Dværgmåge		Tn	F2, F5
	Kortnæbbet gås	T	F4
	Grågås	T	F4
	Lysbuget knortegås	T	F4
	Mørkbuget knortegås	T	F4
	Gravand	T	F4
	Pibeand	T	F4
	Krikand	T	F4
	Spidsand	T	F4
	Skeand	T	F4
	Ederfugl	T	F4
	Sortand	T	F4, F7
	Strandskade	T	F4
	Strandhjejle	T	F4
	Islandsk ryle	T	F4
	Sandløber	T	F4
	Almindelig ryle	T	F4
	Stor regnspove	T	F4
	Rødben	T	F4
	Hvidklire	T	F4

Optællinger

De fleste af tælleområderne i fuglebeskyttelsesområde nr. 57 (Fig. 57.1) blev optalt i forbindelse med de trilaterale total-tællinger i Vadehavet (dvs. en årlig midvintertælling samt én tælling i en af årets øvrige måneder). I forbindelse med de fleste af disse tællinger blev der også gennemført optællinger fra fly. I relation til det danske NOVANA-program blev der i visse år gennemført optællinger (fra fly og/eller fra land) i næsten alle eller i udvalgte tælleområder i fuglebeskyttelsesområde nr. 57 rettet mod optælling af udvalgte arter (fx skestork, klyde, islandsk ryle, lille kobbersneppe, sandløber, rødben, hvidklire). I fire faste springflodstælleområder har der været gennemført optællinger to gange i hver måned i årene 2004-2010 (dog med udfald på Fanø i 2006 og 2007) og én gang i hver måned gennem årene 2011-2017. Springflodstælleområderne udgøres af grupper af tælleområder dækkende vader og høj-

sande beliggende omkring Langli-Skallingen, sydlige Fanø, Indvindingen/Ribe Kammersluse og Margrethe Kog. Ud over ovennævnte tællinger er en række af tælleområderne i fuglebeskyttelsesområdet også blevet optalt under de trilaterale hhv. landsdækkende optællinger af gæs og svaner.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 57.2. Området har i 2004-2017 haft årlige eller næsten årlige forekomster der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for rastende bestande af bramgås, mørkbuget knortegås, gravand, pibeand, spidsand, skeand, ederfugl, strandskade, klyde, hjejle, strandhjejle, islandsk ryle, sandløber, almindelig ryle, lille kobbersneppe, stor regnspove, rødben og splitterne. I knap halvdelen af årene optrådte kortnæbbet gås, grågås, lysbuget knortegås, krikand, hættemåge og sølvmåge i antal over de internationale 1 %-bestandskriterier. I 1-3 af årene er oversteg antallet af skarv, skestork, sortand og hvidklire de internationale 1 %-bestandskriterier. Blandt arterne, der ikke eller kun i et mindre antal år oversteg de internationale kriterier, har der været årlige eller næsten årlige forekomster, der oversteg nationale 1 %-bestandskriterier for skarv, skestork, grågås, blisgås, krikand, gråand, havørn og hvidklire. Desuden har følgende arter i enkelte år optrådt i antal, der oversteg nationale 1 %-bestandskriterier: pibesvane, sangsvane, sortand, fløjsand, hvinand, stor skallesluger, blå kærhøg og trane.

20.000 vandfugle: Med årlige forekomster af 369 til 697 tusinder vandfugle er der ingen tvivl om, at der forekommer mere end 20.000 vandfugle.

Særlige følsomhedsperioder: Der forekommer store antal af fældende dykænder, særligt sortænder, i de mere åbne havområder vest for Skallingen og øerne, men indenfor fuglebeskyttelsesområdet.

Kommentarer til datagrundlaget

De optællinger, der har været gennemført i fuglebeskyttelsesområde nr. 57, har ikke været rettet mod monitorering af de lommer, dykænder og øvrige arter af 'havfugle' (fx terner), som optræder i havområderne umiddelbart vest for Skallingen, Fanø, Mandø og Rømø. Derfor kan de angivne forekomster af lommer og dykænder langt fra tages som have været dækkende for det antal individer, som på visse årstider har været tilstede i fuglebeskyttelsesområdets vestlige del. Den potentielle betydning af den utilstrækkelige dækning kan illustreres med et datasæt, der blev indsamlet under flyvning i linjetransekter gennem dele af havområdet vest for Skallingen. Disse flyvninger blev gennemført i forbindelse med studier af potentielle effekter af etableringen vindmølleparken på Horns Rev. Under de fire flyvninger, der gennemførtes i januar-marts 2007, lå øst-vest vendte transekter med 2 km mellemrum, og under 10 flyvninger i vinterhalvåret i 2011 og 2012 lå transekterne med 4 km mellemrum. Ekstrapoleres der fra disse transekter estimeres det, at der alene i området vest for Skallingen optrådte op til 75.000 sortænder i vintermånederne. Givetvis har der samtidig med, at der langs transekterne vest for Skallingen blev registreret store forekomster af sortænder, også optrådt sortænder i større antal i flere af havområderne længere mod syd ud for Vadehavet, dvs. vest for Fanø og Rømø samt højsandene.

Tællingerne i fuglebeskyttelsesområde nr. 57 har ikke været rettet mod at tilvejebringe dækkende optællinger af terner og rovfugle. Det vides fra andre tællinger, at fx havørn, vandrefalk, splitterne, fjordterne og dværgerterne kan optræde i større antal end det fremgår af Tabel 57.2.

De optællinger, der har været gennemført i fuglebeskyttelsesområde nr. 57, har ikke været rettet mod at tælle gæs og gulnæbbede svaner, der trækker til overnatning ude i Vadehavet. Begge grupper kan optræde i store antal under overnatning på vaderne og/eller i de lavvandede områder uden for digerne.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Tabel 57.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 57 optalt fra land eller fly 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). Der er ikke udarbejdet nationale 1 %-bestandskriterier for måger og terner. Mågefuglene indgår ikke i totalerne. I tabellen er antal over 100.000 anført med et T lig tusinder. # angiver at for hættemåge er alle forekomster over 20.000 fugle anført som overstigende internationale 1 %-bestandskriterier.

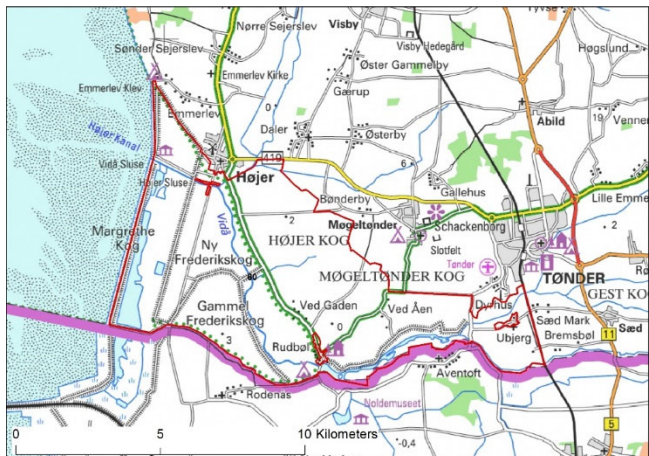
Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Rødstrubet lom	67	35	5	10	3	3	2	2	8	3	2	1	2	3
Sortstrubet lom	3	1		2			1	1	1					
Lom sp.		6							3				6	
Gråstrubet lappedykker	28	7	4	1		2	1			2			1	
Skarv	2765	3013	2216	3651	485	2508	777	3215	2620	1884	1058	2731	1555	4233
Sølvhejre					1	3		1	12	13	33	17	2	49
Skestork				13	11	7	13	68	31	67	2	158	38	182
Pibesvane			5	2	48	14	1	26	7	37	11	6	207	139
Sangsvane	12	44	17	7	31	41	220	35	744	351	1917	409	499	182
Kortnæbbet gås	375	1311	1301	162	70	961	130	580	556	745	4718	33	150	507
Grågås	5217	2758	4343	6357	5342	4228	4116	10215	6209	2802	7419	2198	5199	6263
Blisgås	17	510	883	4	288	798	49	75	500	599	289	364	1580	407
Bramgås	10589	27464	40782	17961	48210	38150	27273	15807	49475	53062	44677	24541	42883	32082
Mørkbuget knortegås	8304	15479	13433	15355	11538	5344	6952	8736	6158	8427	6076	12855	8131	6546
Lysbuget knortegås	53	518	287	57	41	694	105	89	262	33	8	30	50	25
Gravand	46410	37944	55424	52435	32089	39422	17528	23280	25609	31050	29397	28883	12279	27094
Pibeand	63237	106 T	40374	128 T	78282	65429	54245	9783	34395	61291	28017	57823	37840	55425
Knarand	8		6	3		5	8	5	4	5	2	10	2	6
Krikand	4276	3143	2326	8273	2201	2376	3459	5396	6504	5729	3370	10685	7457	12178
Gråand	12548	11356	15409	9216	8762	6348	6634	4696	6324	4295	5131	2628	8364	12307
Spidsand	9138	6462	14698	12439	12759	11542	5684	6784	5563	11028	4843	9591	10775	16084
Skeand	1420	1263	1089	1289	662	1069	854	311	319	1723	294	1249	270	607
Taffeland	10	12	29		30	85	2			10				0
Troldand	30	39	42	6	23	59	3	25	3	30	36	1	36	2
Bjergand	191	45	48	1	2	2			2	2		2	1	1
Ederfugl	47419	25867	12709	14158	22084	17643	18085	8391	15793	17010	18480	19458	12217	17080
Havlit	16	23		3					1	3	9		36	55
Sortand	70003	45004	1810	5058	6593	1251	300	5044	4523	1505	220	3920	31375	5117
Fløjlsand	830	1100	100	11	38			100	300		50		200	230
Hvinand	224	165	243	349	220	245	1215	606	1760	331	197	106	345	316
Lille skallesluger	4		3	1			4	3	5					3
Toppet skallesluger	90	60	64	97	105	102	100	132	56	95	96	63	131	97
Stor skallesluger	21	42	30	12	7	35	71	15	26	12	47	9	19	13

Tabel 57.2. Fortsat.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Havørn	1	1	3	2	2	5	6	8	3	5	5	8	19	22
Blå kærhøg	20	12	8	4	2	8	7	4	3	3	6	4	5	8
Fiskeørn					1			1				1		1
Vandrefalk	11	10	5	8	8	8	6	7	7	8	7	6	10	13
Blishøne	155	77	20		28	8	11	55	53		16	2	25	
Trane			9							11		17	2	
Strandskade	49506	43197	37902	41636	43527	35538	25375	20051	47982	27389	23697	21139	24366	41066
Klyde	1234	2056	4121	5890	1452	5780	1030	3822	2080	5062	497	4228	1630	3477
Hjejle	6171	20313	13179	7800	13433	8340	5078	18246	6573	10834	15380	12655	6115	24070
Strandhjejle	5204	3842	3535	3220	2249	8215	7825	3913	5816	3891	5684	2787	4795	2203
Islandsk ryle	118 T	78435	95641	48390	159 T	181 T	138 T	107 T	70705	33011	46360	57738	58148	48110
Sandløber	4982	5440	4445	1500	1950	2439	2078	2411	2429	2257	1146	3076	2727	1235
Almindelig ryle	176 T	221 T	184 T	182 T	150 T	187 T	82380	118 T	107 T	116 T	90620	100 T	71103	177 T
Lille kobbersneppe	39523	13293	24966	19979	27993	26730	39100	28108	15523	31088	18170	22739	17309	13620
Stor regnspeve	6097	14027	7078	18001	12958	9435	7912	11964	9759	11381	9070	7778	7483	10862
Rødben	2965	3133	1312	1717	2614	4183	1389	3032	1457	3539	1362	3098	3485	2374
Hvidklire	2886	2200	443	610	2152	1930	1950	2721	3902	3063	762	1197	979	1808
Sorthovedet måge	1	3	1			1								1
Dværgmåge	47	59	29	31	2	6		9	5	1	5	2		1
Hættemåge #	14245	26170	19802	15639	27562	15217	15210	31776	14935	31152	11068	15378	10402	36118
Stormmåge	8085	14766	19090	15910	9490	11249	5774	10898	11744	9693	8936	7692	4672	20338
Sildemåge	628	1028	3400	472	353	543	435	172	238	509	330	303	496	700
Sølvmåge	16560	41105	15821	39528	16240	23062	12701	16827	24447	10154	20386	23421	22452	13891
Svartbag	873	1731	666	1754	294	405	213	608	678	411	862	499	296	518
Splitterne	5518	5835	6328	4012	1005	3895	2010	1788	1089	2711	138	369	200	2375
Fjordterne	2012	4365	62	132	18	42	65	20	20	146	90	63	289	453
Havterne	2051	1295	131	783	37	574	560	804	1188	2864	109	236	60	61
Dværgterne	154	404	83	56	18	43	89	81	34	103	12	12	28	48
Sortterne	11		1	4	2	4		1		2		1		1
Lomvie	7	5	1	1					1		1		1	
I alt (afrundet)	697 T	696 T	584 T	606 T	647 T	669 T	460 T	423 T	441 T	450 T	369 T	414 T	380 T	523 T

Fuglebeskyttelsesområde nr. 60: Vidåen, Tøndermarsken og Saltvandssøen

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 60.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 60, Vidåen, Tøndermarsken og Saltvandssøen.

Tabel 60.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 60, Vidåen, Tøndermarsken og Saltvandssøen (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Pibesvane		T	F2, F4
Sangsvane		T	F2, F4
Bramgås		T	F2, F4
Havørn		Tn	F2
Klyde		T	F1, F4
Hvidbrystet præstekrave		Tn	F1, F2
Hjejle		T	F2, F4
Lille kobbersneppe		T	F2, F4
	Kortnæbbet gås	T	F4
	Grågås	T	F4
	Gravand	T	F4
	Pibeand	T	F4
	Spidsand	T	F4
	Skeand	T	F4
	Strandhjejle	T	F4
	Islandsk ryle	T	F4
	Almindelig ryle	T	F4

Optællinger

Vandfugle er blevet talt op i Margrethe Kog, i de ydre og indre koge samt i og langs Vidåen (Fig. 60.1) i forbindelse med de trilaterale total-tællinger i Vadehavet (dvs. en årlig midvintertælling samt én tælling i en af årets øvrige måneder) samt ved de fleste af de trilaterale hhv. landsdækkende optællinger af gæs og svaner. I Margrethe Kog blev vandfuglene i de fleste af årene 2004-2010 optalt to gange om måneden under springflodstællingerne, og i de efterfølgende år har der været gennemført én optælling om måneden i Margrethe Kog. Da der er tale om engområder, har optællingerne i fuglebeskyttelsesområde nr. 60 som udgangspunkt kun været udført fra land og ikke fra fly, men fugle der har optrådt i Margrethe Kog har også i et vist omfang været registreret i forbindelse med tællingerne fra fly.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 60.2. Området har i 2004-2017 haft årlige eller næsten årlige forekomster der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for rastende bestande af bramgås, hjejle, islandsk ryle og almindelig ryle. I halvdelen eller knap halvdelen af årene optrådte kortnæbbet gås, grågås, gravand og lille kobbersneppe i antal over de internationale 1 %-bestandskriterier. I 1-4 år oversteg antallet af pibeand, krikand, spidsand, rødben og hvidklire de internationale 1 %-bestandskriterier. Blandt arterne, der ikke eller kun i et mindre antal år oversteg de internationale kriterier, har der været årlige eller næsten årlige forekomster, der oversteg nationale 1 %-bestandskriterier for skestork, pibesvane, blisgås, mørkbuget knortegås, pibeand, knarand, krik-

and, spidsand, skeand, havørn, strandskade, klyde, strandhjejle, stor regnspeve, rødben og hvidklire. Desuden har gråand og taffeland i enkelte år optrådt i antal, der oversteg nationale 1 %-bestandskriterier.

20.000 vandfugle: Med årlige forekomster af 118 til 179 tusinder vandfugle er der ingen tvivl om, at der forekommer mere end 20.000 vandfugle.

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

Tællingerne har ikke været dækkende for ænder. Det skyldes at svømmeænder på visse årstider om aftenen trækker ind i engene for at fouragere, hvorfor de reelle antal der benytter området kan være højere.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018), blev større landbrugsarealer i Højer og Møgeltønder Koge udtaget fra beskyttelsesområdet. Da der kan forekomme større antal af fouragerende gæs, svaner og dagrastende hjejler i disse områder, som ofte flyver til overnatning i den danske del af Vadehavet (Fuglebeskyttelsesområde nr. 57) eller Rickelsbüller Koog (syd for grænsen), kan det ikke udelukkes, at de her præsenterede antal for disse artsgrupper er højere end de, der kan forekomme indenfor den nye afgrænsning.

Optællingerne i Vadehavets marskområder har ikke omfattet pomeransfugl. Men arten optræder årligt i dette fuglebeskyttelsesområde, fx 86 individer i 2016. For denne art er der, bedømt ud af fra bearbejdede data i "Fugleåret" (seneste Lange 2016, 2017, 2018) samt data i DOFbasen ingen tvivl om, at store andele af den rastende forårsbestand af pomeransfugl forekommer i de udtagede dele af beskyttelsesområdet.

Tabel 60.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 60 optalt fra land eller fly 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). Der er ikke udarbejdet nationale 1 %-bestandskriterier for måger og terner. Mågefuglene indgår ikke i totalerne. I tabellen er antal over 100.000 anført med et T lig tusinder.

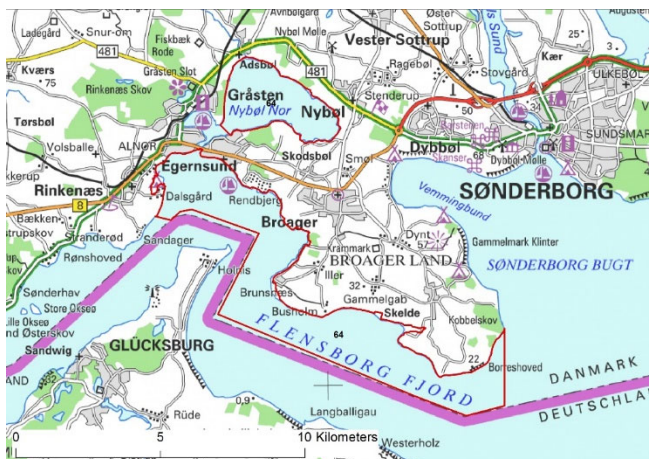
Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Rødstrubet lom				1			1							
Gråstrubet lappedykker	1	1		1										
Skarv	49	35	36	73	49	68	170	73	87	45	154	170	98	80
Sølvhejre							1		1	1	1	2	1	10
Skestork	14	2	17	1	1	4	14	1	17	13	20	27	59	3
Pibesvane	4	14	35	4		58	4	20	1	17	190	76	18	34
Sangsvane	785	33	1285	4	275	61	245	86	88	11	347	25	95	296
Kortnæbbet gås	327	148	70	126	930	1500	1281	377	820	76		68	149	1001
Grågås	7906	5840	11705	3728	7374	6540	7645	5730	2648	4582	3815	9889	2814	3192
Blisgås	561	904	829	90	2038	1323	1019	1989	1539	553	1891	793	539	1320
Bramgås	16702	16634	23303	29692	33010	28615	55287	35754	40515	15830	27812	23060	36210	33480
Mørkbuget knortegås	180	80	211	389	128	97	70	320	394	37	60	309	70	8
Lysbuget knortegås							1	4						
Gravand	4467	3263	2399	3957	1568	8887	1710	945	2268	1006	4781	3015	974	792
Pibeand	5583	7160	9993	17398	12552	6472	5917	14740	14616	10885	11002	9500	8090	10465
Knarand	66	120	151	114	39	170	153	122	90	32	37	67	93	66
Krikand	2476	3939	3192	3702	2662	2377	4267	5652	4816	6596	3580	3683	1236	6060
Gråand	1043	1065	644	1605	804	1155	587	777	1094	834	743	852	515	433
Spidsand	1805	500	399	441	76	226	111	130	2208	789	335	245	416	2313
Skeand	133	225	300	247	73	407	578	450	377	326	152	379	320	176
Taffeland	27	120	36	24	8	69	82	153	39	21	40	11	15	19
Troldand	65	82	96	55	100	145	148	105	93	47	40	50	91	80
Bjergand	1		1		2		1							
Ederfugl	8	13	8	2	1	150	1	2	2	1				
Sortand		1		1		1	1							1
Hvinand	98	42	67	43	60	143	86	71	66	16	25	20	13	21
Lille skallesluger	13	14	9	6	6	7	5	3	4	8	8	16	3	12
Toppet skallesluger		1	1	5				1		1				
Stor skallesluger	41	24	47	20	43	16	38	10	17	29	25	15	23	14

Tabel 60.2. Fortsat.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Havørn	2	3	5	3	2	4	3	3	3	8	7	7	9	8
Blå kærhøg	2	1	3	2	4	3	1	4		2	1	2	3	7
Fiskeørn		1		1		1		1						1
Vandrefalk	3	2	2	3	2	3	3	3	2	2	2	2	3	3
Blishøne	308	246	679	441	398	363	120	118	151	108	171	76	94	217
Trane										2		2		
Strandskade	992	807	1042	841	660	191	729	400	418	289	2230	56	103	2600
Klyde	601	558	610	679	622	860	233	92	153	255	139	530	395	514
Hjejle	21640	14990	8890	11460	14287	19370	19652	12750	13350	18750	14970	13550	12300	22005
Strandhjejle	1055	1318	1663	841	831	998	1165	1189	1695	1084	798	640	502	622
Islandsk ryle	20220	30852	80210	13000	45038	24000	7500	16640	7820	14625	3207	15200	15110	8650
Sandløber		1			1	1	1				4			
Almindelig ryle	37037	51246	43727	41020	23275	36340	54507	55801	76783	45005	35800	31980	35050	21000
Lille kobbersneppe	2949	1431	1517	1782	925	957	4008	1133	740	367	795	3271	209	2500
Stor regnspeve	1778	2380	2517	2053	2438	3854	2976	2046	3457	877	3832	2234	552	2570
Rødben	2456	999	468	1554	2790	4535	2930	1197	1946	1350	2547	1364	1578	1406
Hvidklire	955	512	464	331	659	2412	1287	1324	822	1262	791	942	534	668
Dværgmåge	8	7	20	27	1	9	95		4	27	1			14
Hættemåge	810	686	697	741	1270	1686	2605	1211	1765	1257	3106	898	1374	1136
Stormmåge	1130	1245	1430	2528	2965	1901	1740	2035	1900	1450	2061	955	670	1575
Sildemåge	289	25	82	23	250	131	166	102	130	75	19	29	37	51
Sølvmåge	353	339	478	335	311	320	468	477	2981	107	339	100	103	2083
Svartbag	182	44	59	41	14	41	46	37	54	39	47	27	24	25
Splitterne		1					10				5			
Fjordterne	26	35	395	38	48	41	37	35	10	13	7	15	21	3
Havterne	112	100	22	17	2	17	10	5	4	29	2	12	8	5
Dværgerterne	4	4	1	5	5	1	8	1		7	1	3		4
Sortterne	13	3	3	51	63	24	31	2	1	60		20		
I alt (afrundet)	132 T	146 T	197 T	136 T	154 T	152 T	175 T	160 T	179 T	126 T	120 T	122 T	118 T	123 T

Fuglebeskyttelsesområde nr. 64: Flensborg Fjord og Nybøl Nor

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 64.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 64, Flensborg Fjord og Nybøl Nor.

Tabel 64.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 64, Flensborg Fjord og Nybøl Nor (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
	Ederfugl	T	F4
	Hvinand	T	F4, F6

Optællinger

Den danske del af Flensborg Fjord og dermed det meste af fuglebeskyttelsesområde nr. 64 (Fig. 64.1) blev optalt fra fly (totaltælling af alle vandfugle) i forbindelse med NOVANA-programmets landsdækkende optællinger af vandfugle om vinteren i 2004, 2008, 2013 og 2016 samt ved landsdækkende optællinger af fældende fugle i somrene 2006 og 2012. Nybøl Nor taltes fra land de samme år. Derudover er der indrapporteret et par enkeltflokke af gæs og sangsvaner fra de landsdækkende midvintertællinger af disse arter. Datagrundlaget er suppleret med en optælling foretaget fra land af hele fuglebeskyttelsesområde nr. 64 ved midvintertællingen 2019, udført pga. det nyindførte princip om rotation mellem optalte områder i NOVANA-programmet.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 64.2. Der er registreret flere forekomster af blishøne og en enkelt forekomst af hvinand, som overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arterne i 2004-2017. I 2019 blev der talt en enkelt forekomst af ederfugl, som overstiger det nationale 1 %-bestandskriterie for denne (og 1.400 fugle under det internationale 1 %-bestandskriterie).

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag vurderes det, at der ikke eller kun sjældent forekommer mere end 20.000 vandfugle. Vikstrøm m.fl. (2015) forholder sig til et IBA-område, som geografisk er større end fuglebeskyttelsesområdet, hvorfor tal herfra ikke kan bruges til sammenligning.

Særlige følsomhedsperioder: I perioder hvor Gråsten søerne (beliggende i fuglebeskyttelsesområde nr. 68, der omtales nedenfor) er Nybøl Nor en vigtig alternativ rasteplass for de taffel- og troldænder, som oftest raster i Gråsten søerne. De to områder bør i den forbindelse ses som en helhed.

Kommentarer til datagrundlaget

Hvinand har optrådt i udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet siden starten (Fredningsstyrelsen 1983) og ederfugl blev medtaget ved revisionen i 2012 med baggrund i et høringsmateriale. For begge arter gælder, at fire midvintertællinger er et meget begrænset grundlag for at vurdere den aktuelle status for arterne i området. Der forekommer kun ubetydelige antal af vandfugle i fældeperioden, jf. 2006 og 2012 data i Tabel 64.2.

Laursen m.fl. (1997) fremhæver et område syd for Als, som værende af international betydning for ederfugl, men området ligger øst for fuglebeskyttelsesområde nr. 64. Der er dog eksempler på forekomst af større flokke af ederfugl fra den ydre del af Flensborg Fjord ved Kragesand og Brunsnæs, dvs. indenfor fuglebeskyttelsesområdet. Bedømt ud fra kortmaterialet i Laursen m.fl. (1997) forekommer de største antal i området i forårsperioden, en årstid hvor lokaliteten ikke overvåges i NOVANA-programmet.

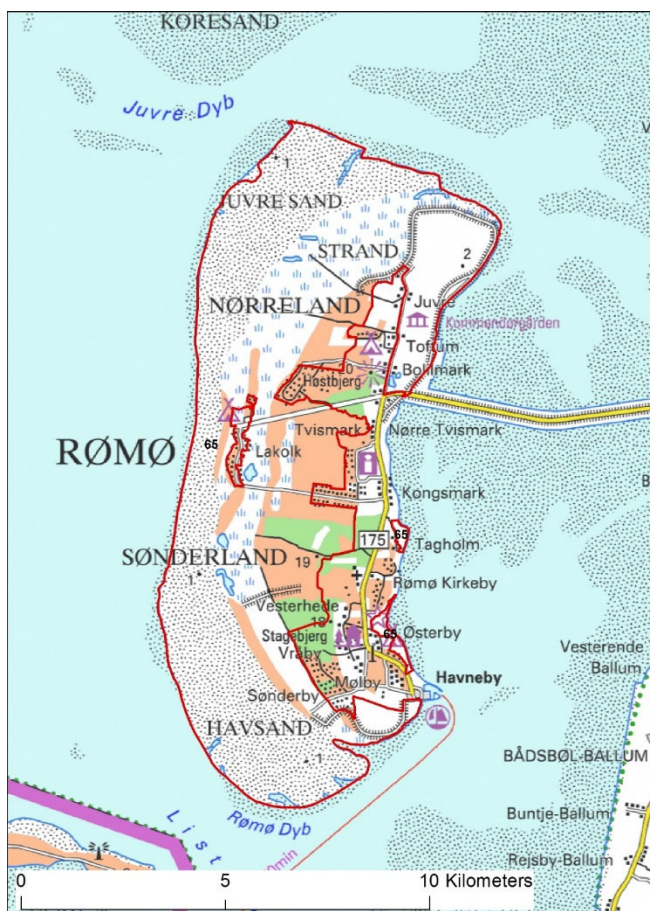
Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Tabel 64.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og udvalgte vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 64 optalt ved totaltællinger fra fly og land. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 3). Totaler er kun beregnet for de fire år med midvintertælling af hele fuglebeskyttelsesområdet.

Artsnavn	2004	2006	2007	2008	2010	2012	2013	2016	2019
Skarv	11	10		31		150	41	20	390
Sølvhejre						1			
Knopsvane	177	51		71		21	114	84	203
Sangsvane					32				8
Grågås		36	81	100			240	700	102
Gravand	16			13					
Pibeand	12							13	
Knarand						2	3		10
Gråand	34					33	123	148	241
Taffeland									2
Troldand	823			29		10	53	800	
Ederfugl	387	41		3334		12	663	2179	8394
Havlit							6	5	1
Sortand							697		91
Fløjlsand							12		
Hvinand	629			1209			455	218	380
Lille skallesluger	60							1	
Toppet skallesluger	418	12		97			40	51	68
Stor skallesluger	4			58			57	30	29
Havørn	2								
Blishøne	3291	150		496		205	1044	1205	909
I alt (afrundet)	6000			5000			4000	5000	11000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 65: Rømø

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 65.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 65, Rømø.

Tabel 65.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 65, Rømø (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst Kriterier	
Hjejle		T	F1
	Mørkbuget knortegås	T	F5

Optællinger

De områder af fuglebeskyttelsesområde nr. 65 (Fig. 65.1), som er af størst betydning for trækfugle, blev optalt i forbindelse med de fleste af de trilaterale total-tællinger i Vadehavet (dvs. en årlig midvinter-tælling samt én tælling i en af årets øvrige måneder) samt ved flere af de trilaterale hhv. landsdækkende optællinger af gæs og svaner. Da der er tale om strande, strandenge og engområder, har optællingerne som udgangspunkt kun været udført fra land og ikke fra fly, men enkelte registreringer af fugle inde på strandene er gjort i forbindelse med flytællingerne i Vadehavet.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 65.2. Området har i enkelte år i perioden 2004-2017 haft forekomster, der oversteg internationale 1 %-bestandskriterier for rastende bestande af bramgås, hjejle, islandsk ryle, almindelig ryle og lille kobbersneppe.

Blandt arterne, der i ingen af årene oversteg de internationale kriterier, har der været årlige eller næsten årlige forekomster, der oversteg nationale 1 %-bestandskriterier for mørkbuget knortegås, gravand, strandskade og stor regnspøve. Desuden har pipeand, spidsand, havørn, sandløber og hvidklire i 1-6 år optrådt i antal, der oversteg nationale 1 %-bestandskriterier.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag, med en middelforekomst af 20.000 (minimum 7.000, maksimum 39.000) og fem forekomster af mere end 20.000 vandfugle, er der ingen tvivl om, at der ofte forekommer mere end 20.000 vandfugle.

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

Tællingerne på Rømø har ikke været dækkende for alle arter, der regelmæssigt eller under visse forhold benytter strandengene og strandene som højvandsrasteplass. Desuden er der kun sjældent blevet gennemført dækkende optællinger på strandene. Det betyder, at der stort set ikke har været udført

dækkende tællinger af arter som sandløber, hvidbrystet præstekrave, splitterne, fjordterne, dværgterne.

Tællingerne har ikke været rettet mod at dække forekomster af rovfugle.

Området er udpeget for mørkbuget knortegås med henvisning til at strandene på Rømø, og især Stormengene på sydspidsen, benyttes som fourageringsområde af gæssene om foråret og som alternativt fourageringsområde i særligt højvandede perioder efterår og vinter.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018), blev mindre hede-, mose- og strandsumpområder på Rømø tilføjet beskyttelsesområdet. Det vurderes at der primært er tale om potentielle levesteder for ynglende Bilag 1-arter, som kun i begrænset omfang benyttes af de hér behandlede artsgrupper. Derfor vil de præsenterede tal også være repræsentative for den nye afgrænsning.

Stormengene på sydkysten af Rømø er en til tider vigtig rasteplass for mørkbuget knortegås – især om foråret. Foto: Rasmus Due Nielsen.

Tabel 65.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 65 optalt fra land eller fly 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). Der er ikke udarbejdet nationale 1 %-bestandskriterier for måger og ternere. Totaler er ikke beregnet for 2004 og 2006, hvor der kun er foretaget få tællinger. Mågefuglene indgår ikke i totalerne.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skarv		73			2	3	1		1	11	4	3	26	113
Skestork														10
Pibesvane														6
Sangsvane							4		7	20				
Kortnæbbet gås			69			3	11	23	85		100			
Grågås	55	511	22	300	82	153	159	238	309	480	115	26	351	358
Blisgås			207				50	9	29		20		70	7
Bramgås				920		3200	62	4300	3050	8900	28030	804	415	5240
Mørkbuget knortegås		245		885	75	215	881		440	1557	1055	200	1320	1337
Gravand	159	280	8	790	363	176	684	61	356	843	231	1046	394	915
Pibeand				3200	250	2700	2738	95	2760	5850	110	780	130	2061
Krikand		5	25			3	6	35	85	200	4		18	
Gråand	181	19	281	210	19	100	34	14	65	77	120		527	680
Spidsand						150				247				
Skeand								15						
Troldand					4	2			2	20	3			
Ederfugl	1	69	60	15	600	20	78	8	30	150	14		155	55
Hvinand		4				2	4		8		1			6
Havørn							1	1			1		2	3
Blå kærhøg	1		2	1		1	1	2	2		1		1	
Vandrefalk		2		1				1		1		1	1	1
Blishøne		2		4	7	7	2	5	3	5	3	1		7
Strandskade	900	478	60	1544	2417	96	1213	479	2875	1230	1018	1620	1400	3596
Klyde													5	2
Hjejle		560		2150	290	2	70	280	125	120	35	60	147	10080
Strandhjejle		21		2	4	25	24	32	52	32	220	62	66	22
Islandsk ryle		90		250	305	1500	1775	800	950	4075	1365	50	3880	238
Sandløber		32	14		150	132	35	83	70	75	90	2408	220	65
Almindelig ryle		17260		3460	690	6597	10205	539	10060	6030	2140	8895	1000	6969
Lille kobbersneppe		1105		180	1500	75	55	481	675	333	3420	2515	1030	583
Stor regnspove	28	2120	35	1470	432	80	39	880	326	81	830	11	345	1243
Rødben		17		10	9	14	10	31	10	14	65	39	3	130
Hvidklire		28			5			11	5	127	5			47
Hættemåge		459	5		16	140	862	242	77	327	100	275	100	298
Stormmåge	292	940	95	4040	336	160	130	262	101	90	420	99	365	523
Sildemåge		40			10	2				38	7	4		
Sølvmåge	171	459	811	155	931	883	272	432	1188	386	236	1040	2622	722
Svartbag	3	14	14	14	22	25	21	5	20	10	7	10	11	19
Splitterne		24			8	810			20	430		2		17
Fjordterne		47												12
Havterne		7			27	3		7		2	4	15		
Dværgterne		30			2			2	2	5		9	2	5
I alt (afrundet)	23000		15000	7000	15000	18000	8000	22000	30000	39000	19000	12000	34000	

Fuglebeskyttelsesområde nr. 67: Ballum og Husum Enge og Kamper Strandenge

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 67.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 67, Ballum og Husum Enge og Kamper Strandenge.

Tabel 67.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 67, Ballum og Husum Enge og Kamper Strandenge (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Sangsvane		T	F2
Bramgås		T	F2, F4
Hjejle		T	F1
	Kortnæbbet gås	T	F4

Optællinger

Områderne i fuglebeskyttelsesområde nr. 67 (Fig. 67.1) har været optalt i forbindelse med de trilaterale total-tællinger i Vadehavet (dvs. en årlig midvintertælling samt én tælling i en af årets øvrige måneder) samt ved de trilaterale hhv. landsdækkende optællinger af gæs og svaner. Da der er tale om engområder inden for digerne, har optællingerne kun været udført fra land.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 67.2. Området har i 2-6 af årene i perioden 2004-2017 haft forekomster der oversteg internationale 1 %-bestandskriterier for rastende bestande af kortnæbbet gås og bramgås. Blandt arterne, der ikke oversteg de internationale kriterier, har blisgås næsten årligt og pibesvane, sangsvane, gravand og stor regnspove i enkelte år forekommet i antal, som oversteg de nationale 1 %-bestandskriterier.

20.000 vandfugle: Det foreliggende datagrundlag fremviser ikke forekomster af mere end 20.000 vandfugle (Tabel 67.2), men Vikstrøm m.fl. (2015) noterer, med baggrund i et til tider mere intensivt optællingsprogram med et '+' at området huser 20.000 vandfugle både i perioden 2003-2008 og 2009-2012 og anfører betydeligt højere antal for gæs og hjejler end de, der fremgår af Tabel 67.2 (se uddybning nedenfor). Det vurderes derfor at der ofte kan forekomme mere end 20.000 vandfugle i området.

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

Dækningen har sandsynligvis været ufuldstændig for gulnæbbede svaner, gæs, svømmeænder (trækker ind i engene om aftenen og natten for at fouragere) og dagrastende hjejler.

Det vides således fra andre optællinger, at svaner og gæs kan optræde i større antal end angivet i tabellen. Vikstrøm m.fl. (2015) noterer således flg. værdier for de fire udpegede arter, henholdsvis median og maksimum (i parentes): Sangsvane: 2003-2008 253 (750) og 2009-2012 på 208 (800) fugle. Kortnæbbet gås: 2003-2008 2.900 (5.000) og 2009-2012 på 1.500 (7.600) fugle. Bramgås: 2003-2008 41.500 (60.000) og 2009-2012 på 30.000 (60.000) fugle. Hjejle: 2003-2008 11.500 (22.000) og 2009-2012 på 8.000 (25.000) fugle. Det er antal, hvor alle tal for gæssene og maksimumtallene for sangsvane og hjejle overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for arterne. Rasmussen (2007) nævner også en forekomst på 30.600 hjejler fra området fra en landsdækkende optælling i 2003, men Rasmussen m.fl. (2010) og Rasmussen (2017) har noget lavere tal fra de landsdækkende tællinger i 2008 og 2014.

Desuden er det sandsynligt, at engene har været benyttet af bl.a. vadefugle i perioder med stærk blæst og høje vandstande i Vadehavet. Tællingerne har ikke dækket sådanne situationer.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018), blev landbrugsarealer langs den østlige rand af det hidtidige beskyttelsesområde udtaget. Det er formentlig kun en mindre andel af de optalte gæs, svaner og hjejler, som indimellem opholder sig i sidstnævnte område, hvorfor det vurderes, at de præsenterede tal også vil være repræsentative for den nye afgrænsning.

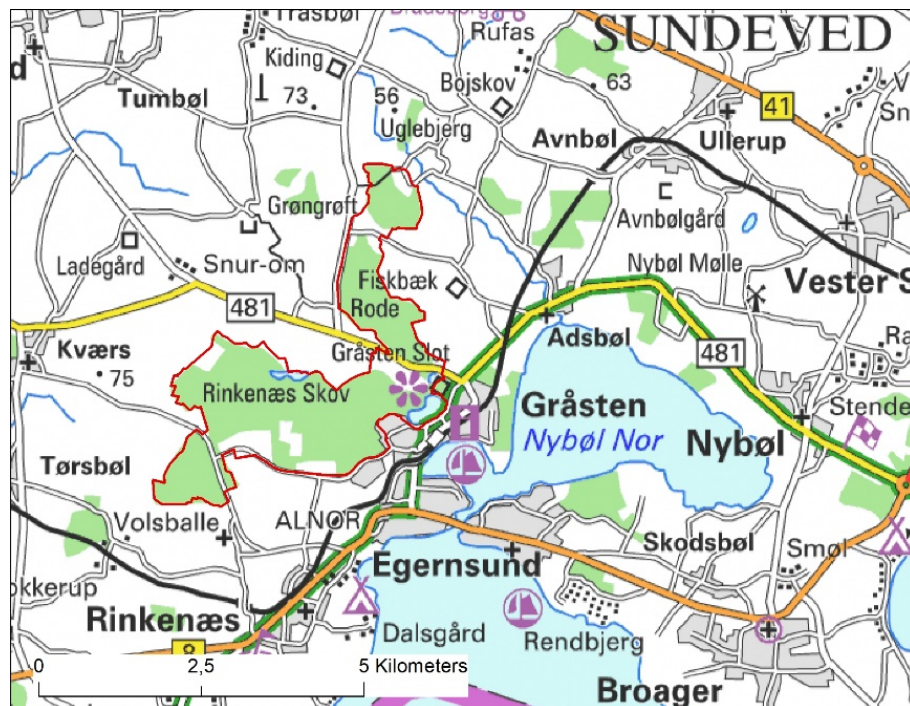
Blisgås ses i stigende antal i Danmark, blandt andet sammen med de kortnæbbede gæs i Ballummarsken. Foto: Rasmus Due Nielsen.

Tabel 67.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 67 optalt fra land eller fly 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). Der er ikke udarbejdet nationale 1 %-bestandskriterier for måger og terner. Mågefuglene indgår ikke i totalerne.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skarv	1			11	1						1	2		1
Pibesvane			16						14					
Sangsvane	39		251		4	17		1	728	54	8	37	43	51
Kortnæbbet gås	798	162	1086	504	29	701	77	230	2000	550	38			
Grågås	423	56	405	291	310	1015	365	408	617	461	380	215	120	166
Blisgås		99	334	350		347	154	126	954	609	265	219	37	709
Bramgås	15200	7876	9316	10000	600	5504	1520	6375	4760	9100	5040	2252	4807	10465
Mørkbuget knortegås			3											3
Lysbuget knortegås														7
Gravand	18	200	869	403			4	175	1		9	29		
Pibeand	65	22		1050	180		55							2
Krikand				1		3						45	3	2
Gråand	4	16	41	12	9	8	7		1	4	37	9	4	5
Spidsand		38												
Skeand				5										
Troldand					1	2					2			1
Bjergand				1										
Ederfugl			35											
Hvinand		3	2	2										
Lille skallesluger							2							
Stor skallesluger				5				1	6					8
Havørn							1							2
Blå kærhøg	1	1	2	4	3	1		1	2				1	5
Vandrefalk		2		2					1		1			1
Blishøne		14		21	60	11	48			12				8
Strandskade		224	106	16	1	4					6	1		
Højle	2532	580		2637	70	405	37	24	34	16		532		321
Strandhøjle	12	9		11			18			7				
Islandsk ryle		221		47										
Almindelig ryle	15	637	150	1689			51	1	92					
Lille kobbersneppe								2						
Stor regnspove	5	308	253	136	7			6	24	1	44	1	25	371
Rødben		33	8	1		3								
Hvidklire										6	23			5
Dværgmåge											1			
Hættemåge	142	46		150	79			25		14	5	2		111
Stormmåge	677	2939	291	1955	502			388	2231	1106	1880	2783	142	241
Sildemåge	1						2				2			
Sølvmåge	393	118	31	1796	4	2	18	94	112	130	58	6	13	83
Svartbag		13	1	11				4	4	2	1	1	2	2
I alt (afrundet)	19000	11000	13000	17000	1000	8000	2000	7000	9000	11000	6000	3000	5000	12000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 68: Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 68.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 68, Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov.

Udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde nr. 68, Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov, indeholder aktuelt kun ynglefugle (Miljøstyrelsen 2012).

Optællinger

Fuglebeskyttelsesområde nr. 68 (Fig. 68.1) består primært af Gråsten Skovene med Gråsten Dyrehave og dele af Gråsten Slotspark, men omfatter også Gråsten søerne. Disse optælles i NOVANA-programmet årligt ved midvinter (IWC-område), hvor der foretages totaloptælling af vandfugle.

Resultater

Arter: Resultatet fremgår af Tabel 68.1. Der er flere forekomster af taffeland og enkelte af troldand, som overstiger de nationale 1 %-bestandskriterier for arterne.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag (Tabel 68.1), områdets areal og habitatsammensætning, vurderes det, at der ikke forekommer mere end 20.000 vandfugle i området. Vikstrøm m.fl. (2015) nævner heller ikke sådanne forekomster.

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

I perioder hvor søerne fryser til er Nybøl Nor i fuglebeskyttelsesområde nr. 64 en vigtig alternativ rasteplads for taffel- og troldeenderne, og de to områder bør i den forbindelse ses som en helhed.

Isfugl, der indgår i områdets udpegningsgrundlag som ynglefugl, ses også hyppigt ved søerne i forbindelse med midvintertællingerne.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevareministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Tabel 68.1. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 68 optalt fra land 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 3). Totaler er kun anført for år med udført midvintertælling. Området blev også optalt i 2010 og 2011, men her var søerne helt tilfrosne. De lavere antal i fx 2014 og 2017 er også fra perioder med udbredt isdække i søerne.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skarv				7	12	1	6	1	9	15	1	
Knopsvane	22	14	9	9	7	1		2				2
Sangsvane											1	
Grågås				1				31			5	
Pibeand		2										
Knarand		4		3								
Krikand		4										
Gråand	70	112		88	75	352	139	109	15	50	50	8
Taffeland	72	218		279	183	1	335	350		250	60	
Troldeand	40	2113		478	827	187	750	500	16	1300	500	150
Bjergand		1		5			3					
Hvinand				1			4					
Lille skallesluger	2	1		2	7				2		5	
Stor skallesluger	17	14		20	11	15	1	15	7	12		6
Blishøne	62	106		160	88	11	23	13		32	5	
I alt (afrundet)	0	3000		1000	1000	1000	1000	1000	0	2000	1000	0

Fuglebeskyttelsesområde nr. 71: Sydfynske Øhav

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 71.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 71, Sydfynske Øhav.

Tabel 71.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 71, Sydfynske Øhav (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Træk-gæst	Kriterier
Sangsvane		T	F2, F4
Havørn		Tn	F1, F2
	Knopsvane	T	F4
	Mørkbuget knortegås	T	F4
	Troldand	T	F4
	Ederfugl	T	F4
	Hvinand	T	F4
	Toppet skallesluger	T	F4
	Blishøne	T	F4

Optællinger

Hele fuglebeskyttelsesområdet (Fig. 71.1) er i perioden 2004-2017 optalt næsten årligt ved midvinter (IWC-område), hvor der er udført totaltælling fra fly. Alle arter af vandfugle optælles. I 2015 området dog ikke talt på grund af ugunstige vejrforhold. Det samlede område er derudover optalt i forbindelse med de to landsdækkende fældefugletællinger i somrene 2006 og 2012.

Området er også ved flere lejligheder optalt fra fly i forbindelse med NOVANA-programmets årlige optællinger af svømmeænder i oktober. Ved majtællingerne af mørkbuget knortegås er arten talt fra land.

Området blev desuden overvåget intensivt i forbindelse med reservatovervågningen 2008-2010, hvor der blev foretaget regelmæssige totaltællinger fra fly af det meste af området, dog ikke de dele der ligger øst for Langelandsbroen og Tåsinge samt det dybere område mellem Urehoved, Drejø og Avernakø (Clausen m.fl. 2014).

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 71.2 og 71.3. Der er registreret flere forekomster af knopsvane, sangsvane, mørkbuget knortegås, bjergand, ederfugl og toppet skallesluger, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for disse arter. Derudover er skarv, grågås, bramgås, gravand, pibeand, krikand, gråand, spidsand, taffeland, troldand, hvinand, stor skallesluger, havørn, blishøne og stor regnspove flere gange truffet i antal som overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arterne.

20.000 vandfugle: Med årlige forekomster af mellem 33.000 og 68.000 vandfugle (Tabel 71.2), som end ikke medtager de modellerede antal for dykænder fra den dybere del af beskyttelsesområdet, er der ingen tvivl om, at der forekommer mere end 20.000 vandfugle (Tabel 71.2).

Særlige følsomhedsperioder: Det Sydfynske Øhav er blandt landets vigtigste fældeområder for knopsvane. Ud fra de foreliggende antal vurderes det at det primært er den lokale ynglebestand af ederfugle, som fælder i området.

Kommentarer til datagrundlaget

Det Sydfynske Øhav har i perioder været ramt af iltsvind, som har påvirket udbredelsen af bundplanter i dele af området, fx i 1994 (Fyns Amt 1996). Selvom tallene af både knopsvane og blishøne fra 2004-2017 synes høje, så var de førhen oftest højere. Antallet af knopsvane, som blev optalt i forbindelse med reservatovervågningen i 1990'erne var generelt højere (Clausen m.fl. 2004, 2014), end de har været i de år fra 2004-2017, hvor der er talt på samme årstid. Tilsvarende var der hyppigere forekomster af mere end 10.000 blishøns ved midvintertællingerne i området, end der er set i 2004-2017, jf. DCE's data fra IWC-databasen. Der er således stadig indikationer på at disse arters forekomst kan være påvirket af stedvise mangler på bundvegetation.

Forekomsten af store antal af bjergand de seneste år kan til dels skyldes en flytning af flokke fra Lillebælt (fuglebeskyttelsesområde nr. 47), hvor der i de samme år var færre fugle (jf. Tabel 47.2) og/eller fra Helnæs Bugt og Bøjden Nor. Det Sydfynske Øhav har også førhen huset tusindtallige flokke (Joensen 1974), som begrundede at arten var optaget i det oprindelige udpegningsgrundlag for området (Fredningsstyrelsen 1983).

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) blev der foretaget finjusteringer af områdets afgrænsning, og nogle landbrugsarealer på Strynø og Drejø blev udtaget fra beskyttelsesområdet. Da de gæs og svaner, som indimellem fouragerer i sidstnævnte områder flyver til overnatning i Øhavet vil de præsenterede tal også være repræsentative for den nye afgrænsning.

Toppet skallesluger forekommer ofte i store antal i det Sydfynske Øhav. Foto: Jacob Sterup.

Tabel 71.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 71 optalt fra fly og land 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). For ederfugl og toppet skallesluger henvises også til Tabel 71.3.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Gråstr. lappedykker			2		1	28	1		3		8			1
Skarv	504	496	1484	896	2346	1942	1449	296	2239	1736	1177	1366	470	511
Sølvhejre									1					
Knopsvane	2344	2654	4368	2065	5705	3225	3488	3741	4185	3742	3095	2425	1644	4109
Pibesvane		1								1				
Sangsvane	1749	803	1021	908	1214	578	2270	670	2776	664	802	1855	660	410
Sædgås								8	5			74	48	25
Tajgasædgås	61		9		34		10	51						
Tundrasædgås			5											
Kortnæbbet gås	5				1		2	34						
Grågås	796	1822	2923	3797	4888	3966	6167	3760	9448	5085	2986	3979	4026	2226
Blisgås	2		28	6	41	2	22	20	753	6		108	30	
Bramgås	208	34	4	328	250	17	220	80	2366	2868	1247	2962	9517	3860
Mørkbuget knortegås	4022	736	2418	1276	3341	962	4457	6773	3488	593	136	1560	1095	36
Gravand	405	256	39	252	443	203	161	12	112	77	69	49	430	165
Pibeand	1386	1266	1342	1560	1797	4398	1840	255	1460	3539	805	2752	2194	1347
Knarand			2		4	10	2		18	2		8		18
Krikand	7	110	445	285	495	1325	994	27	393	839		596	150	246
Gråand	2651	8077	9073	5457	2901	4736	4252	1918	3138	6795	3605	3836	5135	6483
Spidsand		1			18	26	158		14	53			45	274
Skeand					3	1	17			4		6	2	14
Taffeland	131	20			933		650			70	700	215	103	50
Troldand	7298	1445	1600	3255	4078	4350	12895	50	1275	1171	2500	2300	3450	8266
Bjergand			30			4				2		305	3303	6070
Ederfugl	19043	4726	10221	6033	8480	15286	14186	6620	14557	14772	13375	7410	3808	10918
Havlit	17		18	5	14		14				3	2		8
Sortand	7	15		10	250	13	4		489	168	72		724	77
Fløjlsand	13	26		8	7	11		1	21	13	1	3	215	
Hvinand	1867	3344	2055	1255	1393	2087	5497	3385	2396	4038	2922	2409	1705	2474
Lille skallesluger	1				20			10			110			10
Toppet skallesluger	1260	120	197	217	856	1388	746	793	2291	986	1150	1058	1201	1425
Stor skallesluger	45	138	28	42	66	124	548	643	114	176	330	42	245	174
Havørn						2	1	1	4	1	2	3	6	1
Blå kærhøg						1			2	1				
Fiskeørn					1									1
Vandrefalk						1					1	1		
Blishøne	9130	7291	5785	4018	3205	5080	6227	10084	5907	7995	3915	4575	4565	4060
Strandskade	49	7	12	56	21	43	21	2	89	10	46		59	54
Hjejle	20		240	400	600	495	910		200	1048		215		
Almindelig ryle	55	23	150	152	1510	434	275		95	302	150	300	100	154
Stor regnspove	140		53	252	246	222	388	1	282	228	76	2	417	387
Rødben		1	2		68	18	13	8	1	26		2	2	35
Hvidklire			12	8	77		16		13					
I alt (afrundet)	53000	33000	44000	33000	45000	51000	68000	39000	58000	57000	39000	40000	45000	54000

Tabel 71.3. Estimerede antal af udvalgte dykænder observeret ved linjetransekt- og totaloptællinger i fuglebeskyttelsesområde nr. 71 ved i alt seks landsdækkende optællinger af vandfugle i Danmark, 2004 til 2016. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3).

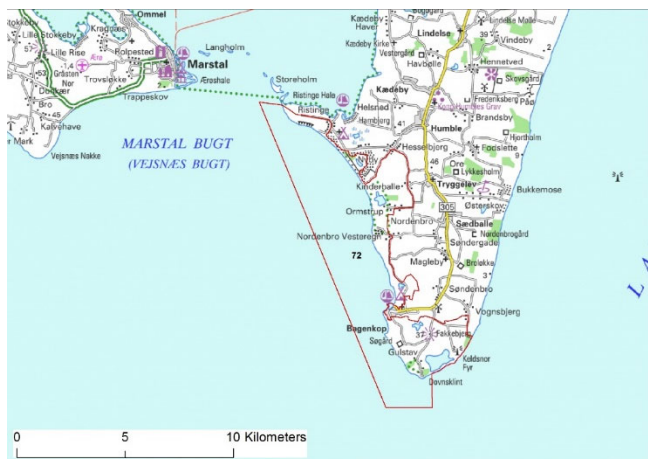
Artsnavn	Vinter				Sommer	
	2004	2008	2013	2016	2006	2012
Ederfugl	20203	27024	12865	55503	380	1404
Toppet skallesluger	1255	3435	1374	5052	24	222
I alt (afrundet)	21000	30000	14000	61000	0	2000

Flokkede af ederfugle ses i store dele af de indre danske farvande, fx i det Sydfynske Øhav. Foto: Rasmus Due Nielsen.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 72: Marstal Bugt og den sydlige del af Langeland

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 72.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 72, Marstal Bugt og den sydlige del af Langeland.

Tabel 72.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 72, Marstal Bugt og den sydlige del af Langeland (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Sangsvane		T	F2, F4
Havørn		Tn	F1, F2
Fiskeørn		Tn	F2
	Ederfugl	T	F4
	Havlit	T	F5

Optællinger

Det samlede fuglebeskyttelsesområde (Fig. 72.1) er overvåget i forbindelse med NOVANA-programmets landsdækkende optællinger af vandfugle om vinteren i 2004, 2008, 2013 og 2016 samt ved landsdækkende optællinger af fældende fugle i somrene 2006 og 2012, hvor de ydre dele vest og syd for Langeland blev optalt fra fly og de indre dele fra land. Flere af norene på vestsiden af Langeland, Kelds Nor, Klise og Magleby Nor, Tryggelev og Nørreballe Nor samt Ristinge Nor, optælles årligt ved midvinter (Kelds Nor og Tryggelev Nor er IWC-områder). Områdets nor er også ofte blevet optalt fra land i forbindelse med de artspecifikke optællinger af grågås i september samt svømmeænder og taffeland (i oktober).

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 72.2 og 72.3. Der er registreret en enkelt forekomst af sangsvane, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for arten. Sangsvane, grågås, blisgås, bramgås, knarand, krikand, skeand, taffeland, troland og havørn forekommer alle hyppigt i antal som overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arterne. Havlit er ved en landbaseret optælling truffet en enkelt gang i antal, der overstiger det nationale 1 %-bestandskriterie for arten.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag, med et middeltal på 10.000 vandfugle og ingen forekomster, der overstiger 20.000 fugle, vurderes det at der sjældent forekommer mere end 20.000 vandfugle, men det kan ikke udelukkes det forekommer. Vikstrøm m.fl. (2015) nævner således betydeligt større forekomster af ederfugl og havlit end de her præsenterede fra både årene 2003-2008 og 2009-2012, hvor alene antallet af ederfugl nogle år er større end 20.000 fugle (se også kommentar nedenfor).

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

Hverken ederfugl eller havlit er ved NOVANA-overvågningen truffet i antal, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier. Begge arter blev optaget i udpegningsgrundlaget i 2005 på baggrund af et større datagrundlag fra DOF-basen og et høringsmateriale. Begge arter forekommer til tider i større antal end Tabel 72.2 og 72.3 indikerer, specielt i sen vinteren og under forårstrækket. De af Vikstrøm m.fl. (2015) nævnte maksimumantal for ederfugl i såvel årene 2003-2008 som 2009-2012 overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for arten, og mediantallene for havlit og ederfugl overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for begge arter i de to perioder.

Havørn og fiskeørn blev optaget i udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet i 2012 på baggrund af et større datagrundlag fra DOF-basen og et høringsmateriale. Arterne overvåges ikke systematisk i NOVANA-programmets trækfugleovervågning.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) blev der foretaget finjusteringer af områdets afgrænsning, og nogle landbrugsarealer syd for Bagenkop blev udtaget fra beskyttelsesområdet. Da de gæs og svaner, som indimellem fouragerer i sidstnævnte område, normalt flyver til overnatning i norene i beskyttelsesområder, vil de præsenterede tal også være repræsentative for den nye afgrænsning.

Tabel 72.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i de kystnære dele af fuglebeskyttelsesområde nr. 72 optalt fra land 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). For ederfugl og havlit henvises også til Tabel 72.3. Der mangler data fra 2014. Tabellen fortsættes på næste side.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	2016	2017
Gråstrubet lappedykker	2	2	1		5	2							13
Skarv	137	105	230	80	177	180	13	50	120	74	360	462	574
Knopsvane	42	15	24	30	156	30	8	18	45	34	156	77	76
Pibesvane	2	9		4		2					3		
Sangsvane	396	125	167	243	518	214	109	192	780	134	162	171	
Sædgås	2	14	16	40		30	22		22	44	48	126	
Tajgasædgås	2		16	58		38	31		31				
Tundrasædgås		14					22						
Kortnæbbet gås	4		6				4		15				
Grågås	1760	2210	2215	2211	2740	2782	2590	967	4750	2127	2260	2234	1695
Blisgås	8	28	68	10	12	25	35	169	194	151	167	185	36
Bramgås	42	60	75	65	74	120	83	1656	610	546	4150	5810	270
Mørkbuget knortegås						1			78				

Tabel 72.2. Fortsat.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	2016	2017
Gravand		2			4				1				1
Pibeand	480	525	450	620	1385	213	896		480	160	485	558	502
Knarand	155	66	147	125	118	169	188		48		29		114
Krikand	356	385	360	430	1045	442	440	42	235		680	117	402
Gråand	775	80	990	1265	1600	830	570	60	275	289	550	612	556
Spidsand	14	131	44	49	16	18	56						53
Skeand	85	89	58	82	150	109	460			2	32		129
Taffeland	1040	610	1900	1190	1905	1660	2060	15	410	519	800	95	1027
Troldand	2800	1250	2800	800	5650	3000		150	950	1010	1520	910	1661
Bjergand	120	65	60	35	188	200			105	48	170		33
Ederfugl	2959		36		209					184		2960	
Havlit	2		2			1						1045	
Sortand	12				8					1965		410	
Hvinand	77	48	74	20	96	86		8	34	57	90	62	45
Lille skallesluger	1	1	1	2	1	8			2		5	9	
Toppet skallesluger	4		12			2			2			6	2
Stor skallesluger	21	9	40	14	67	16		16	34	24	45	12	
Havørn	1	1	1	1	1	2	1		1	3	3	5	4
Blå kærhøg						3		1	1	3			
Fiskeørn													2
Vandrefalk							1						
Blishøne	220	30	100	140	790	700		70	170	300	248	403	194
Højle	35	25	8	60	430	40	40		210		965	270	975
Almindelig ryle	73	16	40	24	26	24			37	57	8	9	138
Rødben	1	1	1		1	2				3	3		40
Hvidklire													13
I alt (afrundet)	12000	6000	10000	8000	17000	11000	8000	3000	10000	8000	13000	17000	9000

Tabel 72.3. Estimerede antal af udvalgte dykænder observeret ved linjetransekttællinger i fuglebeskyttelsesområde nr. 72 ved i alt seks landsdækkende optællinger af vandfugle i Danmark, 2004 til 2016. 2012-tallet er dog fra en totaltælling fra fly.

Artsnavn	Vinter				Sommer	
	2004	2008	2013	2016	2006	2012
Ederfugl	2169	3147	2771	105	42	0
Havlit	39	82	0	293		
I alt (afrundet)	2000	3000	3000	0	0	0

Fuglebeskyttelsesområde nr. 73: Vresen og havet mellem Fyn og Langeland

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 73.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 73, Vresen og havet mellem Fyn og Langeland.

Tabel 73.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 73, Vresen og havet mellem Fyn og Langeland (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter		Trækgæst		Kriterier
	Ederfugl	T	T	F4	

Optællinger

Fuglebeskyttelsesområde nr. 73 (Fig. 73.1) er blevet optalt fra fly (linjetranssekt-tællinger) i forbindelse med NOVANA-programmets landsdækkende optællinger af vandfugle om vinteren i 2004, 2008, 2013 og 2016 samt ved landsdækkende optællinger af fældende fugle i somrene 2006 og 2012.

Området blev desuden overvåget intensivt i forbindelse med reservatovervågningen 2008-2010 ved totaltælling fra fly (Clausen m.fl. 2014).

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 73.2 og 73.3. I området er der registreret flere forekomster af skarv og en enkelt forekomst af ederfugl fra november 2008, som oversteg de nationale 1 %-bestandskriterier for arterne.

20.000 vandfugle: Med en middelforekomst af 6.000 vandfugle i fire år med mere omfattende dækning (2008-2011) vurderes det ud fra det foreliggende datagrundlag, områdets areal og habitatsammensætning, at der ikke forekommer mere end 20.000 vandfugle. Vikstrøm m.fl. (2015) nævner heller ikke sådanne forekomster efter 2004.

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

Vresen blev udpeget som fuglebeskyttelsesområde med henvisning til internationalt betydende forekomster af ederfugl (Fredningsstyrelsen 1983, Joensen 1974). I perioden 2004-2017 er sådanne forekomster ikke registreret, men man skal i den forbindelse være opmærksom på at ederfugl oftest forekommer i størst antal i Storebælt om foråret. Laursen m.fl. (1997) fastholder således også områdets status som internationalt betydende for ederfugl med baggrund i 10 landsdækkende tællinger udført på alle fire årstider i 1987-1989. Overvågningen af Vresen i det nuværende NOVANA-program falder således udenfor artens topforekomst i området.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevareministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Tabel 73.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 73 optalt fra fly 2004-2016. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 3). Sommer er kun anført for fire år med mere omfattende dækning af området. For ederfugl henvises også til Tabel 73.3.

Artsnavn	2004	2006	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2016
Gråstrubet lappedykker				2	1				
Skarv	120	406	1103	1414	2026	382	976	290	209
Knopsvane		54	13	1	6		2	2	2
Sædgås						12			
Grågås			1025	483	630	213		41	41
knortegås					2				
Gravand				3	35				
Pibeand			30	28	70	32		2	2
Krikand				5	50				
Gråand	2		81	672	700	493		46	26
Spidsand					2				
Troldand								26	26
Ederfugl	504	42	5896	2337	3928	1609	445	246	188
Havlit	2				2	4			
Sortand	5		16	39	445	1019		76	47
Fløjlsand			3	15	47	210		96	4
Hvinand			4	21	110	60		14	
Toppet skallesluger			15	19	33	46		7	5
Stor skallesluger					10				
Blishøne								16	16
Strandskade				35	5	8		2	2
Almindelig ryle			200	200	250				
Stor regnspove			35	3	1				
Rødben					15			6	6
I alt (afrundet)			8000	5000	8000	4000			

Tabel 73.3. Estimerede antal af ederfugle observeret ved linjetransektællinger i fuglebeskyttelsesområde nr. 73 ved i alt 6 landsdækkende optællinger af vandfugle i Danmark, 2004 til 2016.

Artsnavn	Vinter				Sommer	
	2004	2008	2013	2016	2006	2012
Ederfugl	3108	1915	1570	1200	90	445

Fuglebeskyttelsesområde nr. 74: Skove ved Brahetrolleborg

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 74.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 74, Skove ved Brahetrolleborg.

Tabel 74.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 74, Skove ved Brahetrolleborg (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Havørn		Tn	F1, F2
	Skarv	T	F4
	Skeand	T	F4, F6

Optællinger

De to større søer i fuglebeskyttelsesområde nr. 74, Brændegård Sø og Nørresø (Fig. 74.1) optælles i NOVANA-programmet årligt ved midvinter (IWC-område), hvor der foretages totaloptælling af vandfugle. Søerne tælles derudover årligt i forbindelse med de arts-specifikke tællinger af grågås og svømmeænder i september-oktober. Der er enkelte år, hvor der ikke er udført tælling enten ved midvinter eller i efterårsmånederne.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 74.2. Knarand og skeand er begge truffet to gange i antal, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for arterne. Der er derudover registreret flere forekomster af de samme to arter samt grågås, krikand, taffeland og troldand, som overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arterne i 2004-2017

20.000 vandfugle: Med en middelforekomst af 6.000 vandfugle, i de år hvor der både er talt ved midvinter og i september-oktober, vurderes det ud fra det foreliggende datagrundlag, områdets areal og habitatsammensætning, at der ikke forekommer mere end 20.000 vandfugle. Vikstrøm m.fl. (2015) nævner heller ikke sådanne forekomster.

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

Skarv blev optaget i udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet i 2006 fordi yngleforekomsten ved Brændegård Sø på dette tidspunkt oversteg det daværende internationale 1 %-bestandskriterium for arten (Clausen & Bregnballe 2006), hvorfor arten på daværende tidspunkt opfyldte kriterie F4 om "at arten er regelmæssigt tilbagevendende og forekommer i internationalt betydeligt antal, dvs. at den i området forekommer med 1% eller mere af den samlede bestand indenfor trækvejen af fuglearten". Ynglebestanden i perioden 2004-2009 var gennemsnitligt 2.891 par, hvorfor ynglebestanden alene overstiger det in-

ternationale 1 %-bestandskriterie på 3.900 fugle, der var i denne periode. I perioden 2010-2015 blev der gennemsnitligt talt 1.832 par og i 2016-2018 er der talt mellem 987 og 1.384 par (Bregnballe & Sterup 2018) som i kombination med det stigende internationale 1 %-bestandskriterium (6.200 fugle), gør at dette kriterium ikke længere er opfyldt, heller ikke hvis man tager højde for den andel af ikke-ynglende fugle som findes i tilknytning til ynglekolonien (hvor antallet af ynglepar skal ganges en faktor mellem 3 og 3,6, jf. Clausen & Bregnballe 2006). Men der er fortsat en årlig ynglebestand, som overstiger nationale 1 %-bestandskriterier.

Skeand blev optaget i udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet i 2005 med baggrund i et høringsmateriale, og hvor der omkring dette tidspunkt var observationer, som oversteg internationale 1 %-bestandskriterier. Artens forekomst er meget afhængig af at de søer, som de lever ved, har et stabilt og klarvandet vandmiljø med udbredt bundvegetation og rige dafnieforekomster. Søerne ved Brahetrolleborg nævnes ikke specifikt i afrapporteringen af NOVANA-programmets søovervågning (Johansson m.fl. 2018), hvorfor vi ikke kan vurdere om dette forhold er opfyldt.

Havørn blev optaget i udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet som ynglefugl i 2005 og som nationalt betydende trækfugl (Tn) i 2012 på baggrund af høringsmaterialer. Arten overvåges ikke systematisk i NOVANA-programmets trækfugleovervågning.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) blev landbrugs- og skovarealer ved Korinth udtaget fra beskyttelsesområdet. Det vurderes at eventuelle gæs og svaner, som indimellem fouragerer i nævnte landbrugsområder flyver til overnatning i enten Brændegårds Sø eller Nørresø, hvorfor de præsenterede tal også være repræsentative for den nye afgrænsning.

Tabel 74.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 74 optalt fra land 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). Søerne i området var tilfrosne i 2011 og der mangler data fra midvinter 2014, hvorfor der ikke er beregnet totaler for disse to år.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Gråstrubet lappedykker														1
Skarv	62		19	42	78	47	8		72	39		35	64	430
Knopsvane	18	8	14	46	35	35	2		37	4		36	46	34
Pibesvane			4											
Sangsvane	107	110	92	61	264	69	34		162	44		91	215	
Sædgås					4					26				
Grågås	815	870	1025	840	1150	1530	670	247	2480	938		1060	396	1500
Blisgås				2		2			9			12	45	
Bramgås												45	42	2
Gravand														2
Pibeand	80	270	85	300	180	295	45		340	416	96	395	195	80
Knarand	2	4	16	23	23	695	963		41	90	31	36	12	31
Krikand	178	310	187	207	391	1410	55		750	920	210	345	133	340
Gråand	320	279	526	1140	1250	298	430		810	1256	74	765	281	440
Spidsand		32	2	5			2			2		8		9
Skeand	32	42	64	68	54	420	305		4	412	68	296	33	55
Taffeland	455	670	1510	415	1235	565	28		610	1875	340	375	258	234
Troldand	970	2685	2070	1170	2300	2140	60		1490	485		640	500	1060
Bjergand			40	40		120			40			19	15	
Hvinand	130	121	90	41	91	100	2		80	57		19	42	40
Lille skallesluger	1	9	3	1	2	1			17	4		3	4	
Stor skallesluger	136	70	132	125	139	139	13		288	47		74	111	
Havørn			1		1	1			2	3		3	3	5
Blå kærhøg						1	1	1	2	1				
Fiskeørn														1
Vandrefalk										1				
Blishøne	270	59	25	500	358	515	81		450	128		120	243	165
Strandskade				1										1
Hjejle	12													
Almindelig ryle		11												26
Hvidklire														6
I alt (afrundet)	4000	6000	6000	5000	8000	8000	3000		8000	7000		4000	3000	4000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 75: Odense Fjord

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 75.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 75, Odense Fjord.

Tabel 75.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 75, Odense Fjord (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Sangsvane		T	F2, F4
Havørn		Tn	F1, F2
Hjejle		T	F2
	Knopsvane	T	F4
	Blishøne	T	F4

Optællinger

Fuglebeskyttelsesområde nr. 75 (Fig. 75.1) er blevet optalt fra land (totaltællinger) i forbindelse med NOVANA-programmets landsdækkende optællinger af vandfugle om vinteren i 2004, 2008, 2013 og 2016 samt ved landsdækkende optællinger af fældende fugle i somrene 2006 og 2012. Området optælles også i forbindelse med svømmeandetællingerne i oktober.

Området blev desuden overvåget intensivt i forbindelse med reservatovervågningen 2008-2010 ved totaltælling fra land (Clausen m.fl. 2014).

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 75.2. Der er registreret enkeltforekomster af sangsvane, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for arten. Derudover forekommer en lang række arter hyppigt i antal som overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arterne, fx knopsvane, grågås, gravand, pibeand, krikand, gråand, skeand, hvinand, hjejle og stor regnspove.

20.000 vandfugle: Med årlige forekomster af mellem 13.000 og 40.000 (middel 21.000) vandfugle er der ingen tvivl om, at der ofte forekommer mere end 20.000 vandfugle (Tabel 75.2).

Særlige følsomhedsperioder: Odense Fjord er et vigtigt fældeområde for knopsvaner, men da fjorden hurtigt fryser til i kolde vintre har den ingen betydning som isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

Odense Fjord har været udpeget for knopsvane og blishøne siden området blev udlagt som fuglebeskyttelsesområde (Fredningsstyrelsen 1983). Ingen af arterne forekommer i dag i internationalt betydende forekomster, hvilket

sandsynligvis kan forklares ved at der er sket en drastisk reduktion i udbredelsen af ålegræs i Egensedybet og at yderfjorden i dag har et begrænset potentiale som vækstområde for ålegræs pga. eutrofiering og efterfølgende problemer med resuspension m.v. (se Flindt m.fl. 2016). Clausen m.fl. (2014) viste således også, at de største antal knopsvane, af svømmeænder og blishøne forekommer i den sydlige del af fjorden omkring Vigelsø og Seden Strand, hvor der i dag er en udbredt vegetation med havgræsser. Set i forhold til 1980'erne, hvor de to arter syntes at forekomme mere jævnt fordelt i fjorden (Johansen 1990), er der således sket en indskrænkning af arternes levesteder i fjorden.

For sangsvane gælder det her, som mange andre steder, at tællingerne af fjorden typisk foretages om dagen, hvor svanerne fouragerer på agerjorde i fjordens opland. De reelle antal, der benytter fjorden som overnatningsområde, kan derfor være større end det fremgår af Tabel 75.2.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) blev de naturgenoprettede områder ved Firtals Strand, Mellemstykket, Ølundgårds Inddæmning og Lammesø Inddæmning samt et mindre naturgenoprettet område ved Dræby tilføjet beskyttelsesområdet. Især de førstnævnte fire områder, som er jagtfredede på privat initiativ af Aage V. Jensens Naturfond, kan indeholde større forekomster af især rastende gæs og svømmeænder, hvorfor det præsenterede datagrundlag i Tabel 75.2 underestimerer det samlede områdes betydning for disse artsgrupper.

Blandede flokke af svømmeænder kan ses i de to reservater i Odense Fjord – men også i større antal i de naturgenoprettede områder rundt ved fjorden. Foto: Rasmus Due Nielsen.

Tabel 75.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 75 optalt fra land 2004-2016. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). Der mangler data fra midvinter og oktober 2011, hvorfor der ikke er beregnet totaler for dette år.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Gråstrubet lappedykker					1		4							1
Nordisk lappedykker				1								3		
Skarv	1298	192	121	356	563	485	718		492	119	216	476	240	202
Knopsvane	504	252	669	107	1799	2351	1827		931	941	1152	658	1339	1409
Sangsvane	502	988	590	217	314	471	26		502	256	226	121	12	
Sædgås				7										
Grågås	301	1239	1290	1473	4142	1827	2666	1583	5356	404		1542	428	1361
Blisgås		13		14		3				12			96	
Bramgås		16		1400	830	1308	396		760	205	40	1922	403	
knortegås		18		2	172				172					
Mørkbuget knortegås		18		2	107	132			3			13		19
Gravand	183	483	191	233	355	386	98		133	98	26	73	66	4
Pibeand	975	2531	1935	1731	6587	5906	3164		801	3297	5764	2323	2223	2549
Knarand				14	20	4	27			39	68	171		
Krikand	24	805	301	94	1377	2614	1370		290		2740	856	86	144
Gråand	5037	5198	5180	2026	5775	3352	3007		4588	1641	2669	1073	1637	608
Spidsand	74	97	57	38	108	94	130		8		18	28	35	11
Skeand				7	140	55	75				96	118		11
Taffeland		58	2	5	2	4	1				10	19	8	
Troldand		126	14	8	25	576	816		44	3		8	121	
Bjergand			290											1
Ederfugl	2092	332	979	740	1093	823	563		815	782	411	749	1269	1749
Sortand					1				1	18		2	13	
Hvinand	2094	1359	1664	777	2136	2515	612		902	1332	546	1413	2217	37
Lille skallesluger	2		1	1						6				27
Toppet skallesluger	104	157	200	131	252	216	221		163	203	109	390	357	179
Stor skallesluger	28	12	7	6	21				7	24	15	191	201	
Havørn						4	2							4
Blå kærhøg					1	3								1
Dværgfalk							1							
Vandrefalk					4	3	2							1
Blishøne	490	1057	2286	1198	4279	4034	2480		1969	1255	385	2497	3678	3595
Strandskade	86	78	210	205	86	47	28		59	29	25	164	162	95
Klyde					12	5	170					1		
Hjejle		40		63	5020	3400	6520		465			575	1500	20
Strandhjejle	1				13	12	35		3			5	89	13
Islandsk ryle					14	20	21					1	29	94
Almindelig ryle	242	397	130	500	1337	1396	1370		7		4	870	1301	600
Lille kobbersneppe	1			22	10	44	52				7	15	39	6
Stor regnspove	230	442	453	437	772	785	296		185	88	35	292	133	240
Rødben	31	278	65	81	83	175	64		39		2	18	32	38
Hvidklire					43	74	72		40			3		13
Mosehornugle														1
I alt (afrundet)	16000	18000	19000	14000	40000	35000	29000		21000	13000	17000	19000	20000	15000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 76: Æbelø og kysten ved Nærá

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 76.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 76, Æbelø og kysten ved Nærá.

Tabel 76.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 76, Æbelø og kysten ved Nærá. (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Sangsvane		T	F2
	Lysbuget knortegås	T	F4

Optællinger

De marine dele af fuglebeskyttelsesområde nr. 76 (Fig. 76.1) er blevet optalt fra fly (linjetransekt-tællinger) i forbindelse med NOVANA-programmets landsdækkende optællinger af vandfugle om vinteren i 2004, 2008, 2013 og 2016 samt ved landsdækkende optællinger af fældende fugle i sommerne 2006 og 2012. Derudover er der foretaget årlige optællinger fra land af gæs og gulnæbbede svaner ved midvinter, grågæs i september og i de senere år også af svømmeænder i det naturgenoprettede område ved Gyldensteen.

Nærá Strand området blev desuden overvåget intensivt i forbindelse med reservatovervågningen 2008-2010 ved totaltælling fra land (Clausen m.fl. 2014).

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 76.2. Der er registreret flere forekomster af sangsvane og lysbuget knortegås, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for arterne. Derudover forekommer en lang række arter hyppigt i antal som overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arterne, fx grågås, blisgås, mørkbuget knortegås, knarand (efter naturgenopretningen ved Gyldensteen), gråand (i år med landsdækkende midvintertællinger), havørn, hvinand, strandhjejle, almindelig ryle og stor regnspeve. De tre vadefuglearter er især truffet i store antal i årene med reservatovervågning, hvor der blev udført tællinger i august-november.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag virker det ikke umiddelbart som om, der ofte forekommer mere end 20.000 vandfugle, da kun ét år over når denne værdi (Tabel 76.2). Året 2008 er i den forbindelse specielt ved, at der dette år både blev udført en midvintertælling af det samlede område og reservatovervågning ved Nærá Strand i august-november, hvorfor dette år har den bedste dækning af alle år fra 2004 til 2017 og både rammer vadefugle i sensommeren, grågæs og svømmeænder i september-oktober og de overvintrende arter.

Ved reservatovervågningen i august til november blev der i 1994-2001 gennemsnitligt talt 14.000 og i 2008-2010 12.000 vandfugle (jf. af DCE summerede data fra Appendikstabel 4.20.1 i Clausen m.fl. 2014) alene ved Nærå-Agernæs reservat, og hvor tre år havde værdier på henholdsvis 18.000 (1994), 20.500 (1996) og 18.500 (1999).

Hvis disse tal fortsat opfattes som repræsentative for denne del af fuglebeskyttelsesområdet, og man dertil lægger, at der i det naturgenoprettede område ved Gyldensteen Strand i 2014 og 2015 blev talt henholdsvis 15.000 og 18.000 vandfugle (jf. af DCE summerede data fra Appendiks i Johansen 2016) er der næppe tvivl om at det samlede område de seneste år og fremadrettet regelmæssigt vil fremvise forekomster, der overstiger 20.000 vandfugle.

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

For lysbuget knortegås bemærkes det at arten hyppigt forekommer i antal, der overstiger de internationale 1 %-bestandskriterier for flyway-bestanden, og i større antal end tabellen angiver, da fuglene ofte fouragerer ved Fogense Enge (udenfor fuglebeskyttelsesområdet), hvorfra de flyver til overnatning i fuglebeskyttelsesområdet (fx ved Mågeøerne). Gæssene ses således årligt i lokalområdet (jf. fx NOVANA-rapporterne).

Der er ikke foretaget en bearbejdning af data vedrørende forekomsten af havdykænder ud fra linjetransektdata, da det ud fra rådata er vurderet, at ingen af arterne forekommer i antal, der ville overstige nationale 1 %-bestandskriterier.

Naturgenopretningen ved Gyldensteen blev foretaget i 2014, hvorefter der blev etableret et 214 ha stort, lavvandet fjordområde omgivet af smalle strandenge og et 144 ha stort sø- og engområde med varierende vandstand i løbet af året. Johansen (2016) giver en omfattende gennemgang af fugledata fra området fra 2012-2015, baseret på ugentlige tællinger, før/efter området blev naturgenoprettet. Der er for disse år tale om et betydeligt større bedømmelsesgrundlag for dette centrale område i fuglebeskyttelsesområdet end det der indgår i Tabel 76.2.

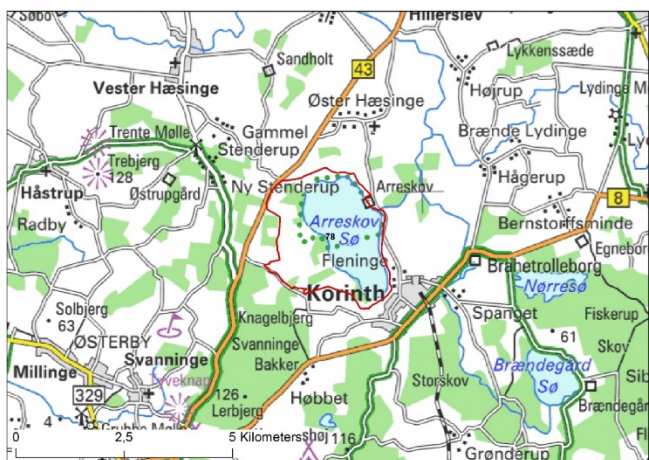
Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevareministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Tabel 76.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 76 optalt fra land eller fly 2004-2016. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). Totaltal er kun beregnet for hvor der enten er udført midvintertælling af hele området eller reservatovervågning.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skarv	79		882		179	220	120		60	100			22	8
Knopsvane	163		3		396	21	10		13	34			102	147
Pibesvane					26									
Sangsvane	392	545		155	2724	1014	782	627	533	4	1089	37	78	1115
Tajgasædgås			15	12					3					
Kortnæbbet gås				1										
Grågås	1620	1200	1260	1944	3672	1590	2410	2000	2995	352	2687	2930	1807	2990
Blisgås	115	110	110	218	135	211	65	33	175	210	281	876	320	87
Bramgås	8	1		24	230	126	30	2	7		95	1375	415	900
Mørkbuget knortegås	145		270	98	167	110	320	200	176			37	17	10
Lysbuget knortegås			82	20	76	1	5	82	76		20	15		
Gravand	39		2		465	342	60		35	107	236	168	78	74
Pibeand	73	290	60	152	700	510	280	210		242	1436	903	2762	1195
Knarand												63	356	108
Krikand		65	130	168	393	550	162		120		421	435	3029	458
Gråand	2176	255	340	334	1410	770	820	75		2503	732	510	1798	1061
Spidsand	11	2	1	42	32	18	62			55	2	44	206	91
Skeand				4	2							61	549	114
Taffeland	8											5	17	
Troldand					7								40	
Ederfugl	1000		382		1700	10	700		90	2103			500	
Sortand	134				34					385			51	
Fløjlsand					1									
Hvinand	295				770	770	1040			923			715	121
Toppet skallesluger	49				260	452	279			29	20		260	44
Stor skallesluger	1									3			12	4
Havørn					1	2				2			8	1
Blå kærhøg	1				1									
Vandrefalk					1	1	1						1	
Blishøne	105		789		431	241	125		235	25			350	1030
Strandskade	39		2		109	26	116		8	116			174	15
Klyde					141	42	5		5					
Hjejle			500		1870	1010	3002		440			125		0
Strandhjejle					46	115	94							
Islandsk ryle					1	33	34							
Almindelig ryle	560		240		3700	2450	3506		1	45			385	
Lille kobbersneppe					13	35	94				306		75	
Stor regnspove	311				530	531	519		69	396			520	261
Rødben					12	45	17		35				4	
Hvidklire			30		13	63	22		10					
I alt (afrundet)	7000				20000	11000	15000						15000	10000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 78: Arreskov Sø

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 78.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 78, Arreskov Sø.

Tabel 78.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 78, Arreskov Sø (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Havørn		Tn	F1, F2
	Grågås	T	F4
	Skeand	T	F4, F6
	Troldand	T	F4

Optællinger

Arreskov Sø (Fig. 78.1) optælles i NOVANA-programmet årligt ved midvinter (IWC-område), hvor der foretages totaloptælling af vandfugle. Søen tælles derudover årligt i forbindelse med de arts-specifikke tællinger af grågås og svømmeænder i september-oktober. Der er enkelte år, hvor der ikke er udført tælling enten ved midvinter eller i efterårsmånederne. Arreskov sø blev ikke overvåget i forbindelse med reservatovervågningen 2008-2010, men Clausen m.fl. (2014) bearbejdede et datasæt fra DOFbasen.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 78.2. Der er ikke registreret forekomster af nogen arter, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier. Der er registreret flere forekomster af grågås, knarand, gråand, skeand, taffeland og troldand, som overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arterne i 2004-2017.

20.000 vandfugle: Med en middelforekomst af 6.000 vandfugle, i de år hvor der både er talt ved midvinter og i september-oktober, vurderes det ud fra det foreliggende datagrundlag, områdets areal og habitatsammensætning, at der ikke forekommer mere end 20.000 vandfugle. Vikstrøm m.fl. (2015) nævner heller ikke sådanne forekomster.

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

Skeand blev optaget i udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet i 2005 med baggrund i et høringsmateriale, og hvor der omkring dette tidspunkt var observationer, som oversteg internationale 1 %-bestandskriterier. Artens forekomst er meget afhængig af at de søer, som de lever ved, har et stabilt og klarvandet vandmiljø med udbredt bundvegetation og rige dafnieforekomster. Bedømt ud fra NOVANA-programmets søovervågning er dette forhold næppe opfyldt, pga. store år til år variationer i næringsstofbelastning og sigtdebyde (Johansson m.fl. 2018).

Havørn blev optaget i udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet som ynglefugl i 2005 og som nationalt betydende trækfugl (Tn) i 2012 på baggrund af høringsmaterialer. Arten overvåges ikke systematisk i NOVANA-programmets trækfugleovervågning.

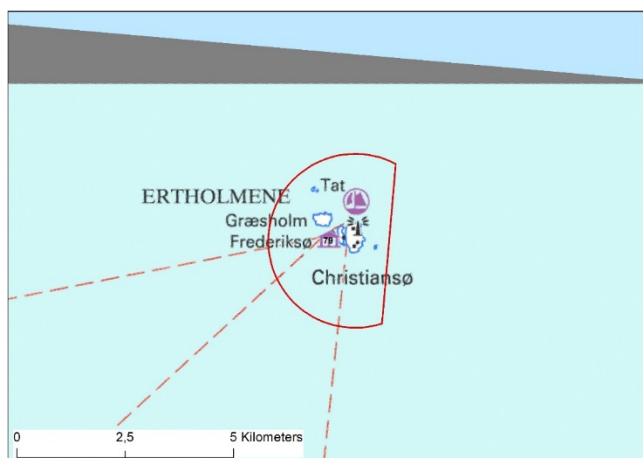
Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Tabel 78.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 78 optalt fra land 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 3). Søen var tilfrossen i 2011 og der mangler data fra midvinter 2014, hvorfor der ikke er beregnet totaler for disse to år.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Gråstrubet lappedykker														15
Skarv	40	16	4	14	38	30	19	43	38	35		15	43	46
Knopsvane	30	20	12	48	26	30	21	2	34			34	43	56
Pibesvane	2													
Sangsvane	110	215	38	140	430	140	38	16	430	44		140	104	
Sædgås						16				47		26		
Grågås	605	610	1150	1300	1480	2640	1780	880	1720	680		710	290	1770
Blisgås			12					17		23	16	30	18	
Bramgås				2					31			112	46	
Gravand						2								2
Pibeand	150	170		310	145	170	285		145	630	216	170	70	68
Knarand	31			31	14	9			8	82	28	14	2	12
Krikand	301	112	320	215	270	170	107		86	685	110	410	60	170
Gråand	1590	120	1260	1170	1140	390	185		430	2010	835	890	108	385
Spidsand	2	20		2			6			15	2	2		2
Skeand	96	19	78	80	36		46			140	47	300	2	66
Taffeland	835	1150	1720	850	900	600	30		900	1275	605	670	410	720
Troldand	1700	1270	2200	1050	3600	2700	60		3600	430		1200	620	1400
Bjergand	60	50	70	40	40	40			40	10		41	16	20
Havlit					1				1					
Hvinand	30	45	60	38	60	60	13		60	43		66	29	44
Lille skallesluger	2	6	8	2	2	12	2		13	3		8	3	
Stor skallesluger	118	55	170	78	130	110	17		160	70		72	38	
Havørn	1	1	1	1	2	1	1		2	1		2	1	1
Blå kærhøg						1	1	2		2				
Fiskeørn														1
Blishøne	340	150	200	1200	700	620	75		700	185		105	90	130
Almindelig ryle				12										
I alt (afrundet)	6000	4000	7000	7000	9000	8000	3000		8000	6000		5000	2000	5000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 79: Ertholmene

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 79.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 79, Ertholmene.

Tabel 79.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 79, Ertholmene (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
	Lomvie	T	F6, F7
	Alk	T	F6, F7

Optællinger

NOVANA-programmets overvågning af trækkende fuglebestande har ingen data fra dette område, da det ikke giver mening at optælle alkefuglebestandene specifikt indenfor fuglebeskyttelsesområdet om vinteren, hvor fuglene er spredt over meget større områder. Ynglebestanden af de to alkefuglearter, som indgår i udpegningsgrundlaget, har heller ikke været overvåget i NOVANA. De seneste opgørelser over ynglebestanden på Ertholmene er fra 2011, hvor der blev estimeret et antal af hhv. 1.200 ynglepar af alk og 2.900 ynglepar af lomvie (Lange 2016).

Resultater

Arter: Ved anvendelse af omregning fra antallet af ynglepar til antal individer for kolonirugende arter, fås antal på hhv. 3.600 alke og 8.700 lomvier. For alken, som er af underarten *Alca torda torda* i Østersøen, er det et antal, der overstiger det internationale 1 %-bestandskriterie for arten. For lomvie er antallet langt under det internationale 1 %-bestandskriterie, og vi har ikke beregnet et nationalt 1 %-bestandskriterie for den overvintrende bestand.

20.000 vandfugle: Det er ikke muligt at estimere vinterbestanden af vandfugle i området. Kriteriet for 20.000 vandfugle benyttes normalt for trækfugle, men kan måske også benyttes for ynglefuglekonzentrationer. Ud over alkefuglene er Ertholmene kendt for at huse en af Danmarks større ynglekolonier af ederfugl. Ved den seneste opgørelse af ynglebestanden var der 1.525 par på Christiansø og Frederikssø samt 175 par på Græsholmen (Christensen & Bregnballe 2011), altså i alt 1.700 par eller ved anvendelse af omregning fra antallet af ynglepar til antal individer for kolonirugende arter 5.100 fugle. Summen af individer for de tre kolonirugende arter er således 17.400 fugle.

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

De to arter blev optaget i udpegningsgrundlaget ved fuglebeskyttelsesområdets udlægning (Fredningsstyrelsen 1983).

F6 og F7-kriterierne henviser jf. Miljøstyrelsens hjemmeside (gengivet i Appendix 2, her i rapporten) henholdsvis til, at:

F6: arten har en relativt lille, men dog væsentlig forekomst i området, fordi forekomsten bidrager væsentligt til at opretholde artens udbredelsesområde i Danmark.

F7: arten har en relativt lille, men dog væsentlig forekomst i området, fordi forekomsten bidrager væsentligt til artens overlevelse i kritiske perioder af dens livscyklus, fx i isvintre, i fældningstiden, på trækket mod ynglestederne og lignende.

For begge arter er der ingen tvivl om, at ynglebestanden opfylder F6 kriteriet, da næsten hele landets ynglebestand findes på Erholmene (få par af begge arter yngler på Bornholm, jf. Lange 2016).

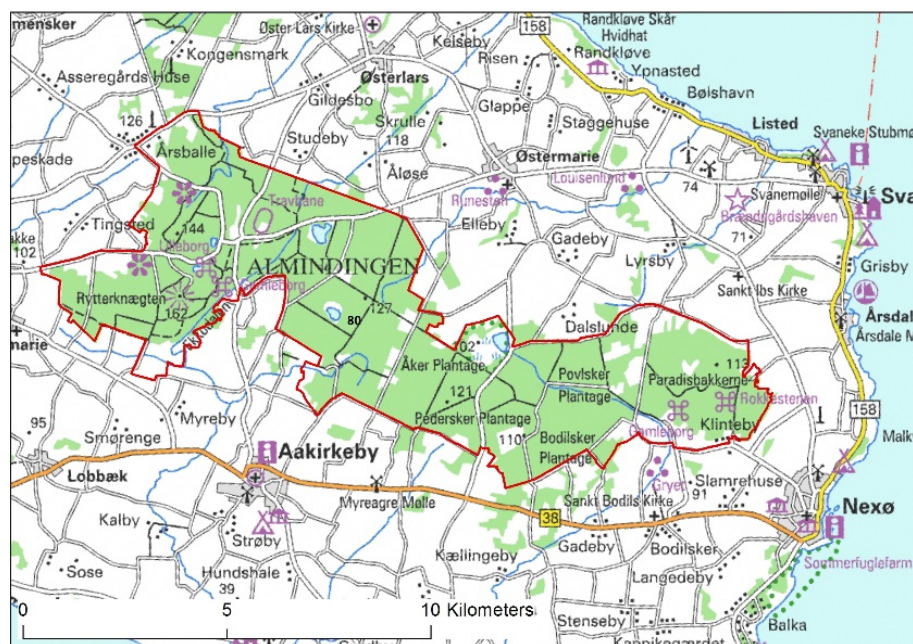
Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Erholmene er Danmarks i særklasse vigtigste yngleområde for alk og lomvie, her på Græsholmen. Foto: Sune Riis Sørensen.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 80: Almindingen

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 80.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 80, Almindingen.

Der indgår ikke trækfugle i det aktuelle udpegningsgrundlag for fuglebeskyttelsesområde nr. 80, Almindingen (Miljøstyrelsen 2012).

Optællinger

Områdets vandfuglebestande er beskedne og er i perioden 2004-2017 primært overvåget i forbindelse med reservatovervågningen af Ølene reservat (Clausen m.fl. 2014).

Resultater

Arter: Se kommentarer nedenfor.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag (jf. Clausen & Therkildsen, omtalt nedenfor), områdets areal og habitatsammensætning, vurderes det, at der ikke forekommer mere end 20.000 vandfugle. Vikstrøm m.fl. (2015) nævner heller ikke sådanne forekomster.

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

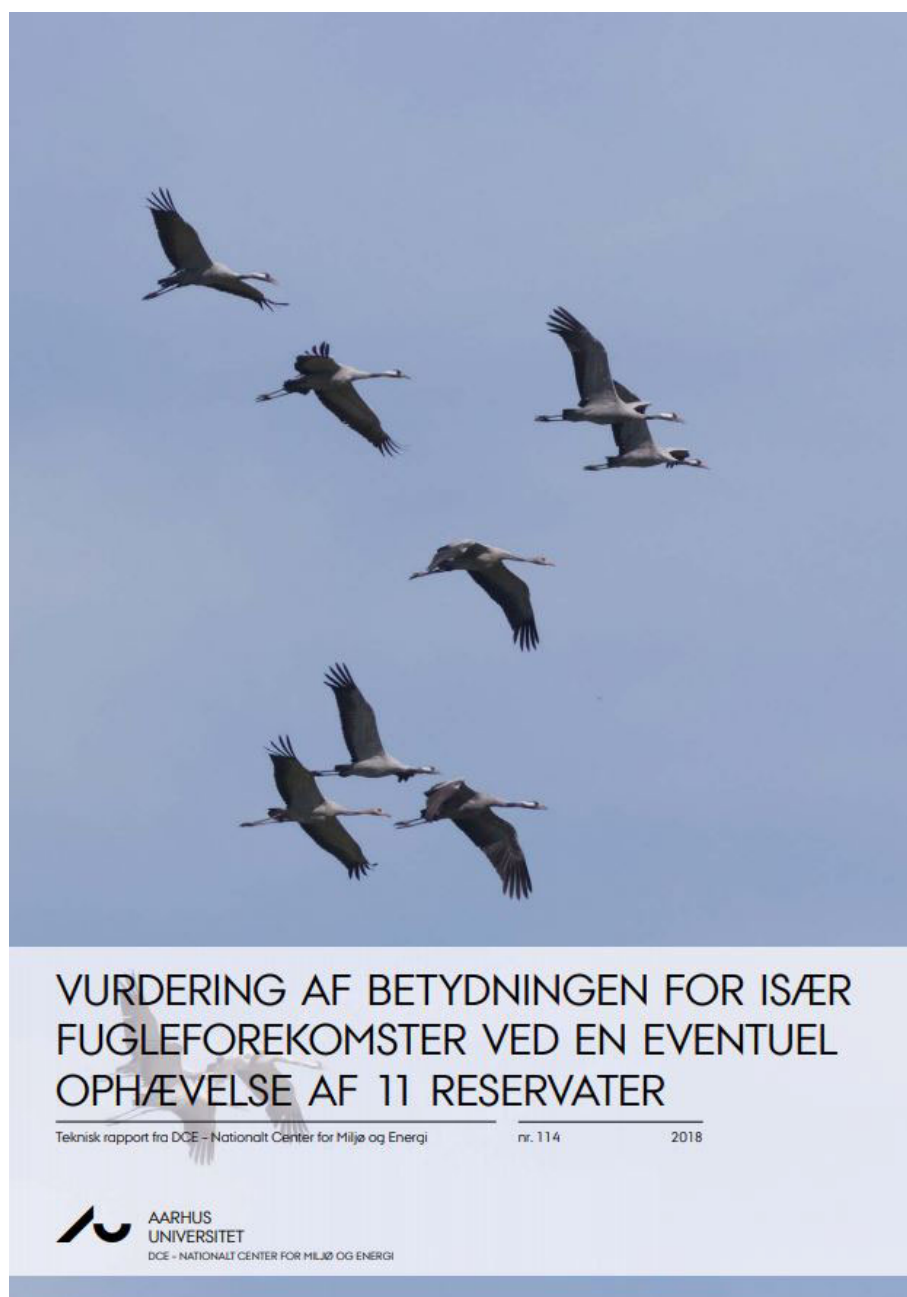
Kommentarer til datagrundlaget

Områdets rastfuglebestande blev vurderet i detaljer i forbindelse med Miljøstyrelsens og Vildtforvaltningsrådets Reservatgruppes gennemgang af mindre reservaters betydning for rastende fuglebestande.

Clausen & Therkildsen (2018) gennemgik i den forbindelse et større datagrundlag baseret på udtræk fra reservattællingerne og DOFbasen. Heraf fremgår det at moserne i Almindingen regelmæssigt huser antal af traner, der

overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten. Forekomsten er før hovedtrækket af traner fra Sverige begynder, hvorfor det vurderes der er tale om opsamling af den lokale ynglebestand med unger.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevareministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Der forekommer større antal af traner i sensommeren i moserne omkring Almindingen. Se uddybning i rapporten hér. <https://dce2.au.dk/pub/TR114.pdf> Foto: Steen Højmark-Jensen.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 81: Karrebæk, Dybsø og Avnø Fjorde

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 81.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 81, Karrebæk, Dybsø og Avnø Fjorde.

Tabel 81.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 81, Karrebæk, Dybsø og Avnø Fjorde (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Sangsvane		T	F2, F4
Bramgås		T	F2, F4
Lille skallesluger		Tn	F2
Havørn		Tn	F1, F2
	Knopsvane	T	F4
	Sædgås	T	F4, F7
	Grågås	T	F5
	Spidsand	T	F4
	Skeand	T	F4
	Troldand	T	F4
	Blishøne	T	F4

Optællinger

Det samlede fuglebeskyttelsesområde (Fig. 81.1) er overvåget i forbindelse med NOVANA-programmets landsdækkende optællinger af vandfugle om vinteren i 2004, 2008, 2013 og 2016 samt ved landsdækkende optællinger af fældende fugle i somrene 2006 og 2012, hvor de ydre dele udenfor fjordene er optalt fra fly og de indre dele fra land. Det tidligere Gavnø Vildtreservat (i dag en del af Dybsø Fjord vildtreservat) optælles årligt ved midvinter (IWC-område). Området er også blevet optalt fra land i forbindelse med de arts-specifikke optællinger af svømmeænder (i oktober) og samt ved midvintertællingerne af gæs og gulnæbbede svaner. Området blev desuden overvåget intensivt i forbindelse med reservatovervågningen 2008-2010 (Clausen m.fl. 2014).

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 81.2. Der er registreret flere forekomster af knopsvane, sangsvane, bramgås, spidsand, lille skallesluger, havørn og blishøne, og enkeltforekomster af flere andre arter som overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for disse. Derudover forekommer en lang række andre arter af svømmeænder og dykænder hyppigt i antal som overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arterne.

20.000 vandfugle: Med årlige forekomster af mellem 30.000 og 107.000 fugle (Tabel 81.2) er der ingen tvivl om, at der forekommer mere end 20.000 vandfugle.

Særlige følsomhedsperioder: Karrebæksmindes og Dybsø Fjorde er vigtige fældeområder for knopsvane. Da fjorden hurtigt fryser til i kolde vintre er den ubetydende som isvinter refugium for vandfugle.

Kommentarer til datagrundlaget

Der gøres opmærksom på at Hans Erik Jørgensen, der var DCE's optæller i området frem til 2011, foretog optælling af alle vandfuglearter i forbindelse

med grågås- og svømmeandetællingerne i henholdsvis september og oktober. Han også på eget initiativ udførte flere reservattællinger i 2004-2007. Data fra disse har DCE fået stillet til rådighed. Der er således sket en ekstensivering af overvågningen i den sidste del af overvågningsperioden, hvor der typisk er udført to årlige tællinger, ved midvinter og i begyndelsen af oktober. Se Clausen & Holm (2011) for en uddybning af, hvad intensiv versus ekstensiv overvågning betyder for observerede årsmaksima.

Fraværet af de store antal af spidsand (og flere andre arter) i de senere år kan således skyldes denne ekstensivering, men muligvis i spidsandens tilfælde også en forskydning i trækmønstret, hvor der de seneste år har været større antal i Nord- og Vestjylland og lavere antal i Sydøst-Danmark, jf. de årlige NOVANA-rapporter.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) blev større landbrugsarealer på Svinø syd for Dybsø Fjord samt nogle skov- og landbrugsarealer nord for fjorden udtaget fra beskyttelsesområdet. Da de svaner, gæs og hjejler, som indimellem fouragerer på landbrugsarealerne, normalt flyver til overnatning i reservatet i Dybsø Fjord eller det fredede område ved Avnø, som indgår i beskyttelsesområdet, vil de præsenterede tal også være repræsentative for den nye afgrænsning.

Blandede flokke af svømmeænder, trolde- og taffelænder samt lille skallesluger kan ofte ses i reservatet ved Gavnø. Foto: Rasmus Due Nielsen.

Tabel 81.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 81 optalt som totaltælling fra land eller fly 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). I sammentællingen nederst er et T lig tusinder. År med lave antal af knopsvane og/eller svømmeænder skyldes manglende optælling i oktober.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skarv	157	8	38	287	610	142	116		257	277	89	66	266	495
Sølvhejre														8
Knopsvane	3190	2645	3786	3478	6697	4198	4092	80	2674	1251	455	3947	3734	3583
Pibesvane						20								
Sangsvane	2002	777	1661	187	2913	2938	3062	455	543	749	540	750	223	
Sædgås				3	40		125							
Tajgasædgås		50	1180	30					20					
Grågås	5055	3825	7450	5300	8305	9725	14250	8375	5825	115	735	1485	875	2082
Blisgås	28			5	105									
Bramgås	4100	850	6300	5090	4425	12300	27900	39900	26125		9000	5250	4000	
Mørkbuget knortegås	39	8	20	8	488			10	178				91	80
Gravand	91	6	26	5	228	35	19		11			6	66	
Pibeand	13110	7125	3765	6775	10025	11925	11145	11755	9589	100	277	7180	5893	1663
Knarand					10				425					
Krikand	1375	1480	825	2190	3210	3300	6315	2350	405			211	420	18
Gråand	3420	2265	1050	2660	7751	4810	3822	1790	390	2334	32	2074	4394	217
Spidsand	2070	1035	1570	827	1300	1830	1375	715	9			284	137	2
Skeand	207	308	340	35	275	355	590	225					35	
Taffeland	125	1025	650	4100	1030	300	486	3100	1648	16	50	2000	2	6
Troldand	17000	900	17300	6400	8600	9150	8040	6250	9575	63	825	8000	650	25
Bjergand							6							
Ederfugl					53				6	2				3
Havlit					4									
Sortand										18				
Hvinand	1950	30	75	490	885	977	1038	14	135	1444	40	303	1798	63
Lille skallesluger	160			4	285	621	31	3	305		191	3	445	
Toppet skallesluger	145	15	25	95	375	125	332		48	71			297	18
Stor skallesluger	475			5	108	135	75			250		26	626	
Havørn					2	4	2		5	1	3	3	3	2
Blå kærhøg					2		1				1			
Vandrefalk					1	1								
Blishøne	22650	24500	28400	23850	23650	24175	22150	52	11607	406	80	4227	6040	1862
Trane														7
Klyde														1
Hjejle					900	2000	1700		2090			500		995
Almindelig ryle						25	300		80					
Stor regnspove					220	200	171		26	120		20	26	17
Hvidklire														6
I alt (afrundet)	77000	47000	74000	62000	82000	89000	107 T	75000	72000			36000	30000	

Fuglebeskyttelsesområde nr. 82: Bøtø Nor

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 82.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 82, Bøtø Nor.

Tabel 82.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 82, Bøtø Nor (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Bramgås		T	F2, F4
Trane		Tn	F1, F2
	Sædgås	T	F4

Optællinger

Dette fuglebeskyttelsesområde (Fig. 82.1) overvåges primært i forbindelse med NOVANA-programmets landsdækkende midvinter optællinger af gulnæbbede svaner og gæs. Dog blev området ikke talt i midvinteren 2013. Der er flere år også foretaget optælling af grågås i september og svømmeænder i oktober. Alle tællinger er foretaget fra land.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 82.2. Der er indrapporteret næsten årlige forekomster af tajgasædgås og en enkelt forekomst af bramgås, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for arterne. Derudover er der registeret næsten årlige forekomster af bramgås og enkeltforekomster af sangsvane, pibeand og krikand, der overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten samt enkeltforekomster af sangsvane, pibeand og krikand.

20.000 vandfugle: Med en middelforekomst af 6.000 vandfugle og ingen år med over 10.000 vandfugle (Tabel 82.2) vurderes det ud fra det foreliggende datagrundlag, områdets areal og habitatsammensætning, at der ikke forekommer mere end 20.000 vandfugle. Vikstrøm m.fl. (2015) nævner heller ikke sådanne forekomster.

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

Trane blev optaget i udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet som nationalt betydende rasteplass for arten med henvisning til data fra DOFbasen i forbindelse med revisionen af udpegningsgrundlaget i 2005. Arten er ikke overvåget systematisk som trækfugl i NOVANA-programmet fra 2004-2017, men Vikstrøm m.fl. (2015) anfører forekomster af 14-110 (median 60) fugle i 2009-2012, dog uden at redegøre for årstiden for observationerne.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) blev større landbrugsarealer henholdsvis ved Bøtø By nordøst for Bøtø Nor og Skelby vest for noret udtaget fra beskyttelsesområdet. Da de gæs og sva-ner, som indimellem fouragerer i disse områder enten flyver til overnatning i noret eller ved kysten i fuglebeskyttelsesområde nr. 83, hvor fx Rødsand er et kendt overnatningsområde, kan det ikke umiddelbart vurderes om talmateri-alet i Tabel 82.2 er repræsentativt for den nye afgrænsning.

Tabel 82.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 82 optalt fra land 2004-2016. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). Ved midvintertællingen i 2013 var området tilfrosset, hvorfor der ikke er data fra dette år.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2014	2015	2016	2017
Knopsvane			2	18	4	1					367	18	4
Pibesvane								16					
Sangsvane		470			67			288	67	1	18	34	0
Tajgasædgås	2981	1040	1248	200	380	1825	1360	1256	1890		7	565	430
Tundrasædgås						180	25			1		125	
Kortnæbbet gås	6				2	255	25	135	5	19		56	4
Grågås		17	185	810	252	50	125	380	252	138	955	1550	210
Blisgås	603	8	1562	513	1000	1800	2825	600	1000	170	75	250	450
Bramgås	1150	50		800	2750	4500	4525	480	4600	1575	3500	7450	
Mørkbuget knortegås					4			7					
Gravand											16		
Pibeand	155		375	1700	1450	155	55		50	70	310		210
Knarand	3			84	7				7	75	62		48
Krikand	355		490	2250	1560	540	705		240	245	230		140
Gråand	260		125	225	155	90	60		155	150	910		180
Spidsand	8			15	2	9	8		2				46
Skeand	31		55	135	70	3	40						44
Blishøne													54
Trane				2									
I alt (afrundet)	6000	2000	4000	7000	8000	9000	10000	3000	8000	2000	6000	10000	2000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 83: Kyststrækningen v. Hyllekrog-Rødsand

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 83.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 83, Kyststrækningen ved Hyllekrog-Rødsand.

Tabel 83.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 83, Kyststrækningen ved Hyllekrog-Rødsand (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Sangsvane		T	F2, F4
Lille skallesluger		Tn	F2, F7
	Skarv	T	F4
	Knopsvane	T	F4
	Sædgås	T	F4, F7
	Mørkbuget knortegås	T	F4
	Hvinand	T	F4, F5
	Blishøne	T	F4

Optællinger

Det samlede fuglebeskyttelsesområde (Fig. 83.1) er overvåget ved totaltælling fra fly i forbindelse med NOVANA-programmets landsdækkende optællinger af fældende fugle i somrene 2006 og 2012 og landsdækkende optællinger af vandfugle om vinteren i 2004, 2008 og 2016, men området blev ikke talt i vinteren 2013. Området blev også optalt fra fly i vinteren 2017, hvor det indgik i det nye NOVANA-programmets rotation mellem områder, der skulle totaltælles i år uden landsdækkende optællinger.

Området er nogle år også optalt fra fly i forbindelse med oktober tællingen af svømmeænder, hvor der har været fokus på optælling af reservaterne ved Hyllekrog og Rødsand. Andre år er der kun foretaget landbaseret tælling af svømmeænder.

Området blev desuden overvåget intensivt i forbindelse med reservatovervågningen 2008-2010, hvor der er talt i de tre reservater ved Hyllekrog, Nysted Nor og Rødsand (se Clausen m.fl. 2014).

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 83.2. Der er registreret flere forekomster af knopsvane og enkeltforekomster af tajgasædgås, bramgås, mørkbuget knortegås samt de tre arter af skalleslugere, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for disse arter. Derudover forekommer de førnævnte arter samt skarv, grågås, blisgås, bramgås, tundrasædgås, flere arter af svømmeænder, trolldand, hvinand, havørn og blishøne ofte i antal som overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arterne.

20.000 vandfugle: Med årlige forekomster af mellem 3.000 og 40.000 (middel 22.000) vandfugle er der ingen tvivl om, at der regelmæssigt forekommer mere end 20.000 vandfugle (Tabel 83.2). Da der er flere år i perioden, hvor enten fældebestanden af svaner eller de overvintrende arter ikke er optalt samme år (se kommentarer nedenfor) er det reelle totalantal markant højere.

Særlige følsomhedsperioder: Området ved Hyllekrog er et af Danmarks vigtigste fældeområder for knopsvane, med forekomster af mere end 5.700 fugle ved tællingerne i 2006 og 2012. DCE har ikke kendskab til at området benyttes som isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal, også fordi det på grund af dets forholdsvis lavvandede karakter let fryser til.

Kommentarer til datagrundlaget

Med undtagelse af knopsvane og skarv, så skal der for alle arterne oplistet i Tabel 83.2, lægges mest vægt på de år, hvor der er foretaget en optælling af det samlede område ved midvinter, dvs. 2004, 2008, 2016 og 2017. Det er år, hvor alle de arter som er truffet i antal, der overstiger i internationale eller nationale 1 %-bestandskriterier, oftest forekommer i de højeste antal. Fra de andre år er kun delmængder af den samlede bestand optalt.

Skarv blev optaget i områdets udpegningsgrundlag på grund af de store forekomster af kollektivt fiskende skarver, som blev registreret i forbindelse med forundersøgelser til Fehmarnforbindelsen, som viste at i gennemsnit 4.718 skarver optrådte årligt i området i det tidlige efterår (Kahlert m.fl. 2005). Denne forekomst er ikke dækket optimalt i NOVANA-programmets overvågning fra 2004-2017, men det bemærkes at de største forekomster af arten er set i flere af de år, hvor der var tællinger i sommer- og sensommerperioden.

For knopsvane gælder det særlige forhold, at de største antal forekommer i området i fældeperioden. Derfor er det tallene fra fædefugletællingerne i 2006 og 2012 samt reservatovervågningens augusttællinger i 2008-2010, der bedst beskriver forekomsten.

For sangsvane gælder her, som mange andre steder, at større antal af sangsvaner, som fouragerer på agerjorde (på Sydolland eller Sydvestfalster), flyver til overnatning i fuglebeskyttelsesområdet. De reelle antal der forekommer i området kan således være større. Dette gælder formentlig også flere af gæssene, bl.a. overnatter store flokke af bramgæs ved Rødsand.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Tabel 83.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 83 optalt fra land eller fly 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3).

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Gråstr. lappedykker					38					1				
Skarv	251		2002	2015	1906	115	713		3204	529		226	786	589
Sølvhejre									1	1				
Knopsvane	2295		5767	235	13295	11355	8540		9751	1412	254	899	1336	3863
Pibesvane														2
Sangsvane	283	51	379	6	680	135	74	298	59	11	26	4	121	1092
Sædgås	501			4	347				277		1261		15	6
Tajgasædgås		868	643	200	481	90	900	40	425					
Tundrasædgås						9	450	230	225					
Grågås	360	900	2075	1628	1817	4215	5000	1607	5615	5414	725	3708	3200	9635
Blisgås	28	18		10	91	440	754	30	91		675	14		
Bramgås		79		21	310	3030	6560	90	1300	7830	3520	5141	15200	1484
knortegås					6				125		542	30	32	2
Mørkbuget knortegås	328	238	265	3000	280	250	620	292	1068			1003	546	
Gravand			27		320				39			1	56	
Pibeand	815	390	450	2970	1903	3125	215	14	124	462	117	63	550	1354
Knarand				4			2		40				6	23
Krikand	490	145	140	325	425	1200	610		751	244	430	11	35	38
Gråand	644	555	930	2965	3236	1960	3350		4035	4807	177	1387	2332	6088
Spidsand	28	4		15	20	50	75		7	22	8		9	
Skeand		70	165	20	115	50	116		86	174	6			
Taffeland	101				5		150		78	8		201	25	
Troldand	3500				499	20	2000		107	145			130	1424
Bjergand														15
Ederfugl	1106		204		261				343	17		41	490	4
Havlit	83				33					6			56	11
Sortand	41									66			702	
Fløjlsand					30								4	35
Hvinand	4491			175	2875	50	195		195	715		338	2007	4385
Lille skallesluger							1			80			2787	2050
Toppet skallesluger	204		25	125	284	32	14		65	110		155	1953	654
Stor skallesluger	126				40				4	551			1946	2530
Havørn					12	8	3		7	14		2	5	10
Blå kærhøg					2	4								
Fiskeørn					1									
Vandrefalk					1	1								
Blishøne	2085		850	7750	8716	2100	2000		2069	1517		50	1525	1265
Trane					37	5								
Hjejle					300	35	600		270					
Almindelig ryle			100		190		40		835	760		112		460
Stor regnspove					76	2	24		51	112		10	76	180
Rødben									44	2				
Hvidklire								6	127					
I alt (afrundet)	18000	3000	14000	21000	39000	28000	33000	3000	31000	25000	8000	13000	36000	37000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 84: Ulvsund, Grønsund og Fanefjord

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 84.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 84, Ulvsund, Grønsund og Fanefjord¹.

Tabel 84.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 84, Ulvsund, Grønsund og Fanefjord (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Sangsvane		T	F2, F4
Lille skallesluger		Tn	F2, F7
Havørn		Tn	F1, F2
	Knopsvane	T	F4, F7
	Troldand	T	F4, F7
	Toppet skallesluger	T	F4, F7
	Stor skallesluger	T	F4, F7
	Blishøne	T	F4, F7

Optællinger

Det samlede fuglebeskyttelsesområde (Fig. 84.1) er overvåget i forbindelse med NOVANA-programmets landsdækkende optællinger af vandfugle om vinteren i 2004, 2008, 2013 og 2016 samt ved landsdækkende optællinger af fældende fugle i somrene 2006 og 2012. Frem til 2013 blev tællingen af området normalt foretaget som totaltælling fra fly, men i 2016 blev den foretaget som totaltælling fra land. Området blev også talt som totaltælling fra land i 2017 pga. NOVANA 2017-2021 programmets nye princip om rotation mellem overvågningsområder.

Området blev desuden overvåget intensivt i forbindelse med reservatovervågningen 2008-2010, hvor der er talt i Fanefjord reservat og i området øst for Tærø og Bogø (se Clausen m.fl. 2014).

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 84.2. Der er registreret hyppige forekomster af knopsvane og enkelte forekomster af lille skallesluger, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for disse. Derudover forekommer grågås, bramgås, mørkbuget knortegås, gråand, troldand, hvinand, toppet skallesluger, stor skallesluger og blishøne hyppigt i antal som overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arterne.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag virker det ikke umiddelbart som om, der ofte forekommer mere end 20.000 vandfugle, da kun tre år når over denne værdi (Tabel 84.2). Ved vurderingen af totalerne er det imidlertid vigtigt at være opmærksom på, at der kun fem år er foretaget en

¹ Fuglebeskyttelsesområdet er omtalt som Ulvsund, Grønsund og Farø Fjord af Fredningsstyrelsen (1983) og Miljøstyrelsen (2012). Der findes ikke en Farø Fjord, men Fanefjord indgår i beskyttelsesområdet, hvorfor dette navn benyttes her.

totaltælling af området ved midvinter (2004, 2008, 2013, 2016 og 2017) og mid-delværdien for disse fem år er 18.400 vandfugle. Tre af disse år blev området optalt fra fly, hvor både antal af arter og individer i artsrige områder ofte underestimeres (Laursen m.fl. 2008), hvorfor der bør lægges mere vægt på værdierne fra de landbaserede tællinger i 2016-2017.

Særlige følsomhedsperioder: Ved de seneste fældefugletællinger i 2006 og 2012 blev der optalt henholdsvis 291 og 197 fældende knopsvaner i området, så det har en vis betydning som fældeområde for denne art. Det gældende udpegningsgrundlags kodning (F7) henviser til områdets særlige betydning i kolde vintre (jf. Appendiks 2). Det er således evident at de største antal af flere arter af dykænder især er truffet i år med mere udbredt isdække i de indre danske farvande (Joensen 1974, Laursen m.fl. 1997).

Kommentarer til datagrundlaget

Bemærk at de primært overvintrende arter er talt i nationalt betydende antal i de vintre, hvor der er udført midvintertællinger (2004, 2008, 2013, 2016 og 2017). De lavere antal de øvrige år skyldes således ikke fravær af fugle, men at overvågningen disse år er fra sommer eller efterår.

Forekomsten af lille skallesluger de seneste år repræsenterer givetvis en kombination af forbedret overvågning (arten tælles bedre fra land end fra fly i snævre kystnære farvande) og artens forskydning af overvintringsområde fra Vesteuropa mod Østersøen (Pavón-Jordán m.fl. 2015).

Lille skallesluger forekommer i stadig større antal i Danmark, fx ved Ulvsund. Foto: Morten Scheller.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) blev et par mindre landbrugsarealer på Koster Land og ved Orehældgård på Møn udtaget fra beskyttelsesområdet. Det vurderes at de fleste af de gæs og svaner, som indimellem fouragerer i disse områder, ofte flyver til overnatning i beskyttelsesområdet, hvorfor de præsenterede tal også vil være repræsentative for den nye afgrænsning.

Tabel 84.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 84 optalt fra land eller fly 2004-2016. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3).

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Gråstrubet lappedykker											1			
Nordisk lappedykker													1	
Skarv	120	67	371	18	248	151	226		442	33			793	785
Knopsvane	2863	1005	291	500	1468	1872	867		197	3290	1435		2405	2407
Pibesvane						62							1	
Sangsvane	44	12	36	420	24	77	60	3	8	109		12	365	267
Tajgasædgås				70				192						
Tundrasædgås		4												
Grågås	1700	1150	1460	1450	3460	2350	4250	4700	1760	1781	1144	2150	471	2565
Blisgås				10	10	12	200			20				12
Bramgås	85		690	90	800	470	805	4200	1000	250		1195	2310	80
Mørkbuget knortegås	6		52		60		50	109	169		310	530	890	
Gravand	1		7		89									
Pibeand	890	915	915	940	1295	1400	1105	1325	3	17	1120	1411	1330	551
Knarand														3
Krikand	5		27		195	40	175		20	14	357	43	23	148
Gråand	2016	660	540	515	1422	1115	484	120	243	1836	714	445	1745	3195
Spidsand				3	2						1			
Skeand						95	15						1	
Taffeland						5								
Troidand	9460	200	115	20	2253	125	150		3	1630		320	960	2260
Bjergand										1		1	10	
Ederfugl			10		40	5			104	2			22	2
Havlit					29								1800	15
Hvinand	1410		5	10	640	565	155			659			1495	2000
Lille skallesluger	12				16					22		9	1258	3335
Toppet skallesluger	43	10	51	1	740	13	72		4	178	26	550	844	1039
Stor skallesluger	34				45					61		18	912	764
Havørn	1					4	2						2	1
Vandrefalk							1							
Blishøne	1830	3325	8535	990	3367	2725	4010		1195	110	2680	1450	5870	1475
Rødben													1	2
Hvidklire			6											
I alt (afrundet)	21000	7000	13000	5000	16000	11000	13000	11000	5000	10000	8000	8000	24000	21000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 85: Smålandshavet nord for Lolland

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 85.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 85, Smålandshavet nord for Lolland.

Tabel 85.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 85, Smålandshavet nord for Lolland (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Sangsvane		T	F2, F4
Havørn		Tn	F1, F2
	Knopsvane	T	F4
	Grågås	T	F5
	Hvinand	T	F4, F5
	Toppet skallesluger	T	F4
	Blishøne	T	F4

Optællinger

Hele fuglebeskyttelsesområdet (Fig. 85.1) er under NOVANA 2004-2016 optalt næsten årligt ved midvinter (IWC-område), hvor der er udført totaltælling fra fly. Alle arter af vandfugle optælles. I 2015 området dog ikke talt på grund af ugunstige vejrforhold, og det samme var tilfældet i 2017, fordi der i det nye NOVANA-program er aftalt, at der skal ske en rotation mellem hvilke områder der overvåges ved midvinter. Det samlede område er derudover optalt i forbindelse med de to landsdækkende fældefugletællinger i somrene 2006 og 2012.

Dele af området ved Lolland er også overvåget i forbindelse med NOVANA-programmets årlige optællinger af grågås i september.

Området blev desuden overvåget intensivt i forbindelse med reservatovervågningen 2008-2010, hvor der blev foretaget flytællinger i omegnen af Rågø og landbaserede optællinger af reservatet ved Tårs Vig (Clausen m.fl. 2014).

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 85.2. Der er registreret hyppige forekomster af knopsvane og sangsvane og flere forekomster grågås og bramgås, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for disse arter. Derudover forekommer grågås, bramgås, tajgasædgås, tundrasædgås, mørkbuget knortegås, alle arterne af svømmeænder, trolldand, hvinand, stor skallesluger, lille skallesluger, havørn og blishøne hyppigt i antal som overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arterne.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag er der ingen tvivl om, at der årligt forekommer mere end 20.000 vandfugle, da der er registeret mellem 20.000 og 40.000 i alle år, hvor der er foretaget en midvintertælling (Tabel 85.2).

Særlige følsomhedsperioder: Området nord for Lolland er et af Danmarks vigtigste fældeområder for knopsvane, med forekomster af mere end 9.000 fældende fugle. DCE har ikke kendskab til at området benyttes som isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal, også fordi det på grund af dets forholdsvis lavvandede karakter let fryser til.

Kommentarer til datagrundlaget

Der gøres opmærksom på at Hans Erik Jørgensen, der var DCE's optæller i området frem til 2011, foretog optælling af alle vandfuglearter i forbindelse med grågås- og svømmeandetællingerne i henholdsvis september og oktober. Han udførte også på eget initiativ flere reservattællinger i 2004-2007. Data fra disse har DCE fået stillet til rådighed. Der er således sket en ekstensivering af overvågningen i den sidste del af overvågningsperioden, hvor der typisk er udført to årlige tællinger, ved midvinter og i september. Se Clausen & Holm (2011) for en uddybning af, hvad intensiv versus ekstensiv overvågning betyder for observerede årsmaksima. Fraværet af de store antal af fx svømmeænder i de senere år kan således skyldes denne ekstensivering.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) blev et par skove (Vålse Vesterskov og Orehoved Skov) udtaget fra beskyttelsesområdet. Da de her præsenterede antal af fugle ikke forekommer i disse områder, vil de præsenterede tal også være repræsentative for den nye afgrænsning.

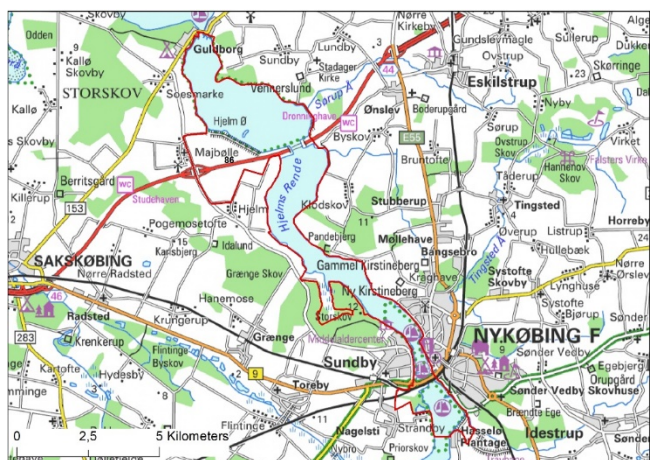
Området nord for Lolland er et meget vigtigt rasteområde for knopsvaner året rundt, her fældende knopsvaner nord for Skalø og Fejø, sommeren 2018. Foto: Rasmus Due Nielsen.

Tabel 85.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 85 optalt fra fly eller land 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). Der er ikke beregnet total for 2015 og 2017 pga. manglende midvintertælling.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Gråstrubet lappedykker	1	6			10	5	22		1				3	
Skarv	290	508	2847	445	781	116	144	146	2205	320	142	244	507	83
Sølvhejre									1					
Knopsvane	7531	4286	9434	4811	4240	6421	7542	6673	13682	9244	4845	71	3361	5160
Pibesvane						2	5	2						
Sangsvane	521	736	996	454	1620	649	998	571	941	182	462	350	319	133
Tajgasædgås	17		22	285		180	11	105	270					
Tundrasædgås						90	56	172	268					
Kortnæbbet gås												3		
Grågås	6900	1585	2626	4250	4420	6173	3300	5342	4368	1786	3129	4723	5443	1668
Blisgås	5	8	40	8	310	23	65	4	527		1	19		15
Bramgås	600	35		220	5765	6500	6040	16	1615		540	2603	10250	403
Mørkbuget knortegås	348	502	1038	260	90	53	149	15	676	209	1496	118	1193	58
Gravand	313	189	149	127	389	107	40	4	220	55	8	23	217	15
Pibeand	2090	915	1956	2262	3485	2162	3100	479	607	583	586	80	2650	1495
Knarand	34	102	65	275	172	100	210	301	65		124		18	198
Krikand	1215	680	850	1775	1905	1565	1395	355	347		459	25	510	544
Gråand	1986	3133	5815	2958	4041	3917	2491	4183	5333	5334	2638	575	3006	812
Spidsand	663	325	505	460	515	173	255	62	2	10	22		108	30
Skeand	66	65	170	355	245	245	175	70	40		9		118	132
Taffeland	10		25	625	20	225	430	52			400		15	
Troldand	1070	2317	6000	1935	2100	1400	3704	5145	30	1	5450	47	455	588
Bjergand				330	280		3	1						
Ederfugl	255	343	576	373	1315	1194	1925	320	1135	76	41	37	707	4
Havlit	6			1	42	3	1						2	
Sortand	21	40		8		122	29			5	6		1	
Fløjlsand	4	1			7	35	196		7	34				
Hvinand	221	375	1089	576	1143	1077	2878	1799	780	3375	4003	5	563	90
Lille skallesluger				9			115	119		49	110			8
Toppet skallesluger	544	276	208	106	381	626	200	64	101	269	1089		473	214
Stor skallesluger	43	33	42	59	96	31	183	609	220	942	1107	37	353	480
Havørn	2				1	6	5	3	8	4	7		2	
Fiskeørn									1					
Vandrefalk					1	1								
Blishøne	4270	3464	4202	4148	1990	2130	2589	1466	4101	10866	3254		2508	610
Strandskade	5		2	13	29	3	12		4	6			4	
Klyde									1					
Hjejle			615		3100	80	1400		6					130
Strandhjejle					42		22							
Almindelig ryle	230		100		975	600	650		275			150	200	30
Lille kobbersneppe							10						259	
Stor regnspove	4	20	2	30	59	63	92		89	31			1	71
Rødben			43			8			60					1
Hvidklire			22		1		17		109					
I alt (afrundet)	29000	20000	39000	27000	40000	36000	40000	28000	38000	33000	30000		33000	

Fuglebeskyttelsesområde nr. 86: Guldborgsund

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 86.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 86, Guldborgsund.

Tabel 86.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 86, Guldborgsund (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Sangsvane		T	F2, F4
Havørn		Tn	F1, F2
	Knopsvane	T	F4, F7
	Taffeland	T	F4, F7
	Troldand	T	F4, F7
	Hvinand	T	F4, F7
	Stor skallesluger	T	F4, F7

Optællinger

Det samlede fuglebeskyttelsesområde (Fig. 86.1) er overvåget i forbindelse med NOVANA-programmets landsdækkende optællinger af vandfugle om vinteren i 2004, 2008, 2013 og 2016 samt ved landsdækkende optællinger af fældende fugle i somrene 2006 og 2012. Frem til 2013 blev tællingen af området normalt foretaget som totaltælling fra fly, men i 2016 blev den foretaget som totaltælling fra land. Området blev også optalt fra land i vinteren 2017, hvor det indgik i det nye NOVANA-programs rotation mellem områder, der skulle totaltælles i år uden landsdækkende optællinger.

Området blev desuden overvåget intensivt i forbindelse med reservatovervågningen 2008-2010, hvor der er talt i Guldborgsund reservatet ved Nykøbing F. og Majbølle reservatet inkl. nærliggende dele af Guldborgsund (se Clausen m.fl. 2014).

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 86.2. Der er registreret enkelt forekomster af knopsvane og grågås, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for disse arter. Derudover forekommer knopsvane, grågås, knarand, krikand, gråand, skeand, taffeland, troldand og blishøne hyppigt i antal som overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arterne.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag virker det ikke umiddelbart som om, der ofte forekommer mere end 20.000 vandfugle, da kun tre år når over denne værdi (Tabel 86.2). Ved vurderingen af totalerne er det imidlertid vigtigt at være opmærksom på, at der kun få år er foretaget en totaltælling af området ved midvinter og der kun få år er optalt i reservaterne om efteråret. Ved reservatovervågningen i august til november blev der ved Majbølle reservat og den nordlige del af Guldborgsund både i 1994-2001 og i 2008-2010 gennemsnitligt talt godt 16.000 vandfugle, hvoraf tre år med mere end 20.000 fugle (jf. af DCE summerede data fra Appendikstabel 4.28.2 i Clausen m.fl. 2014) samt ved Guldborgsund reservat ved Nykøbing F. gennemsnitligt talt henholdsvis 4.100 og 4.700 fugle i de samme to perioder (jf. af DCE

summerede data fra Appendikstabel 4.28.1 i Clausen m.fl. 2014) – hvilket tyder på at disse to dele af beskyttelsesområdet tilsammen ofte huser 20.000 fugle.

Særlige følsomhedsperioder: Ved de seneste fældefugletælling i 2012 blev der optalt henholdsvis 1.093 fældende knopsvaner i området, så det er af væsentlig betydning som fældeområde for denne art. Guldborgsund fungerer som et væsentlig alternativt overvintringsområde for taffeland (og andre dykænder) i kolde vintre, særligt når Maribosøerne fryser til.

Kommentarer til datagrundlaget

Der gøres opmærksom på at Hans Erik Jørgensen, der var DCE's optæller i området frem til 2011, foretog optælling af alle vandfuglearter i forbindelse med grågås- og svømmeandetællingerne i henholdsvis september og oktober. Han udførte også på eget initiativ flere reservattællinger i 2004-2007. Data fra disse har DCE fået stillet til rådighed. Der er således sket en ekstensivering af overvågningen i den sidste del af overvågningsperioden, hvor der typisk er udført to årlige tællinger, ved midvinter og i september. Se Clausen & Holm (2011) for en uddybning af, hvad intensiv versus ekstensiv overvågning betyder for observerede årsmaksima. Fraværet af de store antal af fx svømmeænder i de senere år kan således skyldes denne ekstensivering.

Taffeland er ikke registreret i antal, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier i overvågningsperioden. Området var tilbage i 1970'erne og begyndelsen af 1980'erne et særdeles vigtigt overvintringsområde for arten, hvor midvintertællingerne gav regelmæssige forekomster af 2.000-13.000 fugle (Joensen 1974, Søgaard 1985). Senere landsdækkende tællinger er ofte udført i mere milde vintre med mindre udbredt isdække, hvor taffelænderne i regionen typisk er blevet talt i Maribosøerne (fuglebeskyttelsesområde nr. 87, se nedenfor) eller Nakskov Indrefjord (fuglebeskyttelsesområde nr. 88, se nedenfor).

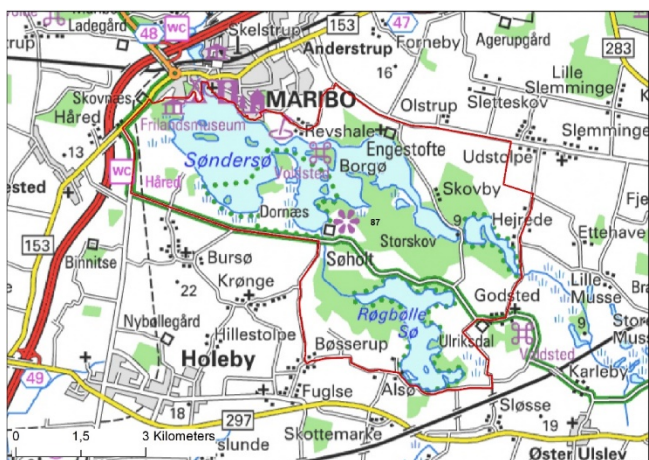
Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) blev et større landbrugsareal ved Majbølle og et mindre syd for Nykøbing Falster by udtaget fra beskyttelsesområdet. Da de gæs og svaner, som indimellem fouragerer i disse område oftest flyver til overnatning i de to reserver ved Majbølle og i Guldborgsund ved Nykøbing F., vil de præsenterede tal også være repræsentative for den nye afgrænsning.

Tabel 86.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 86 optalt fra land eller fly 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3).

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Gråstrubet lappedykker							7							
Skarv	23	10	25	23	135	158	419	42	246	7		22	56	4
Knopsvane	1175	132	230	715	3389	2308	704	41	1093	2339	53	187	337	406
Sangsvane	305	64		27	274	46	51	40	35		8	20	11	292
Sædgås							120							
Tundrasædgås													5	
Grågås	675	1300	1925	2350	5700	8100	3650	130	1456		1500	8	2700	45
Blisgås	18				55									
Bramgås				1	120		900				1	1200		700
Mørkbuget knortegås	65												8	
Gravand	12	14		4	16	6	11							
Pibeand	370	305	360	1005	1650	306	360	324	16	95	486	92	102	102
Knarand	6		4	64	95	20	55	4	57					
Krikand	780	550	605	590	1530	475	980	110	133		134	339	2	
Gråand	805	260	512	440	1964	2023	1355	375	225	1778	305	333	397	391
Spidsand	102	8	12	55	4			10						
Skeand	155	130	175	220	215	60	60	35	25			32		
Taffeland	287	55	15	187	352	875	73	325	35	41	11	158	275	35
Troldand	1420	975	36	1800	2428	4750	850	7200	205	3277	26	421	1499	5025
Bjergand										15				
Ederfugl	1													
Hvinand	383	265	95	4	385	95	163	145	46	301	54	39	277	160
Lille skallesluger	90							2			15			
Toppet skallesluger	52	10	10	6	30	40	32	15	5	32	8		3	5
Stor skallesluger	10	3	43	1	4	112	178	142	42	130	15	38	63	66
Havørn	1				2	4	1			1			1	2
Blishøne	2700	1600	2050	2700	9100	7450	2400	220	1000	1423		1450	1650	2000
Hjejle					950	25								
Almindelig ryle					60									
I alt (afrundet)	9000	6000	6000	10000	28000	27000	12000	9000	5000	9000	3000	4000	7000	9000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 87: Maribosøerne

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 87.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 87, Maribosøerne.

Tabel 87.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 87, Maribosøerne (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Lille skallesluger		Tn	F2
Havørn		Tn	F1, F2
	Grågås	T	F4
	Knarand	T	F4
	Skeand	T	F4
	Taffeland	T	F4
	Troldand	T	F4
	Blishøne	T	F4

Optællinger

Maribosøerne (Fig. 87.1) overvåges årligt i NOVANA-programmet (næsten) årligt ved midvinter (IWC-område). Området er også blevet optalt fra land i forbindelse med de arts-specifikke optællinger af grågås i september og svømmeænder i oktober. Området blev desuden overvåget intensivt i forbindelse med reservatovervågningen 2008-2010 (Clausen m.fl. 2014).

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 87.2. Der er registreret hyppige forekomster af grågås, knarand, skeand, troldand, taffeland og lille skallesluger, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for disse. I øvrige år forekommer flere af disse arter i antal som overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arterne. Blisgås, gråand, stor skallesluger og havørn er også truffet i antal, der overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for disse arter.

20.000 vandfugle: Med årlige forekomster af mellem 14.000 og 93.000 (middel 44.000) fugle er der ingen tvivl om, at der forekommer mere end 20.000 vandfugle (Tabel 87.2).

Særlige følsomhedsperioder: Maribosøerne benyttes som fældeområde af grågås, hvor der ved den seneste fældefugletælling i sommeren 2018 blev talt 2.686 grågæs. Da søerne hurtigt fryser til i kolde vintre er området ubetydende som isvinter refugium for vandfugle.

Kommentarer til datagrundlaget

Der gøres opmærksom på at Hans Erik Jørgensen, der var DCE's optæller i området frem til 2011, foretog optælling af alle vandfuglearter i forbindelse med grågås- og svømmeandetællingerne i henholdsvis september og oktober. Han udførte også på eget initiativ flere reservattællinger i 2004-2007. Data fra disse har DCE fået stillet til rådighed. Der er således sket en ekstensivering af overvågningen i den sidste del af overvågningsperioden, hvor der typisk er udført to årlige tællinger, ved midvinter og i begyndelsen af oktober. Se Clausen & Holm (2011) for en uddybning af, hvad intensiv versus ekstensiv overvågning

betyder for observerede årsmaksima. Fraværet af de store antal af flere arter i de senere år kan således skyldes denne ekstensivering af overvågningen.

Fuglenes antal i Maribosøerne steg markant fra slutningen af 1990'erne til slutningen af 2000'erne som respons på en stærkt forbedret udbredelse af bundvegetationens udbredelse i Maribo Sønderlø (Clausen m.fl. 2014). I forbindelse med basisanalysen for Natura 2000 området vil det være fordelagtigt at undersøge, om denne gunstige udvikling er opretholdt eller om en forandring i tilstanden kan have medvirket til de senere års lavere antal af fx de herbivore arter.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevareministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) blev flere landbrugsarealer sydvest for Maribo Sønderlø og øst for Røgbølle Sø, Hejrede Sø og Sønderlø udtaget fra beskyttelsesområdet. Da gæssene og svanerne, som indimellem fouragerer i disse områder, normalt flyver til overnatning i søerne, vil de præsenterede tal også være repræsentative for den nye afgrænsning.

Tabel 87.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 87 optalt fra land 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporerede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). Total er ikke angivet for 2011 pga. få tællinger fra området.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skarv	180	130	180	61	479	73	250		126	37	193	33	6	22
Sølvhejre							3				9	5		7
Knopsvane	175	231	164	233	274	368	135	1	169	90	446	410	222	368
Pibesvane		3				4								0
Sangsvane	2	11	65	39	8	21	32		214	63		2		
Sædgås	22	20	30	15					408					
Tajgasædgås		20		15										
Tundrasædgås												16		
Kortnæbbet gås									3			2		0
Grågås	11700	13800	9850	8300	8100	10750	7050	4666	3116	1139	7	6150	4600	4527
Blisgås	1025	1200	1900	3675	2025	2600	3400	7	1400	10	140	830		
Bramgås	40	25	125	155	1175	180	417	11	360	30		675	4560	50
Pibeand	405	1120	345	387	220	35	155				156	500	50	381
Knarand	463	880	785	447	1488	1430	1198		325	14	346	512	606	740
Krikand	545	940	775	100	1105	475	565		132		79	398	509	48
Gråand	1760	2775	1840	2095	3390	1680	1450	559	960	738	662	809	876	1180
Spidsand	185	60	28	20	32	15	10		1		3	7		
Skeand	2425	1780	2525	1060	2445	1860	835		105		6	57	43	17
Taffeland	15100	16450	18550	7045	13525	14750	12175	44	2530	1836	3484	3067	1591	461
Troldand	11050	13400	27950	25800	12065	10835	8484		8875	8151	6056	5478		2594
Hvinand	255	133	296	56	244	245	192	5	237	163	91	65		62
Lille skallesluger	455	757	655	516	667	525	570	6	667	1515	500	267	1	106
Stor skallesluger	345	227	205	88	57	147	59	14	129	153	67	45	15	12
Havørn					14	14	4	1	8	2	6	4	4	4
Blå kærhøg									1		2			
Vandrefalk					1						1			
Blishøne	15750	20350	26400	18775	19115	16775	8525	151	3556	595	1551	3735	1830	3442
Hjejle					200									
I alt (afrundet)	62000	74000	93000	69000	67000	63000	46000		23000	15000	14000	23000	15000	14000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 88: Nakskov Fjord og Indrefjord

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 88.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 88, Nakskov Fjord og Indrefjord.

Tabel 88.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 88, Nakskov Fjord og Indrefjord (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Sangsvane		T	F2, F4
Bramgås		T	F2, F4
Havørn		Tn	F1, F2
	Knopsvane	T	F4
	Sædgås	T	F4
	Grågås	T	F4
	Taffeland	T	F4
	Troldand	T	F4
	Blishøne	T	F4

Optællinger

Hele fuglebeskyttelsesområdet (Fig. 88.1) er under NOVANA 2004-2016 optalt næsten årligt ved midvinter (IWC-område), hvor der er udført totaltælling fra fly. Alle arter af vandfugle optælles. I 2015 blev området dog ikke talt på grund af ugunstige vejrforhold. Det samlede område er derudover optalt i forbindelse med de to landsdækkende fældefugletællinger i somrene 2006 og 2012.

Området tælles endvidere i forbindelse med NOVANA-programmets årlige optællinger af grågås i september samt svømmeænder og taffeland i oktober.

Området blev desuden overvåget intensivt i forbindelse med reservatovervågningen 2008-2010, hvor der blev foretaget regelmæssige landbaserede optællinger af reservaterne i Nakskov Fjord og Nakskov Indrefjord (Clausen m.fl. 2014).

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 88.2. Der er registreret flere forekomster af knopsvane, sangsvane, tajgasædgås, bramgås og taffeland, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for disse arter. Derudover forekommer tundrasædgås, grågås, blisgås, mørkbuget knortegås, knarand, gråand, skeand, troldand, hvinand, lille skallesluger, havørn og blishøne hyppigt i antal som overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arterne.

20.000 vandfugle: Med årlige forekomster af mellem 7.000 og 74.000 (middel 34.000) fugle er der ingen tvivl om, at der forekommer mere end 20.000 vandfugle (Tabel 88.2).

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

Der gøres opmærksom på at Hans Erik Jørgensen, der var DCE's optæller i området frem til 2011, foretog optælling af alle vandfuglearter i forbindelse med grågås- og svømmeandetællingerne i henholdsvis september og oktober. Han udførte også på eget initiativ flere reservattællinger i 2004-2007. Data fra disse har DCE fået stillet til rådighed. Der er således sket en ekstensivering af overvågningen i den sidste del af overvågningsperioden, hvor der typisk er udført to årlige tællinger, ved midvinter og i oktober. Se Clausen & Holm (2011) for en uddybning af, hvad intensiv versus ekstensiv overvågning betyder for observerede årsmaksima.

Fraværet af de store antal af svømmeænder i de senere år kan således skyldes denne ekstensivering.

De store forekomster af sædgås i 2008 og 2009 var sandsynligvis blandede flokke af begge racer, da de blev optalt om efteråret.

De store antal af bramgæs blev talt om efteråret i forbindelse med reservatovervågningen, og falder derfor udenfor de tællinger i NOVANA-programmet som dækker arten i januar og marts. Fravær af større tal i de senere år kan således skyldes dette forhold.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevareministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) blev mindre landbrugsarealer ved Nakskov Indrefjord og ved Store Ridderborg på Langø udtaget fra beskyttelsesområdet. Da de gæs og svaner, som indimellem fouragerer i disse områder normalt flyver til overnatning i reservaterne i Nakskov Fjord og Indrefjord, vil de præsenterede tal også være repræsentative for den nye afgrænsning.

Nakskov Fjord er overnatningsområde for flokke af tajgasædgås og tundrasædgås (billedet) samt sangsvaner, der fouragerer på afgrøder ved fjorden. Pibesvane, der også ses på billedet, forekommer kun sjældent i området. Foto: Ole Amstrup.

Tabel 88.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 88 optalt fra land eller fly 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3).

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Gråstrubet lappedykker					2				1					
Skarv	425	203	313	387	614	154	523	3	727	176	120	16	99	68
Sølvhejre														1
Knopsvane	3383	2859	3972	1865	3110	2514	4902	3267	3230	3407	1424	1	1056	2173
Pibesvane	4								4					
Sangsvane	694	962	270	21	827	4	678	230	18	110	139	77	111	171
Sædgås	4	700		70	16100	18050	2830	20	18					40
Tajgasædgås	2100	2250	830	525	700	20	155	5						
Tundrasædgås		2250	830	2425	3100	2000	960	2050			66	18		
Kortnæbbet gås	12	14			2									
Grågås	4850	6420	3800	7600	5420	6200	9400	3350	5100	17	1600	2710	131	2645
Blisgås	85	235	581	530	1575	80	275	6			125			
Bramgås	475	55	710	5100	11300	8700	11516	50	290		520		12	210
Mørkbuget knortegås	310	320	408	83	349	260	140	420	405		484	184	180	530
Gravand	102	23	1	12	103	4			14		15		37	
Pibeand	850	278	1408	934	1786	1548	463	691	296	95	636	942	288	727
Knarand		12	8	6	254	10	28	16	1		4	8		40
Krikand	310		280	125	430	80	44	60	345	15	5	36	30	28
Gråand	585	1304	3723	1304	924	1330	1587	1974	1425	1006	681	388	615	1209
Spidsand	85		105	25	34	10	160	46		2	30	6		36
Skeand	40		230	206	175	50	60	36			6	2		50
Taffeland	4300	1900	3500	2900	5600	6500	2800	1280	305	312	2400	1200	67	1350
Troldand	5225	3200	5200	2500	8050	11000	4600	5577	2400	4560	3200	3200		4010
Bjergand								40						25
Ederfugl	3	9	122	9	89	15	21	11	81	45	630		39	76
Havlit		4											1	
Sortand										15				
Hvinand	501	669	1060	410	713	264	481	1567	1022	1086	1170	28	491	956
Lille skallesluger	2		12	11	18	24	10	110	12	6	4	8	15	22
Toppet skallesluger	212	138	221	126	115	295	84	91	126	53	143		166	189
Stor skallesluger	38	54	27	26	49	48	25	165	75	63	212	28	138	353
Havørn					2	2	2	7	4		3	4	5	2
Blå kærhøg					1		1					4		1
Vandrefalk					1						1	2		
Blishøne	13575	12705	18325	2619	12295	8875	8395	2309	7686	3342	10500	7710	3925	3340
Strandskade	21					1			3				6	
Højle						300	200		50		114			200
Strandhøjle											2			
Almindelig ryle			50			250			270					100
Stor regnspove				40	31	32	15		7		2			4
Rødben		1							4					23
Hvidklire									45					
I alt (afrundet)	38000	37000	46000	30000	74000	69000	50000	23000	24000	14000	24000	17000	7000	19000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 89: Præstø Fjord, Ulvshale, Nyord og Jungshoved Nor

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 89.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 89, Præstø Fjord, Ulvshale, Nyord og Jungshoved Nor.

Tabel 89.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 89, Præstø Fjord, Ulvshale, Nyord og Jungshoved Nor (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Pibesvane		T	F2, F4
Sangsvane		T	F2, F4
Bramgås		T	F2, F4
Lille skallesluger		Tn	F2, F7
Havørn		Tn	F1, F2
Vandrefalk		Tn	F2
Hjejle		T	F2, F5
	Skarv	T	F4
	Knopsvane	T	F4
	Grågås	T	F4
	Pibeand	T	F4
	Spidsand	T	F4
	Skeand	T	F4
	Troldand	T	F4
	Hvinand	T	F4
	Toppet skallesluger	T	F4
	Stor skallesluger	T	F4
	Blishøne	T	F4

Optællinger

Det samlede fuglebeskyttelsesområde (Fig. 89.1) er overvåget i forbindelse med NOVANA-programmets landsdækkende optællinger af vandfugle om vinteren i 2004, 2008, 2013 og 2016 samt ved landsdækkende optællinger af fældende fugle i somrene 2006 og 2012. Frem til 2013 blev større dele af området normalt optalt fra fly (totaltælling kystnært og linjetransekt-tælling på de åbne havområder), men i 2016 blev hovedparten af området optalt fra land, bortset fra de mere åbne havområder nord for Møn. Områdets kystnære dele blev også talt som totaltælling fra land i midvinteren 2017. De kystnære dele af området optælles også i forbindelse med de årlige arts-specifikke tællinger af gæs og gulnæbbede svaner ved midvinter, grågås og svømmeænder i september-oktober samt pibesvane hvert andet år i november.

Området blev desuden overvåget intensivt i forbindelse med reservatovervågningen 2008-2010, hvor der er talt ved Ulvshale-Nyord og Præstø Fjord reservaterne (se Clausen m.fl. 2014).

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 89.2 og 89.3. I de kystnære dele af fuglebeskyttelsesområdet er der registreret hyppige forekomster af knopsvane, spidsand og skeand, og flere forekomster af sangsvane, grågås, bramgås, pibeand, krikand, troldand, lille skallesluger og blishøne, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for disse. Ovennævnte arter samt skarv, blisgås, mørkbuget knortegås, knarand, gråand, taffeland, bjergand, fløjsand, hvinand, toppet

skallesluger, stor skallesluger, havørn samt hjejle er truffet i antal som overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arterne én til flere gange i 2004-2017.

20.000 vandfugle: Med årlige forekomster af mellem 13.000 og 117.500 (middel 57.000) fugle er der ingen tvivl om, at der forekommer mere end 20.000 vandfugle (Tabel 89.2).

Særlige følsomhedsperioder: Området syd og nord for Nyord er et meget vigtigt fældeområde for knopsvane. I sommeren 2018 blev der talt godt 10.000 fældende fugle i området. Bøgestrømmen er et vigtigt refugium for vandfugle i væsentlige antal, hvor fx troldænder, der oftest raster i de gamle slambassinier fra Stege Sukkerfabrik eller Stege Nor (udenfor fuglebeskyttelsesområdet) og når disse fryser til søger til alternative opholdssteder indenfor fuglebeskyttelsesområdet.

Kommentarer til datagrundlaget

Der gøres opmærksom på at Hans Erik Jørgensen, der var DCE's optæller i området frem til 2011, foretog optælling af alle vandfuglearter i forbindelse med grågås- og svømmeandetællingerne i henholdsvis september og oktober. Han udførte også på eget initiativ flere reservattællinger i 2004-2007. Data fra disse har DCE fået stillet til rådighed. Der er således sket en ekstensivering af overvågningen i den sidste del af overvågningsperioden, hvor der typisk er udført to årlige tællinger, ved midvinter og i begyndelsen af oktober. Se Clausen & Holm (2011) for en uddybning af, hvad intensiv versus ekstensiv overvågning betyder for observerede årsmaksima.

Fraværet af de store antal af spidsand (og flere andre arter) i de senere år kan således skyldes denne ekstensivering, men muligvis i spidsandens tilfælde også en forskydning i træk mønstret, hvor der de seneste år har været større antal i Nord- og Vestjylland og lavere antal i Sydøst-Danmark, jf. de årlige NOVANA-rapporter.

Bemærk at flere af de primært overvintrende arter er talt i nationalt betydende antal i de vintre, hvor der er udført midvintertællinger (2004, 2008, 2013, 2016 og 2017). De lavere antal de øvrige år skyldes således ikke fravær af fugle, men at overvågningen disse år er fra sommer eller efterår.

Lille skallesluger blev optaget i områdets udpegningsgrundlag med baggrund i et større datagrundlag fra DOFbasen. Forekomsten af større antal af lille skallesluger de seneste år repræsenterer givetvis en kombination af forbedret overvågning (arten tælles bedre fra land end fra fly i snævre kystnære farvande) og artens forskydning af overvintringsområde fra Vesteuropa mod Østersøen (Pavón-Jordán m.fl. 2015). Men data viser også at arten er noget nomadisk i sin udnyttelse af de kystnære danske vådområder. I 2016 blev 2.200 af de observerede fugle således talt i Præstø Fjord, hvorimod de 601 fugle i 2017 blev talt i Bøgestrømmen vest for Nyord. Endnu større antal (3.100 fugle) blev talt i fuglebeskyttelsesområde nr. 84, umiddelbart syd for i fuglebeskyttelsesområde nr. 89.

Hjejle blev optaget i fuglebeskyttelsesområdets udpegningsgrundlag med henvisning til data fra reservatovervågningen i 1994-2001, hvor der regelmæssigt sås antal der oversteg daværende international 1 %-bestandskriterier (Clausen m.fl. 2004, 2014). Ulvshale-Nyord og Præstø Fjord blev den gang overvåget oftest 2 og mindst 1 gang månedligt. Fraværet af de store antal i de senere år kan således skyldes ekstensiveret overvågning samt at der i det hidtidige NOVANA-program ikke har været en efterårsovervågning af arten. Denne implementeres i oktober 2018.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevareministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Området omkring Ulvshale-Nyord og Præstø Fjord er, pga. store fladvandede arealer med bundvegetation, et af Danmarks meget vigtige rasteområder for svømmeænder og blishøns. Foto: Michel Collard.

Tabel 89.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i de kystnære dele af fuglebeskyttelsesområde nr. 89 optalt fra land eller fly 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). For arter på de åbne havområder henvises til Tabel 89.3. I sammentællingen nederst er et T lig tusinder.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Nordisk lappedykker							2							
Skarv	3418	968	492	847	2375	1720	2145		1260	162	60	470	777	1995
Knopsvane	12313	3050	4775	6205	12961	11070	10533	1265	5307	3195	3000	4025	7501	6428
Pibesvane								22						
Sangsvane	624	130	370	156	446	665	1520	2	412	53	31	9	27	8
Sædgås					80			55	50					
Tajgasædgås			18			95								
Grågås	2620	2980	2493	3650	7040	6275	4485	4760	5450	433	1950	6128	8087	3212
Blisgås	165		115	8	635	275	630		75			8	12	
Bramgås	4300	290	1800	13875	1915	2040	1695	19215	1685	150	1512	2760	1850	120
Mørkbuget knortegås	6	90	382	1510	1080	27	36	253	140			892	1256	613
Gravand	145	265	304	45	326	181	90		74		164	74	74	106
Pibeand	8650	8814	12565	12040	28555	22820	23680	11250	2095	16198	3480	7377	5132	6204
Knarand			12		9	35	35		4	54	24		44	5
Krikand	1675	2040	1490	1370	4490	6140	12395	2310	633	5003	599	472	490	323
Gråand	6013	4050	2550	4375	15711	16435	9155	4940	1301	4692	1669	2942	9854	5169
Spidsand	2490	5905	2860	2233	2435	3775	3790	880	380	25	63	445	1180	635
Skeand	1260	1705	225	730	1275	1865	1845	670	191	54	23	335	313	292
Taffeland	200									3		5	420	380
Troldand	1003				5615		5		40	1005		940	21428	11200
Bjergand					1675		160			1004	1		1447	19
Ederfugl	202	15	94	10	264	170	59		47	246		4	12	45
Fløjlsand					6					134				
Hvinand	3973	35	90	30	3834	390	1104	55		695	10	991	2140	1306
Lille skallesluger	12				88					18		215	2332	601
Toppet skallesluger	152	40	51	75	983	135	419		46	41	20	406	1264	863
Stor skallesluger	407	4			406		6		8	141	9	227	1380	1672
Havørn					6	6	6			7		3	3	5
Blå kærhøg							3			3				1
Vandrefalk					1	3	21							
Blishøne	14800	11550	14000	25290	20040	6825	19535	2050	1365	930	600	6505	9045	3926
Hjejle			40		3000		2625		1100			1111	20	
Strandhjejle							128		5			2	10	
Almindelig ryle			80		2000	200	925		150			206	65	65
Lille kobbersneppe							29		14					
Stor regnspove	15				318	415	171		47		32	32	101	85
Rødben							3		2				1	15
Hvidklire			19				2							
Mosehornugle							1							
I alt (afrundet)	64000	42000	45000	72000	118 T	82000	97000	48000	22000	34000	13000	37000	76000	45000

Tabel 89.3. Estimerede antal af udvalgte arter af dykænder observeret ved linjetransekt-tællinger i fuglebeskyttelsesområde nr. 89 ved 4 landsdækkende midvinter optællinger af vandfugle i Danmark, 2004-2016. Antal af rastende dykænder i sommerperioden er så små, at data fra fældefugletællingerne ikke er bearbejdet. Blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 3). For fløjsand er der pga. metodeusikkerhed angivet et interval for antallene i år med væsentlige antal, dvs. mere end 1 % af den nationale bestand (se detaljer side 28).

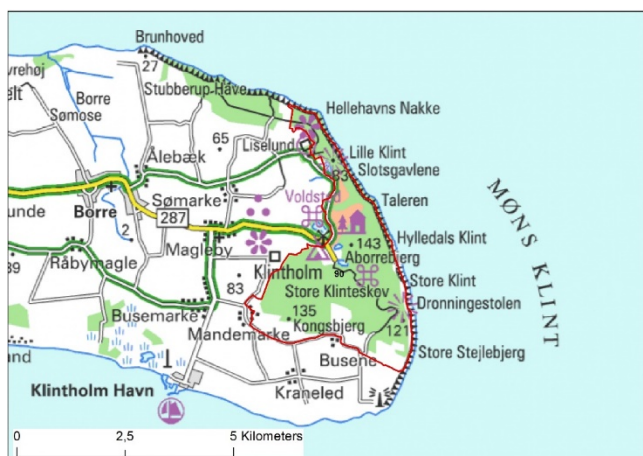
Artsnavn	Vinter			
	2004	2008	2013	2016
Ederfugl	0	1417	3042	26
Havlit	60	470	253	434
Sortand	0	0	446	3989
Fløjsand	0	48	536-1340	0
Toppet skallesluger	21	200	86	165

På fladvandet nord for Ægholm fandtes i sommeren 2018 en af Danmarks største koncentrationer af fældende knopsvaner.
Foto: Rasmus Due Nielsen

Fuglebeskyttelsesområde nr. 90: Klinteskov

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 90.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 90, Klinteskov.

Tabel 90.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 90, Klinteskov (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1 Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Vandrefalk	Tn	F1, F2

Optællinger og resultater

Der er ikke foretaget overvågning af vandrefalk som trækfugl i NOVANA-programmet.

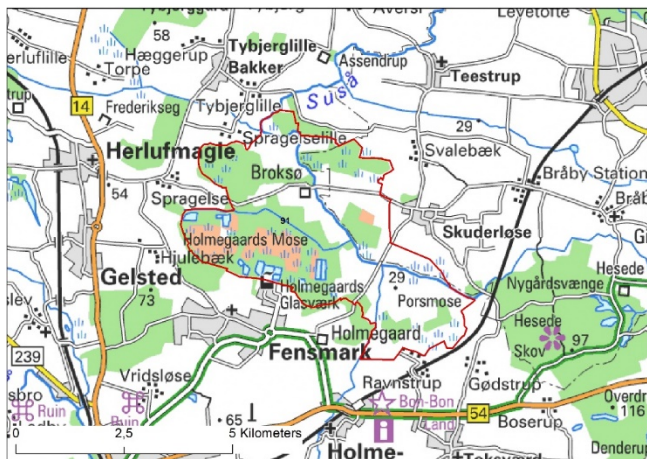
Kommentarer til datagrundlaget

Udpegningen af området er foretaget i 2012 med henvisning til, at den ynglende bestand af vandrefalk var så stor at den også repræsenterede en nationalt betydende forekomst af arten som tilbagevendende trækfugl.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) blev et skov- og moseområde ved Fakshule med ynglefremkomster af nogle Bilag 1-arter tilføjet beskyttelsesområdet. DCE har ikke kendskab til forekomster af trækfugle i væsentlige antal herfra.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 91: Holmegårds Mose og Porsmose

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 91.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 91, Holmegårds Mose og Porsmose.

Tabel 91.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 91, Holmegårds Mose og Porsmose (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Sangsvane		T	F2, F4
Havørn		Tn	F2
	Sædgås	T	F4

Optællinger

Fuglebeskyttelsesområde nr. 91 (Fig. 91.1) optælles i NOVANA-programmet årligt i forbindelse med de landsdækkende midvinter tællinger af gulnæbbede svaner og gæs. Området er også ofte blevet optalt i forbindelse med de artspecifikke tællinger af grågås i september og ved svømmeandetællingen i oktober.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 91.2. Der er registreret flere forekomster af tajgasædgås, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for arten. Grågås, blisgås, krikand, gråand og taffeland er også truffet flere gange i antal som overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arterne i 2004-2017.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag, områdets areal og habitatsammensætning, vurderes det, at der ikke forekommer mere end 20.000 vandfugle. Vikstrøm m.fl. (2015) nævner heller ikke sådanne forekomster.

Særlige følsomhedsperioder: Området kan i opfattes som isvinter refugium for sædgås i væsentlige antal, jf. kommentarer nedenfor.

Kommentarer til datagrundlaget

Der gøres opmærksom på at Hans Erik Jørgensen, der var DCE's optæller i området frem til 2011, foretog optælling af alle vandfuglearter i forbindelse med grågås- og svømmeandetællingerne i henholdsvis september og oktober. Data fra disse har DCE fået stillet til rådighed.

De indrapporterede antal af sangsvane synes gennemsnitligt små – og denne art forekommer måske ikke længere i betydende antal. Vikstrøm m.fl. (2015) har medianværdier (og maksimum) for 2003-2008 og 2009-2012 på henholdsvis 198 (450) og 238 (470) fugle, værdier som alle ligger under de internationale 1 %-bestandskriterier, og kun akkurat for maksimumtallene overstiger nationale 1 %-bestandskriterier.

Overvågningen af fuglebeskyttelsesområdet er ekstensiv – og det kan ikke på det foreliggende grundlag udelukkes, at tajgasædgås forekommer årligt i betydelige antal. Vikstrøm m.fl. (2015) har således medianværdier (og maksimum) for 2003-2008 og 2009-2012 på henholdsvis 625 (1600) og 830 (1350) fugle, hvor medianerne overstiger henholdsvis nationale og internationale, og maksima de internationale 1 %-bestandskriterier for arten. Lokalt var den fra 1970 til 1991 en af de østdanske nøglelokaliteter for arten, med årlige forekomster, men også en lokalitet, hvor de højeste antal forekom i kolde vintre (Jørgensen m.fl. 1994).

En mere intensiv overvågning af de naturgenoprettede Broksø Enge og Gødstrup Engsø ville givetvis resultere i højere årlige forekomster af svømmeænder, da de høje antal fra årene 2004-2011 er indsamlet i år hvor Hans Erik Jørgensen optalte området.

Havørn blev optaget i udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet i 2012 på baggrund af et høringsmateriale. Arten overvåges ikke systematisk i NOVANA-programmets trækfugleovervågning.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) blev et større landbrugsareal mellem Broksø og Skuderløse udtaget fra beskyttelsesområdet. DCE har ikke detaljeret kendskab til gæssenes overnatningsmønstre fra området og kan derfor ikke vurdere, hvad denne ændring betyder for datagrundlaget.

Tabel 91.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 91 optalt fra land 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3).

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	2016	2017
Skarv					23	18	2	12					
Knopsvane	15				7	22				8		8	
Sangsvane	70	57		68	108	47		15	585		9	19	7
Tajgasædgås		650	150	125	1500			115	800				9
Grågås	20	415		400	3750	125		2025	3100	400		2	420
Blisgås				90	30			60	300	14		98	
Bramgås				5		2		160	7			0	
Mørkbuget knortegås													1
Pibeand	220	160	325	50	175	305	300	800		13		80	310
Knarand					4								
Krikand	460	275			45	170		1375		8		2	1
Gråand	1550	225	80	225	75	25		90		650		297	3
Spidsand	8			275	2			10					1
Skeand	20			115	15			15					8
Taffeland	15	5	40	200	10	715	10	75		6			
Troldand					10	15		120		9			
Hvinand					2					2			
Lille skallesluger										6			
Stor skallesluger										9		6	
Havørn										1		1	
Blishøne					140	55						90	7
I alt (afrundet)	2000	2000	1000	2000	6000	1000		5000	5000	1000		1000	1000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 93: Tystrup-Bavelse Sø

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 93.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 93, Tystrup-Bavelse Sø.

Tabel 93.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 93, Tystrup-Bavelse Sø (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendix 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Kongeørn		Tn	F2
	Sædgås	T	F4

Optællinger

Tystrup-Bavelse søerne (Fig. 93.1) optælles i NOVANA-programmet (næsten) årligt ved midvinter (IWC-område), hvor der foretages totaloptælling af vandfugle. Området tælles derudover ofte i forbindelse med de arts-specifikke tællinger grågås i september.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 93.2. Der er registreret flere forekomster af tajgasædgås, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for arten. Grågås, skeand og troldand er også truffet flere gange i antal som overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arterne i 2004-2017.

20.000 vandfugle: Med en middelforekomst af 5.000 vandfugle og ingen år med over 14.000 vandfugle (Tabel 93.2) vurderes det ud fra det foreliggende datagrundlag, områdets areal og habitatsammensætning, at der ikke forekommer mere end 20.000 vandfugle. Vikstrøm m.fl. (2015) nævner heller ikke sådanne forekomster.

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

Tystrup-Bavelse Søerne er akkurat som Holmegårds Mose (fuglebeskyttelsesområde nr. 91, se ovenfor) en af de klassiske østdanske lokaliteter for tajgasædgås. Iflg. Jørgensen m.fl. (1994) sker der ofte udveksling af fugle mellem de to lokaliteter. Gæssene fouragerer på agerjordene i omegnen af søerne og overnatter i disse.

Kongeørn blev optaget i udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet i 2005 på baggrund af et høringsmateriale. Arten overvåges ikke systematisk i NOVANA-programmets trækfugleovervågning.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevareministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) blev et mindre landbrugsareal Rejstrup udtaget og et skovområde ved Kongskilde Friluftsgård tilføjet beskyttelsesområdet. Da de gæs og svaner, som indimellem fouragerer i førstnævnte område normalt flyver til overnatning i søerne og det tilføjede område ikke er relevant for de her behandlede trækfugle, vil de præsenterede tal også være repræsentative for den nye afgrænsning.

Tabel 93.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 93 optalt fra land 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstid. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). Der er kun beregnet totaler for år hvor der er udført midvintertælling.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skarv	4	15	6	26	55	58	8	2	4	25		11		
Knopsvane	1	11		21	29	6	4		2			2	20	
Sangsvane	87	219	44	193	16	52	76	4	261	29			144	245
Tajgasædgås	750	10	1050	1675		4715	4450	1115	10	51			38	49
Kortnæbbet gås														1
Grågås	1040	1010	550	1664	1668	1925	3650	1043	1355	301	10	13	2470	235
Blisgås				30			25	11		2			2	165
Bramgås							5	4		31			75	
Pibeand	115	20	6	575	45	170	210		385	50	100	87	1	
Knarand			20		3									
Krikand	405	115		2	85	45	15	4	5	5				
Gråand	1125	850	135	465	680	625	2375	22	85	735	100	192	1075	
Spidsand				3										
Skeand	90			83	209	235	165				2			
Taffeland	60					2	80	1		2				
Troldand	2235	675	1100	300	940	1800	1925	165	850	650	30	553	1700	
Bjergand										2				
Hvinand	70	15	5	37	32	33	55	26	32	56		23		
Lille skallesluger	16	21			90					48		17	13	
Toppet skallesluger			2											
Stor skallesluger	165			30	6	3	20		12	30		9	40	
Havørn								1		2				
Vandrefalk										1				
Blishøne	1005	375	380	275	260	40	600	410	60	395		869	2520	
I alt (afrundet)	7000	3000	3000	5000	4000	10000	14000	3000	3000	2000		2000	8000	

Fuglebeskyttelsesområde nr. 94: Sejerø Bugt og Nekselø

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 94.1. Den geografiske afgrænsning (primarily 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 94, Sejerø Bugt og Nekselø.

Tabel 94.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 94, Sejerø Bugt og Nekselø (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Klyde		T	F3
	Bjergand	T	F4
	Ederfugl	T	F4
	Sortand	T	F4
	Fløjlsand	T	F4

Optællinger

Fuglebeskyttelsesområde nr. 94 (Figur 94.1) blev optalt i forbindelse med NOVANA-programmets landsdækkende optællinger af vandfugle om vinteren i 2004, 2008, 2013 og 2016 samt ved landsdækkende optællinger af fældende fugle i somrene 2006 og 2012.

I vinteren 2013 blev kun den sydlige halvdel af dette område optalt, dvs. området syd for Sejerø, hvorfor resultaterne fra dette år kun delvist dækker fuglebeskyttelsesområdet. I de åbne områder i bugten blev optællingerne foretaget som linjetransektoptællinger, mens optællingerne i en række kystnære lokaliteter blev gennemført fra land.

I somrene 2014 og 2015 blev der hver sæson gennemført tre optællinger af vandfugle ved hjælp af højopløselige orthofotos fra fly, med speciel henblik på at optælle og kortlægge forekomster af fældende havdykænder (Petersen m.fl. 2017). Resultaterne fra disse optællinger er medtaget her. Optællingsområdet for undersøgelsen lå både indenfor og udenfor fuglebeskyttelsesområdet. De hér præsenterede tal er beregnet som totale antal indenfor fuglebeskyttelsesområdet.

Reservatet i Allehave Bugt blev desuden overvåget intensivt i forbindelse med reservatovervågningen 2008-2010 (se Clausen m.fl. 2014) og er ofte også talt i forbindelse med NOVANA-programmets årlige svømmeandetælling i september-oktober og klydetællinger hvert andet år i august.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 94.2 og 94.3. Der er registreret flere forekomster af gråstrubet lappedykker, bjergand, sortand og ederfugl, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for arterne, samt flere forekomster af sangsvane, krikand, gråand, sortand, fløjlsand og klyde, der overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arterne.

20.000 vandfugle: Ved summering af totaler fra Tabel 94.2 og 94.3 fås mellem 21.000 og 36.000 (middel 28.000) vandfugle i de fire vintre hvor området er helt (2004, 2008, 2016) eller delvist (2013) dækket. Derfor vurderes det at der ofte, hvis ikke årligt, forekommer mere end 20.000 vandfugle i området.

Særlige følsomhedsperioder: Sejerø Bugt er et vigtigt fældeområde for gråstrubet lappedykker og havdykænder. DCE har ikke kendskab til at området benyttes som isvinter refugium for andre end de arter, der i forvejen forekommer talrigt.

Kommentarer til datagrundlaget

For de arter som primært forekommer på de åbne havområder i bugten er det data i Tabel 94.3, der bedst repræsenterer den forekomst der er af arterne i området.

Ved optællinger af fugle fra fly kan det ofte være vanskeligt at skelne arterne sortand og fløjlsand, bl.a. fordi sidstnævnte på afstand overses blandt de langt mere talrige sortænder. Det samme gælder ved identifikation af arterne i digitale billeder. Det vurderes af samme årsag at antallet af fløjlsand underestimeres.

For bjergand bemærkes at de som regel ligger meget klumpet fordelt – og flokke kan overses imellem transekterne. De observerede enkeltforekomster af større antal kan således repræsentere en stadig forekomst af større antal i området, der er overset, dels pga. overvågningsmetoden, dels pga. de relativt få tællinger.

Optællingerne af fældende havdykænder i Sejerø Bugt i somrene 2014 og 2015, der blev foretaget vha. orthofotos, viste langt større antal af sortænder end der hidtil er registreret ved optællinger om sommeren. Fældende sortænder er meget vanskelige at registrere, og resultatet er i særdeleshed meget følsomt overfor ugunstige observationsforhold som fx for meget vind eller ugunstige lysforhold. Sortænderne er i fældningsperioden meget sårbare over for forstyrrelser, hvor en stor del af fuglene kan dykke længe før det lavtflyvende fly kommer nær. Vi vurderer derfor at resultaterne fra traditionelle linjetransekt-tællinger fra 300 fods (= ca. 90 meter) højde med menneskelige observatører underestimerer antallet af sortænder i området. Ved orthofoto registreringerne flyves i 475 meters højde.

I den sydlige del af Sejerø Bugt, vest for fuglebeskyttelsesområdet, forekommer der om sommeren også betydelige forekomster af fældende sortænder (Petersen m.fl. 2017).

Klyderne i området forekommer især som fældeflokke i sensommeren ved Allehave Bug. Se også bemærkning om denne art under fuglebeskyttelsesområde nr. 99 (Saltbæk Vig).

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Tabel 94.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i de kystnære dele af fuglebeskyttelsesområde nr. 94 optalt fra land 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). For arter på de åbne havområder henvises til Tabel 94.3. Der er kun vist totaler for vintre, hvor området er flytalt, og totalen inkluderer ikke arterne, der er behandlet i Tabel 94.3.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Gråstrubet lappedykker	20		7		3					6			5	
Skarv	353		69		169	30	24		53	85			80	
Knopsvane	31				30	13	7		41	4		32	10	149
Pibesvane		26						8						
Sangsvane			38	19	16	398	450	102	152	264	254	12	23	54
Tajgasædgås								1			1			
Grågås	37		1	28		30	153	34	8	250	415	323	125	287
Bramgås											600	2	2500	136
knortegås												2		
Mørkbuget knortegås								9						
Gravand	13				22	9	11			5		83	268	5
Pibeand	203		630	140	549	368	517	190		1	31	80	325	1105
Knarand												3	1	
Krikand	100		604	150	375	641	300	143		86	92	25	28	275
Gråand	2866			1700	2005	2500	2098	695		4058	28	307	2511	750
Spidsand	1				67	8	30			3				
Skeand			1				7							
Taffeland			3											
Bjergand										6000			808	
Ederfugl	5565		752		928				618	3297			563	
Havlit					6					3			6	
Sortand	378		585		3150				662	823			4428	23
Fløjlsand	73				60				2	166			427	14
Hvinand	29				108	79	154			102			103	17
Lille skallesluger										5				
Toppet skallesluger	51		3		35	70	42			60		8	15	2
Stor skallesluger										2				
Havørn						2				4	5	1		
Fiskeørn					1									
Vandrefalk							1							
Blishøne					30								60	11
Strandskade			1		9					3		21	25	25
Klyde					400	498	25	366		312			1	88
Hjejle					600	600	500					0	50	16
Strandhjejle					3	28	5			1			1	21
Islandsk ryle					103		26							10
Almindelig ryle	300				710	750	750			69		509	70	231
Lille kobbersneppe					2	23	23						1	23
Stor regnspove	52				263	198	172			32		148	68	119
Rødben	8				7					32			41	24
Hvidklire					1								6	5
I alt (afrundet)	4000				6000					11000			7000	

Tabel 94.3. Estimerede antal af udvalgte vandfuglearter observeret ved for linjetransektmålinger i fuglebeskyttelsesområde nr. 94 ved i alt 6 landsdækkende optællinger af vandfugle i Danmark, 2004, 2006, 2008, 2012, 2013 og 2016. Desuden præsenteres data fra optællinger af fældende vandfugle i Sejerø Bugt i somrene 2014 og 2015, foretaget ved hjælp af geoprettede fotos, optaget fra fly. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). For fløjlsand er der pga. metodeusikkerhed angivet et interval for antallene i år med væsentlige antal, dvs. mere end 1 % af den nationale bestand (se detaljer side 28).

Artsnavn	2004	2008	2013	2016	2006	2012	2014	2015
Gråstrubet lappedykker							1069	2439
Ederfugl	16433	8159	19591	3345	5109	4199	2853	5076
Sortand		15544	4061	11959	1580	1788	13392	6008
Fløjlsand	292-730	240-600	664-1660	1708-4270			176-440	161
I alt (afrundet)	17000	24000	25000	19000	7000	5000	17000	13000

Fældende dykænder er følsomme overfor forstyrrelser, se fx undersøgelser fra Sejerø Bugt i rapporten hér. <https://dce2.au.dk/pub/SR239.pdf> Motorbåd fotograferet ved optagelse af billeder til optælling af fugle i området den 24. juli 2015 (Foto: AU).

Fuglebeskyttelsesområde nr. 95: Skælskør Nor, Skælskør Fjord og Gammelsø

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 95.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 95, Skælskør Nor, Skælskør Fjord og Gammelsø.

Tabel 95.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 95, Skælskør Nor, Skælskør Fjord og Gammelsø (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Sangsvane		T	F2, F4
	Grågås	T	F4
	Troldand	T	F4
	Blishøne	T	F4

Optællinger

Skælskør Nor og Fjord samt Borreby Mose (Fig. 95.1) optælles i NOVANA-programmet årligt ved midvinter (IWC-område), hvor der foretages totaloptælling af vandfugle. De dele af fuglebeskyttelsesområdet, der ligger i Storebælt, inklusive det motorbådsjagtfrie område Kopen, er blevet optalt i forbindelse med de landsdækkende optællinger af vandfugle om vinteren i 2004, 2008, 2013 og 2016 samt ved landsdækkende optællinger af fældende fugle i somrene 2006 og 2012. Noret, fjorden, Borreby Mose, Kopen og landarealerne, der ligger syd for Skælskør Fjord tælles derudover årligt i forbindelse med de arts-specifikke tællinger af gæs og gulnæbbede svaner ved midvinter samt grågås og svømmeænder i september-oktober.

Skælskør Nor og Fjord samt Kopen blev desuden overvåget intensivt i forbindelse med reservatovervågningen 2008-2010 (se Clausen m.fl. 2014).

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 95.2. Der er registreret flere forekomster af grågås, troldand og blishøne, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for arterne. De tre arter og sangsvane, sædgås (antages at være tajgasædgås), knarand, krikand, gråand, skeand, og taffeland er truffet i antal som overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arterne to til flere gange i 2004-2017.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag, med antal mellem 6.000 og 53.000 (middel 23.000) vandfugle (Tabel 95.2) vurderes det, at der ofte forekommer mere end 20.000 vandfugle i området.

Særlige følsomhedsperioder: Ved den seneste fældefugletælling i 2012 blev der optalt henholdsvis 190 fældende knopsvaner i området, så det har en vis betydning som fældeområde for denne art. DCE har ikke kendskab til at området benyttes som isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

Der gøres opmærksom på at Hans Erik Jørgensen, der var DCE's optæller i området frem til 2011, foretog optælling af alle vandfuglearter i forbindelse med grågås- og svømmeandetællingerne i henholdsvis september og oktober. Data fra disse har DCE fået stillet til rådighed. Der er således sket en ekstensivering af overvågningen i den sidste del af overvågningsperioden, hvor der typisk er udført to-tre årlige tællinger, ved midvinter og i september/oktober. Se Clausen & Holm (2011) for en uddybning af, hvad intensiv versus ekstensiv overvågning betyder for observerede årsmaksima.

Fraværet af de store antal af blichøne (og flere andre arter) i de senere år kan således skyldes denne ekstensivering, da flere af de anførte tal for denne art er fra efterårstællinger.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) blev et mindre moseområde mellem Skælskør og Kobæk Strand med forekomst af ynglende Bilag 1-arter tilføjet og et større landbrugsareal sydvest for Borreby udtaget fra beskyttelsesområdet. DCE har ikke detaljeret kendskab til fugleforekomster fra det tilføjede område, og heller ikke viden om hvorvidt de sangsvaner og gæs, som indimellem fouragerer i det udtagne område, flyver til overnatning i reservatet i Skælskør Fjord (og dermed indenfor fuglebeskyttelsesområde nr. 95) eller i reservatet i Basnæs Nor (altså i fuglebeskyttelsesområde nr. 96). Derfor kan det ikke vurderes om de præsenterede tal for disse arter vil være repræsentative for den nye afgrænsning.

Tabel 95.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 95 optalt ved totaltælling fra land eller fly 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3).

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skarv	75	41	124	60	113	18	27	1	46	3	23		8	56
Knopsvane	524	335	280	296	247	372	583	5	193	320	436	254	90	344
Pibesvane						28								
Sangsvane	446	111	304	117	399	338	282	402	508	12	72	194	44	14
Sædgås								200			3		12	
Kortnæbbet gås											2			1
Grågås	5900	3350	2950	3500	722	6100	789	1390	4750	200	1581	179	1875	1680
Blisgås			2	70				4			5	133		3
Bramgås	1400				16	312		80			645	975	3800	340
Mørkbuget knortegås					22							150		
Gravand	48	4	1	14	12				8		7	4		6
Pibeand	1100	595	70	90	362	328	1232	175	375	190	471	454	80	421
Knarand	52			145	65	24	146			6	2	18	95	120
Krikand	355	465	710	1460	655	1150	1835		9		412	131	220	183
Gråand	2125	750	665	860	498	1065	887	1815	320	520	415	340	140	458
Spidsand	15	5		6		6	65			1	33	19	1	6
Skeand	170	90	95	257	70	40	345				14	132	36	37
Taffeland	304	440	975	245	155	250	314	75		85		390		4
Troldand	17400	4900	21550	3750	5800	1900	525	5645	450	2702	570	2700		636
Bjergand	35				3						1			
Ederfugl	13		14		5								55	5
Hvinand	133	190	530	195	212	360	26	32	32	52	137	87		140
Lille skallesluger			4		1					3		3		1
Toppet skallesluger	24	100	18	55	102	75	34	11	105	1	26	20		42
Stor skallesluger	25	10	35	300		45	15			41		5		1
Vandrefalk						1								
Blishøne	22315	19850	22300	23110	18800	8000	16260	7999	3775	10400	4560	5785		6465
Strandskade					1							1		
Stor regnspove	64				20	19	11		3		18			13
Rødben					7	2								
Hvidklire			4											
I alt (afrundet)	53000	31000	51000	35000	28000	20000	23000	18000	11000	15000	9000	12000	6000	11000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 96: Farvandet mellem Skælskør Fjord og Glænø

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 96.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 96, Farvandet mellem Skælskør og Glænø.

Tabel 96.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 96, Farvandet mellem Skælskør og Glænø (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Sangsvane		T	F2, F4
Bramgås		T	F2, F6
Havørn		Tn	F2
Mosehornugle		Tn	F1, F2
	Knopsvane	T	F4
	Sædgås	T	F4
	Grågås	T	F4
	Skeand	T	F4
	Ederfugl	T	F4
	Fløjlsand	T	F4, F7

Optællinger

Basnæs og Holsteinborg Nor (Fig. 96.1) optælles i NOVANA-programmet årligt ved midvinter (IWC-område), hvor der foretages totaloptælling af vandfugle. De dele af fuglebeskyttelsesområdet, der ligger udenfor norene, er blevet optalt i forbindelse med de landsdækkende optællinger af vandfugle om vinteren i 2004, 2008, 2013 og 2016 samt ved landsdækkende optællinger af fældende fugle i somrene 2006 og 2012. Norene tælles derudover (næsten) årligt i forbindelse med de arts-specifikke tællinger af gæs og gulnæbbede svaner ved midvinter samt grågås og svømmeænder i september-oktober.

Basnæs og Holsteinborg Nor samt Helleholm Vejle reservatet på Agersø blev desuden overvåget intensivt i forbindelse med reservatovervågningen 2008-2010 (se Clausen m.fl. 2014).

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 96.2 og 96.3. Der er registreret en eller flere forekomster af knopsvane, sangsvane, tajgasædgås, grågås, spidsand, skeand, ederfugl og hjejle, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for arterne i 2004-2017. Disse arter og bramgås, pibeand, krikand, gråand, trolldand, havørn og blichøne er truffet i antal som overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arterne to til flere gange i 2004-2017. En enkeltforekomster af en større flok lysbuget knortegås vurderes at være tilfældig.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag, med antal mellem 16.000 og 56.000 (middel 27.000) vandfugle (Tabel 95.2), hvortil der nogle år skal lægges større antal af ederfugl, vurderes det, at der ofte forekommer mere end 20.000 vandfugle i området.

Tabel 96.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i de kystnære dele af fuglebeskyttelsesområde nr. 96 optalt fra land eller fly 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). For arter på de åbne havområder henvises til Tabel 96.3. 2014 er ikke medtaget i totalen pga. manglende oktober svømmeandetælling dette år.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skarv	59	85	488	12	426	220	244		471	217		5	386	642
Knopsvane	2065	1780	1950	1555	2236	3125	1870	220	2564	1319	875	1860	1109	1294
Pibesvane							8							0
Sangsvane	284	157	283		93	650	909	87	119	886	34	12	137	
Tajgasædgås	116		1600	72	170	140	110	172	50	72		150		
Kortnæbbet gås								58						0
Grågås	6100	7900	7070	5310	18325	14675	19525	10450	13875	1760	1700	1291	2000	3279
Blisgås							65	11						
Bramgås	55			477	2675	490	3825	1800	5300	400	1580	8601	4500	3001
Mørkbuget knortegås			203		118	1	72	9	63		76			79
Gravand	26	115	125	185	175	201	94	5	32	56	20	14	141	59
Pibeand	2625	2510	3998	5595	7010	4605	3965	1430	4871	1378	2397	3764	5578	1547
Knarand		2	9	6	8	35	7		2	6	2			5
Krikand	240	972	130	855	1720	2090	1525	555	502		201	12	165	204
Gråand	1220	2450	3400	1540	5050	3600	1680	1435	1860	1911	1040	1760	1785	3647
Spidsand	115	225	375	49	906	195	455	625	110	1	111		184	112
Skeand	260	405	637	222	1020	385	605	940	150		34		232	
Taffeland	6				11			8		30				
Troldand	450				1130	50	20	250		734		17	19	152
Bjergand					45									
Ederfugl	555		151		573	1814	56		705	140			5808	
Havlit	3								1					
Sortand	79		2							721			89	
Fløjlsand	2													
Hvinand	49	610		45	444	105	280		100	448		134	575	320
Lille skallesluger										8			2	10
Toppet skallesluger	85	135	43	25	50	57	507	2	47	48		85	37	19
Stor skallesluger		25	20	3	19	25	9	5	30	65			20	47
Havørn					6	2	5		1	3				2
Blå kærhøg					2	1	1		1	1				
Vandrefalk						2	1							
Blishøne	3565	5350	900	450	5605	2800	2200	120	752	9550	200	160	916	520
Strandskade	1		1		50	5	25							14
Hjejle			14		8000	5000	6100		3500			1200	2500	800
Islandsk ryle					30								250	
Almindelig ryle			40		200	1200	530		90				210	420
Stor regnspove			3		135	186	125		54	77		75	10	134
Rødben					21				7					
Hvidklire			1		44		1		37					5
I alt (afrundet)	18000	23000	21000	16000	56000	42000	45000	18000	35000	20000		19000	27000	16000

Særlige følsomhedsperioder: De marine dele af området benyttes som fældeområde af ederfugl, nogle år i større antal. Ved de seneste fældefugletællinger i 2006 og 2012 blev der optalt henholdsvis 359 og 1.169 fældende knopsvaner i området, så det har en vis betydning som fældeområde for denne art. DCE har ikke kendskab til at området benyttes som isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

Der gøres opmærksom på at Hans Erik Jørgensen, der var DCE's optæller i området frem til 2011, foretog optælling af alle vandfuglearter i forbindelse med grågås- og svømmeandetællingerne i henholdsvis september og oktober. Data fra disse har DCE fået stillet til rådighed. Der er således sket en ekstensivering af overvågningen i den sidste del af overvågningsperioden, hvor der typisk er udført to-tre årlige tællinger, ved midvinter og i september/oktober. Se Clausen & Holm (2011) for en uddybning af, hvad intensiv versus ekstensiv overvågning betyder for observerede årsmaksima.

Fraværet af de store antal af fx skeand og spidsand i de senere år, men også flere andre arter hvis topforekomst ligger om efteråret, kan således skyldes denne ekstensivering.

For ederfugl og andre havdykænder henledes opmærksomheden på, at området kun er talt fire gange ved midvinter og to gange i fældeperioden. Området blev udpeget for både ederfugl og fløjlsand ved udlægningen af fuglebeskyttelsesområdet (Fredningsstyrelsen 1983). Både Joensen (1974) og Laurson m.fl. (1997) fremhæver begge området syd for Omø som værende af betydning for de to arter. De har også begge flere forekomster af større antal af ederfugl og fløjlsand fra henholdsvis 1970'erne og 1980'erne samt på alle fire årstider. De største antal af fløjlsand i de to optællingskampagner blev registreret i vintre med udbredt isdække (1970 og 1987).

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevareministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) blev større landbrugsarealer på Agersø og Omø samt et mindre område ved Stignæs udtaget fra beskyttelsesområdet. Da de gæs og svaner, som indimellem fouragerer i disse områder normalt flyver til overnatning i fuglebeskyttelsesområdets reservater, vil de præsenterede tal også være repræsentative for den nye afgrænsning.

Tabel 96.3 Estimerede antal af ederfugle observeret ved linjetranssekt-tællinger i fuglebeskyttelsesområde nr. 96 ved i alt 6 landsdækkende optællinger af vandfugle i Danmark, 2004 til 2016. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3).

Artsnavn	Vinter				Sommer	
	2004	2008	2013	2016	2006	2012
Ederfugl	2082	5275	1134	21826	2113	7304

Fuglebeskyttelsesområde nr. 97: Hovvig

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 97.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 97, Hovvig.

Tabel 97.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 97, Hovvig (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
	Skeand	T	F4
	Hvinand	T	F4, F5

Optællinger

Det samlede fuglebeskyttelsesområde (Fig. 97.1) er overvåget i forbindelse med NOVANA-programmets landsdækkende optællinger af vandfugle om vinteren i 2004, 2008, 2013 og 2016 samt ved landsdækkende optællinger af fældende fugle i somrene 2006 og 2012, hvor de ydre dele udenfor Hovvig er optalt fra fly og de indre dele fra land. Området er også blevet optalt fra land i forbindelse med de artspecifikke optællinger af svømmeænder (i oktober) og samt ved midvintertællingerne af gæs og gulnæbbede svaner.

Hovvig reservatet blev desuden overvåget intensivt i forbindelse med reservatovervågningen 2008-2010 (Clausen m.fl. 2014).

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 97.2. Der er registreret flere forekomster af skeand, som overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for denne arte. Derudover er knarand, krikand, bjergand og hvinand flere gange truffet i antal som overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arterne.

20.000 vandfugle: Med en middelforekomst af 10.000 vandfugle i de tre år med intensive reservattællinger og ingen år med over 14.000 vandfugle (Tabel 97.2) vurderes det ud fra det foreliggende datagrundlag, områdets areal og habitatsammensætning, at der ikke forekommer mere end 20.000 vandfugle. Vikstrøm m.fl. (2015) nævner heller ikke sådanne forekomster.

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

For hvinand skal det bemærkes, at Hovvig – i hvert fald førhen, har fungeret som rasteområde for fugle som flyver ind fra Isefjorden for at overnatte (Rørvig Fuglestation 1998). De her rapporterede tal omfatter ikke sådanne natforekomster, og de reelle antal som udnytter området kan derfor være højere.

Detaljer herom kan findes i de årlige rapporter, der udgives af Rørvig Fuglestation.

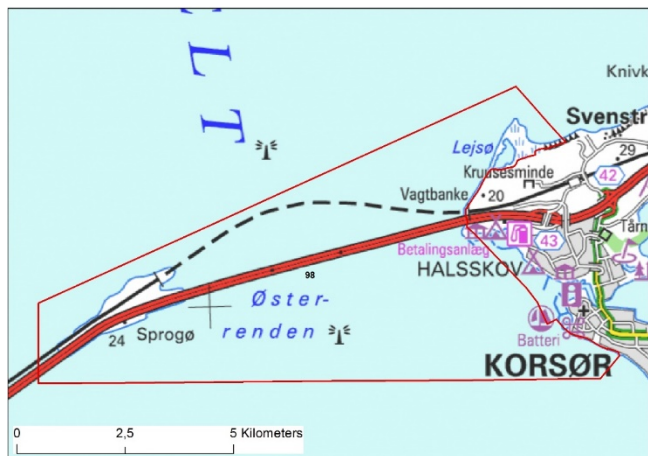
Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Tabel 97.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 97 optalt fra land 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). Der er kun beregnet total for årene 2008-2010, hvor der var hyppige reservattællinger. Ved midvintertællingen i 2013 var området tilfrosset, hvorfor der kun foreligger data fra svømmeandetællingen dette år.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Gråstrubet lappedykker							1							
Skarv	6		76		1770	614	127		145					
Knopsvane	115		125		36	246	190		295				1	
Pibesvane		21				12	6							2
Sangsvane	28	346	227	246	268	57	194	216	26		256	109		16
Tajgasædgås			8											
Kortnæbbet gås				12	2		1							0
Grågås	692	34	1240	1180	1460	1470	2004	1410	1920		480	3000		980
Blisgås		206			1	2	3				4	4		14
Bramgås				1	249	11	4		38		48			1240
Mørkbuget knortegås				1	2									
Gravand	10				76	53	32							
Pibeand	640	379	680	430	450	1210	561	124	614	320	44	287	146	149
Knarand	76	95	77	58	79	66	156	76	143	246	86	168	208	36
Krikand	750	1100	800	380	962	720	653	259	280	680	520	483	280	880
Gråand	780	659	650	410	545	326	245	342	325	325	230	304	200	160
Spidsand	48	23	77	9	9	116	47	25	17	71	4	14	6	42
Skeand	246	365	486	436	592	680	86	327	510	460	474	214	166	566
Taffeland	6	25	142	610	134	286	220	94	16	76	5	5	7	
Troldand					620	472	430				420			
Bjergand					480	17	116				730	1460		
Hvinand	520				3111	272	440				582	1080		
Lille skallesluger	10				19		2							
Toppet skallesluger	36				87	36	36							
Stor skallesluger	43				56		2				112			
Havørn						1								
Blå kærhøg					1	2	1							
Fiskeørn					1	1								
Dværgfalk					1									
Vandrefalk					1	1	1							
Blishøne	214		54		68	1170	334		330					56
Hjejle					2900	1000	110							
Almindelig ryle					62									
Stor regnspove					1		2						1	
Rødben					4									
Hvidklire			1											
I alt (afrundet)					14000	9000	6000							

Fuglebeskyttelsesområde nr. 98: Sprogø og Halsskov Rev

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 98.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 98, Sprogø og Halsskov Rev.

Tabel 98.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 98, Sprogø og Halsskov Rev (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
	Ederfugl	T	F4

Optællinger

Fuglebeskyttelsesområde nr. 98 (Fig. 98.1) blev optalt fra fly (linjetransekt-tællinger af hele Storebælt) i forbindelse med NOVANA-programmets landsdækkende optællinger af vandfugle om vinteren i 2004, 2008, 2013 og 2016 samt ved landsdækkende optællinger af fældende fugle i somrene 2006 og 2012.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 98.2 og 98.3. Ingen af de forhåndenværende optællinger fra perioden 2004 til 2017 viser antal der overstiger 1 %-bestandskriterier for nationale eller internationalt betydende forekomster.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag, områdets areal og habitatsammensætning, vurderes det, at der ikke forekommer mere end 20.000 vandfugle. Vikstrøm m.fl. (2015) nævner heller ikke sådanne forekomster.

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

Datagrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet er spinkelt, da det kun er optalt seks gange, hvoraf fire gange om vinteren hvor man kunne forvente større forekomster.

På grundlag af de rumlige modeller for ederfugl fra vintrene 2004 og 2008 samt fra sommeren 2006 kunne antal indenfor fuglebeskyttelsesområdet estimeres (Tabel 98.3). De faktiske fløjne linjetransekter ligger lige nord for og lige syd for fuglebeskyttelsesområdet, og det har derfor ikke været muligt at foretage et grovere estimat af totale antal i området for data fra 2013 og 2016, hvor rumlige modeller ikke er lavet.

Sprogø og Halsskov Rev blev udpeget som fuglebeskyttelsesområde med henvisning til internationalt betydende forekomster af ederfugl (Fredningsstyrelsen 1983, Joensen 1974). Laursen m.fl. (1997) fastholder således også områdets status som internationalt betydende for ederfugl med baggrund i 10 landsdækkende tællinger udført på alle fire årstider i 1987-1989.

I perioden 2004-2017 er sådanne forekomster ikke registreret, men man skal i den forbindelse være opmærksom på at ederfugl oftest forekommer i størst antal i Storebælt om foråret. Vikstrøm m.fl. (2015) har medianværdier (og maksimum) for 2003-2008 og 2009-2012 på henholdsvis 2.000 (3.000) og 2.000 (8.500) fugle, værdier som alle ligger under de internationale 1 %-bestandskriterier, og kun akkurat for maksimumtallet i sidste periode overstiger det nationale 1 %-bestandskriterie for arten.

De fundne antal af ederfugle ligger betydeligt lavere end de gjorde før etablering af den faste forbindelse over Storebælt, også om vinteren. Det skyldes primært at det meste af Sprogø Nordøstrev og dele af Sprogø Vestrev blev påvirket af brobyggeriet. Men fordi overvågningen af området i det nuværende NOVANA-program falder udenfor artens topforekomst i området kan det ikke udelukkes, at der kan være betydende forekomster på andre årstider.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Tabel 98.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 98 optalt fra fly eller land 2004-2017. Der er typisk tale om tal som DCE's observatører har registreret i forbindelse med de nationale tællinger af grågås i september eller bramgås i marts. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. For arter på de åbne havområder henvises til Tabel 98.3.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skarv	11								4	2				
Knopsvane									6	5				
Sangsvane														2
Grågås	4			10	12			110	84	9	215			
Bramgås									62				280	
knortegås										6				
Mørkbuget knortegås													93	
Krikand													14	
Gråand										71				12
Ederfugl	4									2		200	45	
Fløjlsand												2		
Blishøne	16													
Almindelig ryle	2													
Lille kobbersneppe												2		

Tabel 98.3. Estimerede antal af ederfugle observeret ved linjetransekt-tællinger i fuglebeskyttelsesområde nr. 98 ved tre landsdækkende optællinger af vandfugle i Danmark, 2004 til 2008. Antal kunne ikke estimeres for tællingerne fra 2012-2016 (se kommentarer).

Artsnavn	Vinter		Sommer
	2004	2008	2006
Ederfugl	1148	1324	106

Fuglebeskyttelsesområde nr. 99: Saltbæk Vig

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 99.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 99, Saltbæk Vig.

Tabel 99.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelses område nr. 99, Saltbæk Vig (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Sangsvane		T	F2, F4
Klyde		T	F3
	Sædgås	T	F4, F7
	Grågås	T	F4
	Krikand	T	F4, F7

Optællinger

Saltbæk Vig (Fig. 99.1) er primært optalt i forbindelse NOVANA-programmets årlige midvintertællinger af gulnæbbede svaner og gæs samt svømmeandetællinger i september-oktober. Derudover er der udført enkelte tællinger af klyde i august.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 99.2. Der er registreret en enkelt forekomst af tajgasædgås, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for denne art. Tajgasædgås og grågås er truffet flere gange, tundrasædgås, havørn og klyde enkelte gange i antal som overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arterne i 2004-2017.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag med en maksimumforekomst på 7.000 fugle (Tabel 99.2), områdets areal og habitatsammensætning, vurderes det, at der ikke forekommer mere end 20.000 vandfugle. Vikstrøm m.fl. (2015) nævner heller ikke sådanne forekomster.

Særlige følsomhedsperioder: Saltbæk Vig er et af landets vigtigste fældeområder for grågås (se omtale nedenfor). DCE har ikke kendskab til at området benyttes som isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

For sangsvane gælder her som på mange andre lokaliteter, at tællingerne oftest udføres midt på dagen, hvor eventuelle flokke af sangsvane vil være trukket ind på agerjorde syd for Saltbæk Vig for at fouragere. Der kan derfor forekomme større antal på lokaliteten end de der fremgår af tabellen.

Området blev udpeget som rasteplass for klyde i forbindelse med revisionen af fuglebeskyttelsesområderne udpegningsgrundlag i 2012. Arten forekommer i fældeperioden i større antal i Alleshave Bugt (fuglebeskyttelsesområde nr. 94) men klyder herfra vil givetvis indimellem flyve over diget for at fouragere i Saltbæk Vig.

Krikand har indgået i områdets udpegningsgrundlag siden det blev udpeget (Fredningsstyrelsen 1983). Clausen m.fl. (2017) gennemgik det foreliggende datagrundlag og konkluderede for Saltbæk Vig at *"er det spørgsmålet om arten på noget tidspunkt er forekommet regelmæssigt i så store antal, at området kan opfattes som en internationalt betydende rasteplads. Antallet på 5.500 stammer fra Fredningsstyrelsen (1983) – og baserer sig på en enkeltforekomst, som Joensen (1974) omtaler. Men kilderne, der typisk ville ligge til grund for udpegningerne i Fredningsstyrelsen (1983), omtaler generelt mindre antal. Ferdinand (1971) angiver maksimumantal på 500, Joensen (1974) omtaler en regelmæssig forekomst af 300-600 og Dybbro & Jensen (1982) omtaler 500-5.500 krikænder, med henvisning til tallene fra 1960'erne. Senere oversigter giver maksimumantal på 1.100 for 1982-1996 og 565 for 1997-2012 (Vikstrøm m.fl. 2015)."* Området har bedømt ud fra de foreliggende kilder til tider haft forekomster af krikand, der overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten, men kun én forekomst der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier, også de 2.000 der var gældende i 1983 (jf. Fredningsstyrelsen 1983).

For grågås bemærkes det, at Saltbæk Vig er en af landets vigtigste fældeområder, hvor gæssene givetvis nyder godt af det generelle færdselsforbud, der i henhold til fredningen af området hersker i størstedelen af området. Fældebestanden er ikke optalt systematisk i forbindelse med de hidtidige fældefugletællinger, da gæssene fælder 1½-2 måneder før knopsvanerne og dykænderne, der traditionelt har været fokusarterne for fældefugletællingerne. I sommeren 2018 blev der imidlertid foretaget en optælling af fældefuglebestanden i et par af de fuglebeskyttelsesområder, hvor DCE har begrundet formodning om, at større antal forekommer i forsommeren end om efteråret. Ved Saltbæk Vig blev der i den forbindelse optalt 7.800-8.000 fældende grågæs.

For sædgås bemærkes det, at området i en lang årrække har været kendt som et vigtigt rasteområde for tajgasædgås. Jørgensen m.fl. (1994) gennemgik status for arten i 1984-1992 og påpegede, med baggrund i et mere omfattende materiale om artens forekomst, at flere områder i Sydøst-Danmark havde særlig betydning for arten i hårde vintre, herunder Saltbæk Vig.

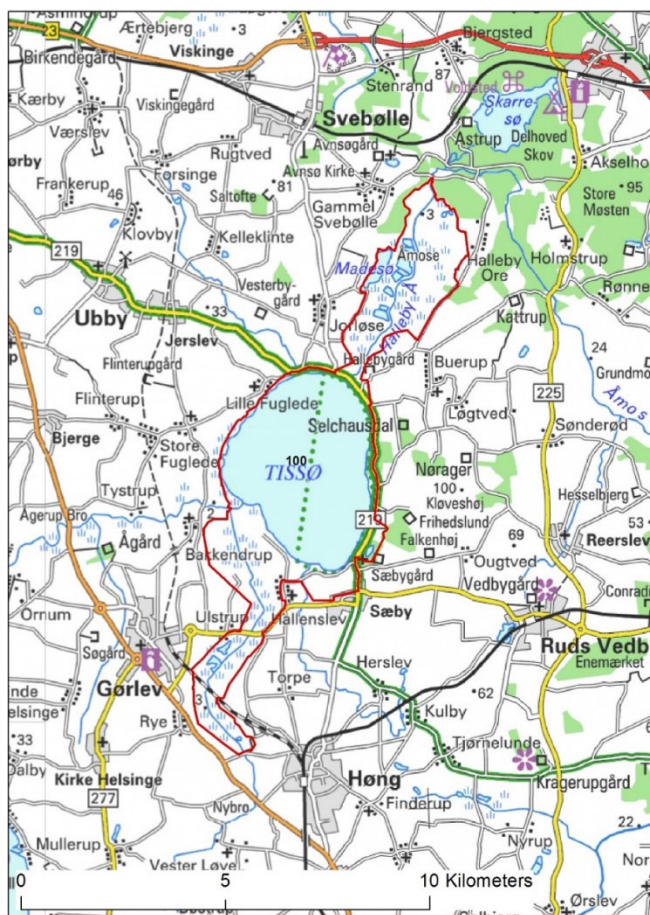
Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) blev landbrugsarealer både syd og nordøst for Saltbæk Vig udtaget fra beskyttelsesområdet. Da de gæs og svaner, som indimellem fouragerer i nævnte områder oftest flyver til overnatning i Saltbæk Vig, vil de præsenterede tal også være repræsentative for den nye afgrænsning.

Tabel 99.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 99 optalt fra land 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3).

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skarv					6				495	14				
Knopsvane					7				74					3
Pibesvane		8												
Sangsvane	31	52	71		183	91	7	59		35			2	153
Tajgasædgås		620	40		310	360	3	158	800		22		21	
Tundrasædgås							2		600					
Kortnæbbet gås								59		2	4			
Grågås	175	404	460	660	1900	1194	817	768	4050	570	35	4000	4500	2160
Blisgås			100			126		1	8	5			51	46
Bramgås			2			1100		1	217	210	860		1440	2200
Gravand														8
Pibeand	200		218	167	58	70	2	117				532	550	13
Krikand	100		108	170	55	5		85		3		58	39	11
Gråand	200		950	308	439	135		401	245	350		137	138	535
Spidsand														8
Skeand	5											2	3	
Taffeland							12			1				
Troldand					20					5				135
Hvinand													5	
Toppet skallesluger					2									
Havørn					2									
Blå kærhøg					2									
Blishøne									103					34
Klyde														62
Stor regnspove									25					
Rødben					5									
Hvidklire									12					
I alt (afrundet)	1000	1000	2000	1000	3000	3000	1000	2000	7000	1000	1000	5000	7000	5000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 100: Tissø, Åmose og Hallenslev Mose

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 100.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 100, Tissø, Åmose og Hallenslev Mose.

Tabel 100.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 100, Tissø, Åmosen og Hallenslev Mose (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Pibesvane		T	F2, F4
Sangsvane		T	F2, F4
Fiskeørn		Tn	F1, F2
	Sædgås	T	F4
	Grågås	T	F4

Optællinger

Tissø optælles i NOVANA-programmet årligt ved midvinter (IWC-område), hvor der foretages totaloptælling af vandfugle. Området tælles derudover årligt i forbindelse med de arts-specifikke tællinger af gæs og gulnæbbede svaner ved midvinter og grågås i september samt ved pibesvanetællingerne, hvert andet år i november. Området er ofte også blevet talt ved svømmeandetællingen i oktober.

Tissø blev desuden overvåget intensivt i forbindelse med reservatovervågningen 2008-2010 (se Clausen m.fl. 2014).

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 100.2. Der er registreret flere forekomster af sangsvane, grågås og tajgasædgås samt enkeltforekomster af skarv og stor skallesluger, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for arterne. Disse arter og pibesvane, blisgås, krikand, gråand, skeand, taffeland, stor skallesluger, havørn og blishøne er også truffet flere gange i antal som overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arterne i 2004-2017.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag virker det ikke umiddelbart som om, der ofte forekommer mere end 20.000 vandfugle, da kun tre år når over denne værdi (Tabel 100.2). Ved vurderingen af totalerne er det imidlertid vigtigt at være opmærksom på, at der i de senere år har været en noget mindre intensiv optælling af området (se nedenfor), og at der i årene 2004-2011, med intensive tællinger, gennemsnitligt blev talt 20.000 fugle. Det gjorde der også i 2000-2001 i forbindelse med reservatovervågningen (og efter

reservatet ved Tissø) blev oprettet (jf. af DCE summerede data fra Appendix-tabel 4.21.1 i Clausen m.fl. 2014). Der er således flere indikationer på, at området ofte huser over 20.000 vandfugle.

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

Der gøres opmærksom på at Hans Erik Jørgensen, der var DCE's optæller i området frem til 2011, foretog optælling af alle vandfuglearter i forbindelse med grågås- og svømmeandetællingerne i henholdsvis september og oktober. Data fra disse har DCE fået stillet til rådighed. Han startede oftest tællingerne tidligt om morgenen, hvorfor de større antal af svaner og gæs repræsenterer overnattende flokke fra fourageringsområder vest og øst for Tissø.

Tissø har længe været kendt som den eneste faste rasteplass for pibesvane på øerne (jf. Joensen 1974). De største antal ses nogle år allerede i oktober (se fx Laubek 1995), hvorfor NOVANA-programmets novembertælling kan underestimere de reelle forekomster.

Fiskeørn blev optaget i udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet i 2005 på baggrund af et høringsmateriale. Arten overvåges ikke systematisk i NOVANA-programmets trækfugleovervågning.

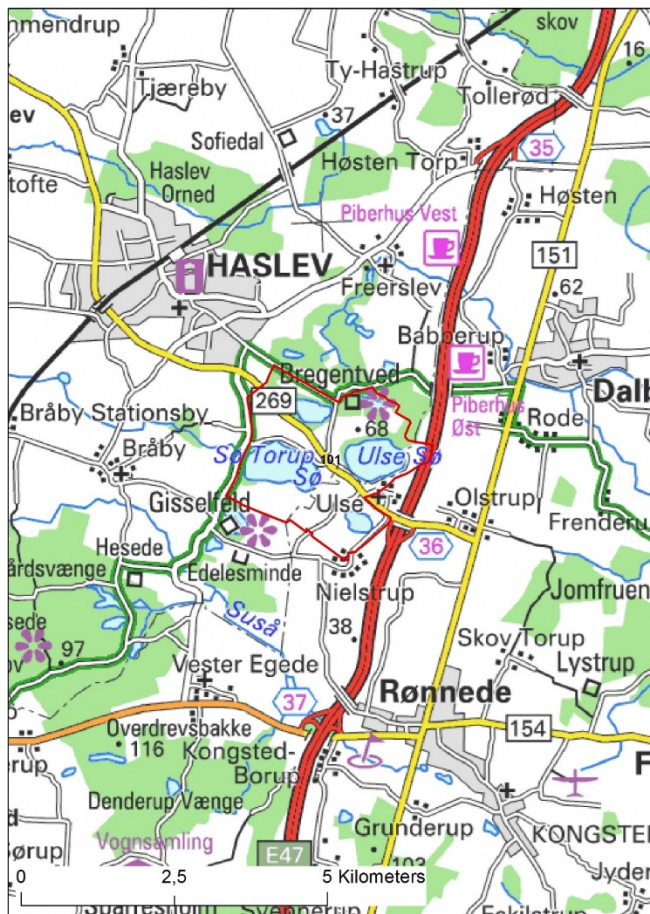
Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevareministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Tabel 100.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 100 optalt fra land 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3).

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skarv	5500	450	300	360	2455	3700	57	6	2015	856	816	88		700
Knopsvane	31	16	19	11	31	56	16	2	19	2		2	10	87
Pibesvane	57	13	11			108	5					23		0
Sangsvane	262	624	235	1459	2148	1835	173	117	2377	5	87	52	2	
Tajgasædgås	800	610	1300	650		1015	950	786	1065	126		5		
Kortnæbbet gås								1		1		3	3	0
Grågås	9550	5600	7100	12100	14500	12719	16650	8600	6330	1817	3130	4300	4890	5560
Blisgås			15	10	4	10			35	193	41	465	690	14
Bramgås			80	35	315	525	80	13	395		1505	3401	2100	43
Gravand		4	1	12										
Pibeand	535	285	205	685	540	1200	535	40	60	350	332	555	390	205
Knarand	60	18			85	34	47			3	7	13	24	18
Krikand	1090	780	475	55	3225	2565	197	15	65	85	158	120	330	480
Gråand	3050	1700	1300	645	2700	1605	485	390	800	1582	371	749	765	295
Spidsand	48	34	2	2	8	20				1	3	2	2	
Skeand	5	10	114		115	60	55	165				1		16
Taffeland					30	210	210			213		257	123	
Troldand	5	1050	205	25	300	1125	300	1300	170	75	70	56	108	95
Bjergand												1		
Hvinand	80	160	20	10	80	110	55	1	20	47	70	23		23
Lille skallesluger		1	2		4	4				3	11	7	24	1
Stor skallesluger	2075	230	5	5	2957	900		7	120	26		1		30
Havørn			1		2	4	1	1		1	1		3	7
Blå kærhøg										2			2	2
Blishøne	1250	275	275	190	5825	1600	3260	575	45		39	200	516	1085
I alt (afrundet)	24000	12000	12000	16000	35000	29000	23000	12000	14000	5000	7000	10000	10000	9000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 101: Søer ved Bregentved og Gisselfeld

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 101.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 101, Søer ved Bregentved og Gisselfeld.

Tabel 101.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 101, Søer ved Bregentved og Gisselfeld (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
	Grågås	T	F4
	Troldand	T	F4

Optællinger

Bregentved-søerne optælles i NOVANA-programmet årligt ved midvinter (IWC-område), hvor der foretages totaloptælling af vandfugle. Området tælles derudover årligt i forbindelse med den artspecifikke grågås i september

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 101.2. Der er registreret flere forekomster af grågås som overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten i 2004-2017.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag med en maksimumforekomst på 5.000 fugle (Tabel 101.2), områdets areal og habitatsammensætning, vurderes det, at der ikke forekommer mere end 20.000 vandfugle. Vikstrøm m.fl. (2015) nævner heller ikke sådanne forekomster.

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde for vandfugle i væsentlige antal. Da søerne hurtigt fryser til har det heller ikke betydning som isvinter refugium.

Kommentarer til datagrundlaget

Troldand har optrådt i udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet siden det blev udpeget (Fredningsstyrelsen 1983), og der var frem til slutningen af 1990'erne årlige forekomster af tusindtallige flokke, der rastede i søerne, ved de årlige midvintertællinger af disse. Tallene synes siden da at være faldet betydeligt. Vikstrøm m.fl. (2015) bekræfter dette med medianværdier (og maksimum) for 2003-2008 på 285 (3.785) fugle og for 2009-2012 på 360 (820) fugle, hvor kun maksimumtallet fra første periode overstiger det nationale 1 %-bestandskriterie for arten. Årsagen til artens tilbagegang er ukendt, men det kan skyldes at større andele af troldand-bestanden i dag dagraster i tilknytning til de nye og mere kystnære reservater, som blev oprettet i 1990'erne i Sydsjælland.

De vigende antal af grågås kan skyldes, at området tælles mindre hyppigt i dag, end det blev de år hvor DCE's faste optæller Hans Erik Jørgensen var aktiv i området.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevareministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) blev et landbrugsareal nord for Torup Sø udtaget fra beskyttelsesområdet. Da de gæs og svaner, som indimellem fouragerer i dette område normalt flyver til overnatning i Bregentved Søerne, vil de præsenterede tal også være repræsentative for den nye afgrænsning.

Tabel 101.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 101 optalt fra land 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). År uden midvinterælling eller udbredt isdække er udeladt ved beregning af totaler.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	2016	2017
Skarv		1		1	1	1				3	5		5
Knopsvane	13	1		163	35			8	3	5	10	35	71
Sangsvane	35		15			23							
Tajgasædgås			8									5	
Grågås	2650	1300	2075	1300	4400	2900	400	100	1100	736	117	802	1300
Blisgås	2				140							55	3
Bramgås	370				80				110			450	1120
Pibeand				2		2		12				7	40
Knarand								8					
Krikand								135	15		4	15	
Gråand	835	305		385	440	30		1200	390	740	654	180	409
Skeand								35				2	
Taffeland		5						60	10	15	18	15	17
Troldand		90		60	125	20		470	205	182	147		145
Hvinand		4		2	5			3	4	6	3		1
Lille skallesluger		2		16						3			3
Stor skallesluger	4	10		40	20	2		1	36	2	20		4
Blishøne	20	20		205	100			80	20	50	24		235
I alt (afrundet)	4000	2000		2000	5000	3000		2000	2000	2000	1000	2000	3000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 102: Havet mellem Korshage og Hundested

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 102.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 102, Havet mellem Korshage og Hundested.

Tabel 102.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 102, Havet mellem Korshage og Hundested (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Mosehornugle		Tn	F2
	Ederfugl	T	F4, F7
	Hvinand	T	F4, F7
	Toppet skallesluger	T	F4, F7
	Stor skallesluger	T	F4, F7

Optællinger

Fuglebeskyttelsesområde nr. 102 (Fig. 102.1) er blevet optalt fra fly (totaltælling af alle vandfugle) i forbindelse med NOVANA-programmets landsdækkende optællinger af vandfugle om vinteren i 2004, 2008, 2013 og 2016 samt ved landsdækkende optællinger af fældende fugle i somrene 2006 og 2012.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 102.2. Der er ved ingen af de seks landsdækkende optællinger registreret nogen arter i antal, der enten overstiger internationale eller nationale 1 %-bestandskriterier, men se uddybende kommentarer nedenfor om ederfugl, hvinand og stor skallesluger.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag med en maksimumforekomst på 5.000 fugle (Tabel 102.2), områdets areal og habitatsammensætning, vurderes det, at der ikke eller kun sjældent forekommer mere end 20.000 vandfugle. Vikstrøm m.fl. (2015) har en enkelt maksimumforekomst af ederfugl på 20.900 fugle, men hvis de præsenterede medianværdier summeres nås ikke 20.000 fugle.

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde for vandfugle i væsentlige antal. Områdets udpegningskriterierne F4, F7 for dykænderne refererer til at området kan have en særlig og internationalt betydende forekomst af disse udpegningsarter i bl.a. isvintre. Dette er der for ederfugl belæg for i Joensen (1974) og Laursen m.fl. (1997), hvorimod disse kilder ikke indeholder data, der på samme måde indikerer vigtigheden for hvinand og de to skalleslugerarter. Grundlaget for disse arters optagelse i udpegningsgrundlaget (Fredningsstyrelsen 1983) er således usikkert, men da det er arter, der forekommer i store antal både i Isefjorden og Roskilde Fjord må man formode, at de kan findes i store antal i våger i området, når fjordene fryser til.

Kommentarer til datagrundlaget

Datagrundlaget for området ved Korshage og Hundested er yderst begrænset, da området for de overvintrende arter i udpegningsgrundlaget reelt kun er overvåget i forbindelse med de fire landsdækkende midvintertællinger.

For ederfugl er området, set ud fra et nationalt perspektiv, særligt vigtigt – da det er det primære overvintringsområde for Saltholms ynglebestand (Noer & Christensen 1993).

Vikstrøm m.fl. (2015) præsenterer et mere omfattende datagrundlag for lokaliteten. Heraf fremgår det, at tre arter forekommer i antal, der overstiger internationale eller nationale 1 %-bestandskriterier:

Ederfugl har medianværdier (og maksimum) for 2003-2008 på 10.000 (16.240) og for 2009-2012 på 15.150 (20.900) fugle, hvor alle tallene ligger over de internationale 1 %-bestandskriterier for arten.

Hvinand har medianværdier (og maksimum) for 2003-2008 på 252 (360) og for 2009-2012 på 1.050 (4.046) fugle, hvor såvel median og maksimumtallene for den sidste periode ligger over de nationale 1 %-bestandskriterier for arten.

Stor skallesluger har medianværdier (og maksimum) for 2003-2008 på 71 (269) og for 2009-2012 på 66 (250) fugle, hvor maksimumtallene ligger over de nationale 1 %-bestandskriterier for arten.

Ingen af tællingerne i 2004-2016 er gennemført i vintre, der har været så hårde, at de dybere dele af Roskilde og Isefjorden har været frosset til.

I vinteren 2016 blev der talt omkring 10.500 sortænder og godt 900 fløjsænder i Isefjorden umiddelbart syd for fuglebeskyttelsesområdet. Det er antal der overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arterne. Området kan således potentielt også være væsentligt for disse arter i hårde vintre.

Mosehornugle blev optaget i udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet i 2012, på baggrund af et høringsmateriale. Arten overvåges ikke systematisk i NOVANA-programmets trækfugleovervågning, men Vikstrøm m.fl. (2015) præsenterer medianværdier på 4 og maksimumsantal på 6 for både 2003-2008 og 2009-2012.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevareministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Tabel 102.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 102 optalt fra fly 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Der er kun beregnet totaler for de fire midvintertællinger.

Artsnavn	2004	2006	2008	2012	2013	2016
Skarv	1	4		8		
Knopsvane	68		23			4
Gravand						15
Ederfugl	222	14	914	11	53	4741
Havlit	4					
Sortand	33		1613		891	34
Fløjlsand	35		38			27
Hvinand	274		6			25
Toppet skallesluger	14		12			10
Stor skallesluger						1
Strandskade			1			
I alt (afrundet)	1000		3000		1000	5000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 105: Roskilde Fjord, Kattinge Vig og Kattinge Sø

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 105.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 105, Roskilde Fjord, Kattinge Vig og Kattinge Sø.

Tabel 105.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 105, Roskilde Fjord, Kattinge Vig og Kattinge Sø (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Sangsvane		T	F2, F4
Havørn		Tn	F1, F2
	Knopsvane	T	F4
	Grågås	T	F4
	Skeand	T	F4
	Troldand	T	F4
	Hvinand	T	F4
	Stor skallesluger	T	F4
	Blishøne	T	F4

Optællinger

Roskilde Fjord (Fig. 105.1) optælles i NOVANA-programmet årligt ved midvinter (IWC-område) samt ved svømmeandetællingen i oktober, hvor der ved begge tællinger totaloptælling af vandfugle. Der foreligger dog ikke tællinger fra 2014 og fra 2015 foreligger kun bearbejdede tal for svømmeænder fra oktober.

Hele området blev desuden overvåget intensivt i forbindelse med reservatovervågningen 2008-2010 (se Clausen m.fl. 2014).

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 105.2. Der er registreret flere forekomster af knopsvane, sangsvane, grågås, skeand, troldand, lille skallesluger, stor skallesluger og blishøne, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for arterne. Derudover foreligger flere forekomster af skarv, bramgås, pipeand, knarand, krikand, gråand, taffeland, hvinand, havørn og hjejle, som overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for disse arter.

20.000 vandfugle: Med årlige forekomster af mellem 55.000 og 107.000 (middel 74.000) fugle er der ingen tvivl om, at der forekommer mere end 20.000 vandfugle (Tabel105.2).

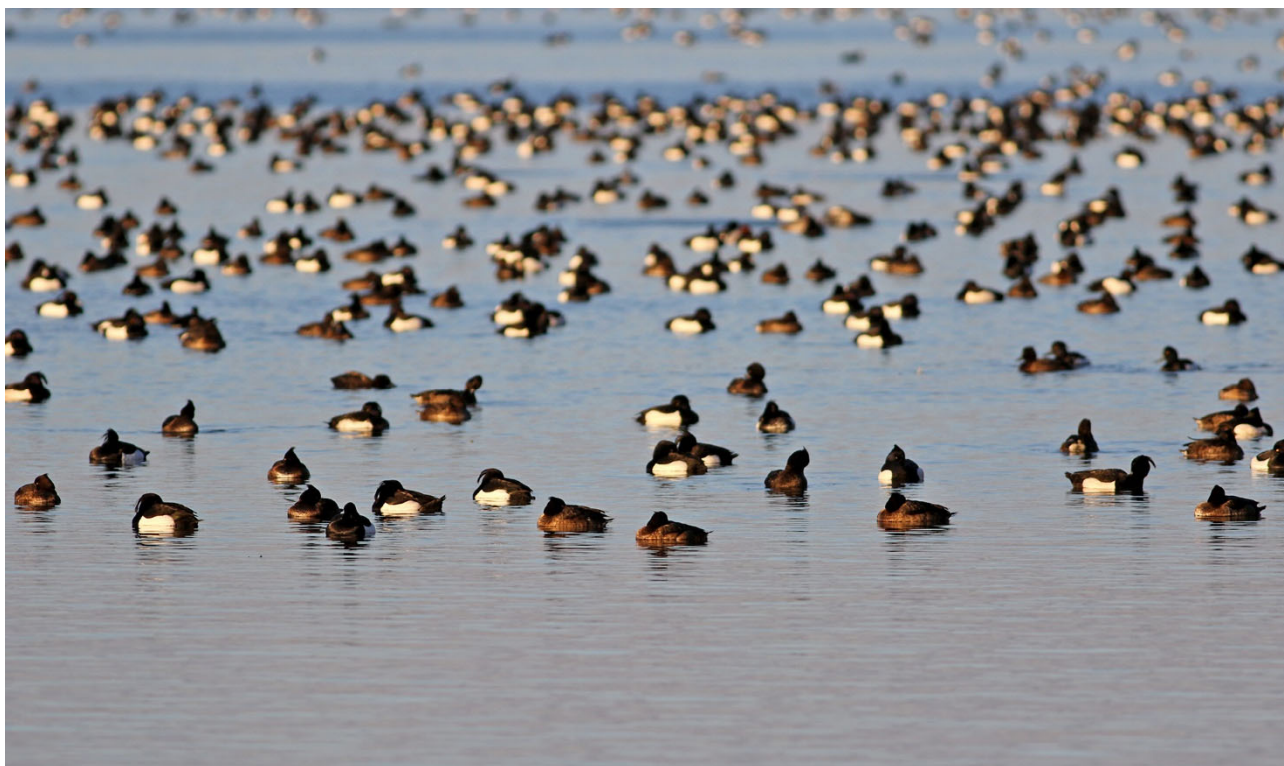
Særlige følsomhedsperioder: Roskilde Fjord er en vigtig fældeplads for knopsvane. Da fjorden hurtigt fryser til i kolde vintre er den ubetydende som isvinter refugium for vandfugle.

Kommentarer til datagrundlaget

For sangsvane synes antallene at være faldende i de senere år. Hvorvidt dette afspejler en reel udvikling, eller om det skyldes at observatørerne i 2004-2009 ofte startede tællingerne nær svanernes overnatningspladser, men fjordens optællingspunkter i dag optælles i en anden rækkefølge, er uvist. Sangsvanerne der opholder sig ved fjorden fouragerer både på vandplanterne ude i fjorden og på agerjorde i omegnen.

Antallet af knopsvane og blishøne varierer markant fra år til år, men der synes ikke at være en entydig udvikling, som kunne indikere at de lavere antal, især af blishøne, de senere år kunne skyldes en mangel på bundvegetation. Antallet af rastende svømmeænder i fjorden og specielt de udpræget herbivore pi-beænder er stigende og en fotobaseret kortlægning af bundplanter fra sommeren 2016 (Ørberg m.fl. 2018) tyder på, at der er et rigeligt fødegrundlag for det herbivore vandfuglesamfund.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevareministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Roskilde Fjord er et af Danmarks vigtigste overvintringsområder for trolldand. Her en flok fra Lejre Vig. Foto: Rasmus Due Nielsen.

Tabel 105.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 105 optalt fra land 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). Der mangler data fra 2014 og fra 2015 foreligger kun oktobertal af svømmeænder, hvorfor der ikke er beregnet total for dette år. I sammentællingen nederst er et T lig tusinder.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	2016	2017
Nordisk lappedykker		1						1				6	
Skarv	90	113	603	534	1281	958	1151	376	1040	91		350	543
Knopsvane	5195	4614	6176	2723	3895	6752	2739	3982	4405	6439		3351	6372
Pibesvane	1							2					
Sangsvane	668	638	1198	939	1280	1028	401	289	377	412		75	689
Sædgås	2			6		33	330	9					
Grågås	5152	1826	517	4681	13530	16650	14320	2061	8996	1567		1174	1795
Blisgås							22	2	33	15		530	
Bramgås					40	4	100	168	234	1531		2730	1016
knortegås												8	
Mørkbuget knortegås							12		1			284	1
Gravand	45	260	144	94	137	113	64	1	53	27		272	103
Pibeand	1220	2755	3330	2956	6080	4855	5695	3893	5360	5535	6883	7225	6787
Knarand	34	60	32	94	310	320	300	148	198	384	16	28	8
Krikand	2855	880	1055	1005	4258	3230	4530	1053	1799	1919	718	945	334
Gråand	6518	5395	13426	5356	6333	7610	7820	7853	5720	15102	2861	6780	9505
Spidsand	119	38	37	54	78	43	70	25	33	18		30	49
Skeand	215	515	80	520	1255	875	1595	588	187	456	363	276	265
Taffeland	30	725	507	598	725	580	600	309	802	617	67	334	382
Troldand	26040	18137	28487	17460	18975	24676	19829	17766	13223	9923		12517	19345
Bjergand	1	19	112	10	14		11	20	19	4		2	5
Ederfugl	145	2658	515	1766	1038	1275	960	483	697	121		432	2521
Havlit		1											
Sortand									1				
Hvinand	6421	6749	7413	3834	5880	5913	9047	5859	8123	2020		3330	4991
Lille skallesluger	126	342	857	134	179	574	28	151	248	636		107	477
Toppet skallesluger	15	60	11	55	230	227	141	310	189	71		90	117
Stor skallesluger	2757	1332	2779	1407	1104	1931	1047	1163	1892	2794		932	1202
Havørn	1	1	1		7	6	14	11	2	13		3	5
Blå kærhøg													1
Vandrefalk								2					
Blishøne	20743	25660	21460	11325	18355	24125	11000	8627	9056	8390		12697	17087
Strandskade		17		2			8		8			36	
Hjejle					450	4500	250	3245	1269	3070		580	135
Strandhjejle								8	11	5			
Islandsk ryle									1				
Almindelig ryle		766	654	60	350	981	263	159	337	425		95	258
Lille kobbersneppe									3				
Stor regnspove		86	97	92	210	148	137	105	110	74		115	56
Rødben		39	63	9	9	23	2	2	1	11		1	5
Hvidklire								16	10	2			2
I alt (afrundet)	78000	74000	90000	56000	86000	107 T	82000	59000	64000	62000		55000	74000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 106: Arresø

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 106.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 106, Arresø.

Tabel 106.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 106, Arresø (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Havørn		Tn	F2
Fiskeørn		Tn	F2
	Stor skallesluger	T	F4

Optællinger

Fuglebeskyttelsesområde nr. 106 Arresø er blevet optalt fra fly (totaltælling af alle vandfugle) i forbindelse med NOVANA-programmets landsdækkende optællinger af vandfugle om vinteren i 2004, 2008, 2013 og 2016 samt ved landsdækkende optællinger af fældende fugle i somrene 2006 og 2012. Derudover er der indrapporteret enkelte tal i forbindelse med grågås tællinger i september.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 106.2. Der er ved alle fire midvintertællinger registreret stor skallesluger i antal, der enten overstiger internationale eller nationale 1 %-bestandskriterier for arten. Grågås og troldand er også registreret i antal, højere end de nationale 1 %-bestandskriterier for de to arter.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag med en maksimumforekomst på 10.000 fugle (Tabel 106.2), områdets areal og habitatsammensætning, vurderes det, at der ikke eller kun sjældent forekommer mere end 20.000 vandfugle. Vikstrøm m.fl. (2015) nævner heller ikke sådanne forekomster.

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

Datagrundlaget for Arresø er yderst begrænset, da området reelt kun er overvåget i forbindelse med de landsdækkende midvintertællinger.

Data som Vikstrøm m.fl. (2015) præsenterer i tabeller bekræfter betydningen af området for stor skallesluger, med medianværdier (og maksimum) for 2003-2008 på 6.525 (12.600) og for 2009-2012 2.500 (8.604) fugle, hvor maksimumtallene ligger over de internationale 1 %-bestandskriterier og medianværdierne overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten. I rapporten nævnes også forekomster af lille skallesluger, med medianværdier (og maksimum) for 2003-2008 på 120 (216) og for 2009-2012 på 240 (426) fugle, hvor

den ene maksimumforekomst overstiger det internationale 1 %-bestandskriterie og alle tal overstiger de nationale 1 %-bestandskriterier.

Fiskeørn og havørn blev optaget i udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet i henholdsvis 2005 og 2012, i begge tilfælde på baggrund af et høringsmateriale. Arterne overvåges ikke systematisk i NOVANA-programmets trækfugleovervågning, men Vikstrøm m.fl. (2015) nævner forekomster af 2-15 havørn og 3-7 fiskeørn i 2003-2012.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ved selve Arresø ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning, men der er tilføjet to nye områder øst for søen ved henholdsvis Nejede Vesterskov og Alsønderup Enge til beskyttelsesområdet, hvor sidstnævnte til tider er rasteområde for større antal af gæs og svømmeænder, hvorfor de her anførte antal i Tabel 106.2 vil være mindre end antal opgjort for det samlede udvidede område.

Tabel 106.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 106 optalt fra land 2004-2016. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). Der er kun anført totaler for de fire år med midvintertællinger.

Artsnavn	2004	2006	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2016
Skarv	109	109	231				273	79	31
Knopsvane		6	2				10		38
Sangsvane				73	3	3	22		
Grågåås		1200	223	860	1890	210	1440	177	317
Gravand			2						15
Pibeand		115	75						125
Knarand		5							
Gråand	130	234	361					305	9
Skeand		17							
Taffeland			45						4
Troldand	1093		4177					1005	1410
Ederfugl		1							
Hvinand	64		112					55	193
Lille skallesluger	25		87					409	68
Toppet skallesluger	67		25				2		133
Stor skallesluger	1279		954					7565	981
Havørn							1	7	
Blå kærhøg								1	
Fiskeørn			4						
Blishøne	62	206	1				43		2
I alt (afrundet)	3000		6000					10000	3000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 109: Furesø med Vaserne og Farum Sø

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 109.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 109: Furesø med Vaserne og Farum Sø.

Udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde nr. 109: Furesø med Vaserne og Farum Sø indeholder aktuelt kun ynglefugle (Miljøstyrelsen 2012).

Optællinger

Fuglebeskyttelsesområde nr. 109 (Fig. 109.1) blev optalt fra land (totaltælling af alle vandfugle) i forbindelse med NOVANA-programmets landsdækkende optællinger af vandfugle om vinteren i 2004, 2008, 2013 og 2016. En tilsvarende landbaseret tælling blev udført i 2007 (året hvor den landsdækkende tælling blev udsat et år på grund af generelt dårligt flytællingsvejr).

Resultater

Arter: Resultatet fremgår af Tabel 109.1. Der er i de senere år forekomster af blichøne, som overstiger de nationale 1 %-bestandskriterier for arten. Se kommentar om troldand nedenfor.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag (Tabel 109.1), områdets areal og habitatsammensætning, vurderes det, at der ikke forekommer mere end 20.000 vandfugle i området. Vikstrøm m.fl. (2015) nævner heller ikke sådanne forekomster.

Særlige følsomhedsperioder: I tabellen er der, mod sædvane i rapporten, medtaget tal for toppet lappedykker. Furesøen fremhæves af Meltofte (1996) som landets vigtigste fædelokalitet for toppet lappedykker, men er også en særlig vigtig

rasteplads for arten om efteråret og vinteren, hvor de fleste fugle især i sidstnævnte periode ellers normalt opholder sig på havet. Meltofte (1996) omtaler således også lokaliteten som en af lokaliteterne med særligt høje antal efterår og vinter. Det gennemsnitlige antal på 650 fugle i de fem år med midvintertællinger af fuglebeskyttelsesområdet (jf. Tabel 109.1) er ret unikt på landsplan. Ved de fem gennemførte landsdækkende midvintertællinger er der således kun en enkeltforekomst fra fuglebeskyttelsesområde nr. 89 med 1.429 fugle, der overstiger middelforekomsten for Furesøen og Farum Sø. Medtages hele året er det kun fuglebeskyttelsesområderne nr. 87 Maribo søerne og nr. 100 Tissø, der har tilsvarende store forekomster af arten. Toppet lappedykker behandles ikke i detaljer i NOVANA-rapporterne, men ved fem udførte landsdækkende tællinger fra 2004 til 2016 er der højst talt godt 3.000 fugle og Meltofte (1996) vurderede, med baggrund i data fra 1970'erne til begyndelsen af 1990'erne, at der er en landsbestand på 5-10.000 fugle om efteråret og 5.000 i milde vintre. Forekomsten i fuglebeskyttelsesområde nr. 109 vurderes derfor at udgøre en tocifret %-andel af den nationale bestand, men overstiger ikke internationale 1 %-bestandskriterier for arten, der har varieret mellem 3.600 og 6.300 i den årrække som rapporten her behandler (jf. Wetlands International 2006, 2012, 2018).

Kommentarer til datagrundlaget

Fuglebeskyttelsesområdet var førhen udpeget for stor skallesluger og troldand, men disse blev udtaget fra udpegningsgrundlaget i 2005, pga. manglende forekomst af betydende antal i 1992-2003. Bedømt ud fra det spinkle datagrundlag, der præsenteres her, er der heller ikke større antal i dag, men Vikstrøm m.fl. (2015) præsenterer et mere omfattende datagrundlag for lokaliteten med flere årlige tællinger. Stor skallesluger behandles ikke af Vikstrøm m.fl. (2015), men for troldand fremgår der medianværdier (og maksimum) for 2003-2008 på 3.899 (8.000) fugle og for 2009-2012 på 2.850 (6.000) fugle - antal som alle overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten. Søerne synes således at have større betydning for arten, end de få tællinger i NOVANA-programmet indikerer.

De stigende antal af blishøne de senere år, en udvikling der er modsatrettet den nationale udvikling med faldende antal (Nielsen m.fl. 2019), kan tolkes som en positiv respons på, at der på grund af en forbedret vandkvalitet er kommet en rigelig bundvegetation i søen de senere år (Sand-Jensen m.fl. 2017).

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Tabel 109.1. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 109 optalt fra land 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 3). Se uddybning om toppet lappedykker i teksten.

Artsnavn	2004	2007	2008	2007	2013	2016
Toppet Lappedykker	865	329	995	525	944	225
Skarv	61	5	141	113	15	
Knopsvane	6	5	20	38	2	26
Grågåås						11
Gråand	45	105	345	275	75	100
Taffeland			4	20		11
Troldand	350	15	180	304	650	590
Hvinand	141	87	205	380	120	16
Lille skallesluger	1					2
Stor skallesluger	3		40	13	4	3
Havørn					1	1
Blishøne	586	510	1540	2680	2350	1510
I alt (afrundet)	1000	1000	2000	4000	3000	2000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 110: Saltholm og omliggende hav

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 110.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 110, Saltholm.

Tabel 110.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 110, Saltholm (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Bramgås		T	F1, F4
Havørn		Tn	F2
Vandrefalk		Tn	F2
	Skarv	T	F4
	Knopsvane	T	F4, F7
	Grågås	T	F4, F7
	Pibeand	T	F4
	Skeand	T	F4

Optællinger

Fuglebeskyttelsesområde nr. 110 (Figur 110.1) blev optalt i forbindelse med NOVANA-programmets landsdækkende optællinger af vandfugle om vinteren i 2004, 2008, 2013 og 2016 samt ved landsdækkende optællinger af fældende fugle i sommerne 2006 og 2012.

Området er derudover ofte, men ikke årligt, overvåget i forbindelse med oktober-tællingen af svømmeænder. Der er fx ikke udført tællinger i 2017.

Øen blev desuden overvåget intensivt i forbindelse med reservatovervågningen 2008-2010 (Clausen m.fl. 2014).

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 110.2. Heraf ses at skarv, knopsvane, bramgås, skeand og hjejle er observeret i antal, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for arterne. Grågås, pibeand, knarand, krikand, gråand, spidsand, hvinand, havørn, almindelig ryle og stor regnspove er alle truffet to eller flere år i antal, der overstiger national betydning.

20.000 vandfugle: Ved vurdering af om der regelmæssigt forekommer 20.000 vandfugle er det væsentligt at sikre at både fældeperioden for knopsvane og efteråret er dækket, da der generelt er mange flere fugle på Saltholm i disse perioder end om vinteren. I seks år, hvor dette er opfyldt, er der talt 11.000-52.000 fugl (middel 36.000) (Tabel 110.2). Den reelle sum ville være endnu højere, hvis også fældebestanden af grågås var talt disse år

Særlige følsomhedsperioder: Saltholm er landets vigtigste fældeområde for grågås og en vigtig fældelokalitet for knopsvane (se detaljer under kommentarer). DCE har ikke kendskab til at området benyttes som isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

Skarver som fouragerer i større dele af Øresund overnatter ved Saltholm, på Peberholm og/eller omkring Sydamager (Fuglebeskyttelsesområde nr. 111). Der er i NOVANA-programmet ikke foretaget systematiske optællinger af disse overnattende fugle, hvorfor de reelle antal der forekommer i fuglebeskyttelsesområdet kan være større.

Knopsvane forekommer normalt i de største antal ved øen i fældeperioden. Derfor er det år med egentlige fældefugletællinger eller reservatovervågningens august-tællinger (dvs. 2006, 2008-2010 og 2012), der bedst beskriver forekomsten. I sommeren 2018 blev der talt 2.337 fugle ved øen.

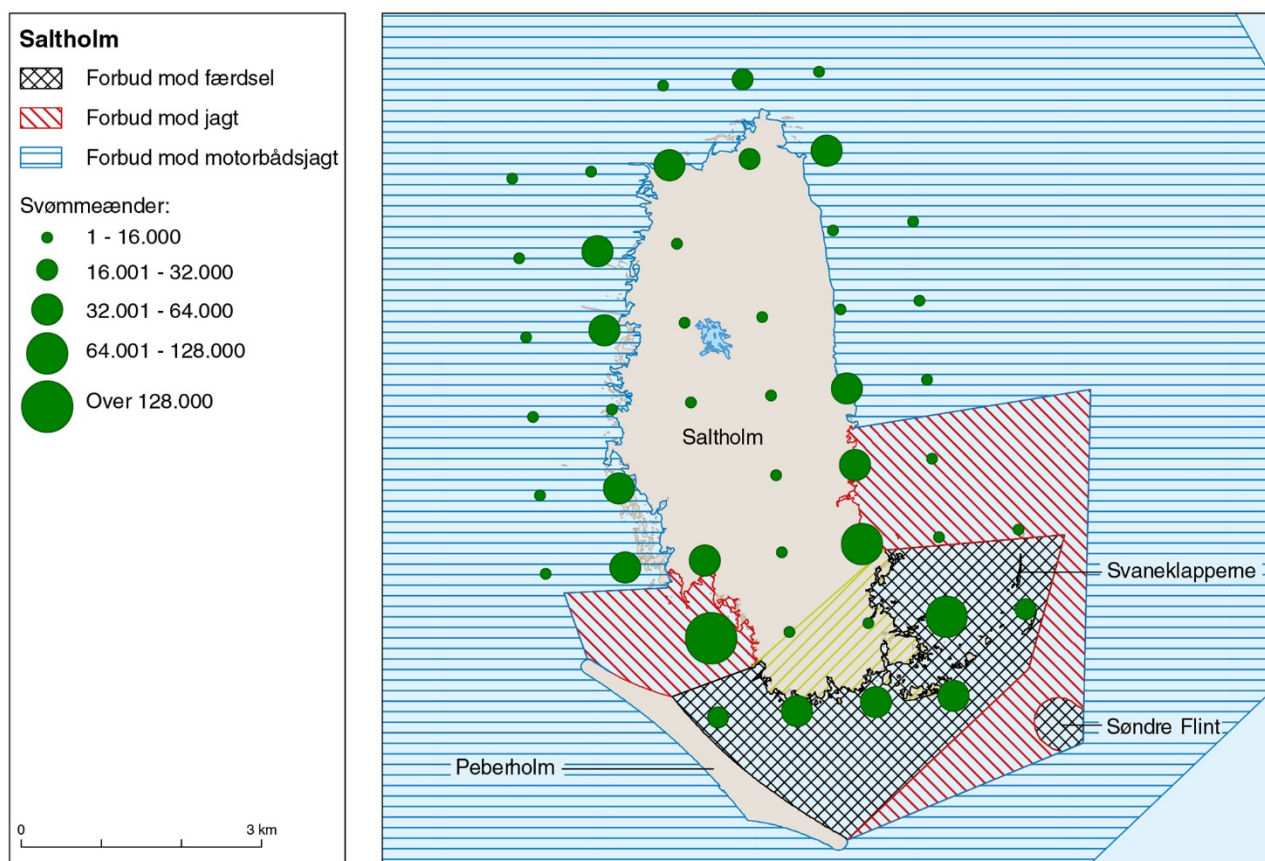
Saltholm er landets vigtigste fældeområde for grågås. Gæssene kan her søge føde i fred i den periode hvor de ikke kan flyve, fordi størstedelen af øen i henhold til fredningen er omfattet af et generelt færdselsforbud. Fældebestanden er ikke optalt systematisk i forbindelse med de hidtidige fældefugletællinger, da gæssene fælder 1½-2 måneder før knopsvanerne og dykænderne, der traditionelt har været fokusarterne for fældefugletællingerne. I sommeren 2018 blev der imidlertid foretaget en optælling af fældefuglebestanden i et par af de fuglebeskyttelsesområder, hvor DCE har begrundet formodning om, at større antal forekommer i forsommeren end om efteråret. Ved Saltholm blev der i den forbindelse optalt 44.550 fældende grågæs.

Ynglebestanden af bramgås på Saltholm og Peberholm blev i 2015 opgjort til 4.509 ynglepar (Holm m.fl. 2016), svarende til godt 9.000 adulte fugle. Det er et antal der overstiger det internationale 1 %-bestandskriterium for bestanden, selv uden at gæslinger og de ikke-ynglende fugle, der altid vil være tilknyttet en bramgås-koloni, medregnes. Sporinger med GPS/GSM-loggere af ynglende gæs fra Saltholm indikerer at ynglefuglene fugle fra Saltholm forlader øen i sensommeren, hvilket understøttes af, at der blev talt betydeligt færre gæs i august og september ved reservattællingerne i 2008-2010, end ynglebestanden omfatter. Antallet på øen stiger igen, når det store træk af fugle fra ynglepladserne i arktisk Rusland kommer igennem landet fra sidt i september og efteråret ud. Det er derfor tællinger i højsommeren eller oktober, der bedst beskriver de reelle antal, der findes på øen. I sommeren 2018 blev der i forbindelse med fældefugletællingen optalt 15.942 bramgæs på Saltholm.

Skeand blev optaget på udpegningsgrundlaget med baggrund i det omfattende materialer, der blev indsamlet i forbindelse med konsekvensvurderinger af Øresundsbroen. Tællingerne fra 1993-1998 viste årlige forekomster af arten, som oversteg de internationale 1 %-bestandskriterier, men oftest tidligt på efteråret (Fox m.fl. 2000). Bortset fra reservattællingerne i 2008-2010 er tællingerne i de øvrige år derfor givetvis foretaget for sent, da NOVANA-programmets svømmeandetælling har været udført i oktober. Skeand og de andre svømmeandearter er i øvrigt gået markant frem i antal ved øen efter reservatet ved Saltholm blev oprettet (Clausen m.fl. 2014).

Ynglebestanden af ederfugl på Saltholm er kun talt én gang i perioden 2004-2017, nemlig i 2010. Her blev bestanden opgjort til 4.351 ynglepar (Christensen & Bregnballe 2011), svarende til 8.700 adulte fugle, et antal der overstiger det internationale 1 %-bestandskriterium for bestanden. Ynglekolonien på Saltholm er landets eneste som opfylder et internationalt 1 %-bestandskriterie.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Efter der er blevet etableret et reservat omkring sydenden af Saltholm er svømmeænderne 'zoomet' ind på området, som i dag er et af ØstDanmarks vigtigste rasteområder for artsgruppen. Jo større prik des flere ænder. Illustration fra reservatrapport (Clausen m.fl. 2014). <https://dce2.au.dk/pub/SR132.pdf>

Tabel 110.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 110 optalt fra land eller fly 2004-2016. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). Totaler er kun beregnet for år hvor der er udført tælling af knopsvaner i juli-august og svømmeænder i september-oktober.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	2016
Gråstrubet lappedykker					5	4					1	
Skarv	1098		2356		4304	8697	6654		4301	40	7606	71
Sølvhejre									2			
Knopsvane	1261		1893		1581	2934	1924		2669	1833	336	1681
Pibesvane											9	
Sangsvane			33		30	3			30	20		
Tajgasædgås		136	58		2	1						
Kortnæbbet gås									2			
Grågås	18	2945	1142		3871	728	1476	2633	3764	324	75	16
Blisgås		17	3		14		6					
Bramgås		1160	2884		4344	731	7535		11571	2	22140	
Mørkbuget knortegås					6	5	17				12	
Gravand			38		64	28	24		6			61
Pibeand		4844	21	7905	8460	13737	8512		3464	479	9827	295
Knarand			1	1	40	26	13		4		2	
Krikand		3375	268	3175	1930	4991	4713		1074	13	1850	
Gråand	900	334	197	431	2632	2125	1007		2124	2696	405	285
Spidsand		44	1	13	280	353	213		280	27	113	
Skeand		87	3		264	358	493		31	2	349	
Troldand	600				15				15	2		
Bjergand					30							
Ederfugl	4		75		71	24	205		114	1		55
Havlit	4											
Hvinand	1823				922	535	4		932	866	29	254
Lille skallesluger					5	4	2		5	17		
Toppet skallesluger	10				85	210	442		74	25	48	106
Stor skallesluger	95				57				57	298		35
Havørn	1				7	6	6			15	10	1
Blå kærhøg					5	4	2					5
Fiskeørn					4	1						
Dværgfalk					2	3	2					2
Vandrefalk					1	4	3					5
Blishøne			14		728	240			1			
Trane					1		9					
Strandskade			370						19			36
Klyde			8									
Hjejle			437		4000	6000	16000		33	3	410	
Strandhjejle			10		40	151	75		12		8	
Islandsk ryle			7								1	
Almindelig ryle			361		921	2929	1962		375		153	
Lille kobbersneppe			9		1				1		5	
Stor regnspeve					487	692	436		351	11		1
Rødben			183		35				35		15	
Hvidklire			181								33	
I alt (afrundet)			11000		35000	46000	52000		31000		43000	

Fuglebeskyttelsesområde nr. 111: Vestamager og havet syd for

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 111.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 111, Vestamager og havet syd for.

Tabel 111.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 111, Vestamager og havet syd for (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Lille skallesluger		Tn	F2, F7
Fiskeørn		Tn	F2
Vandrefalk		Tn	F2
	Skarv	T	F4
	Knopsvane	T	F4, F7
	Troldand	T	F4, F7
	Stor skallesluger	T	F4, F7

Optællinger

Fuglebeskyttelsesområde nr. 111 (Figur 111.1) blev optalt i forbindelse med NOVANA-programmets landsdækkende optællinger af vandfugle om vinteren i 2004, 2008, 2013 og 2016 samt ved landsdækkende optællinger af fældende fugle i somrene 2006 og 2012. Størstedelen af området er talt fra land, de yderste dele nogle år fra fly, men det er et område der ikke altid kan flyves i pga. beliggenheden tæt på Kastrup Lufthavn.

Området er derudover ofte, men ikke årligt, overvåget i forbindelse med september og oktober-tællingerne af henholdsvis grågås og svømmeænder.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 111.2. Der er ikke truffet antal, som overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for nogen arter. Der er flere forekomster af knopsvane, pibeand, krikand, skeand, troldand, lille og stor skallesluger samt blichøne, der overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for disse arter.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag er det svært at vurdere om der kan forekomme 20.000 fugle i området. Enkelte årstotaler nærmer sig, fx 2008 med 19.000 fugle (Tabel 111.2), hvor der både er talt om ved midvinter og om efteråret. Mange andre år mangler enten en midvinter eller en efterårstælling. Clausen m.fl. (2014) bearbejdede et datasæt fra DOFbasen, og sumerede tal herfra giver for 2008-2010 mellem 10.000-21.000 (middel 14.000) vandfugle, tal der alene baseres på efterår og uden vadefugle (jf. af DCE sumerede data fra Appendikstabel 4.31.2 i Clausen m.fl. 2014). Der er således indikationer på, at området kan huse over 20.000 vandfugle.

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

Ved læsning af Tabel 111.2 skal man være opmærksom på, at datagrundlaget for denne er meget begrænset. For overvintrende arter skal der således lægges vægt på årene 2004, 2008, 2013 og 2016, hvor der er udført en midvintertælling. For svømmeænderne, bortset fra gråand, er det år med tal fra efteråret, der er væsentlige. Det er årene hvor der fremgår tal for alle svømmeandearterne i tabellen. Endvidere skal man være opmærksom på, at der er sket omfattende naturgenopretninger i området i 2007-2008, hvorfor tal fra 2008 og frem for eng- og sjapvandstilknyttede arter er mere repræsentative for den aktuelle status i området.

Reservaterne i området blev ikke overvåget i forbindelse med reservatovervågningen 2008-2010, men Clausen m.fl. (2014) bearbejdede et datasæt fra DOFbasen. Resultaterne herfra kan ses i rapportens omtale af Amager reservat (med tilhørende Appendiks 4.31.2).

Skarver som fouragerer i større dele af Øresund overnatter omkring Sydama-ger og/eller ved Saltholm og Peberholm (Fuglebeskyttelsesområde nr. 110). Se Clausen & Bregnballe (2008) for en uddybning vedr. fuglebeskyttelsesområde nr. 111. Der er i NOVANA-programmet ikke foretaget systematiske optællinger af disse overnattende fugle, hvorfor de reelle antal der forekommer i fuglebeskyttelsesområdet kan være markant større.

Fiskeørn og vandrefalk blev optaget i udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet i henholdsvis 2005 og 2012, i begge tilfælde på baggrund af et høringsmateriale. Arterne overvåges ikke systematisk i NOVANA-programmets trækfugleovervågning.

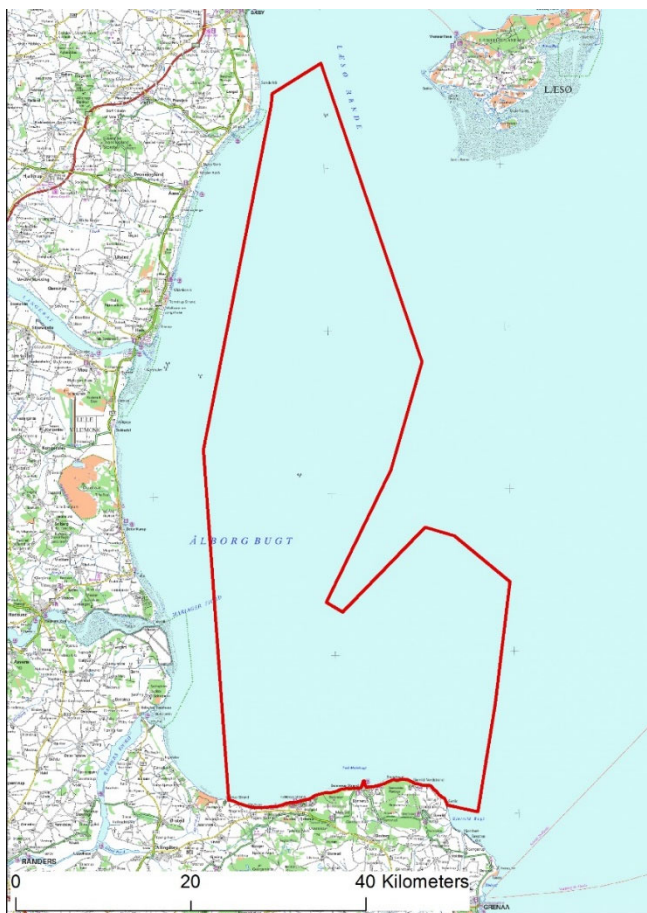
Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevareministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Tabel 111.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 111 optalt fra land 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3).

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Nordisk lappedykker	1													
Skarv	242		185		156					41			28	
Knopsvane	1326		4		512					969			462	68
Pibesvane		12												
Sangsvane	57	57	43	15	22		105	18	83	47	19	39	57	
Tajgasædgås			9											
Grågås	64	636	687	491	1840	625	341	220	1141	434	182	190	210	72
Bramgås				25	44	161	40	145	537	65	730	350	1400	
Gravand	9				4								2	
Pibeand	2796	3011	3394		1111	1400		600		325	560	1230	800	1080
Knarand	65	86	183		39	245		171			11	36	30	4
Krikand	342	944	868		179	775		550		2	381	216	285	426
Gråand	1644	421	417		883	110		244		811	157	37	640	76
Spidsand	80	56	134		8	30		55			63	7	27	46
Skeand	89	99	127		6	43		85			332	33	91	376
Taffeland	263	34	17		78	9		27		195	3	17	126	
Troldand	3170				6441					1151			5500	
Bjergand	12									1			2	
Ederfugl	52		126		21					11			6	
Havlit	25				1					160			11	
Fløjlsand										3				
Hvinand	862				328					103			296	
Lille skallesluger	232				60					330				
Toppet skallesluger	180		1		38					14			4	
Stor skallesluger	316				150					185			217	
Havørn										1				
Blå kærhøg	1													
Blishøne	4238				6846					2871			1800	633
Strandskade	1													
Hjejle					93							228		338
Almindelig ryle	36				53								5	
Stor regnspøve					7									
Rødben	46				6								20	
I alt (afrundet)	16000	5000	6000	1000	19000	3000		2000	2000	8000	2000	2000	12000	3000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 112: Ålborg Bugt, østlige del

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 112.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 112, Ålborg Bugt, østlige del.

Tabel 112.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 112, Ålborg Bugt, østlige del (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Lysbuget knortegås		T	F4
Ederfugl		T	F4
Sortand		T	F4, F7

Optællinger

Fuglebeskyttelsesområde nr. 112 (Fig. 112.1) blev optalt i forbindelse med NOVANA-programmets landsdækkende optællinger af vandfugle om vinteren i 2004, 2008, 2013 og 2016 samt ved de landsdækkende optællinger af fældende fugle i somrene 2006 og 2012. I hele området blev optællingerne foretaget som linjetranssektmålinger. Desuden blev kyststrækningen langs Djurslands nordkyst i samme sammenhæng optalt som totaltælling, enten fra land eller fly. De hér anvendte tal er en kombination af data fra de to optællingsmetoder.

Hertil kommer at området blev optalt vha. linjetranssektmålinger i somrene 2014-2017.

Den kystnære del af fuglebeskyttelsesområdet er i perioden 2004-2017 desuden optalt regelmæssigt i oktober (lysbuget knortegås og svømmeandetællinger årligt) samt i forbindelse med de årlige midvintertællinger af gulnæbbede svaner og gæs.

Resultater

Arter: Fremgår af Tabel 112.2 og 112.3. Området har i 2004-2017 hyppige forekomster af lysbuget knortegås, ederfugl og sortand samt en enkelt forekomst af fløjsand, der overstiger internationale 1 %-bestandskriterier for arterne. Der er derudover hyppige forekomster der overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for disse arter, rødstrubet lom, gråand og fløjsand.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag er der ingen tvivl om, at der ofte forekommer mere end 20.000 vandfugle (Tabel 112.2 og 112.3).

Særlige følsomhedsperioder: Sortand og ederfugl kan forekomme i store antal i fældeperioden, og området er ud fra en national betragtning er vigtigt for fløjsand i fældeperioden (Tabel 112.3), da denne art forekommer mere kystnært end sorttænderne i fældeperioden (Nielsen m.fl. 2019). Området udgør i

den forbindelse et vigtigt fældeområde sammen med de øvrige fuglebeskyttelsesområder i Ålborg Bugt. Det skal bemærkes at fældeperioden er en energetisk flaskehals for havdykænder, og at området derfor er af særlig vigtighed for fældende fugle i netop den periode.

Kommentarer til datagrundlaget

De kystnære arter ses udelukkende på den få km smalle strækning langs Norddjurslands kyst, hvor de lysbugede knortegæs typisk ses på ålegræsbede ved Stavnshoved eller Skærbæk Hest eller de små strandenge ved Bønnerup. Der ses hyppigt større antal af lysbugede knortegæs i perioden november-marts end tabellen angiver (P. Clausen DCE, upubl. data), hvor fire af de fem måneder falder udenfor NOVANA-programmets optællinger. Forekomsten dokumenteres også af Vikstrøm m.fl. (2015), der under IBA nr. 118 har medianværdier (og maksimum) for 2003-2008 på 231 (652) fugle og for 309 (349) fugle, hvor alle tallene ligger over de internationale 1 %-bestandskriterier for arten.

Lommerne og havdykænderne forekommer i store antal på de dybere dele af fuglebeskyttelsesområdet. Generelt forekommer der langt flere af disse arter i området om vinteren end om sommeren.

Lommerne er ofte vanskelige at identificere til art fra fly, og registreres derfor ofte som "ubestemt lom". I dette område af de indre danske farvande er rødstrubet lom helt dominerende i antal (> 90 %), og det vurderes derfor at arten forekom i fuglebeskyttelsesområdet i antal af national betydning i alle fire vintre med tællinger. Lommerne forekommer i Nordkattégat i størst antal i senvinteren og det tidlige forår (Petersen m.fl. 2003), hvorfor de anførte antal må opfattes som minimumsestimater for den rastende bestand.

Både Joensen (1974) og Laursen m.fl. (1997), som præsenterede data indsamlet på alle fire årstider i henholdsvis 1970'erne og 1980'erne. Joensen angiver dele af og Laursen m.fl. hele fuglebeskyttelsesområde nr. 112 som værende af væsentlig betydning for fløjlsand og sortand. Sidstnævnte anfører også den østlige del af området som væsentligt for ederfugl.

Set i forhold til begyndelsen af 1970'erne (Joensen 1973) er der sket en reduktion i antallene af fældende fløjlsand i området. Nyere analyser viser at sortand, der er talrig i området om vinteren, forekommer i lavere antal om sommeren end man skulle forvente ud fra dets dybdeforhold, sandsynligvis på grund af en forholdsvis intensiv rekreativ sejladsaktivitet i området (Petersen & Fox 2009). Det samme forhold kan have påvirket forekomsten af fældende fløjlsænder i området, særligt fordi denne art synes at forekomme en anelse mere kystnært end sortand i området (Holm m.fl. 2018).

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Tabel 112.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 112 optalt fra fly eller land 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). Der er kun beregnet for de fire år med landsdækkende totaltællinger.

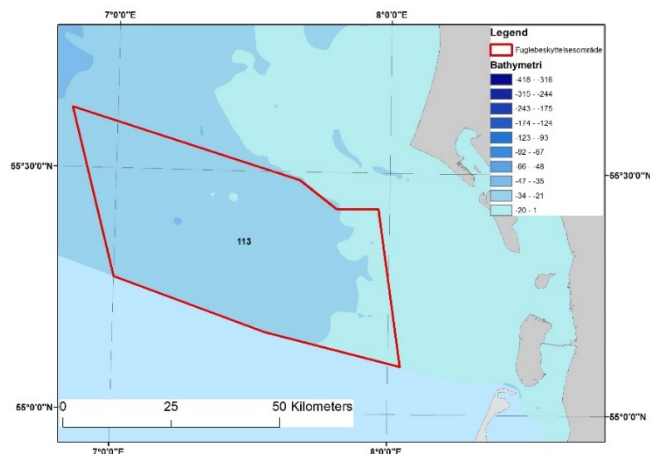
Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Gråstrubet lappedykker	43		2		1				1		2	11	
Skarv	43		438		171			973	415		2	922	205
Knopsvane					59								
Sangsvane	16		126			8	8	6	117		10	169	6
Grågås					10								
Lysbuget knortegås	49	4	348	33	171	45		349	140	12	89	109	
Gravand	1				23						16	55	
Pibeand					20								
Gråand	591				1663			20	1306		373	1935	1861
Bjergand												228	
Ederfugl	3289		108		2745			165	1623		480	2205	255
Havlit	138				180				77			160	
Sortand	4228		2172		22804			4752	2481		320	3437	32
Fløjlsand	68		83		45			160	1433		70	222	
Hvinand	183				268				55		60	586	196
Toppet skallesluger	20		1		34				19		24	69	18
Stor skallesluger					1								
Havørn									1				
Vandrefalk					1								
Strandskade					32			8	7		72	108	4
Islandsk ryle											430		
Almindelig ryle	250								20		570	307	
Stor regnspove					12								
Rødben								7					
Mosehornugle						1							
I alt (afrundet)	9000				28000				8000			11000	

Tabel 112.3. Estimerede antal af udvalgte arter tilknyttet de åbne havområder fra fuglebeskyttelsesområde nr. 112 foretaget på grundlag af linjetransektmålinger, udført i området i perioden fra 2004 til 2017. Der er sondret mellem tællinger udført ved midvinter og i fældeperioden om sommeren. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). For fløjlsand er der pga. metodeusikkerhed angivet et interval for antallene i år med væsentlige antal, dvs. mere end 1 % af den nationale bestand (se detaljer side 28).

Artsnavn	Vinter				Sommer					
	2004	2008	2013	2016	2006	2012	2014	2015	2016	2017
Lommer	1372	496	483	888						
Ederfugl	21671	17376	9528	6429	1858	2910	1911	1139	228	10640
Havlit	1664	2170	928	1929						
Sortand	15404	97619	13819	11798	6115	13381	3663	999	465	13916
Fløjlsand	160-400	172-430	5420-13550	768-1920	324-810	640-1600	627-1680	176-440	164-410	1368-3420
I alt (afrundet)	40000	118000	36000	23000	9000	18000	7000	2000	1000	27000

Fuglebeskyttelsesområde nr. 113: Sydlige Nordsø

Aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle

Figur 113.1. Den geografiske afgrænsning (primo 2018) af fuglebeskyttelsesområde nr. 113, sydlige Nordsø.

Tabel 113.1. Udpegningsgrundlaget for trækkende fugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 113, sydlige Nordsø (Miljøstyrelsen 2012). For forklaring af kriterier henvises til Appendiks 2 bagerst i rapporten.

Arter på Bilag 1	Andre arter	Trækgæst	Kriterier
Rødstrubet lom		Tn	F2, F7
Sortstrubet lom		Tn	F2, F7
Dværghmåge		T	F2, F4

Optællinger

Dette fuglebeskyttelsesområde (Fig. 113.1) blev i perioden imellem 2004 og 2017 udelukkende optalt ved hjælp af linjetransektmålinger fra fly. Den største del af optællingerne blev foretaget langs øst-vest orienterede transekter, men i 2004 blev dele af området dækket ved optællinger af området omkring Horns Rev, og data derfra er indarbejdet i dette materiale. På Horns Rev var transekterne udlagt med kun 2 km imellem sig, mens der for de øst-vest orienterede transekter var 6 km imellem transekter. Det samme var tilfældet i 2007 og 2008, mens der i 2013 og 2016 var 10 km imellem transekter.

Fra arbejdet med rumlige modellering af tætheden og fordelingen af lommer i de indre danske farvande ved vi at der med en transektadskillelse på 4 km var en faktor 13,5 imellem det observerede antal og det estimerede antal. Ud fra den information er det forsigtigt vurderet at der til en 6 km adskillelse skal anvendes en faktor 15, mens der ved anvendelse af 10 km adskillelse skal anvendes en faktor 25. Til en transektadskillelse på 2 km vurderedes det at en faktor 6 bør anvendes.

Resultater

Arter: Ved optællinger i perioden fra 2004 til 2016 blev der registreret varierende antal lommer i fuglebeskyttelsesområde nr. 113. Ud fra de observerede antal i forårsmånederne blev det estimeret at der var imellem næsten 2.000 og godt 1.000 lommer i området (Tabel 113.2). Det vurderes at mindst 90 % af de observerede lommer var rødstrubet lom. Rødstrubet lom forekom således i fuglebeskyttelsesområdet i antal der overstiger 1%-bestandskriteriet for den nationale bestand af arten, mens der ikke ved nogle af de foreliggende optællinger forekom antal der oversteg 1 %-bestandskriteriet for internationalt bestande. Antallet af observerede dværghmåger var meget lave ved de angivne optællinger.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende beskedne datagrundlag kan det ikke vurderes det, om der regelmæssigt forekommer mere end 20.000 vandfugle.

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Kommentarer til datagrundlaget

Forekomsterne af lommer i fuglebeskyttelsesområde nr. 113 kan variere markant. Der forekommer flest lommer i den danske del af Nordsøen om foråret, fra marts til starten af maj. Antallet af lommer ved optællingen i december 2007 gav markant færre lommer. Antallet kan desuden variere markant i det lommerne forekom i høje antal i fuglebeskyttelsesområdet og på Horns Rev. Variationer i fordelingen af fuglene kan have stor indflydelse på andelen af fugle i selve fuglebeskyttelsesområdet.

Det er vanskeligt at estimere totale antal af dværgmåger i fuglebeskyttelsesområdet ud fra de få observationer. Forekomsten af dværgmåge formodes at fluktuere markant i relation til forårstrækkets status. Der vurderes at forekomme en opbygning af antal i den tyske og danske del af Nordsøen, indtil fuglene påbegynder trækket østpå, ind i Østersøen. Desuden er antallet af forekommende dværgmåger i den danske del af Nordsøen betinget af den trækroute som dværgmågerne vælger. Hvis det primære træk foregår fra Nordsøen over det nordvestlige Tyskland, ind i Nordsøen, kan forekomsterne i den danske del af Nordsøen være beskedne i antal, mens der i år hvor trækket over land ind i Østersøen tidsmæssigt forsinkes, fx på grund af dårligt vejr, kan forekomme koncentrationer af dværgmåger i den danske del af Nordsøen.

Ved revisionen af nogle fuglebeskyttelsesområders afgrænsning ultimo 2018 (jf. Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018) er der ikke foretaget ændringer (bortset fra evt. finjusteringer) af områdets afgrænsning.

Tabel 113.2. Antallet af observerede lommer og dværgmåger, samt det estimerede antal lommer i fuglebeskyttelsesområde 113, sydlige Nordsø ved fem optællinger i perioden fra 2004 til 2016. Alle optællinger blev foretaget som linjetransektmålinger. Afstanden imellem de gennemførte linjetransekter er angivet, ligesom antallet af observerede individer er angivet. Det estimerede totale antal lommer i fuglebeskyttelsesområdet er angivet for hver af optællingerne, samt det estimerede antal rødstrubede og sortstrubede lommer. Blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 3).

	2004	2007	2008	2013	2016
	marts	dec	april	marts	april
Transekt adskillelse	2 km/6 km	6 km	6 km	10 km	10 km
Observerede lommer	157/68	3	84	62	43
Estimerede lommer	1962	45	1260	1550	1075
Rødstrubet lom	1766	41	1134	1395	968
Sortstrubet lom	196	5	126	155	108
Observerede dværgmåger	12	1	0	13	0

5. Tak

Overvågningen af vandfugle i 2004-2017 har omfattet tusindvis af besøg på større og små lokaliteter med henblik på at optælle vandfugle i hele landet. Disse tællinger er vitale enten for overvågningen af fuglebeskyttelsesområderne, eller for andre lokaliteter, uden hvilke vi ikke kunne estimere den samlede bestand af arterne i Danmark. Dette kan kun lade sig gøre ved frivillige optælleres ildhu og entusiasme. Eventuelle tællere, der er glemt nedenfor, skal vide at jeres indsats er lige værdsat! Tællere, der har bidraget fra 2004-2011 er takket i tidligere NOVANA-rapporter, rapporter fra de landsdækkende tællinger og reservatovervågningen.

I 2012-2017 har flg. medvirket og der rettes en stor tak til alle for indsatsen: Kaj Abildgaard, Jens Jørgen Andersen, Tim Andersen, Henrik Baark, Johannes Fogh Bang, Ivan Sejer Beck, Henrik Birk, Dan Blohm, Thorkil Brandt, Ulla Brandt, Lasse Braae, Jens Bækkelund, Søren Bøgelund, Henrik Gerner Baark, Kurt B. Christensen, René Christensen, Jørgen Hulbæk Christiansen, Kevin Kuhlmann Clausen, Joakim Dybbroe, Erhardt Edmund Ecklon, Stig Englund, Henning Ettrup, Gert Fahlberg, Filsø Gruppen (v. Jens Rye Larsen), Steen Fjederholt, Einar Flensted-Jensen, Steen Flex, Tony Fox, Knud Fredsøe, Lars Ole Gjesing, Christian Glahder, Palle Graubæk, Georg Guldvang, Poul Hald-Mortensen, Jette Hallig, John Hansen, Karl Erik Hansen, Lars Peter Hansen, Poul-Erik Hansen, Kirsten Marie Haugstrup, Keld Henriksen, Kurt Gamborg Holm, Anders Horsten, Allan Haagensen, Egon Iversen, Leif Helge Jacobsen, Christian A. Jensen, Finn Jensen, John Jensen, Keld Ørum Jensen, Thomas W. Johansen, Lars Peter Johansson, Ole Fritzner Jørgensen, Stig Jürgensen, Jens Kristian Kjærgård, Jana Kotzerka, Poul Krag, Ingvar Brandhøj Kristensen, John Toft Kristensen, Ole Friis Larsen, Eigil Larsen, Bjarke Laubek, Conni Lauritzen, Karsten Busk Laursen, Jesper Leegaard, Hans Nissen Lind, Jørn Hansen Madelung, Jørgen Zeeberg Madsen, Sune Madsen, Egon Mogensen, Frits Mønsted, Allan Nielsen, Bjarne Nielsen, Flemming Holmslykke Nielsen, Peder Nygaard Nielsen, Torben Nielsen, Uffe B. Nielsen, Kaj Nissen, Leif Fig Novrup, Jan Østerby Olesen, Anni Ooppelstrup, Jørgen Pedersen, Peder Jensen Pedersen, Jesper Petersen, Torben Petersen, Søren Peter Pinnerup, Stefan Pihl, Bernt Peter Rasmussen, Børge Langkilde Rasmussen, Kurt Rasmussen, Palle A.F. Rasmussen, Nis Rattenborg, Frits Rost, Stig Bille Brahe Selby, Jan Skriver, Albert Steen-Hansen, Benny Steinmejer, Jørn Vinther Sørensen, Palle Sørensen, Michael Thelander, Thilde og Per Thiesen, Lars Tom-Petersen, Linda og Anders Ulfkjær, Mogens Wedel-Heinen, Kurt Willumsen, Stinne Aastrup og de optællere, som har medvirket i forskellige grupper vedr. større optællingsområder:

Vadehavet: Ole Amstrup*, Mogens Bak*, Michael Clausen, Kim Fischer, John Frikke, Jens Peder Hounisen*, Martin Iversen, Bent Jakobsen, Michael Johansen, Ole Hansen, Per Alnor Kjær, Niels Knudsen, Karsten Laursen*, Susanne Overgaard & Kurt Petersen, Svend Rønne, Carl Schneider og Ole Thorup*

Vestjyske fjorde og søer, Skjern Enge, Limfjordstangerne: Ole Amstrup*, Mogens Bak* og Ole Thorup*

Agerø-Mågerodde området: Hans Henrik Larsen (koordinator), Erling Andersen, Hans Dahlgaard, Elly Hansen, Bent Birk Kristensen, Anna-Lis Martinussen, Jens Jørgen Pedersen, Poul Ulrich Riis, Knud Sloth, Henning Søndergaard og Knud Søndergaard

Vejlerne, Nibe-Gjøl Bredninger, Ulvedybet og Egholm: Henrik Haaning Nielsen*, Jørgen Peter Kjeldsen*, Henrik Christoffersen, Tscherning Clausen, Svend Erik Mikkelsen og Poul Erik Sperling

Lille Vildmose: Thorkild Lund, Dorte og Flemming Sørensen

Horsens Fjord & Endelave: Kim Biledgaard, Jens Gregersen, Søren Højager, Ole Frederik Jensen, Hans Pinstrup og Jens Zeeberg.

Odense Fjord: Henrik Knudsen* og Ole Thorup*

Roskilde Fjord: Pelle Andersen-Harild, David Boertmann, Jannik Hansen, Jørgen Peter Kjeldsen*, Hans Meltofte og Henrik Haaning Nielsen*

Saltholm: Michael Fink Jørgensen (koordinator), Michael Borch Grell, Ib Jensen, Morten Jørgensen, Andreas Petersen og Michael Køie Poulsen

Præstø Fjord, Bøgestrømmen, Ulvshale-Nyord, Stege Bugt og Nor, Ulvsund, Grøn-sund og Fanefjord: Uffe Damm Andersen, Preben Berg og Bjarne Hemmingsen

Bornholm: En ganske særlig tak rettes til Mogens Timand Kofod (koordinator), Erik Jensen (database) og øvrige i den Bornholmske kystfugletællingsgruppe (tællere i 2017: Carsten Andersen, Eilif Bendtsen, Peter Boesen, Kurt Buchmann, Helge Clausen, Holger Clemmensen, Thomas Christensen, Bente Frederiksen, Birgit Friis, Hans Fæster, Henriette Tøttrup Hansen, Jan Riis Hansen, Jens Lund Hansen, Anders Holm Hartmann, Klaus Hermansen, Charlotte Hertel, Lene Hjorth, Richard Ipsen, Lis og Jørgen Jensen, Ole Leegaard Jensen, Niels Erik Johansen, Kåre Kristiansen, Christian Lau, Vebse F. Madson, Flemming Mortensen, Merete Mortensen, David Nestved, Evy Finne Nielsen, Annette Olesen, Kell Olsen, Jan Paul, Lene og Kurt Pedersen, Per Clausen Pedersen, Karsten Rasmussen, Erik Sand, Morten Schwennesen, Else Steffin, Sune Riis Sørensen, Henrik Kaufmann Sørensen og Ben Woodhams), som ikke alene har bidraget til de seneste års tællinger, men har gennemført næsten årlige tællinger af hele Bornholms 141 km lange kyststrækning fra 1981 til 2017 og oparbejdet hele dataserien herfra, så vi kan benytte dem i indeks-beregningerne for de overvintrende vandfugle bestande.

Flytællingerne udført i 2012-2017 blev foretaget af DCE med flg. tællere i flyene: Ib Krag Petersen*, Rasmus Due Nielsen*, Preben Clausen*, Thomas Kjær Christensen*, Jacob Sterup*, Jens Peder Hounisen*, John Frikke, Yann Kolbeinsson, Kent Olsen*, Rasmus Bisschop-Larsen, Johnny Kahlert, Max Nitschke, Jesper Kyed Larsen samt Gareth Bradbury og James Darke (begge fra Wildfowl & Wetlands Trust). Landbaserede DCE-tællinger er udført af tællere markeret med *, Thomas Eske Holm og Thomas Bregnballe.

Tony Fox takkes for stor hjælp med de engelske tekster.

Sidst men ikke mindst, en stor tak til Stefan Pihl og Karsten Laursen, der koordinerede tællingerne og stod for databearbejdet for henholdsvis NOVANA-programmets artsovervågning i Danmark som helhed og TMAP-programmet i Vadehavet i en stor del af årene, som denne rapport omhandler.

6. Litteratur

Asbirk, S. (1979). A description of Danish Black Guillemots *Cepphus grylle* with remarks on the validity of ssp. *atlantis*. – Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift 73: 207-214.

Balsby, T.J.S., Clausen, P., Krause-Jensen, D., Carstensen, J. & Madsen, J. (2017). Long-term patterns of eelgrass (*Zostera marina*) occurrence and associated herbivorous waterbirds in a danish coastal inlet. – *Frontiers in Marine Science* 3: 285.

BirdLife International (2018). *Melanitta fusca*. The IUCN Red List of Threatened Species 2018: e.T22724836A132654594. Online, hentet 1. juli 2019. <http://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2018-2.RLTS.T22724836A132654594.en>

Brandt, T., Lund, T., Sørensen, D., Sørensen, F., Skyllberg, U., Therkildsen, O.R. & Fox, A.D. (2017). Recent status and changes in abundance of Taiga Bean Geese wintering in NE Jutland. - Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift 111: 138-146.

Bregnballe, T., Rasmussen, P.A.F., Laursen, K., Kortegaard, J. & Hounisen, J.P. (2001). Regulering af jagt på vandfugle i kystzonen: Forsøg med døgnregulering i Østvendssyssel. Danmarks Miljøundersøgelser. - Faglig rapport fra DMU nr. 363. 106 s.

Bregnballe, T., Clausen, P., Amstrup, O., Bak, M., Pedersen, K.K. & Laursen, K. 2014. Udviklingen i forekomsten af trækkende vandfugle i Skjern Enge i efterårene 2002-2011. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi. - Videnskabelig rapport nr. 130. 62 s.

Bregnballe, T. & Sterup, J. (2018). Danmarks ynglebestand af skarver i 2018. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi. - Teknisk rapport nr. 125. 40 s.

Buckland, S.T., Anderson, D.R., Burnham, K.P., Laake, J.L., Borchers, D.L. & Thomas, L. (2001). Introduction to Distance Sampling. Estimating the abundance of biological populations. University Press, Oxford.

Buckland, S.T., Anderson, D.R., Burnham, K.P., Laake, J.L., Borchers, D.L. & Thomas, L. (2007). Advanced Distance Sampling. University Press, Oxford.

Burke, B., Lewis, L. J., Fitzgerald, N., Frost, T., Austin, G. & Tierney, T. D. 2019. Estimates of waterbird numbers wintering in Ireland, 2011/12–2015/16. - *Irish Birds* 41: 1-12.

Bønløkke, J., Madsen, J.J., Thorup, K., Pedersen, K.T., Bjerrum, M. & Rahbek, C. (2006). Dansk Trækfugleatlas. – Forlaget Rhodos, Humlebæk.

Canal-Vergés, P., Petersen, J. K., Rasmussen, E. K., Erichsen, A. L. & Flindt, M. (2016). Validating GIS tool to assess eelgrass potential recovery in the Limfjorden (Denmark). - *Ecological Modelling* 338: 135-148.

- Christensen, J.O. (1987). Nissum Fjord fugleliv 1983-1985. - Landbrugsministeriets Vildtforvaltning, Vildtreservatkontoret, Kalø. 191 s.
- Christensen, T.K. & Bregnballe, T. (2011). Status of the Danish breeding population of Eiders *Somateria mollissima* 2010. - Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift 105: 195-205.
- Clausen, P. & Fischer, K. (1994). Lysbuget Knortegås (*Branta bernicla hrota*). Forekomst og økologi i Vadehavet. - Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift 88: 9-22.
- Clausen, P. & Bregnballe, T. (2006). Forekomst af internationalt betydende antal af skarver i Danske EF-Fuglebeskyttelsesområder. - Notat fra Danmarks Miljøundersøgelser til Skov- og Naturstyrelsen. 8 s.
- Clausen, P. & Bregnballe, T. (2008). Forekomst af internationalt betydende antal af skarver i EF-fuglebeskyttelsesområde nr. 111: Vestamager og omkringliggende havområde. - Notat fra Danmarks Miljøundersøgelser til By- og Landskabsstyrelsen. 3 s.
- Clausen, P. & Holm, T.E. (2011). Målsætning af levesteder for vandfugle. Resultater fra et pilotprojekt i 6 udvalgte jyske EF-fuglebeskyttelsesområder med særligt fokus på vegetationstilknyttede arter. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi. - Videnskabelig rapport nr. 10. 88 s.
- Clausen, K.K. & Madsen, J. (2016). Philopatry in a changing world: Response of Pink-footed Geese *Anser brachyrhynchus* to the loss of a key autumn staging area due to restoration of Filsø Lake, Denmark. - Journal of Ornithology 157: 229–237.
- Clausen, P. & Therkildsen, O.R. (2018). Vurdering af betydningen for især fugleforekomster ved en eventuel ophævelse af 11 reservater. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi. - Teknisk rapport nr. 114. 66 s.
- Clausen, P., Clausager, I. & Hansen, M.J. (1996). Fuglelivet omkring Rønland, Harboør Tange: Med en vurdering af effekten på fugle ved etablering af en vindmøllepark i området. Danmarks Miljøundersøgelser. - Faglig rapport fra DMU nr. 158. 48 s.
- Clausen, P., Bøgebjerg, E., Jørgensen, H.E., Hounisen, J.P. & Petersen, I.K. (2004). Reservatnetværk for trækkende vandfugle: en gennemgang af udvalgte arters antal og fordeling i Danmark 1994-2001. Danmarks Miljøundersøgelser. - Faglig rapport fra DMU nr. 490. 142 s.
- Clausen, K.K., Clausen, P., Fællø, C.C. & Mouritsen, K.N. (2012). Energetic consequences of a major change in habitat use: endangered Brent Geese *Branta bernicla hrota* losing their main food resource. - Ibis 154: 803-814.
- Clausen, P., Holm, T.E., Laursen, K., Nielsen, R.D. & Christensen, T.K. (2013). Rastende fugle i det danske reservatnetværk 1994-2010: Del 1: Nationale resultater. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi. - Videnskabelig rapport nr. 72. 118 s.
- Clausen, P., Holm, T.E., Therkildsen, O.R., Jørgensen, H.E. & Nielsen, R.D. (2014). Rastende fugle i det danske reservatnetværk 1994-2010. Del 2: De enkelte reservater. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi. - Videnskabelig rapport nr. 132. 236 s.

Clausen, P., Therkildsen, O.R., Nielsen, R.D. & Holm, T.E. 2017. Kortlægning af levesteder med forslag til målsætning og tilstandsvurdering for rastende vandfugle. Arter tilknyttet bundvegetation, enge og moser. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi. - Videnskabelig rapport nr. 248. 120 s.

Crowe, O. (2005). Ireland's Wetlands and their Waterbirds: Status and Distribution. – BirdWatch Ireland. 402 s.

Dagys, M. & Hearn, R. (compilers) 2018. International Single Species Action Plan for the Conservation of the Velvet Scoter (*Melanitta fusca*) Western Siberia & Northern Europe/NW Europe population. AEWA Technical Series, Bonn, Germany. 36 s.

Delany, S., Scott, D.A., Dodman, T. & Stroud, D.A. (2009). An Atlas of Wader Populations in Africa and Western Eurasia. - Wetlands International and International Wader Study Group. 524 s.

Denny, M.J.H., Clausen, P., Percival, S.M., Anderson, G.Q.A., Koffijberg, K. & Robinson, J.A. (2004). Light-bellied Brent Goose *Branta bernicla hrota* [East Atlantic population] in Svalbard, Greenland, Franz Josef Land, Norway, Denmark, The Netherlands and Britain 1960/61 – 2000/01. The Wildfowl and Wetlands Trust/Joint Nature Conservation Committee, Slimbridge. - Waterbird Review Series. 45 s.

Flindt, M., Rasmussen, E. K., Valdemarsen, T. B., Erichsen, A., Kaas, H. & Canal-Vergés, P. (2016). Using a GIS-tool to evaluate potential eelgrass reestablishment in estuaries. - Ecological Modelling 338: 122–134

Fredningsstyrelsen 1983. EF-fuglebeskyttelsesområder: kortlægning og foreløbig udpegning i henhold til EF-fuglebeskyttelsesdirektivet. Miljøministeriet, Fredningsstyrelsen. 111 s.

Frost, T.M., Austin, G.E., Hearn, R.D., McAvoy, S.G., Robinson, A.E., Stroud, D.A., Woodward, I.D. & Wotton, S.R. (2019). Population estimates of wintering waterbirds in Great Britain. - British Birds 112: 130-145.

Fyns Amt (1996). Vandmiljøovervågning. Tema 1995: Fjorde. Det Sydfynske Øhav. – Fyns Amt. 122 s.

Fællø, C.C. (2011). Impacts of habitat loss on a herbivorous waterbird guild in the Danish estuary Mariager Fjord. - Specialeafhandling, Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet. 31 s.

Gregersen, J. (2006). Ynglebestanden af Splitterne i Danmark, 1993-2005. – Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift 100: 88-96.

Holm, T.E. (2002). Habitat use and activity patterns of mute swans at a molting and a wintering site in Denmark. - Waterbirds 25 (Special Publication 1): 183-191.

Holm, T.E. & Clausen, P. (2006). Effects of water level management on autumn staging waterbird and macrophyte diversity in three Danish coastal lagoons. - Biodiversity and Conservation 15: 4399-4423.

Holm, T.E., Clausen, P., Nielsen, R.D., Bregnballe, T., Laursen, K., Petersen, I.K., Mikkelsen, P., Bladt, J., Kotzerka, J. & Søgaard, B. (2016). Fugle 2015. NOVANA. Nationalt Center for Miljø og Energi, Aarhus Universitet. – Videnskabelig rapport nr. 210. 142 s.

Holm, T.E., Clausen, P., Nielsen, R.D., Bregnballe, T., Petersen, I.K., Mikkelsen, P. & Bladt, J. (2018a). Fugle 2016. NOVANA. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi. Videnskabelig rapport nr. 261. 142 s.

Holm, T.E., Clausen, P. & Bregnballe, T. (2018b). Overvågning af vandfugle optalt fra Land. – Teknisk anvisning fra DCE, Fagdatacenter for Biodiversitet og Naturdata, Aarhus Universitet. TA-187, version 1. 15 s.

Høj Jensen G., Fox A. D., Christensen T. K., Clausen P., Koffijberg K., Liljebäck N., Madsen J., Mitchell C. & Nilsson L. (Compilers) (2017). Taiga Bean Goose Population Status Report 2015/16 and 2016/17 (*Anser fabalis fabalis*). AEWA EGMP Technical Report No. 1. Bonn, Germany. 11 s.

Høj Jensen G., Fox A. D., Christensen T. K., Clausen P., Koffijberg K., Liljebäck N., Mitchell C., Nilsson L. & Alhainen M. (Compilers) (2018). Taiga Bean Goose Population Status Report 2017-2018 (*Anser fabalis fabalis*). AEWA EGMP Technical Report No. 6. Bonn, Germany. 15 s.

Jepsen, P.U. (1972). Vildtreservatet Felsted Kog. Vildtbiologisk Station – Danske Vildtundersøgelser 17. 60 s.

Jepsen, P.U. (1979). Ved de vestjyske fjorde. - BYGD. 80 s.

Jepsen, P.U. & Joensen, A.H. (1973). The Distribution and Numbers of Goldeneye (*Bucephala clangula*) Moulting in Denmark. – Danish Review of Game Biology 8 (5): 1-8.

Jepsen, P.U. 1978. Vildtreservatet Hjarbæk Fjord. – Danske Vildtundersøgelser 30. 68 s.

Joensen, A.H. (1968). Wildfowl count in Denmark in November 1967 and January 1968 - Methods and results. – Danish Review of Game Biology 5 (5): 1-72.

Joensen, A.H. (1973). Moulting migration and wing-feather moult of seaducks in Denmark. – Danish Review of Game Biology 8 (1): 1-42.

Joensen, A.H. (1974). Waterfowl populations in Denmark 1965-1973. - Danish Review of Game Biology Vol. 9 (1): 1-206.

Johansen, K.D. (1990). Odense Fjord - for mennesker og fugle. - Dueslaget, Odense. 237 s.

Johansen, K.D. (2016). Gyldensteen Strand 2012-15 - en undersøgelse af fuglelivet. - Aage V. Jensen Naturfond. 211 s.

Jørgensen, H.E., Madsen, J. & Clausen, P. (1994). Rastende bestande af gæs i Danmark 1984-92. Danmarks Miljøundersøgelser. - Faglig rapport fra DMU nr. 97. 112 s.

- Kahlert, J., Petersen, I.K., Desholm, M., Therkildsen, O.R. (2005). Investigations of birds during operation of Nysted offshore wind farm at Rødsand: Results and conclusions, 2004. Report request. Commissioned by Energi E2 A/S. - National Environmental Research Institute. 90 s.
- Lange, P. (red.) (2016). Fugleåret 2015. – Dansk Ornitologisk Forening. 256 s.
- Lange, P. (red.) (2017). Fugleåret 2016. – Dansk Ornitologisk Forening. 272 s.
- Lange, P. (red.) (2018). Fugleåret 2017. – Dansk Ornitologisk Forening. 288 s.
- Larsen, J.K. (1997). Wigeon *Anas penelope* numbers and bags during two hunting regulation schemes at Skallingen, Denmark. – Wildfowl 47: 126-133.
- Larsen, J.R. (red.) (2017). Fuglene på Filsø. Årsrapport 2016. - Filsøgruppen. 63 s.
- Larsen, J.R. (red.) (2018). Fuglene på Filsø. Årsrapport 2017. - Filsøgruppen. 77 s.
- Laubek, B. (1995). Habitat use by Whooper Swans *Cygnus cygnus* and Bewick's Swans *Cygnus columbianus bewickii* wintering in Denmark: Increasing agricultural conflicts. – Wildfowl 46: 8-15.
- Lund, T. (2018). Lille Vildmoseområdet 2017. Side 16-19 i Nordjyllands Fugle 2017. Rapport nr. 54 fra Nordjyllands Fugle.
- Lund, T. (2019). Lille Vildmoseområdet 2018. Side 12-15 i Nordjyllands Fugle 2018. Rapport nr. 55 fra Nordjyllands Fugle.
- Lyngs, P. & Kampp, K. (1996). Ringing recoveries of Razorbill *Alca torda* and Guillemots *Uria aalge* in Danish waters. – Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift 90: 119-132.
- Laursen, K., Pihl, S., Durinck, J., Hansen, M., Skov, H., Frikke, J. & Danielsen, F. (1997). Numbers and distribution of waterbirds in Denmark 1987-1989. - Danish Review of Game Biology 15: 1-181.
- Laursen, K. & Holm, T.E. (2011). Forstyrrelser af fugle ved menneskelig færdsel – en oversigtsartikel. – Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift 105: 127-138.
- Laursen, K. & Frikke, J. (2013). Rastende vandfugle i Vadehavet 1980-2010. – Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift 107: 1-184.
- Lehikoinen, A., Jaatinen, K., Vähätalo, A.V., Clausen, P., Crowe, O., Decuninck, B., Hearn, R., Holt, C.A., Hornman, M., Keweller, V., Langendoen, T., Nilsson, L., Tomankova, I., Wahl, J. & Fox, A.D. (2013). Rapid climate driven shifts in wintering distribution of three common winter waterbird species. - Global Change Biology 19: 2071-2081.
- Madsen, F.J. (1954). On the food habits of diving ducks in Denmark. – Danish Review of Game Biology 2: 157-266.
- Madsen, J., Frikke, J., Kristensen, J.B., Bøgebjerg, E. & Hounisen, J.P. (1992a). Forsøgsreservat Nibe Bredning: Baggrundsundersøgelser efteråret 1985 til foråret 1989. Danmarks Miljøundersøgelser. - Faglig Rapport fra DMU nr. 46. 50 s.

- Madsen, J., Hounisen, J.P., Bøgebjerg, E. & Frikke, J. (1992c). Forsøgsreservat Nibe Bredning: Resultater af eksperimenter 1989-1991. Danmarks Miljøundersøgelser. - Faglig Rapport fra DMU nr. 53. 43 s.
- Madsen, J., Cracknell, G & Fox, A.D. (red.) (1999). Goose populations of the Western Palearctic. National Environmental Research Institute, Kalø, Denmark. - Wetlands International Publication No. 48. 343 s.
- Meltofte, H. (1981). Danske rasteplasser for Vadefugle. Vadefugletællinger i Danmark 1974-1978. - Miljøministeriet, Fredningsstyrelsen. 194 s.
- Meltofte, H. (1993). Vadefugletrækket gennem Danmark. - Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift 87: 1-180.
- Meltofte, H. (1996). Koncentrationer uden for yngletiden af Toppet Lappedykker *Podiceps cristatus* i Danmark. - Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift 90: 99-108.
- Meltofte, H., Laursen, K. & Amstrup, O. (2009). Markant stigning i antallet af rastende og overvintrende Storspover i Danmark efter fredning og klimamildning. - Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift 103: 99-113.
- Meltofte, H. (2014). Antal og overnatningspladser for Stormmåger og Hættemåger i Danmark i julen 2010 og 2011. - Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift 108: 226-231.
- Meltofte, H. & Clausen, P. (2011). Svømmefuglene på Tipperne 1929-2007. - Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift 105: 1-120.
- Meltofte, H. & Clausen, P. (2016). Trends in staging waders on the Tipperne Reserve, western Denmark, 1929-2014. - Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift 110: 1-72.
- Miljø- og Energiministeriet (1996). EF-fuglebeskyttelsesområder og Ramsarområder. Kort og områdebeskrivelser. - Miljø og Energiministeriet, Skov- og Naturstyrelsen. 273 s.
- Miljøstyrelsen 2012. Oversigt over Fuglebeskyttelsesområdernes udpegningsgrundlag 31/12 2012. <https://mst.dk/media/117138/fugl-udpgr-2012-31dec.pdf>
- Miljøstyrelsen (2018). Oversigt over nye Natura 2000-, Habitat- og Fuglebeskyttelsesområder. - Notat fra Miljøstyrelsen, august 2018. J.nr. MST-824-00251.
- Moshøj, C.M., D.P. Eskildsen, K.S. Jørgensen, M.F. Jørgensen, T. Vikstrøm (2019). Overvågning af de almindelige fuglearter i Danmark 1975-2018. Årsrapport for Punkttællingsprogrammet. - Dansk Ornitologisk Forening. 58 s.
- Nielsen, P., Nielsen, M.M., Geitner, K. & Petersen, J.K. (2018). Konsekvensvurdering af fiskeri af blåmuslinger og søstjerner i Løgstør Bredning 2017/2018. DTU Aqua-rapport nr. 330-2018. Institut for Akvatiske Ressourcer, Danmarks Tekniske Universitet. 58 s. + bilag.

Nielsen, R.D., Holm, T.E., Clausen, P., Bregnballe, T., Clausen, K.K., Petersen, I.K., Sterup, J., Balsby, T.J.S., Pedersen, C.L., Mikkelsen, P. & Bladt, J. (2019). Fugle 2012-2017. NOVANA. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi. Videnskabelig rapport nr. 314.

Nagy, S. & Langendoen, T. (red.)(2018). Report on the Conservation Status of Migratory Waterbirds in the Agreement Area. Seventh Edition. – Wetlands International. 142 s.

Nyegaard, T., Meltofte, H., Tofft, J. & Grell, M.B. (2014). Truede og sjældne ynglefugle i Danmark 1998-2012. - Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift 108: 1-144.

Nygaard, B., Therkildsen, O.R., Nielsen, R.D. & Holm, T.E. (2019). Beskrivelse af metoder til faglig kvalitetssikring i NOVANA naturrapportering. Version 1. - Notat fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi. 24. s.

Pavón-Jordán, D., Fox, A. D., Clausen, P., Dagys, M., Deceuninck, B., Devos, K., Hearn, R. D., Holt, C. A., Hornman, M., Keller, V., Langendoen, T., Ławicki, L., Lorentsen, S. H., Luigujõe, L., Meissner, W., Musil, P., Nilsson, L., Paquet, J.-Y., Stipniece, A., Stroud, D. A., Wahl, J., Zenatello, M. and Lehtikoinen, A. (2015). Climate-driven changes in winter abundance of a migratory waterbird in relation to EU protected areas. - Diversity and Distributions 21: 571–582.

Petersen, I.K. & Fox, A.D. (2009). Faktorer der påvirker fordelingen af sortænder i fædningsperioden i Ålborg Bugt. Rapport rekvireret af Vattenfall Vindkraft. Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet. 20 s.

Petersen, I.K. & Nielsen, R.D. (2011). Abundance and distribution of selected waterbird species in Danish marine areas. Report commissioned by Vattenfall A/S. National Environmental Research Institute, Aarhus University, Denmark. 62 s.

Petersen, I.K. & Clausager, I. 2000. VVM-redegørelse for havvindmøllepark på Omø Stålgunde. Teknisk rapport vedrørende fugle. Rekvirent rapport fra Danmarks Miljøundersøgelser til SEAS A/S. 71 s.

Petersen, I.K., Fox, A.D. & Clausager, I. (2003). Distribution and numbers of birds in Kattegat in relation to the proposed offshore wind farm south of Læsø: Ornithological impact assessment. - NERI technical report commissioned by ELSAM Engineering A/S. 116 s.

Petersen, I.K., Pihl, S., Hounissen, J.P., Holm, T.E., Clausen, P., Therkildsen, O. & Christensen, T.K. (2006). Landsdækkende optælling af vandfugle januar-februar 2004. Danmarks Miljøundersøgelser. – Faglig rapport fra DMU nr. 606. 76 s.

Petersen, I.K., Christensen, T.K., Kahlert, J., Desholm, M & Fox, A.D. (2006b). Final results of bird studies at the offshore wind farms at Nysted and Horns Rev, Denmark. Report request. Commissioned by DONG energy and Vattenfall A/S. - National Environmental Research Institute. 166 s.

Petersen, I.K., Nielsen, R.D., Pihl, S., Clausen, P., Therkildsen, O., Christensen, T.K., Kahlert, J. & Hounissen, J.P. (2010). Landsdækkende optælling af vandfugle i Danmark, vinteren 2007/2008. Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet. – Faglig rapport fra DMU nr. 785. 70 s.

Petersen, J.K., Hansen, J.W., Laursen, M.B., Clausen, P., Carstensen, J. & Conley, D.J. (2008). Regime shift in a coastal marine ecosystem. - *Ecological Applications* 18: 497-510.

Petersen, I.K., Kyhn, L.A., Sveegaard, S., Galatius, A., Tougaard, J. & Nielsen, R.D. (2016). Mulige effekter af projektet "Siemens vindmøllepark" på marsvin, sæler og fugle i Nissum Bredning. Rapport rekvireret af Siemens Wind Power A/S. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi. 64 s.

Petersen, I.K., Nielsen, R.D., Therkildsen, O.R. & Balsby, T.J.S. 2017. Fældende havdykænders antal og fordeling i Sejerøbugten i relation til menneskelige forstyrrelser. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 38 s. - Videnskabelig rapport nr. 239. 38 s.

Petersen, I.K., Nielsen, R. D. & Clausen, P. 2018. Overvågning af vandfugle optalt fra fly. – Teknisk anvisning fra DCE, Fagdatacenter for Biodiversitet og Naturdata, Aarhus Universitet. TA-188, version 1. 23 s.

Pihl, S. (2000). Vinterklimaets indflydelse på bestandsudviklingen for overvintrende kystnære vandfugle i Danmark 1987-1996. – *Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift* 94: 73-89.

Pihl, S., Laursen, K., Hounisen, J.P. & Frikke, J. (1992). Landsdækkende optælling af vandfugle fra flyvemaskine, januar/februar 1991 og januar/marts 1992. Danmarks Miljøundersøgelser. - Faglig rapport fra DMU nr. 44. 42 s.

Pihl, S., Clausen, P., Petersen, I.K., Nielsen, R.D., Laursen, K., Bregnballe, T., Holm, T.E. & Søgaard, B. (2013). Fugle 2004-2011. NOVANA. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi. - Videnskabelig rapport nr. 49. 188 s.

Pihl, S., Holm, T.E., Clausen, P., Petersen, I.K., Nielsen, R.D., Laursen, K., Bregnballe, T. & Søgaard, B. (2015). Fugle 2012-2013. NOVANA. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi. - Videnskabelig rapport nr. 125. 170 s.

Poorter, E.P.R. (1991). Bewick's Swans *Cygnus columbianus bewickii*, an analysis of breeding success and changing resources. - *Flevobericht* 324, Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Rijkswaterstaat, Directie Flevoland, the Netherlands.

Rasmussen, L. M. (2007). Koordineret optælling af Hjejler *Pluvialis apricaria* i Danmark i oktober 2003. – *Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift* 101: 15-23.

Rasmussen, L. M. (2017). Rastende Hjejler og Viber i Danmark i oktober 2014. – *Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift* 111: 15-22.

Rasmussen, L.M., Meltofte, H., Lausern, K. & Amstrup, O. (2010). Hjejler og Viber i Danmark i oktober 2008. – *Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift* 104: 111-119.

Ramsar 2012. Strategic Framework and guidelines for the future development of the List of Wetlands of International Importance of the Convention on Wetlands (Ramsar, Iran, 1971). Annex 2 to Resolution XI.8 at COP11, July 2012. https://www.ramsar.org/sites/default/files/documents/library/strategic_framework_rsis_en.pdf

Sand-Jensen, K., Bruun, H.H. & Baastrup-Spohr, L. (2017). Decade-long time delays in nutrient and plant species dynamics during eutrophication and re-oligotrophication of Lake Fure 1900–2015. – *Journal of Ecology* 105: 690-700.

Scott, D.A. & Rose, P.M. (1996). An Atlas of Anatidae populations in Africa and Western Eurasia. – Wetlands International Publication No. 41, Wetlands International, Wageningen, The Netherlands. 256 s. <https://www.wetlands.org/publications/atlas-of-anatidae-populations-in-africa-and-western-eurasia/>

Seymour, N.R., Miller, A.G., & Garbary, D.J. (2002). Decline of Canada geese (*Branta canadensis*) and common goldeneye (*Bucephala clangula*) associated with a collapse of eelgrass (*Zostera marina*) in a Nova Scotia estuary. - *Helgoland Marine Research* 56:198-202.

Stoltze, M. og Pihl, S. (red.) (1998). Gulliste 1997 over planter og dyr i Danmark. - Miljø- og Energiministeriet, Danmarks Miljøundersøgelser og Skov- og Naturstyrelsen. 48 s.

Stroud, D.A., Bainbridge, I.P., Maddock, A., Anthony, S., Baker, H., Buxton, N., Chambers, D., Enlander, I., Hearn, R.D., Jennings, K.R, Mavor, R., Whitehead, S. & Wilson, J.D. - on behalf of the UK SPA & Ramsar Scientific Working Group (eds.) (2016). The status of UK SPAs in the 2000s: the Third Network Review. JNCC, Peterborough. 1093 s.

Søgaard, B. (1985). Vildtreservaterne og vandfuglene. - Landbrugsministeriets Vildtforvaltning, Vildtreservatkontoret, Kalø. 142 s.

Therkildsen, O.R., Andersen, S.M., Clausen, P., Bregnballe, T., Laursen, K. & Teilmann, J. (2013). Vurdering af forstyrrelsestrusler i NATURA 2000- områderne. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi. Videnskabelig rapport nr. 52. 174 s.

Vikstrøm, T., Nyegaard, T., Fenger, M., Brandtberg, N. & Thomsen, H. (2015). Status og udviklingstendenser for Danmarks internationalt vigtige fugleområder (IBA'er). – DOF rapport nr. 17, Dansk Ornitologisk Forening. 83 s. + CD-rom bilag på 647 s.

Wetlands International (2006). Waterbird population estimates – Fourth Edition. - Wetlands International. 239 s.

Wetlands International (2012). Waterbird population estimates – Fifth Edition (WPE5). Online database besøgt 1. oktober 2018. <http://wpe.wetlands.org>.

Wetlands International (2018). Waterbird population estimates – Conservation Status Report 7 Edition (CSR7). Online database besøgt 1. oktober 2018. <http://wpe.wetlands.org>.

Ørberg, S.B., Groom, G.P., Kjeldgaard, A., Carstensen, J., Rasmussen, M.B., Clausen, P. & Krause-Jensen, D. (2018). Kortlægning af ålegræsenge med ortofotos - muligheder og begrænsninger. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi. - Videnskabelig rapport nr. 265. 68 s.

Østergaard, E. (2001). Pomeransfuglens *Charadrius morinellus* forekomst i Danmark 1981-1999. - Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift 95: 1-8.

Appendiks 1

Fuglebeskyttelsesområder der ikke er behandlet i rapportens hoveddel

Introduktion

I dette appendiks gives en kortfattet gennemgang af fuglebeskyttelsesområder, som ved den seneste revision af udpegningsgrundlagene udelukkende er udpeget for ynglefugle (Miljøstyrelsen 2012), og som kun indeholder mindre levesteder af relevans for og dermed antal af de trækfuglearter af vandfugle, som denne rapport omhandler.

Det er derfor områder som ikke opfattes som værende af væsentlig betydning for disse trækfuglearter, hvor 'væsentlig' her er defineret som en forekomst der overstiger nationale 1 %-bestandskriterier og ikke vurderes at være tilfældig.

Endvidere gennemgås tolv nye fuglebeskyttelsesområder, der blev udlagt i efteråret 2018, jf. Miljø- og Fødevareministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018. For disse eksisterer der *p.t.* endnu ikke udpegningsgrundlag, men Miljøstyrelsen (2018) omtaler for elleve af områderne ynglefuglearter omfattet af fuglebeskyttelsesdirektivets bilag 1, som forekommer i områderne, og derfor kan tænkes at ville indgå i et kommende udpegningsgrundlag. Her gives en vurdering for trækfugleforekomster af væsentlig betydning fra disse nye områder.

Flere af områderne har pga. af deres habitatsammensætning og forventede trækfugleforekomster ikke været overvåget i NOVANA-programmets trækfugleovervågning, men enkelte områder indgår dog i denne. Det er i givet fald uddybet nedenfor.

For områdernes afgræsning før primo 2018 henvises til kortmateriale i Miljø- og Energiministeriet (1996) og fra ultimo 2018 til Miljø- og Fødevareministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018 eller til Danmarks Miljøportals Arealinformation <https://arealinformation.miljoportal.dk/>

Lokaliteter

Fuglebeskyttelsesområde nr. 4: Rold Skov er udpeget som yngleområde for arter tilknyttet skove, og indeholder ikke levesteder af væsentlig betydning for de trækfuglearter af vandfugle, som der især er fokus på i denne rapport.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 5: Råbjerg Mile og Hulsig Hede er udpeget som yngleområde for arter tilknyttet hede- og klitområder samt rørsumpe, og indeholder ikke levesteder af væsentlig betydning for de trækfuglearter af vandfugle, som der især er fokus på i denne rapport. Der foreligger enkelte tællinger af vandfugle fra midvinter, men de antal af fugle som forekommer i området overstiger ikke nationale 1 %-bestandskriterier (Tabel A.1).

Fuglebeskyttelsesområde nr. 6: Råbjerg og Tolshave Mose er udpeget som yngleområde for arter tilknyttet hede- og klitområder samt rørsumpe, og indeholder ikke levesteder af væsentlig betydning for de trækfuglearter af vandfugle, som der især er fokus på i denne rapport. Der foreligger enkelte

tællinger af vandfugle fra midvinter, men de antal af fugle som forekommer i området overstiger ikke nationale 1 %-bestandskriterier (Tabel A.1).

Fuglebeskyttelsesområde nr. 9: Nordre Rønner er udpeget som yngleområde for splitterne og fjordterne. Der er foretaget optællinger af rastende vandfugle i området i forbindelse med de fem landsdækkende optællinger udført mellem 2004 og 2016, men de antal af fugle som er registeret overstiger ikke nationale 1 %-bestandskriterier (Tabel A.1).

Fuglebeskyttelsesområde nr. 18: Vangså Hede er udpeget som yngleområde for arter tilknyttet hede- og klitområder, og indeholder ikke levesteder af væsentlig betydning for de trækfuglearter af vandfugle, som der især er fokus på i denne rapport. Der foreligger en forekomst af 190 tajgasædgæs, som overstiger det nationale 1 %-bestandsbestandskriterie for arten (Tabel A.1), men der er tale om en enkeltforekomst fra 2011 og vurderes som værende tilfældig. Vikstrøm m.fl. (2015) omtaler heller ikke trækfugleforekomster af betydning fra lokaliteten.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 34: Skovområde syd for Silkeborg er udpeget som yngleområde for arter tilknyttet skove, og indeholder ikke levesteder af væsentlig betydning for de trækfuglearter af vandfugle, som der især er fokus på i denne rapport. I forbindelse med de landsdækkende midvintertællinger af vandfugle er der foretaget optællinger af Halle, Stigsholm og Hampen søer, men de antal af fugle som forekommer her overstiger ikke nationale 1 %-bestandskriterier (Tabel A.1).

Fuglebeskyttelsesområde nr. 37: Borris Hede er udpeget som yngleområde for arter tilknyttet hede- og klitområder og rørsumpe, og indeholder ikke levesteder af væsentlig betydning for de trækfuglearter af vandfugle, som der især er fokus på i denne rapport.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 42: Sønder Feldborg Plantage er udpeget som yngleområde for arter tilknyttet hede- og klitområder, og indeholder ikke levesteder af væsentlig betydning for de trækfuglearter af vandfugle, som der især er fokus på i denne rapport.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 44: Uldum Kær, Tørring Kær og Ølholm Kær er udpeget som yngleområde for arter tilknyttet kær- og moseområder samt rørsumpe, og indeholder ikke levesteder af væsentlig betydning for de trækfuglearter af vandfugle, som der især er fokus på i denne rapport. Området optælles regelmæssigt i forbindelse med I forbindelse med de landsdækkende midvintertællinger af vandfugle og arts-specifikke af gæs og gulnæbbede svaner, men de antal af fugle som forekommer i området overstiger ikke nationale 1 %-bestandskriterier (Tabel A.1).

Fuglebeskyttelsesområde nr. 45: Skovområde ved Vejle Fjord er udpeget som yngleområde for arter tilknyttet skove, og indeholder ikke levesteder af væsentlig betydning for de trækfuglearter af vandfugle, som der især er fokus på i denne rapport.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 46: Randbøl Hede er udpeget som yngleområde for arter tilknyttet hede- og klitområder og rørsumpe, og indeholder ikke levesteder af væsentlig betydning for de trækfuglearter af vandfugle, som der især er fokus på i denne rapport.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 48: Hedeområder ved Store Råbjerg er udpeget som yngleområde for arter tilknyttet hede- og klitområder og rørsumpe, og indeholder ikke levesteder af væsentlig betydning for de trækfuglearter af vandfugle, som der især er fokus på i denne rapport.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 50: Kallesmærsk Hede og Grærup Langsø er udpeget som yngleområde for arter tilknyttet hede- og klitområder, rørsumpe og skove, og indeholder ikke levesteder af væsentlig betydning for de trækfuglearter af vandfugle, som der især er fokus på i denne rapport. Der foreligger enkelte tællinger af vandfugle fra midvinter, men de antal af fugle som forekommer i området overstiger ikke nationale 1 %-bestandskriterier (Tabel A.1).

Fuglebeskyttelsesområde nr. 54: Vejen Mose er udpeget som yngleområde trane som er tilknyttet kær- og moseområder samt rørsumpe, og indeholder ikke levesteder af væsentlig betydning for de trækfuglearter af vandfugle, som der især er fokus på i denne rapport.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 58: Hostrup Sø, Assenholm Mose og Felsted Vestermark er udpeget som yngleområde for arter tilknyttet hede- og klitområder, rørsumpe og skove, og indeholder ikke levesteder af væsentlig betydning for de trækfuglearter af vandfugle, som der især er fokus på i denne rapport. Der foreligger enkelte tællinger af vandfugle fra midvinter, men de antal af fugle som forekommer i området overstiger ikke nationale 1 %-bestandskriterier (Tabel A.1).

Fuglebeskyttelsesområde nr. 59: Pamhule skov og Stevning Dam er udpeget som yngleområde for arter tilknyttet skove, år og søer, og indeholder ikke levesteder af væsentlig betydning for de trækfuglearter af vandfugle, som der især er fokus på i denne rapport. Det naturgenoprettede område ved Hindemåde optælles regelmæssigt i forbindelse med I forbindelse med de midvintertællingerne af vandfugle og arts-specifikke tællinger af gæs og gulnæbbede svaner samt svømmeænder, men de antal af fugle som forekommer i området overstiger generelt ikke nationale 1 %-bestandskriterier (Tabel A.1). Der foreligger og en enkelt forekomst af 561 sangsvane i 2016, to forekomster af henholdsvis 1.716 og 1.700 grågås i henholdsvis 2014 og 2015, og en enkelt forekomst af 161 taffeland i 2008, som overstiger de nationale 1 %-bestandskriterier for arterne (Tabel A.1), men der er ved øvrige tællinger i andre år ikke truffet så høje antal.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 61: Kongens Mose og Draved Skov er udpeget som yngleområde for arter tilknyttet hede- og klitområder, rørsumpe og skove, og indeholder ikke levesteder af væsentlig betydning for de trækfuglearter af vandfugle, som der især er fokus på i denne rapport. Dog er der enkelte år registeret antal af pibesvane (300 i 2011 og 380 i 2012), som overstiger det internationale 1 %-bestandskriterie for arten (Tabel A.1). Data fra DOFbasen tyder på at lokaliteten i stigende omfang benyttes som overnattingsområde for de to arter af gulnæbbede svaner, efter disse er begyndt at fouragere på majsmarker i de indre dele af Sønderjylland, men det er ikke systematisk overvåget i NOVANA-programmet.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 62: Tinglev Sø og Mose, Ulvemose og Terkelsbøl Mose er udpeget som yngleområde for arter tilknyttet hede- og klitområder, rørsumpe og skove, og indeholder ikke levesteder af væsentlig betydning for de trækfuglearter af vandfugle, som der især er fokus på i denne rapport.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 63: Sønder Ådal er udpeget som yngleområde for arter tilknyttet hede- og klitområder, rørsumpe og skove, og indeholder ikke levesteder af væsentlig betydning for de trækfuglearter af vandfugle, som der især er fokus på i denne rapport.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 66: Lindet Skov, Hønning Plantage, Lovdrup Skov og Skrøp er udpeget som yngleområde for arter tilknyttet hede- og klitområder, rørsumpe og skove, og indeholder ikke levesteder af væsentlig betydning for de trækfuglearter af vandfugle, som der især er fokus på i denne rapport.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 69: Kogsbøl og Skast Mose er udpeget som yngleområde for arter tilknyttet hede- og klitområder, rørsumpe og skove, og indeholder ikke levesteder af væsentlig betydning for de trækfuglearter af vandfugle, som der især er fokus på i denne rapport.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 70: Frøslev Mose er udpeget som yngleområde for arter tilknyttet hede- og klitområder, rørsumpe og skove, og indeholder ikke levesteder af væsentlig betydning for de trækfuglearter af vandfugle, som der især er fokus på i denne rapport.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 77: Romsø og sydkysten af Hindsholm er udpeget som yngleområde for havterne. Der er foretaget optællinger af rastende vandfugle i området i forbindelse med de fem landsdækkende optællinger udført mellem 2004 og 2016, men de antal af fugle som er registeret overstiger ikke nationale 1 %-bestandskriterier (Tabel A.1).

Fuglebeskyttelsesområde nr. 92: Skovene ved Vemmetofte var frem til primo 2018 udpeget som yngleområde for arter tilknyttet skove, og indeholder ikke levesteder af væsentlig betydning for de trækfuglearter af vandfugle, som der især er fokus på i denne rapport. Området blev ophævet som fuglebeskyttelsesområde ultimo 2018.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 103: Gammel Havdrup Mose er udpeget som yngleområde for arter tilknyttet kær- og moseområder samt rørsumpe, og indeholder ikke levesteder af væsentlig betydning for de trækfuglearter af vandfugle, som der især er fokus på i denne rapport.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 104: Ramsø Mose er udpeget som yngleområde for sortterne, som er tilknyttet kær- og moseområder samt rørsumpe, og indeholder ikke levesteder af væsentlig betydning for de trækfuglearter af vandfugle, som der især er fokus på i denne rapport. Der foreligger enkelte tællinger af vandfugle fra midvinter, men de antal af fugle som forekommer i området overstiger ikke nationale 1 %-bestandskriterier (Tabel A.1).

Fuglebeskyttelsesområde nr. 107: Jægerpris Nordskov er udpeget som yngleområde for arter tilknyttet skove, og indeholder ikke levesteder af væsentlig betydning for de trækfuglearter af vandfugle, som der især er fokus på i denne rapport.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 108: Gribskov er udpeget som yngleområde for arter tilknyttet skove, rørsumpe, søer og vandløb, og indeholder ikke levesteder af væsentlig betydning for de trækfuglearter af vandfugle, som der især er fokus på i denne rapport.

Tabel A.1. Maksimumforekomster af vandfugle i tolv fuglebeskyttelsesområder, hvorfra der foreligger enkelte eller flere vandfugletællinger, typisk fra de landsdækkende midvintertællinger. De anførte antal viser de højeste antal, der er truffet af arten i 2004-2017 i hvert fuglebeskyttelsesområde, der er angivet med nr.

Artsnavn	5	6	9	18	34	44	50	58	59	61	77	104
Rødstrubet lom			4									
Gråstrubet lappedykker											1	
Skarv			432		2	2		8	8		2	
Knopsvane					111	73	1	31	9			34
Pibesvane					10	2			26	380		
Sangsvane	230	2			93	134	15	29	561	275		
Tajgasædgås				190		3						
Kortnæbbet gås						2						
Blisgås	11					50						
Blisgås									1			
Grågås	5		10		24	314	55	760	1716			
Bramgås						4			38			
Knortegås			29									
Lysbuget knortegås			30									
Gravand			20			3						
Pibeand						236		37	50			34
Knarand						5		31	15			
Krikand					1	396	15		150			
Gråand			47		160	622	8	26	813			2
Skeand						1			18			
Taffeland					4				169			
Troldand					61	2		53	280			
Ederfugl			969								119	
Havlit			2									
Sortand			965								40	
Fløjsand			8									
Hvinand					30		8	30	4		5	
Lille skallesluger									2			
Toppet skallesluger			27						1		7	
Stor skallesluger					40		13	5	40			
Havørn								2				
Blishøne					64		2	11	336			6

Fuglebeskyttelsesområde nr. 114: Husby Sø og Nørresø vil i henhold til Miljøstyrelsen (2018) formentlig blive udpeget som yngleområde for arter tilknyttet rørsumpe og ferske søer. DCE vurderer ud fra områdets areal og habitat-sammensætning, at det ikke indeholder levesteder af væsentlig betydning for de trækfuglearter af vandfugle, som der især er fokus på i denne rapport.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 115: Flynder Å og heder i Klosterhede Plantage vil i henhold til Miljøstyrelsen (2018) formentlig blive udpeget som yngleområde for arter tilknyttet rørsumpe, skove og heder. DCE vurderer ud fra områdets areal og habitatsammensætning, at det ikke indeholder levesteder af væsentlig betydning for de trækfuglearter af vandfugle, som der især er fokus på i denne rapport.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 116: Hammeren og Slotslyngen vil i henhold til Miljøstyrelsen (2018) formentlig blive udpeget som yngleområde for arter, der yngler på klipperne i området. DCE vurderer ud fra områdets areal og habitat-sammensætning, at det ikke indeholder levesteder af væsentlig betydning for de trækfuglearter af vandfugle, som der især er fokus på i denne rapport.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 117: Store Åmose vil i henhold til Miljøstyrelsen (2018) formentlig blive udpeget som yngleområde for arter tilknyttet skove, ferske søer og enge samt vandløb. DCE vurderer ud fra områdets areal og habitatsammensætning, at det ikke indeholder levesteder af væsentlig betydning for de trækfuglearter af vandfugle, som der især er fokus på i denne rapport.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 118: Skjern Å vil i henhold til Miljøstyrelsen (2018) formentlig blive udpeget som yngleområde for arter tilknyttet rørsumpe, brakke og ferske søer samt vandløb. Da området både har et stort areal og en habitatsammensætning, som indeholder levesteder af væsentlig betydning for de trækfuglearter af vandfugle, er der foretaget en bearbejdning af områdets fuglebestande. Det nye område indeholder større arealer, der før indgik i fuglebeskyttelsesområde nr. 43, hvorfor data fra området behandles under område nr. 43 side 136-141.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 119: Klitheder mellem Stenbjerg og Lodbjerg vil i henhold til Miljøstyrelsen (2018) formentlig blive udpeget som yngleområde for arter tilknyttet for arter tilknyttet hede- og klitområder. DCE vurderer ud fra områdets areal og habitatsammensætning, at det ikke indeholder levesteder af væsentlig betydning for de trækfuglearter af vandfugle, som der især er fokus på i denne rapport.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 120: Svanemose vil i henhold til Miljøstyrelsen (2018) formentlig blive udpeget som yngleområde for arter tilknyttet for arter tilknyttet rørsumpe og skove. DCE vurderer ud fra områdets areal og habitat-sammensætning, at det ikke indeholder levesteder af væsentlig betydning for de trækfuglearter af vandfugle, som der især er fokus på i denne rapport.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 121: Stenbæk Plantage og Heder vil i henhold til Miljøstyrelsen (2018) formentlig blive udpeget som yngleområde for arter tilknyttet rørsumpe, skove og heder. DCE vurderer ud fra områdets areal og habitatsammensætning, at det ikke indeholder levesteder af væsentlig betydning for de trækfuglearter af vandfugle, som der især er fokus på i denne rapport.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 122: Sølsted Mose vil i henhold til Miljøstyrelsen (2018) formentlig blive udpeget som yngleområde for arter tilknyttet rørsumpe og skove. DCE vurderer ud fra områdets areal og habitatsammensætning, at det ikke indeholder levesteder af væsentlig betydning for de trækfuglearter af vandfugle, som der især er fokus på i denne rapport.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 123: Bøjden Nor vil i henhold til Miljøstyrelsen (2018) formentlig blive udpeget som yngleområde for kolonirugende kystfuglearter tilknyttet strandenge og brakvandshabitater. Det er et område, som overvåges årligt ved midvinter, da det er IWC-område. Ud fra de årligt indsamlede data, kan der gives flg. karakteristik:

Arter: Fremgår af Tabel A.2. Området har i 2004-2017, når der ses bort fra år med udbredt isdække, haft årlige forekomster af bjergand, der overstiger enten de internationale eller nationale 1 %-bestandskriterier for arten. Der er derudover registreret flere forekomster, som overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for taffel- og troldand. Alle tre arter dagraster i noret.

20.000 vandfugle: Ud fra det foreliggende datagrundlag med en maksimumforekomst på 13.000 fugle (Tabel A.2), områdets areal og habitatsammensætning, vurderes det, at der ikke eller kun sjældent forekommer mere end 20.000 vandfugle. Vikstrøm m.fl. (2015) nævner heller ikke sådanne forekomster.

Særlige følsomhedsperioder: DCE har ikke kendskab til at området benyttes som fældeområde eller isvinter refugium for vandfugle i væsentlige antal.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 124: Listrup Lyng vil i henhold til Miljøstyrelsen (2018) formentlig blive udpeget som yngleområde for tilknyttet rørsumpe og skove. DCE vurderer ud fra områdets areal og habitatsammensætning, at det ikke indeholder levesteder af væsentlig betydning for de trækfuglearter af vandfugle, som der især er fokus på i denne rapport.

Fuglebeskyttelsesområde nr. 125: Madsen på Helnæs omtales ikke af Miljøstyrelsen (2018), men vil bedømt ud fra områdets habitatsammensætning formentlig blive udpeget som yngleområde for arter tilknyttet rørsumpe og strandenge. DCE vurderer ud fra områdets areal og habitatsammensætning, at det ikke indeholder levesteder af væsentlig betydning for de trækfuglearter af vandfugle, som der især er fokus på i denne rapport.

Tabel A.2. Årlige maksima af rastende Bilag 1-arter og udvalgte vandfugle i fuglebeskyttelsesområde nr. 123 optalt fra land 2004-2017. Der gøres opmærksom på, at tabellens indhold for arter/artsgrupper, der ikke er nævnt eksplicit i afsnittet om optællinger ovenfor, ikke er fyldestgørende, men blot repræsenterer indrapporterede antal, der kan være optalt uden for optimale årstider. Grøn baggrund overstiger internationale 1 %-bestandskriterier og blå baggrund overstiger nationale 1 %-bestandskriterier for arten (jf. Tabel 2 og 3). Der var udbredt eller total isdække i området i 2010, 2011, 2012 og 2016, hvorfor der ikke er beregnet totaler disse år.

Artsnavn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skarv				1	10				6					2
Knopsvane	23	30	9		9				10		4			
Sangsvane	76	6	10			27				20			21	
Grågås		2	110		210	150			27	180	3	16		10
Pibeand		80	60	18		30			21	30	80			100
Krikand		5	3		2				22	8	10	35		20
Gråand	20	230	50	32	70	120			80	110	150	180	30	150
Spidsand			1									12		
Taffeland	400	340	600	100	300	450			60	800	55	80		210
Troldand	3000	1200	5500	70	800	3500			20	4000	1000	550		2300
Bjergand	2200	3000	7000	2800	5800	1850			10	200	1300	7500		4800
Hvinand	6	21	20	7	4						6			7
Lille skallesluger														1
Toppet skallesluger													12	
Stor skallesluger		5		9	4								4	
Blishøne	60	190		100	45		2		100		220	10		142
I alt (afrundet)	6000	5000	13000	3000	7000	6000				5000	3000	8000		8000

Appendiks 2

Tidligere udpegningskriterier

Forklaring af de udpegningskategorier, der blev benyttet revisionen af fuglebeskyttelsesområderne udpegningsgrundlag i 2012

For hver fugleart, der forekommer på udpegningsgrundlaget for et givent fuglebeskyttelsesområde angives det hvilken udpegningskategori arterne er udpeget efter. En enkelt art kan figurere på udpegningsgrundlaget med reference til en eller flere af de syv udpegningskategorier, hvis betydning er angivet nedenfor (jf. Miljøstyrelsen 2012).

F1: arten er opført på fuglebeskyttelsesdirektivets p.t. gældende Bilag I og yngler regelmæssigt i området i væsentligt antal, dvs. med 1% eller mere af den nationale bestand.

F2: arten er opført på fuglebeskyttelsesdirektivets p.t. gældende Bilag I og har i en del af artens livscyklus en væsentlig forekomst i området, dvs. for talrige arter (T) skal arten være regelmæssigt tilbagevendende og forekomme i internationalt betydende antal, og for mere fåtallige arter (Tn), hvor områder i Danmark er væsentlige for at bevare arten i dens geografiske sø- og landområde, skal arten forekomme med 1% eller mere af den nationale bestand.

F3: arten har en relativt lille, men dog væsentlig forekomst i området, fordi forekomsten bidrager væsentligt til den samlede opretholdelse af bestande af spredt forekommende arter som fx Natravn og Rødrygget Tornskade.

F4: arten er regelmæssigt tilbagevendende og forekommer i internationalt betydende antal, dvs. at den i området forekommer med 1% eller mere af den samlede bestand inden for trækvejen af fuglearten.

F5: arten er regelmæssigt tilbagevendende og har en væsentlig forekomst i områder med internationalt betydende antal vandfugle, dvs. at der i området regelmæssigt forekommer mindst 20.000 vandfugle af forskellige arter, dog undtaget måger.

F6: arten har en relativt lille, men dog væsentlig forekomst i området, fordi forekomsten bidrager væsentligt til at opretholde artens udbredelsesområde i Danmark.

F7: arten har en relativt lille, men dog væsentlig forekomst i området, fordi forekomsten bidrager væsentligt til artens overlevelse i kritiske perioder af dens livscyklus, fx i isvintre, i fældningstiden, på trækket mod ynglestederne og lignende.

Appendix 3

Introduction to the site reviews

The majority of the report (Chapter 4) is composed of 85 site reviews dealing with those SPAs in Denmark which after the assessment in this report either previously or in recent years have held numbers of waterbirds that either were above international or national 1 % population criteria, as tabulated in Chapter 2 (Tables 2 and 3) of the report.

The following is a slightly restructured translation of the introduction to site reviews in Chapter 4, explaining the structure and interpretation of these.

Chapter 4 of the report assesses the 80 SPAs for which populations of migratory birds form the basis for their current designation (Miljøstyrelsen 2012) and for a further five SPAs, for which the present data compilation, literature review, and assessment have held numbers of waterbirds that either were above international or national 1 % population criteria, hence may qualify for designations.

For each SPA, a map of the area defining the boundaries is provided together with a table of the species that are currently form the basis for SPA designation basis, detailing the specific criteria that have been met to justify the designation (Miljøstyrelsen 2012). The specific criteria codes F1-F7 used throughout are fully explained in Appendix 2 of the report.

Each site text describes which counts underpin the annual maximum peak counts presented in the tabulated material, and provides information on the extent to which the occurrences of one or more bird species exceed international or national 1% population criteria.

Where necessary, information is provided where a species is included as contributing to the justification for designation as an SPA under the current designation basis (Miljøstyrelsen 2012) but which during 2004-2017 only rarely occurred in numbers that exceeded international or national 1% criteria. In such cases, DCE assessed whether changes in local conditions for the species (for example, in the species use of habitats or phenology in the area, natural regional shifts in distribution or other conditions) may explain the absence of a species previously registered in significant numbers which may have justified retaining the existing basis for designation of the SPA.

A.Box 1. The importance of international or national 1% population as criteria for designation of SPAs

In the tables presenting bird numbers counted within the individual SPAs, values exceeding international 1% population criteria are shown highlighted light green and national 1% population criteria light blue for clarity.

When considering the tables, it is important to remember that the 1% population criteria used may deviate between the periods (cf. Tables 2 and 3). In the case of increasing populations, this may mean that numbers that exceeded the international 1% population criteria during 2004-2009 may only exceed national 1% population criteria in 2016-2017, despite maintaining their absolute numbers at a given site. The opposite may also be true for populations in decline.

It should also be emphasized that highlighted values in the report tables does not mean that a given SPA must be designated for that species. The Birds Directive places greater emphasis on designations for Annex 1 species than other species (see Article 4.1), more emphasis on regularly returning migratory species and wetlands of international importance (Article 4.2) than on national importance (which is not specifically mentioned in the Directive). Furthermore, Article 4.3 of the Directive requires designated areas constitute a cohesive network of protected site throughout the EU for a given species.

The interpretation of these and other Articles in the Directive rests with the national responsible statutory bodies.

Our coloring is thus solely made to facilitate the ease of use of the report's tables, as well as to highlight species that occur in larger numbers in individual locations from an international or national point of view than other species in the locality.

Order and numbering

The review of the SPAs has been undertaken in numerical order for convenience, although this is inappropriate in some places, especially where neighboring localities, which should be seen and read in context together, may have widely separated numbers (such as SPAs Nos. 23 Agger Tange and 39 Harboøre Tange), although these are clearly linked in the text where relevant.

Note that figures and tables are not numbered chronologically, but with reference to the numbering of the SPAs. Hence, for example, Fig. 36.1, Table 36.1, 36.2. etc. all relate to SPA No. 36 (Horsens Fjord and Endelave).

A map of the location of the Danish SPAs and their numbering is provided on the back cover of this report.

Appendix 4

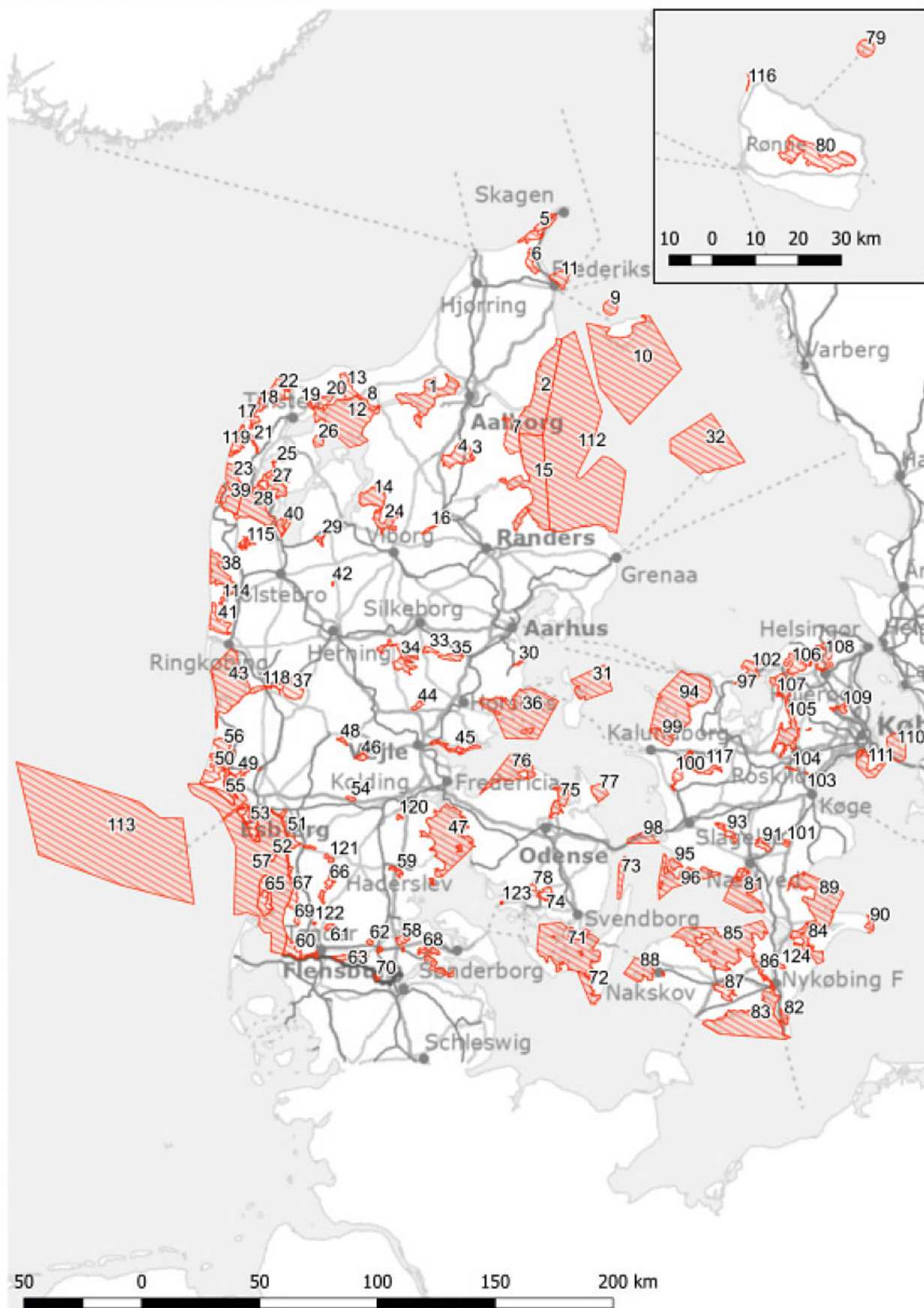
Species lists

Species included in site accounts or otherwise mentioned in the report

Dansk	Latin	English
Rødstrubet lom	<i>Gavia stellata</i>	Red-throated Loon
Sortstrubet lom	<i>Gavia arctica</i>	Arctic Loon
Toppet lappedykker	<i>Podiceps cristatus</i>	Great Crested Grebe
Gråstrubet lappedykker	<i>Podiceps grisegena</i>	Red-necked Grebe
Nordisk lappedykker	<i>Podiceps auritus</i>	Horned Grebe
Sorthalset lappedykker	<i>Podiceps nigricollis</i>	Black-necked Grebe
Skarv	<i>Phalacrocorax carbo</i>	Great Cormorant
Skestork	<i>Platalea leucorodia</i>	Eurasian Spoonbill
Sølvhejre	<i>Ardea alba</i>	Great White Egret
Silkehejre	<i>Egretta garzetta</i>	Little Egret
Knopsvane	<i>Cygnus olor</i>	Mute Swan
Pibesvane	<i>Cygnus columbianus</i>	Tundra (or Bewick's) Swan
Sangsvane	<i>Cygnus cygnus</i>	Whooper Swan
Tajgasædgås	<i>Anser fabalis fabalis</i>	Tajga Bean Goose
Tundrasædgås	<i>Anser fabalis rossicus</i>	Tundra Bean Goose
Kortnæbbet gås	<i>Anser brachyrhynchus</i>	Pink-footed Goose
Grågås	<i>Anser anser</i>	Greylag Goose
Blisgås	<i>Anser albifrons</i>	Greater White-fronted Goose
Bramgås	<i>Branta leucopsis</i>	Barnacle Goose
Mørkbuget knortegås	<i>Branta bernicla bernicla</i>	Dark-bellied Brent Goose
Lysbuget knortegås	<i>Branta bernicla hrota</i>	Light-bellied Brent Goose
Gravand	<i>Tadorna tadorna</i>	Common Shelduck
Pibeand	<i>Mareca penelope</i>	Eurasian Wigeon
Knarand	<i>Mareca strepera</i>	Gadwall
Krikand	<i>Anas crecca</i>	Common Teal
Gråand	<i>Anas platyrhynchos</i>	Mallard
Spidsand	<i>Anas acuta</i>	Northern Pintail
Skeand	<i>Spatula clypeata</i>	Northern Shoveler
Taffeland	<i>Aythya ferina</i>	Common Pochard
Troldand	<i>Aythya fuligula</i>	Tufted Duck
Bjergand	<i>Aythya marila</i>	Greater Scaup
Ederfugl	<i>Somateria mollissima</i>	Common Eider
Havlit	<i>Clangula hyemalis</i>	Long-tailed Duck
Sortand	<i>Melanitta nigra</i>	Common Scoter
Fløjlsand	<i>Melanitta fusca</i>	Velvet Scoter
Hvinand	<i>Bucephala clangula</i>	Common Goldeneye
Lille skallesluger	<i>Mergellus albellus</i>	Smew
Toppet skallesluger	<i>Mergus serrator</i>	Red-breasted Merganser
Stor skallesluger	<i>Mergus merganser</i>	Goosander

Dansk	Latin	English
Havørn	<i>Haliaeetus albicilla</i>	White-tailed Sea-eagle
Blå kærhøg	<i>Circus cyaneus</i>	Hen Harrier
Fiskeørn	<i>Pandion haliaetus</i>	Osprey
Dværgfalk	<i>Falco columbarius</i>	Merlin
Vandrefalk	<i>Falco peregrinus</i>	Peregrine Falcon
Blishøne	<i>Fulica atra</i>	Common Coot
Trane	<i>Grus grus</i>	Common Crane
Strandskade	<i>Haematopus ostralegus</i>	Eurasian Oystercatcher
Klyde	<i>Recurvirostra avosetta</i>	Pied Avocet
Pomeransfugl	<i>Eudromias morinellus</i>	Eurasian Dotterel
Hjejle	<i>Pluvialis apricaria</i>	Eurasian Golden Plover
Strandhjejle	<i>Pluvialis squatarola</i>	Grey Plover
Vibe	<i>Vanellus vanellus</i>	Northern Lapwing
Hvidbrystet præstekrave	<i>Charadrius alexandrinus</i>	Kentish Plover
Islandsk ryle	<i>Calidris canutus</i>	Red Knot
Sandløber	<i>Calidris alba</i>	Sanderling
Almindelig ryle	<i>Calidris alpina</i>	Dunlin
Lille kobbersneppe	<i>Limosa lapponica</i>	Bar-tailed Godwit
Stor regnspove	<i>Numenius arquata</i>	Eurasian Curlew
Rødben	<i>Tringa nebularia</i>	Common Greenshank
Hvidklire	<i>Tringa totanus</i>	Common Redshank
Sorthovedet måge	<i>Ichthyaeetus melanocephalus</i>	Mediterranean Gull
Dværgmåge	<i>Hydrocoloeus minutus</i>	Little Gull
Hættemåge	<i>Larus ridibundus</i>	Black-headed Gull
Stormmåge	<i>Larus canus</i>	Mew Gull
Sildemåge	<i>Larus fuscus</i>	Lesser Black-backed Gull
Sølvmåge	<i>Larus argentatus</i>	European Herring Gull
Svartbag	<i>Larus marinus</i>	Great Black-backed Gull
Ride	<i>Rissa tridactyla</i>	Black-legged Kittiwake
Havterne	<i>Sterna paradisaea</i>	Arctic Tern
Fjordterne	<i>Sterna hirundo</i>	Common Tern
Dværgterne	<i>Sternula albifrons</i>	Little Tern
Splitterne	<i>Thalasseus sandvicensis</i>	Sandwich Tern
Lomvie	<i>Uria aalge</i>	Common Murre
Alk	<i>Alca torda</i>	Razorbill
Tejst	<i>Cephus grylle</i>	Black Guillemot
Mosehornugle	<i>Asio flammeus</i>	Short-eared Owl

Oversigt over EF-fuglebeskyttelsesområder

Oversigtskort over fuglebeskyttelsesområdernes placering og numre, der kan bruges sammen med indholdsfortegnelsen. Fuglebeskyttelsesområde nr. 92 (Vemmetofte Skov) på Stevns, der er omtalt i rapporten, blev ophævet ultimo 2018 og fremgår ikke af kortet. Kortet er Bilag 10 fra Miljø- og Fødevarerministeriets Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018

[Tom side]

TRÆKFUGLEBESTANDE I DE DANSKE FUGLEBESKYTTELSESOMRÅDER, 2004 TIL 2017

I denne rapport beskrives resultater af overvågningen af trækfugle i de 80 af Danmarks fuglebeskyttelsesområder, hvor én eller flere trækfuglearter indgår i områdets udpegningsgrundlag fra 2012. I alt 33 andre fuglebeskyttelsesområder, der i 2012 alene blev udpeget for ynglefugle samt 12 nye fuglebeskyttelsesområder, der blev udlagt i 2018, er også medtaget i rapporten. Seks af disse behandles mere udførligt, mens de resterende 39 omtales summarisk i et appendiks. I rapporten gives en oversigt over internationale 1 %-bestandskriterier og præsenteres grundlag for og beregninger af nationale 1 %-bestandskriterier for vandfugle samt enkelte andre arter, hvor det er muligt at opgøre sådanne. For de udførligt behandlede fuglebeskyttelsesområder gives et kort over områdets udstrækning, en tabel med det aktuelle udpegningsgrundlag for trækfugle og en gennemgang af datagrundlaget for det enkelte område, der kan være meget forskelligt fra lokalitet til lokalitet. Resultater af tællinger fra 2004 til 2017 sammenfattes i tabeller per område og kommenteres. Her er der lagt vægt på i) arter, der overstiger (inter-)nationale 1 %-bestandskriterier, ii) ansamlinger af 20.000 vandfugle samt iii) forekomster i perioder hvor fuglearterne er særligt følsomme (fx under svingfjersfældningen og i isvintre). Uddybende kommentering sker i de tilfælde hvor arter som indgår i udpegningsgrundlaget ikke længere synes at forekomme i væsentlige antal i området, hvilket kan skyldes fx problemer med negative effekter af eutrofiering på levesteder for enkeltarter, eller arternes ændrede udbredelsesmønstre.